

THE HISTORY OF THE UNITED STATES OF AMERICA
BY JAMES MADISON

ΕΠΙΤΟΜΟΣ
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ
ΣΟΥΛΤΑΝΩΝ

ΤΗΣ
ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ.

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ.

ΤΕΥΧΟΣ Α'.

Ἐκδιδόντος

ΑΒΡΑΑΜ ΒΑΠΟΡΙΔΟΥ,

γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν τυπογραφεῖων καὶ ἐξελεγκτοῦ τῶν ἑλληνικῶν
βιβλίων ἐν τῷ αὐτοκρ. ὑπουργείῳ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως.

Ἄδεια τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως
(ὕπ' ἀριθ. 184 καὶ ἡμερομηνίαν 14 Ἰαννουαρίου 1302 17 Ἀπριλίου 1301).

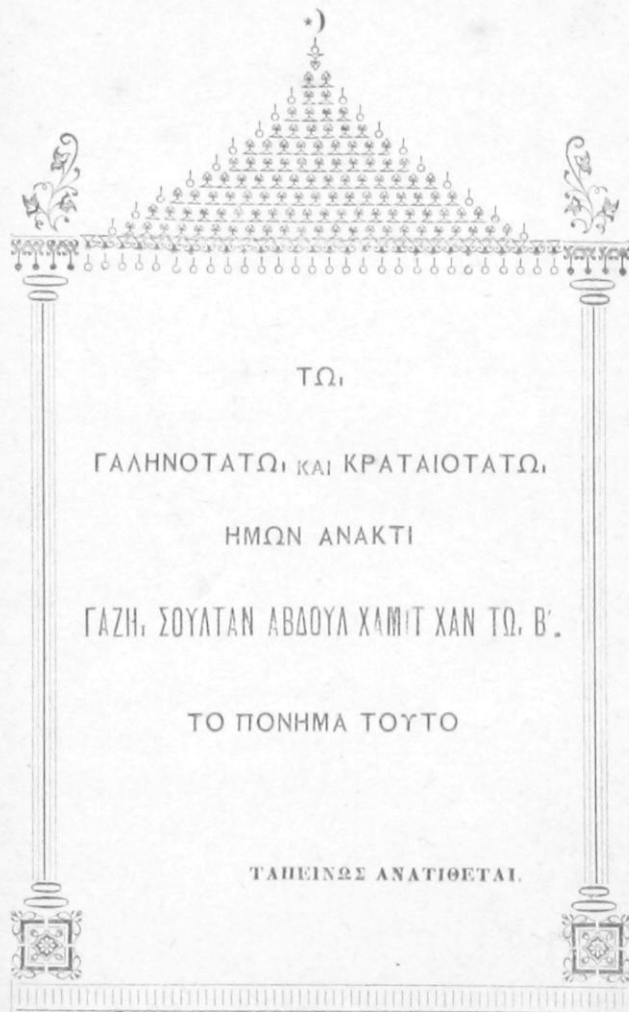
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,
1885.

ΤΥΠΟΙΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑ.

شوکتلو قدرتو مہابتو عظمتو ولی نعمت بیتمت
پادشاہمز افدمنز حضرتلرینی خدای بی زوال سریر
شوکتصیر شاہانہلرنده کمال مسرت و عاقبتہ برقرار
و بردوام و بالجمہ آمال شہشاہلرینی موقع ارای حصول
ایدک ذات ہایونلرینی شیرینکام بیورسون آمین صداقت
و عبودیتہ مفتخر بو احقرلری معارف نظارت جلیہ سی
بندکان صداقتشانندن اولوب ممالک جناب خلاقینا .
ہیلرنده واقع روم تبعہ شاہانہلری مکتبلرنده تعلیم
و تدریس ایدلک ایچون روم لسانی اوزره ترتیب ایتمش
اولدیغم (تراجم احوال سلاطین عظام) نام تاریخچہ بی
نام نامی حضرت تاجداریلہ توشیخ و تزینہ جرأت و بو
وجہلہ عموم تبعہ صادقہ شہریاریلرینہ بر لطف کردکار
اولان بر پادشاہ عالمناہک سایہ شان و شوکتندہ اثر
ناجیز بندکانہمہ احراز شرف و مفخرت و استجلاب
انظار رغبت ایلدم .

معارف نظارتندہ مطبعہ لر مفتشی

اورام واپوریدی قوللری

*)
ΤΩ,

ΓΑΛΗΝΟΤΑΤΩ, ΚΑΙ ΚΡΑΤΑΙΟΤΑΤΩ,

ΗΜΩΝ ΑΝΑΚΤΙ

ΓΑΖΗ, ΣΟΥΛΤΑΝ ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΙΤ ΧΑΝ ΤΩ, Β΄.

ΤΟ ΠΟΝΗΜΑ ΤΟΥΤΟ

ΤΑΠΕΙΝΩΣ ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ.

ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΕ

Καταρτίσας ἑλληριστὶ «Ἐπιτομὸν Βιογραφικῆν ἱστορίαν τῶν ἐνδόξων Σουλτάνων» πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τῇ θεοφρουρήτῳ αὐτῆς ἐπικρατείᾳ σχολείων τῶν Ῥωμαίων Αὐτῆς ὑπηκόων, τοιμῶ ἵνα περικοσμήσω τὸ ἐλάχιστον τοῦτο ἔργον μου διὰ τοῦ σεπτοῦ ὀνόματος τῆς Σῆς Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος, ὀνόματος, ὅπερ τὴν ὑπάτην περιποιούν τῷ ἔργῳ τούτῳ τιμῆν, ἡ ἀρίστη ἔσται σύστασις πρὸς ἀνάγνωσιν αὐτοῦ καὶ πρὸς εὐρυτέραν παρὰ τοῖς συμπολίταις μου διάδοσιν τῶν ἐκλειῶν ὀνομάτων τῶν ἐνδόξων προγόνων Σου. Ἀπόδεξαι, Μεγαλειότατε, ἀνθ' ὧν ἀγαθῶν τοὺς ὑπηκόους Σου ἐπλήρωσας τὸν ταπεινὸν τοῦτον ἐγγνωμοσύνης φῶρον ἀφανοῦς ὑπηκόου Σου διαπύρους εὐχομένου ὅπως ὁ Ὑψίστος διατηρῇ καὶ στηρίξῃ Σε ἐπὶ τοῦ κραταιοῦ Σου θρόνου πρὸς εὐκλειαν τοῦ κράτους καὶ ἐπ' ἀγαθῶ τῶν λαῶν Σου.

Τῆς Ὑμετέρας Α. Μεγαλειότητος
πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος θεράπων καὶ ὑπῆκοος

Α. ΒΑΠΟΡΙΔΗΣ.

Ἄριθ. Πρωτ. 2350.

Ο

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Δ'

Ἐπιθεδαιοῦ.

Ἡ Πατριαρχικὴ Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' Ἄριθ. Πρωτ. 1989 ἀναφορὰν τοῦ κ. Ἀβραάμ Βαπορίδου, ἐξαιτουμένου τὴν σύστασιν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδουμένης Ἐπιτόμου Βιογραφικῆς Ἱστορίας τῶν Σουλτάνων τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῆς ὡς βιβλίου ἀναγνώσεως καὶ μελέτης ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς σχολείοις, καὶ τὴν ὑπὸ ἡμερ. 14 Μαΐου 1885 κρίσιν τοῦ Καθηγητικοῦ τῆς Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῆς συλλόγου, θεωροῦντος αὐτὴν ὡς μηδὲν ἄντικειμένην πρὸς τὰ πολιτικῶς καὶ θρησκευτικῶς καθεστῶτα καὶ ἐγκρίνοντος τὴν ἐκδοσιν αὐτῆς, ὡς βιβλίου χρησίμου καὶ ὠφελίμου παντὶ τῷ ἀναγινώσκοντι, παρέχει τὴν ἐγκρίσιν αὐτῆς πρὸς ἐκδοσιν τοῦ ἐν λόγῳ πονήματος καὶ εἰσαγωγὴν αὐτοῦ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς σχολείοις.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 15 Μαΐου 1885.

Ὁ Πρόεδρος.

Ὁ Γραμματεὺς.

† Ο ΜΕΘΥΜΝΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ.

ΑΡΧΙΜ. ΚΩΝΣ. ΒΑΦΕΙΔΗΣ.

Τὰ μέλη.

† Ο ΜΕΓΑΣ ΠΡΩΤΟΫΠΕΚΚΛΑΘΣ ΓΑΒΡΙΗΛ.

Β. ΠΥΛΑΔΗΣ.

Τ. ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ.

Μ. Ι. ΚΕΦΑΛΑΣ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς παρούσης Ἐπιτόμου Βιογραφικῆς Ἱστορίας τῶν Σουλτάνων τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας προήχθημεν φρονούντες ὅτι καθήκον ἡμῖν ἐπιβαλλόμενον ἐκπληροῦμεν, ἐφ' ὅσον ἄχρι σήμερον πρὸς χρῆσιν τῶν σχολῶν τῶν παρὰ ταῖς ὁμογενεῖσι κοινότησιν ὑφισταμένων οὐδὲν ὑπάρχει τοιοῦτο κατάλληλον ἐγχειρίδιον συνοπτικὸν μὲν, ἀλλὰ καὶ ὡς οἶόν τε πλήρες, δυνάμενον μάλιστα καὶ ὡς ἀνέγνωσμα νὰ χρησιμεύσῃ παντός, ὅστις ἤθελεν ἐπιθυμήσει νὰ ἔχῃ πρόχειρα ἱστορικὰ ὑπομνήματα περὶ τῶν ἐνδόξων Σουλτάνων τῆς χώρας ταύτης, ἣν κατοικοῦμεν.

Ὡς τοιοῦτον ἐνέκρινεν, ἐκτιμήσασα τὸ ἔργον ἡμῶν, ἣ τε Σεβ. κυβέρνησις τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἀνακτος καὶ ἡ σεπτὴ ἡμῶν μήτηρ ἢ τοῦ Χ. Μ. Ἐκκλησία. Ἐσόμεθα δ' εὐτυχεῖς ἐὰν διὰ τοῦ μετὰ χεῖρας Βιογραφικοῦ Ἐγχειριδίου συντελεσμένῃ τι πρὸς ἱστορικὴν μόρφωσιν τῆς σπουδαζούσης ὁμογενοῦς νεολαίας. Καὶ εὐχόμεθα μὲν ὅπως ἄλλοι κρείττον γραψῶσι τοῦ παρόντος ἔργου καὶ πληρέστερον, ἀλλὰ καὶ εὐγνωμόνως ἀποδεχόμεθα πᾶσαν συμβουλὴν καὶ παρατήρησιν καὶ κρίσιν τῶν ἐπαϊόντων, τῶν περὶ τὴν ἱστορίαν ἀσχολουμένων καὶ τῶν μεριμνόντων τῆς ὀρθῆς τοῦ γένους ἡμῶν παιδείσεως, ὅπως ἐκ τῶν κρίσεων τούτων καὶ συμβουλῶν ὠφελοῦμενοι συμπληρώσωμεν ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει, εἴ τι παρελείφθη ἢ ἑλλιπῶς ἐγράφη· ἐφ' ᾧ καὶ ἐπικαλούμεθα τὴν εὐμενῆ ἐπιείκειαν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 15 αὐγούστου 1885.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ.

ΕΠΙΤΟΜΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ

ΣΟΥΛΤΑΝΩΝ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους δύναιται νὰ διαιρεθῇ εἰς ὅκτω ἐποχάς.

ΕΠΟΧΗ ΠΡΩΤΗ.

Ἔτος Ἐγεῖρας 699—726 ἢ 1299—1326 μ. Χ. ὁ Σουλτάνος Ὁσμάν. Πρῶτοι ἱστορικοὶ χρόνοι.

ΕΠΟΧΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἔτος Ἐγεῖρας 726—791 ἢ 1326—1389 μ. Χ. Σουλτάνος Μουράτ ὁ Δ'. Συγκρότησις τοῦ σώματος τῶν Γενιτάρων.

ΕΠΟΧΗ ΤΡΙΤΗ.

Ἔτος Ἐγεῖρας 791—855 ἢ 1389—1451 μ. Χ. Σουλτάνος Βαγιαζίτ ὁ Δ' ἐπικληθεὶς Κεραυνός. Κατακτήσεις καὶ νίκαι.

ΕΠΟΧΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ἔτος Ἐγεῖρας 855—926 ἢ 1451—1529 μ. Χ. Σουλτάνος Μωάμεθ ὁ Β' ὁ Κατακτητής. Ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

ΕΠΟΧΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Ἔτος Ἐγεῖρας 926—1058 ἢ 1529—1649 μ. Χ. Σουλτάνος Σουλεϊμάν ὁ Μεγαλοπρεπὴς καὶ Νομοθέτης. Μεγαλεῖον τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

ΕΠΟΧΗ ΕΚΤΗ.

Ἔτος Ἐγεῖρας 1058—1143 ἢ 1649—1730 μ. Χ. Σουλτάνος Μωάμεθ ὁ Δ'. Ἄλωσις τῆς Κρήτης. Βεζυρία τοῦ Κιοπρουλοῦ.

ΕΠΟΧΗ ΕΒΔΟΜΗ.

Ἔτος Ἐγεῖρας 1143—1222 ἢ 1730—1808 μ. Χ. Σουλτάνος Μωάμεθ ὁ Α'. Ἡ ἐν Βελιγραδίου εἰρήνη.

ΕΠΟΧΗ ΟΓΔΩΗ.

Ἔτος Ἐγεῖρας 1222—1285 ἢ 1808—1876 μ. Χ. Σουλτάνος Μωάμεθ ὁ Β'. Σύγχρονα γεγονότα.

ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Α΄

(τὸ δεύτερον).

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1031 Ἑγείρας ἡ 1622 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν.

17^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤ Ο Δ΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1033 Ἑγείρας ἡ 1623 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 17.

18^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΙΒΡΑΪΜ Ο Α΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1049 Ἑγείρας ἡ 1640 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 8.

19^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΩΑΜΕΘ Ο Δ΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1058 Ἑγείρας ἡ 1648 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 39.

20^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ Ο Β΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1099 Ἑγείρας ἡ 1687 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 4.

21^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΧΜΕΤ Ο Β΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1103 Ἑγείρας ἡ 1691 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 4.

22^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Β΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1106 Ἑγείρας ἡ 1695 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 8.

23^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΧΜΕΤ Ο Γ΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1115 Ἑγείρας ἡ 1703 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 27.

24^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΑΧΜΟΥΤ Ο Α΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1143 Ἑγείρας ἡ 1730 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 24.

25^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΟΣΜΑΝ Ο Γ΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1168 Ἑγείρας ἡ 1754 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 3.

26^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Γ΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1171 Ἑγείρας ἡ 1757 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 17.

27^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΠΤΟΥΛ ΧΑΜΙΤ Ο Α΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1183 Ἑγείρας ἡ 1774 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 15.

28^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΕΛΙΜ Ο Γ΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1203 Ἑγείρας ἡ 1789 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 18.

29^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Δ΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1222 Ἑγείρας ἡ 1807 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν.

30^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΑΧΜΟΥΤ Ο Β΄.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1223 Ἑγείρας ἡ 1808 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 31.

31^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΠΤΟΥΛ ΜΕΤΖΙΤ.

Ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1255 Ἑγείρας ἡ 1839 μ.Χ., ἐβασίλευσεν ἔτη 22.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ.

Οι Ὀθωμανοὶ κατάγονται ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἰνδο-γερμανικῆς φυλῆς, κοιτὶς δὲ αὐτῶν κατὰ τὰς μεγαλειτέρας πιθανότητας λέγεται τὸ Τουρκεστάν.

Ὡς ἡ ἱστορία παντὸς ἔθνους, οὕτω καὶ ἡ πρώτη ἱστορία τῶν Ὀθωμανῶν ἔστι λίαν σκοτεινὴ καὶ πλήρης μυθολογικῶν παραδόσεων. Ἀρχεται δὲ σαφηνιζομένη καὶ ἐξακριβουμένη ἀπ' ἧς ἐποχῆς οἱ Ὀθωμανοὶ ἀσπασθέντες τὸν Μωαμεθανισμόν προώδυσαν μεγάλως εἰς τὰς ἐν Εὐρώπῃ πρὸ πάντων κατακτήσεις των.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ.

Ἡ Ὀθωμανικὴ Ἀυτοκρατορία καὶ σήμερον ἀκόμῃ εἶναι εὐρυτάτη. Ὑποδιαιρεῖται δὲ εἰς δύο μεγάλα τμήματα: τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, καὶ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν.

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία περιλαμβάνει τὴν παρὰ τὸν Τίγριν καὶ Εὐφράτην χώραν ἢ τὴν Μεσοποταμίαν, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, Συρίαν καὶ Ἀραβίαν.

Ἡ δὲ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία, ἐκτὸς τῶν αὐτονόμων

ἐπαρχιῶν τῆς Βουλγαρίας καὶ Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας, περιλαμβάνει ἅπασαν τὴν Θράκην, ἧς πρωτεύουσα εἶναι ἡ Ἀδριανούπολις, τὴν Μακεδονίαν ἧς πρωτεύουσα ἡ Θεσσαλονίκη, τὴν βόρειον Θεσσαλίαν, μέγα μέρος τῆς Ἠπείρου ἧς πρωτεύουσα τὰ Ἰωάννινα, τὴν Ἀλβανίαν ἧς πρωτεύουσα ἡ Σκόδρα, τὴν Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίην, ὑπαγομέναν προσωρινῶς εἰς τὴν Αὐστρίαν, καὶ τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους, ἐκτὸς τῆς Κύπρου ὑπαγομένης εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀλλὰ τελοῦσης φόρον τῷ Σουλτάνῳ.

Ἐκτὸς δὲ τῶν μερῶν τούτων ὁ Σουλτάνος διατελεῖ καὶ ἐν Ἀφρικῇ κυριάρχης μὲν τῶν ἐπαρχιῶν Βεγγάζης καὶ Τριπόλεως τῆς Βαρβαρίας, ἐπικυριάρχης δὲ τῆς Αἰγύπτου καὶ Τύνιδος· ἡ Αἴγυπτος μάλιστα πληρῶναι καὶ ἐτήσιον φόρον.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ὑπολογίζονται εἰς 30 περίπου ἑκατομμύρια ἀνήκοντες εἰς διαφόρους φυλάς καὶ θρησκείματα ἤτοι Μωαμεθανοί, Ἑλληγες, Ἀρμένιοι, Ἀραβες, Ἀλβανοί, Κιρκάσιοι, Ἰσραηλίται καὶ ἄποικοι τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, Ἰταλοί, Γάλλοι, Γερμανοί, Ἀγγλοὶ κ.λ.π.

Αἱ χῶραι τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας εἰσὶν εὐφορώταται καὶ παράγουσι πλεῖστα προϊόντα.

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ.

Αἱ πρῶται φυλαί, αἵτινες ἀπετέλεσαν κατόπιν τὸ Ὀθωμανικὸν ἔθνος, ἠγάπων ἰδίως τὰς ἐπιδρομὰς καὶ τοὺς πολέμους.

Ὁ βίος αὐτῶν ἦτο λιτότατος καὶ ἐγκρατής, τοιοῦτον δὲ βίον διάγει καὶ σήμερον ἀκόμη ὁ καθ' αὐτὸ Ὀθωμανικὸς λαός, ἐξαιρέσει μόνον τῆς πρώτης τάξεως τῶν πλουσίων, δηλαδή, τῶν κτηματιῶν.

Ἐκάστη οἰκογένεια ἀνεγνώριζεν ὡς ὑπέρτατον ἀρχηγὸν τὸν πατέρα εἰς τὸν ὁποῖον ὑπήκουον ἅπαντες.

Θρησκεία αὐτῶν, πρὶν ἢ ἀσπασθῶσι τὸν Μωαμεθανισμόν, ἦτο ἡ εἰδωλολατρεία. Ἐκάστη τῶν φυλῶν εἶχε τὴν γενεαλογίαν καὶ τὰς παραδόσεις τῆς· ἂν ὅμως καὶ εἰδωλολάτραι, εἶχον τὴν περὶ Θεοῦ ἰδέαν, λατρεύοντες ταυτοχρόνως καὶ τὰ κυριώτερα στοιχεῖα τῆς φύσεως καὶ πρὸ πάντων τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ.

Ἦσαν ἀνδρεῖοι, φιλόανθρωποι καὶ ἡρωϊκώτατοι.

Τὸ μόνον ἔργον αὐτῶν ἦτο ἡ κτηνοτροφία καὶ ὁ πόλεμος.

Πολλοὶ τῶν φυλῶν τούτων συνενωθεῖσαι βραδύτερον ἐξελέξαντο ἀρχηγὸν καὶ ἔθηκαν οὕτω τὰς βάσεις τῆς κληρονομικῆς βασιλείας.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΠΟΧΗ ΠΡΩΤΗ.

1^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΟΣΜΑΝ Ο ΝΙΚΗΤΗΣ.

ΠΡΩΤΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ.

(^ο Έτος Έγείρας 699 μέχρι του 726 ή 1290—1326 μ. Χ.)

Ἐπτακόσια ἔτη μεσολαοῦσι μεταξύ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Μωάμεθ καὶ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν ἢ Ὀτμάν. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα συνέβησαν πλείστα γεγονότα ἐν τῇ διαρκείᾳ τοῦ ὁποίου ἐξηπλώθη ἡ Μωαμεθανικὴ θρησκεία.—Τὸ Βυζαντινὸν κράτος καὶ ἡ δυτικὴ Εὐρώπη ἀπ' ἑτέρου ἀπώλεσαν τὸν πολυτιμότερον χρόνον των εἰς θρησκευτικὰς διαμάχας καὶ ἐμφυλίους σπαραγμούς.

Ἀνάπτυξις τῆς πρώτης ἐποχῆς.

Οἱ Ὀθωμανοί, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν, ἔχουσιν ἀρχαιοτάτην καταγωγὴν, καὶ κατὰ τινὰς ἱστορικοὺς συγγραφεῖς ὁ ἀρχιότερος πρόγονος αὐτῶν ὑπῆρξεν ὁ υἱὸς τοῦ Ἰάφεθ υἱοῦ τοῦ Νῶε.

Πρῶτος θεμελιωτῆς τῆς ὀθωμανικῆς φυλῆς ἀναφέρεται κατὰ τὰς παραδόσεις ὁ Ὀγούζ Χάν υἱὸς τοῦ Καρὰ Χάν.

Ὁ Ὀγούζ Χάν εἰδωλολάτρης ὢν ἔνεκα θρησκευτικῶν διαφορῶν ἐπέσυρε τὴν ὀργὴν τοῦ πατρὸς του καὶ τοιοῦτοτρόπως πατήρ καὶ υἱὸς συνεπλάκησαν εἰς πόλεμον διαρκέσαντα ἐβδομήκοντα ἔτη, νικητῆς δ' ἐπὶ τέλους ἀνεφάνη ὁ Ὀγούζ Χάν.

Μετὰ τὴν νίκην ὁ Ὀγούζ Χάν ἐγκατεστάθη ἐν Ἰασσῇ πόλει τοῦ Τουρκεστάν, περιφῆμῳ διὰ τε τὴν ἀρχαίαν καὶ μεταγενεστέραν ὀθωμανικὴν δυναστείαν.

Ὁ Ὀγούζ Χάν ἔσχεν ἐξ υἱοῦς· ἡμέραν τινὰ ἐπεμφεν αὐτοὺς εἰς τὸ κυνήγιον ἵνα ζητήσωσι τὴν μέλλουσαν τύχην

των. Ἐπιστρέψαντες δὲ ἐνεχείρησαν εἰς τὸν πατέρα των ἕν τὸζον καὶ τρία βέλη τὰ ὅποια εὔρον καθ' ὁδόν.

Ὁ Ὅγούζ Χάν ἔδωκε τὸ μὲν τὸζον εἰς τοὺς τρεῖς πρώτους καὶ μεγαλύτερους τὴν ἡλικίαν, εἰς δὲ τοὺς τρεῖς μικροτέρους διένειμε τὰ βέλη· καὶ οὗτοι μὲν ἔλαθον ἀνὰ ἕν βέλος, οἱ δὲ πρῶτοι κόψαντες τὸ τὸζον εἰς τρία τεμάχια ἔλαθον ὡσαύτως ἀνὰ ἕν. Καὶ τοὺς μὲν πρώτους ἀπεκάλεσεν ὁ πατήρ Βοζούκ τουτέστι *καταστροφείς*· τοὺς δὲ δευτέρους δηλαδή τοὺς νεωτέρους Οὐτσόκ, δηλαδή *τρία βέλη* καὶ εἰς μὲν τοὺς Βοζούκ ἐνεπιστεύθη τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ στρατοῦ του, εἰς δὲ τοὺς Οὐτσόκ τὴν ἀριστεράν.

Ἐκαστος τῶν ἑξ τούτων υἱῶν ἔσχον ἀνὰ τέσσαρας υἱοὺς καὶ οὕτως ἐσχηματίσθησαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν εἴκοσι τεσσαρῶν Ὀθωμανικῶν φυλῶν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὅγούζ Χάν διειροράσθησαν τὴν ἐπικράτειαν οἱ ἑξ υἱοὶ αὐτοῦ· καὶ οἱ μὲν Οὐτσόκ ἔλαθον τὰς ἀνατολικὰς χώρας διασπαρέντες εἰς τὰς στέππας ἢ πεδιάδας τῆς Ταρταρίας, ὅπου καὶ σήμερον ἀκόμη εὐρίσκονται οἱ ἀπόγονοί των, οἱ δὲ Βοζούκ διηυθύνθησαν πρὸς δυσμὰς.

Οἱ Οὐτσόκ νικηθέντες ὑπὸ τοῦ Γκενγκιζ Χάν ὀνομαστοῦ ἡγεμόνος τῶν Μογγόλων μετωνομάσθησαν Οὐζμπέκ πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ ὀνόματος ἀρχηγοῦ τινος τῆς οἰκογενείας τοῦ Γκενγκιζ Χάν. Φέρουσιν εἰσέτι τὸ ὄνομα τούτου καὶ ἀποτελοῦσι τὴν ἰσχυροτέραν φυλὴν τοῦ Τουρκεστάν.

Οἱ δὲ Βοζούκ κατέσχον τὰς τῆ Περσίας καὶ Κασπίης θαλάσσης γειτνιαζούσας χώρας καὶ ἐσχημάτισαν τρεῖς φυλάς, τοὺς Γκαζνεβίδας, Σελτσουκίδας καὶ Ὀθωμανοὺς. Αἱ τρεῖς αὗται φυλαὶ ἀσπασθεῖσαι τὸν Μωαμεθανισμόν, προώδυσαν μεγάλως συγχωνευθεῖσαι ἐπὶ τέλους εἰς μίαν καὶ μόνην φυλὴν, τὴν Ὀθωμανικὴν.

Οἱ Γκαζνεβίδαι ἐξουσίασαν τὴν Περσίαν καὶ τὸ Τουρκεστάν ἐπὶ 214 ἔτη. Εἰς βασιλεὺς αὐτῶν ὀνομαζόμενος Μαχμούτ ἔλαβε τῷ 997 ἔτει μ. Χ. τὸν τίτλον Σουλτάνου.

Ἡ λέξις Σουλτάνος παρέρχεται ἐκ τῆς ἀραβικῆς λέξεως *σελατάτ* δηλαδή ἰσχυρός.

Τὸ κράτος τῶν Γκαζνεβιδῶν μετὰ διαφόρους νίκας καὶ κατακτήσεις παρήκμασεν ἐπὶ τέλους καὶ κατελύθη τῷ 1189 μ. Χ. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τελευταίου ἡγεμόνος Χοζρόβ Μελίκ.

Οἱ Σελτσουκίδαι ἔσχον ὡς πρῶτον ἀρχηγόν τὸν Τογλούλ βέην ἑγγονον τοῦ Σελτσούκου, ὅστις, ἐξελθὼν ἐκ τῶν πεδιάδων τοῦ Τουρκεστάν κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα μ. Χ., κατέκτησεν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν τὰς χώρας τῶν Γκαζνεβιδῶν, διέλυσε τὸ κράτος αὐτῶν καὶ ἐγένετο κύριος καὶ τῆς Βαγδάτης ἢ Βαβυλῶνος.

Εἰς τῶν ἀπογόνων του ὀνομαζόμενος Σουλεϊμάν ἱδρυσεν τῷ 1074 μ. Χ. δεύτερον κράτος τῶν Σελτσουκιδῶν, ἐπροχώρησε μέχρι τῶν παραλίων τῆς Βιθυνίας καὶ ὤρισε πρωτεύουσάν του τὴν Νίκαιαν· τὸ κράτος τούτο ὀνομάσθη Ρόυμ διότι ἐμπεριεῖχε βωμαϊκὰς ἐπαρχίας, τὸ δὲ πρῶτον κράτος τῶν Σελτσουκιδῶν ὀνομάσθη Περσικόν διότι ἐμπεριεῖχε περσικὰς ἐπαρχίας. Καὶ τούτο μὲν διελύθη τῷ 1194 μ. Χ. βασιλεύοντος Τογρούλ τοῦ Β', τὸ δὲ κράτος Ρόυμ διήρκεσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰσέτι καὶ οἱ ἡγεμόνες αὐτοῦ διετήρησαν τὸν τίτλον τοῦ Σουλτάνου· ὁ τελευταῖος αὐτῶν Ἀλαεδδίν ὁ Γ' ἐξέθρονίσθη τῷ 1307 ὑπὸ τοῦ Γκαζάν Χάνου τῶν Μογγόλων.

Ἐπὶ τῶν ἐρείπιων τοῦ κράτους τούτου ἱδρύθησαν πλείοσαι μικραὶ ἡγεμονίαι ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ἰσχυροτέρα ἀνῆκεν εἰς τὸν Ὄσμαν υἱόν τοῦ Ἐρτογρούλ ὅστις ἦν ἀρχηγὸς μιᾶς φυλῆς τῶν Οὐτσόκ ἢ Τούρκων τῶν πρὸς Ἀνατολὰς χωρῶν τῆς Ἀσίας.

Ἰδοὺ ἤδη πῶς διηγοῦνται οἱ ἱστορικοὶ τὴν πρώτην φάσιν τῆς δυναστείας τῆς ὀθωμανικῆς φυλῆς, ἡ ὁποία ἀφού ἡσπάζθη τὸν Μωαμεθανισμόν καὶ διέβη τὴν Συρίαν τῷ 627 ἔτει μ. Χ. κατέκτησε βῆμα πρὸς βῆμα τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἱδρυσεν τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν.

Κατὰ τὸ 1224 μ. Χ. ὁ Γκαζή Σουλεϊμάν Σάχ νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ Γκενγκιζ χάν, ἡγεμόνος τῶν Μογγόλων, διηυθύνθη εἰς τὰς ἀρμενικὰς χώρας τοῦ Ἑρζινγκιάν καὶ Ἀχλάτ ὅπου καὶ ἀποκατεστάθη φέρων 50,000 ἀνδρας.

Ἀποθανόντος τοῦ Γκενγκιζ Χάν, ὁ Σουλεϊμάν Σάχ ἠθέλησε νὰ ἐπικρατῆ εἰς τὸ Τουρκεστάν, ἀλλὰ διαβαίνων ἐπιππος τὸν Εὐφράτην ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ ἵππου καὶ ἐπνίγη. Μέχρι δὲ σήμερον δεικνύουσι τὸν τάφον του πλησίον τοῦ φρουρίου Τζαβέρ ὀνομάζοντες αὐτὸν *Τούρχ μεζαρί*, τάφον δηλαδὴ τοῦ Ὁθωμανοῦ.

Μετὰ τὸ συμβῆν τοῦτο αἱ ὑπὸ τὸν Σουλεϊμάν οἰκογένειαι διεσπάρησαν καὶ ἐκ τῶν τεσσάρων αὐτοῦ υἱῶν ὁ Ἐρτογορούλ (ὄνομα σημαίνει εὐθὺν ἄνδρα) διηυθύνθη μετὰ τῶν ὀπαδῶν του εἰς Ἑρζερούμ καὶ ἐκίεθεν πρὸς δυσμὰς ὅπου εὔρε καθ' ὁδὸν δύο στρατοὺς μαχομένους, τὸν Σουλτάνον τῶν Σελτζουκιδῶν Ἀλαεδδίν κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ταρτάρων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἐρτογορούλ δίκαιος ὢν ἐβοήθησε τὸν Ἀλαεδδίν ὡς ἀσθενέστερον στρατὸν ἔχοντα καὶ οὕτως ἐνικήθησαν οἱ Ἕλληνας καὶ Τάρταροι, ὁ Ἀλαεδδίν ἐδώρησατο αὐτῷ πρὸς ἡσυχον κατοικίαν τὰ Μέλανα ὄρη, χώραν ἄγονον κειμένην δυτικῶς τῆς πόλεως Ἀγκύρας καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς πόλεως Σαρατζίκ ἤτοι τὴν χώραν τῆς ἀρχαίας Φρυγίας.

Ὁ Ἐρτογορούλ εἶχε τρεῖς υἱοὺς τὸν Ὀσμάν, Τουντουζάλπ καὶ Βαρουατί Σαζετζί.

Μετὰ τινα καιρὸν ὁ Ἐρτογορούλ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ὀσμάν ἐνοχλούμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐξεστράτευσαν κατ' αὐτῶν, ἀδείξ τοῦ Σουλτάνου Ἀλαεδδίν, καὶ τοὺς κατενίκησαν ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Προύσης. Ὁ Ἀλαεδδίν μαθὼν τὴν νίκην ἀπένευε διάφορα δῶρα καὶ κτήματα εἰς τὸν Ἐρτογορούλ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ὀσμάν. Μετὰ τὸ γεγονός τοῦτο οὐδὲν ἄλλο ἀναφέρεται ὑπὸ τῆς ἱστορίας ὡς πρὸς τὸν Ἐρτογορούλ οὗτος ἀποκαταθεθεὶς ἐν τῇ πόλει Σαγούδ, ὅπου δεικνύεται μέχρι σήμερον ὁ τάφος του, ἐγκατετίθεισε ἡσυχῶς.

Διηγούνται ὅτι ἡμέραν τινα εἶδε τὸ ἐξῆς ὄνειρον.

Ἐταξείδευε δῆθεν ἐν ξένῃ γῇ καὶ ἐπιλοξενήθη ὑπὸ τινος ἐρημίτου ἀγαπητοῦ τοῦ Θεοῦ. Βιβλίον τι ἐκρέματο ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ δωματίου ἐν ᾧ ἔμελλε νὰ κοιμηθῆ. — Ποῖον εἶναι τὸ βιβλίον τοῦτο; ἠρώτησε τὸν ἐρημίτην. — Εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἢ τὸ Κοράνιον, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Ἀποῦ ὁ ἐρημίτης ἀπεσύρθη τοῦ δωματίου, ὁ Ἐρτογορούλ ἔλαβε τὸ βιβλίον καὶ ὄρθιος μείνας ἀνέγνω αὐτὸ μέχρι τῆς πρωίας χωρὶς νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς. Περὶ τὴν αὐγὴν καταβληθεὶς ὑπὸ τοῦ ὕπνου, μόλις ἐκλείσει τοὺς ὀφθαλμούς, ἤκουσεν οὐρανίαν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ: «Ἐπειδὴ ἀνέγνως μετὰ τοσοῦτου σεβασμοῦ τὸν αἰώνιον λόγον μου, τὰ τέκνα σου καὶ τὰ τέκνα τῶν τέκνων σου τιμηθήσονται διαρκῶς ἐπὶ τῆς γῆς».

Τὸν Ἐρτογορούλ ἡσυχάζοντα πλέον διεδέχθη ὁ πρωτότοκος υἱὸς αὐτοῦ Σουλτάνος Ὀσμάν ἢ Ὀτμάν, ἐπικληθεὶς *νικητής*, ὅστις, πολεμοῦντος ἐτι τοῦ πατρὸς του, διεκρίθη διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ πολεμικὴν ἱκανότητά του.

Ὁ Σουλτάν Ὀσμάν ἠγάπησεν ἑμμανῶς τὴν Μιχαλατοῦν, θυγατέρα Σέχου τινὸς Ἐδεβαχί τὸ ὄνομα, ἀλλ' οὗτος δὲν ἔστειρε νὰ τῷ τὴν παραχωρήσῃ ὡς σύζυγον· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ ἡγεμὼν τοῦ Δορυλαίου ἠράσθη τῆς νέας, ὁ Σέχης, ὅστις κατόκει εἰς τὴν ἐπικράτειαν τούτου, μετόφησεν εἰς τὴν χώραν τοῦ Ὀσμάν. Ὁ ἡγεμὼν τοῦ Δορυλαίου συμμαχήσας μετὰ Μιχαὴλ τοῦ Ὀζυγενείου (Μιχὰλ κεζέ) διοικητοῦ φρουρίου τινὸς παρὰ τὴν Προῦσαν, προσέβαλε τὸν Σουλτάν Ὀσμάν, ἀλλ' ἐνικήθη· ὁ δὲ Μιχαὴλ αἰχμαλωτισθεὶς ἐγένετο φίλος στενὸς τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν καὶ τὸν ὑπεστήριξεν εἰς πλείστας περιστάσεις.

Ἀπὸ τοῦ Μιχαὴλ τούτου κατάγονται οἱ λεγόμενοι Μιχαλόγλου οἵτινες διέπρεψαν διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον των κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τῆς ὀθωμανικῆς ἱστορίας.

Ὁ Σέχης Ἐδεβαλής ἠρέμιτο ἐν τούτοις νὰ νυμφεύσῃ τὴν θυγατέρα του μετὰ τοῦ Ὀσμάν ὅτε οὗτος ἐσπέραν τινα φιλοξενούμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Σέχη εἶδε τὸ ἐξῆς ὄνειρον.

Ὁ Σουλτάνος Ὀσμάν, λέγεται, καὶ ὁ Σέχης ἦσαν ἐξηπλωμένοι κατὰ γῆς, ἢ δὲ σελήνη ἀνατέλλουσα ἐκ τοῦ στήθους τοῦ Σέχη, ἐκρύβη ἐντὸς τοῦ στήθους τοῦ Ὀσμάν. Τότε δένδρον ὠραῖον ἐβλάστησεν ἐνώπιον τοῦ Ὀσμάν, καὶ αὐξηθὲν μετὰ τινος στιγμῆς, ἐκάλυψε διὰ τῶν κλάδων του τὰς γαίας καὶ τὰς θαλάσσας τῶν τριῶν ἡπείρων Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικής. Τέσσαρα μεγάλα ὄρη, ὁ Καύκασος, ὁ Ἄτλας, ὁ Ταῦρος καὶ ὁ Αἴμος ὡς τέσσαρες στῆλαι ὑπεστήριζον τοὺς κλάδους τοῦ δένδρου. Ἐκ τῶν βίζων αὐτοῦ ἔρρεον τέσσαρες ποταμοὶ ὁ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης, ὁ Νεῖλος καὶ ὁ Δούναβις, αἱ δὲ κοίται τῶν ποταμῶν εὐρυνόμεναι ἐπότιζον πλουσίους λειμῶνας, εὐφρωτάτους ἀγρούς, ἀπεραντα δάση· πλεία δὲ διέπλεον τοὺς ποταμούς καὶ τὰς θαλάσσας.

Πύργοι, φρούρια ἰσχυρά, μινχαρέδες, ὀβελίσκοι, πυραμίδες φέρουσαι τὴν ἡμισέληνον κατεκάλυπτον τὰς χώρας καὶ τὰς πόλεις. Ἐκ τῶν κορυφῶν τῶν μνημείων τούτων ἀνεπέμποντο ἐναρμόνιοι φωναί, προσκαλοῦσαι εἰς τὴν προσευχὴν.

Αἶφνης οἱ κλάδοι καὶ τὰ φύλλα τοῦ δένδρου ἤστραψαν ὡς λόγχοι καὶ ξίφη καί, πνεύσαντος σφοδροῦ ἀνέμου, ἔκλιναν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἥτις, κειμένη μεταξὺ δύο θαλασσῶν, ἤστραψεν ὡς ὁ ἀππειρος ἐνὸς δακτυλίου πείρις τοῦ ὁποίου ἦσαν δύο σμάραγδοι.

Ἦτο ὁ γαμήλιος δακτύλιος τοῦ γάμου τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν μετὰ τῆς πρωτεύουσας τῆς οἰκουμένης. Ἐμελλε δὲ νὰ τὸν περάσῃ εἰς τὸν δακτυλὸν του, ὅτε ἐξύπνησεν.

Ἐγερθεὶς διηγήθη τὸ ὄνειρον εἰς τὸν Σέχην ὅστις ἐξηγήσας αὐτὸ διὰ τῆς προφητείας ὅτι τὸ αἶμα τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν συνεννούμενον μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ θά παρῆγεν ἰσχυρὰν γενεὰν μέλλουσαν νὰ κυριεύσῃ τὸν κόσμον, συγκατετέθη καὶ ὑπάρχοντε τὴν θυγατέρα του μετὰ τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν.

Τοιαύτη ἦτο ἡ λιτότης τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὥστε οἱ γάμοι ἐτετέλεσθησαν μετὰ μεγίστης ἀπλότητος. Εἰς μνητῆς τοῦ Σέχη, ὁ εὐσεβὴς Δερβίσης Γουρούδ

ἐτέλεσε τὰ νόμιμα τοῦ γάμου ζητήσας παρὰ τοῦ Σουλτάνου νὰ τῷ δώσῃ ὡς κατοικίαν τέμενος πλησίον τοῦ ποταμοῦ. Ὁ Σουλτάνος Ὀσμάν γενόμενος αὐτόνομος κυριάρχης ἐξετέλεσε τὴν αἴτησιν τοῦ Γουρούδ οἰκοδομήσας αὐτῷ τεκὸν (μοναστήριον) καὶ προκίσας τοῦτον διὰ χωρῶν καὶ ἀγρῶν τοὺς ὁποίους ἐνέμοντο ἐπὶ δικασίᾳ ἔτη οἱ ἀπόγονοι τοῦ Γουρούδ.

Καὶ ἕτερος δὲ δερβίσης τὸ ὄνομα Ἀβδάλ Κουμράλ εἶδεν ὄνειρον ὅτι ἀετὸς ἐσκήιζε διὰ τῶν πτερυγῶν του τὴν κεφαλὴν τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν καὶ προεῖπεν οὕτω τὴν μέλλουσαν δόξαν· τῷ δερβίση τούτῳ ἔκτισεν ὁ Σουλτάνος μοναστήριον καὶ ἐδώρησε τὸ κάλλιστον τῶν ξιφῶν του καὶ ποτηρίων του.

Ὀλίγα ἔτη μετὰ ταῦτα αἱ προφητεῖαι αὗται ἤρξαντο ἐκπληρούμεναι.

Ὁ Σουλτάνος Ὀσμάν διάγων μετὰ τῶν ὀπαδῶν του βίον ποιμενικὸν καὶ πολεμικὸν ταυτοχρόνως ἠνωχλεῖτο ὑπὸ τοῦ φρουράρχου ἑλληνικῆς τινος πόλεως ὀνόματι Ἀγγελοκώμης, κειμένης ὀπισθεν τοῦ Ὀλύμπου. Συμμαχήσας δὲ μετὰ τοῦ φρουράρχου τῶν Βηλοκώμων (Βιλετζίκ) καὶ ἀπολέσας τὴν ὑπομονὴν συνεννόηθη μετὰ τῶν ἀνδρειοτέρων του στρατιωτῶν καὶ ὀρήσας κατὰ τοῦ φρουρίου ἐκυριεύσεν αὐτό.

Κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος 687 Ἐγείρας ἢ 1284 μ. Χ. ἀπέθανε καὶ ὁ Ἐρτογορούλ ὑπὸ γήρατος. Ὁ Σουλτάνος Ὀσμάν ἐλυπήθη ἐγκαρδίως ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ τὴν θλίψιν ταύτην ἐμετρίασεν ἡ χαρὰ ἣν ἠσθάνθη ἐπὶ τῇ γεννῆσει τοῦ υἱοῦ του Ὀρχάν.

Εἰς διαφόρους συμπλοκάς ἔπεσε νεκρὸς καὶ ὁ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάν Ὀσμάν· ἡ δὲ πίστις, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὐρέθη τὸ πτώμα του, λέγουσιν, ὅτι κατεκαλύφθη αἶφνης ὑπὸ οὐρανοῦ φωτός πρὸς δόξαν τοῦ μάρτυρος, καὶ μέχρι σήμερον τὸ μέρος ἐκεῖνο ὀνομάζεται «Περωτισμένη Πίστις».

Ἐν ἔτος μετὰ ταῦτα ἦτοι τῷ 1289 ὁ Σουλτάνος Ὀσμάν πολιορκήσας καὶ κυριεύσας τὸ φρούριον Μελέγγεικ (Καρὰ-
(ΕΠΙΤΟΜ. ΒΙΟΓΡΑΦ. ΙΣΤΟΡΙΑ) 2.

ισσάρ) έτιμήθη υπό του Σουλτάνου τῶν Σελτσουκιδῶν 'Αλαεδδίν του Β' διά του βαθμοῦ του 'Εμίρου και έλαθεν ὡς δῶρον τό φρούριον τοῦτο και τὰ παράσημα του ήγεμονικοῦ ἀξιωματος ήτοι ἓν τύμπανον, μίαν σημαίαν και μίαν οὐράν ήππου.

Τὰ δῶρα ταῦτα ἐκόμισεν αὐτῷ ὁ 'Ακτιμούρ, ἀνεψιός του του 'Αλαεδδίν, ὁ δὲ Σουλτάνος 'Οσμάν τὰ ἐδέχθη ὄρθιος και τὰς χεῖρας ἔχων ἐπὶ του στήθους, ἐνῶ ἀπ' ἐτέρου ἐπαίχνηζεν ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ.

'Απὸ τῆς ἡμέρας ταύτης οἱ στρατιῶται του Σουλτάνου 'Οσμάν ἐκλυόμενοι υπό τῆς ἀνδρείας του, τῆς εὐθύτητος και τῆς ἀξάνουσης δυνάμεώς του ἔλαθον τό ὄνομά του και ἕκτοτε ὠνομασθησαν 'Οσμανλή ἢ 'Οθωμανοί.

Ταυτοχρόνως ὁ Σουλτάνος 'Οσμάν μετέβαλε τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν του Καρά-ισσάρ εἰς ὀθωμανικὸν τέμενος, ἐγκατέστησεν ἐν τῇ πόλει *ἰμάμην* (ιερέα) και *μουλλῶν* (δικαστήν), ὥρισε τὴν Παρασκευὴν ὡς ἡμέραν ἑορτῆς και προσευχῆς, και διώρισε τελετάρχην τῆς ἡμέρας τὸν Τουρσουφρακίχ, ἀνεψιὸν του πενθεροῦ του 'Εδεβαλή. 'Επειδὴ δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐγένετο και ἡ ἐβδομαδιαία ἀγορὰ (παζάρ) ὁ Τουρσουφρακίχ εἶχε και τὴν ἐξουσίαν του διατηρεῖν τὴν εὐταξίαν ἐν τῇ ἀγορᾷ.

'Εκόπησαν τότε και τὰ πρῶτα νομίσματα μετὰ τῆς προτομῆς του Σουλτάνου 'Οσμάν και ἐν τῷ τεμένει ἐμνημονεύετο τό ὄνομα αὐτοῦ ἀντὶ του Σουλτάνου 'Αλαεδδίν, ἀν και τινες ἱστορικοὶ διατείνονται ὅτι ταῦτα ἐγένοντο μετὰ τὸν θάνατον 'Αλαεδδίν του Γ' του τελευταίου Σουλτάνου τῶν Σελτσουκιδῶν.

'Ο Σουλτάνος 'Οσμάν ἀνέναντος προχωρῶν και ἔχων πιστὸν φίλον, σύμβουλον και συστρατιώτην τὸν Μιχάλογλου, ἐνίκησε βαθμηδὸν τοὺς Ἕλληνας διοικητὰς ὧλων τῶν πέριξ φρουριῶν και κατέστησεν αὐτοὺς ὑποτελεῖς φόρου.

Οὔτοι δὲ πνέαντες ἀντεδίκησιν και φοβούμενοι τὴν αὐξουσαν δυνάμιν του Σουλτάνου 'Οσμάν συνεννοήθησαν και

συνώμοσαν ἐναντίον του ὀρίσαντες ὡς ἡμέραν τῆς ἐκτελέσεως του σχεδίου των τὴν τελετὴν τῶν γάμων του διοικητοῦ τῶν Βηλοκώμων (Βελετζικ) μετὰ τῆς θυγατρὸς του διοικητοῦ 'Ιαρισάρ.

'Επειδὴ δὲ ἠθέλησαν νὰ συμπαραλάβωσι συνεργὸν και τὸν Μιχάλογλου, οὗτος ἀφοῦ προσεπάθησε νὰ τοὺς συνδιαλλάξῃ μετὰ του Σουλτάνου 'Οσμάν και ἀπέτυχε, κατήγγειλεν αὐτῷ τὴν συνωμοσίαν. Οὗτος δὲ υπό τό πρόσχημα ὅτι θὰ ἔστειλε τὰ γαμήλια δῶρα εἰς τὸν διοικητὴν τῶν Βηλοκώμων μετημφίασεν εἰς γραίας γυναίκας τριάκοντα ἐννέα ἐκ τῶν γενναιοτέρων στρατιωτῶν του και αὐτὸς τεσσαρακοστὸς ἐπὶ κεφαλῆς των, ἐπέτυχεν εὐκόλως τὴν ἀλωσιν του φρουρίου, καθότι οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων εὐρίσκοντο εἰς τοὺς γάμους. 'Ενεδρεύσας ἔλαβε συνάμα και τὴν νύμφην ὀνόματι *Νιλουφὲρ* (ἤτοι ἄνθος του λωτοῦ) και προώρισεν αὐτὴν ὡς σύζυγον του τότε δωδεκαετοῦς υἱοῦ του 'Ορχάν.

Μετὰ τὴν ἀλωσιν του φρουρίου τούτου, ὁ Σουλτάνος 'Οσμάν ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Νικαίας και νικήσας τὰ στρατεύματα του βυζαντινοῦ αυτοκράτορος ἐκυρίευσεν αὐτὴν ἐπιδιώκων δὲ τὰς κατακτήσεις του ὥρισεν ὡς πρωτεύουσαν του νεοσυστάτου κράτους του τό *Γενί-σεῖρ* ἵνα ἐκείθεν ὀρμήσῃ κατὰ τῆς Προύσης τὴν κατάκτησιν τῆς ὁποίας πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμει.

Καταλυθέντος δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην και του κράτους τῶν Σελτσουκιδῶν τῷ 700 'Εγείρας ἢ 1300 μ.Χ., και διαιεθέντος εἰς δέκα αὐτονόμους ἐπαρχίας, ὁ Σουλτάνος 'Οσμάν ἐκηρύχθη ὅλως αὐτόνομος και κύριος ἡδὴ τῆς περὶ τὸν 'Ολυμπον χώρας διμερίσθη αὐτὴ μετὰ τῶν συντρόφων του και τὴν μὲν διοίκησιν τῶν Μελαγγείων ἔδωκεν εἰς τὸν υἱὸν του 'Ορχάν, τὴν τῆς πόλεως Δορυλαίου εἰς τὸν ἀδελφόν του Τουνδουζάλπ, ὥρισε δὲ τό Βιλετζικ ὡς κατοικίαν του πενθεροῦ του 'Εδεβαλή και τῆς ἰδίας συζύγου του Μαλχατοῦν μετὰ του δευτεροτόκου υἱοῦ 'Αλαεδδίν.

'Ο Σουλτάνος 'Οσμάν μετὰ πολλὰς ἐπιτυχεῖς νίκας ἐν

τῆ Μικρᾶ Ἀσίᾳ, παθῶν ποδαλγίαν ἀπεσύρθη εἰς τὴν πρωτεύουσάν του Γενι-σεῖρ ὅπου καὶ ἀπέθανεν ἐν εἰρήνῃ τῷ 726 Ἐγείρας ἢ 1327 μ. Χ., μικρόν δὲ πρὸ τοῦ θανάτου του ὁ υἱὸς του Ὀρχάν εἶχεν ἐκπολιορκήσει καὶ κυριεύσει τὴν Προύσαν.

Ἀποθνήσκων διεβίβασε τὰς ἀρίστας τῶν συμβουλῶν τῷ υἱῷ του Ὀρχάν καὶ τὴν θέλησιν ὅπως ταφῆ ἐν Προύσῃ, ἀναδειχθῆ δὲ ἡ πόλις αὕτη πρωτεύουσα τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.

Ὁ Σουλτάνος Ὀρχάν ἐξετέλεσε πάσας τὰς παραγγελίας τοῦ πατρὸς· ἐν τῷ μαυσωλεῖῳ τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν ἀνηρτήθησαν τὸ ἐκ μεγάλων ξυλίνων κόκκων κομβολόγιόν του καὶ τὸ τύμπανον τὸ ὅποιον εἶχε δωρήσει αὐτῷ ὡς ἔμβλημα ἐξουσίας Ἀλαεδδίν ὁ Β'. Καὶ τὸ μὲν κομβολόγιον μετὰ τοῦ τυμπάνου κατεστράφησαν ὑπὸ πυρκαϊᾶς συμβάσης ἐν Προύσῃ πρὸ 70 περίπου ἐτῶν, τὸ ξίφος ὁμως τοῦ Ὀσμάν καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀλαεδδίν δωρηθεῖσα σημαία φυλάττονται εὐσεβῶς μέχρι σήμερον ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ θησαυροφυλακείῳ.

Ὁ Σουλτάνος Ὀσμάν διεκρίθη ὄχι μόνον ὡς ἀτρόμητος πολεμιστής, ἀλλὰ καὶ ὡς δίκκιος καὶ φιλομαθής· ἰδρυσε πολλά σχολεῖα καὶ προσεκλείει πλησίον του ἄνδρας εὐσεβεῖς καὶ εὐπαιδευτούς. Ἐνεδύετο δὲ ἀπλούστατα φέρων ἐρυθρὸν σκούφον ὄζυν κατὰ τὴν κορυφὴν περιτριγυρισμένον διὰ λευκοῦ ὑφάσματος καὶ ἔχοντα ἔμπροσθεν δέσμη πτερῶν καὶ κἀνδυν (καφτάνιον) μὲ πλατὺ περιλαίμιον (γιακῶν)· οἱ βραχιόνες καὶ τὰ σκέλη τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν εἶχον ὑπερφυσικὸν μῆκος· ἡ ρίς ἦν σιμή, τὸ δὲ γένειον, ἡ κόμη καὶ αἱ βλεφαρίδες μέλαινα δι' ὃ καὶ ἐπωνομάσθη μέλας· τὸ χρῶμα δὲ τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀσιανῶν ὡς ἀριστος οἰωνὸς πρὸ πάντων διὰ τοὺς ἡγεμόνας.

ΕΠΟΧΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Συμπεριλαμβάνουσα 65 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 726—791 ἢ 1327—1389 μ. Χ.)

Χαρακτὴρ τῆς ἐποχῆς.

Τὸ ὀθωμανικὸν κράτος ἤρθεσεν ἔτι μᾶλλον κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν δύναμιν ἐπὶ τῶν Σουλτάνων Ὀρχάν καὶ Μουράτ τοῦ Α', τοῦ μὲν υἱοῦ, τοῦ δὲ ἐγγόνου τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν. Οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ κατέστησαν ἐπιροθώτεροι εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίᾳ εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς αὐτοκράτορας ἀρῶν μάλιστα ἐσηματίσθη τὸ τάγμα τῶν Γενιτσάρων, τὸ ὅποιον ἀπέβη διάσκημον οὐ μόνον διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν πολεμικὴν καρτερίαν του, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπηρέασεν εἰς πλείστας περιστάσεις τὰς τύχας τῆς Ὀθωμ. Αὐτοκρατορίας. Γεγονὸς ἀτίσημειῶτον χαρακτηρίζει τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἡ ἄριστικὴ δὴλονότι ἐγκατάστασις τῶν Ὀθωμανῶν ἐν Εὐρώπῃ, διότι μέχρι τοῦδε δὲν εἶχον εἰσέτι διαβῆ οὔτε τὸν Ἑλλησποντον οὔτε τὴν Προποντιδα.

2^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΟΡΧΑΝ Ο ΝΙΚΗΤΗΣ.

Βασιλεύσας 52 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 726—761 ἢ 1326—1360 μ. Χ.)

Εἶδομεν ὅτι ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Σουλτάνου Ὀσμάν ὁ υἱὸς του Σουλτάνου Ὀρχάν εἶχε κυριεύσει τὴν Προύσαν. Ἄμα δὲ τῷ θανάτῳ τοῦ πατρὸς τὸ πρῶτον αὐτοῦ μέλημα ὑπῆρξε νὰ διαμοιράσῃ τὰς χώρας καὶ τὴν πατρικὴν περιουσίαν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀλαεδδίν. Ἄλλ' οὗτος ἀνὴρ συνετὸς καὶ σπουδαῖος ἠρήνησεν λέγων, καὶ δικαίως, ὅτι τοιαύτη διανομὴ ἤθελε μειώσῃ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ κράτους· ἐζήτησε δὲ μόνον πρὸς κοιτίαν χωρίον τι κείμενον ἐν τῇ πεδιάδι τῆς Προύσης.

Ἄλλ' ὁ Σουλτάνος Ὀρχάν ἐκτιμῶν τὰς γνώσεις αὐτοῦ τὸν παρεκάλεσε νὰ γείνη Βεζύρης τοῦ κράτους· ὅπερ ὁ Ἀλα-

εδδιν ἐδέχθη. Ἡ λέξις βεζύρης ὀθωμανιστί σημαίνει ἄχθο-
φόρον, δηλαδή τὸν κρατοῦντα τὰ βάρη τοῦ κράτους.

Ὁ Ἀλαεδδιν ἄπειρος ὢν τῶν πολεμικῶν πραγμάτων ἀ-
νέλαβε τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τοῦ κράτους, ἐθέσπισε
διαφόρους σοφοὺς νόμους καὶ ἐτακτοποίησεν οὕτω τὴν πει-
θαρχίαν τοῦ στρατοῦ, τὰ νομίσματα καὶ τὸ εἶδος τῆς
ἐνδυμασίας.

Ἐν ᾧ δὲ οὗτος κατέθετε βάρεις στερεάς καὶ ἀσφαλεῖς
τῆς διοικήσεως, ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν ἐπέδωκε καὶ ἠύξανε
τὰς κατακτήσεις τοῦ πατρὸς του. Οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτοῦ
ἐξεπολιόρκησαν πλεῖστα φρούρια τῆς μεταξὺ Νικαίας, Νικο-
μηδείας καὶ Εὐξείνου χώρας. Ἐκ τῶν φρουρίων τούτων τὰ
ὀνομαστότερα εἰσὶν ἡ Σεμένδρια καὶ ἡ Αἶδος ἀπέχοντα τὸ
μὲν τέσσαρας τὸ δὲ τρεῖς ὥρας ἀπὸ τοῦ Σκουτάρως (Χρυ-
σοπόλεως).

Ἡ μὲν Σεμένδρια ἐκυριεύθη ὡς ἐξῆς. Ἀποθανόντος τοῦ
υἱοῦ τοῦ φρουράρχου, ἠνεώγη πύλη τις πρὸς ἐκφορὰν τοῦ
νεκροῦ· τότε οἱ Ὀθωμανοὶ ὀρμήσαντες συνέλαβον τὸν φρου-
ραρχον, δὲν τὸν ἐφόνευσαν ὁμῶς ζητήσαντες μόνον λύτρα
παρὰ τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος· ἀρνηθέντος τούτου ἐκυ-
ριεύθη τὸ φρούριον· ἀξιωματικὸς τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ
ἦν ὁ Ἀκτσέ Χότζας (πολιὸς γέρον)· ὁ τάφος αὐτοῦ διατη-
ρεῖται μέχρι σήμερον καὶ εἶναι διὰ τοὺς Ὀθωμανοὺς σπου-
δαῖον προσκύνημα.

Ἡ δὲ Αἶδος ἐξεπολιόρκηθη ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν ἀξιωμα-
τικῶν Κονουράλπ καὶ Γαζῆ Ἀβδουρραχμάν· τὸ φρούριον
ἀνθίστατο ἰσχυρῶς, ἀλλ' ἡ θυγάτηρ τοῦ φρουράρχου ἀ-
γαπήσασα τὸν ὠραίον Ἀβδουρραχμάν, τὸν ὁποῖον εἶδεν
ἐκ τῶν ἐπάλξεων τοῦ φρουρίου, ἔριψεν αὐτῷ ἐπιστολὴν
προσδεδεμένην εἰς λίθον καὶ τῷ ἐδίδεν ὁδηγίαν τίνι τρό-
πῳ νὰ κυριεύσῃ τὸ φρούριον ἐν καιρῷ νυκτός. Τοιοῦτο-
τρόπως τὸ φρούριον ἐκυριεύθη, ἔ δὲ Σουλτάνος Ὁρχάν
μαθὼν τὰ γενόμενα ἐπέτρεψε τῷ Ἀβδουρραχμάν νὰ νυμ-
φευθῇ τὴν κόρην. Ἐκ τοῦ γάμου τούτου ἐγεννήθη ὁ Καρὰ

Ἀβδουρραχμάν ἀναδειχθεὶς ἀνδρείοτατος κατόπιν ἐν τοῖς
πολέμοις.

Τῷ 1330 μ. Χ. ἡ 729 Ἐγείρας ὁ Ἀκτσέ Χότζας ἐκυ-
ρίευσεν τὴν Νικουμήδειαν, ὥστε ἅπασα σχεδὸν ἡ Βιθυνία εἶχε
κατακτηθῆ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν.

Ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν συνέστησε τὸ τάγμα τῶν Γιανι-
τσάρων· οὗτοι ἦσαν κατ' ἀρχὰς χίλιοι τὸν ἀριθμὸν, ἀλλὰ
βαθμηδὸν ἠύξησαν ὥστε ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ
Δ' ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνῆλθεν εἰς 40,000· ἐπειδὴ δὲ ἅπαν-
τες οἱ Γιανιτσαροὶ ἦσαν ἔγγαμοι, τὸ τάγμα ἠύξανετο καὶ
διὰ τῶν τέκνων αὐτῶν. Ἡ λέξις Γιανιτσαρι σημαίνει νέον
στρατόν.

Ἐκτὸς τῶν Γιανιτσάρων ὁ ὀθωμανικὸς στρατός συνέ-
κειτο ἐκ τοῦ τακτικοῦ πεζικοῦ ὀνομαζομένου *πιαδέ*, ἐκ τοῦ
ἀτάκτου πεζικοῦ ὀνομαζομένου *αἰάπ*, δηλαδή ἀπηλλαγμέ-
νου, ἐκ τῶν σπαχίδων (τακτικῶν ἵππέων) καὶ ἐκ τῶν ἀκιν-
τζίδων ἢ ἀτάκτων ἵππέων.

Οὕτως ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν μορφώσας καὶ διοργανώσας
τὸν στρατὸν ἐξηκολούθησε τὰς κατακτήσεις του.

Ἀφοῦ ἐνίκησε κατὰ κράτος τὸν στρατὸν τῶν Βυζαντι-
νῶν, τοῦ ὁποῖου ἀρχηγὸς ἦν αὐτοπροσώπως ὁ ἴδιος αὐτο-
κράτωρ Ἀνδρόνικος, πλησίον τοῦ *Πελεκάρου* νῦν *Μάλτεπε*
τῷ 1330, διηθύνθη κατὰ τῆς Νικαίας τὴν ὁποίαν εἶχαν
ἐπανακτήσει οἱ βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες. Μετ' ὀλιγοχρόνιον
δὲ πολιορκίαν ἐκυρίευσεν καὶ τὸ ὄχυρόν τοῦτο καὶ σημαντι-
κὸν φρούριον, τῷ 1331, ἀφοῦ προηγουμένως οἱ ἐντὸς τοῦ
φρουρίου ἀναγκασθέντες ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῶν ἀσθενειῶν
καὶ μηδεμίαν βοήθειαν λαμβάνοντες ἐκ Κωνσταντινουπό-
λεως παρέδωκαν αὐτὸ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἀπέλωσιν ἀνενό-
χλητοι εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν παρεδέξατο τὴν συμφωνίαν, ἀλλὰ
μόνον ὁ φρούραρχος τῆς Νικαίας μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν
ἀνεχώρησεν, οἱ δὲ λοιποὶ προετίμησαν νὰ μείνωσι, διότι
οὐδὲν σχεδὸν ἠλπίζον ἐὰν μετέβαινον εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἡ Νίκαια, ὀνομαζομένη ἄλλοτε Ἀντιγόνη ἐκ τοῦ Ἀντιγόνου στρατηγού τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅστις ἔκτισεν αὐτήν, μετωνομάσθη ἔπειτα Νίκαια πρὸς τιμὴν τῆς γυναικὸς τοῦ Λυσιμάχου, στρατηγού ὡσαύτως τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ὑπῆρξε διάσημος πόλις, ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν πρὸ πάντων, διότι ἐκ τῶν ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἡ πρώτη καὶ ἡ ἐβδόμη συνεκροτήθησαν ἐν αὐτῇ. Ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν φιλοδόμησεν ἐν τῇ πόλει πλείστα σχολεῖα, νοσοκομεῖον καὶ πτωχοτροφεῖον (ἱμαρέτι)· ὁ ἴδιος δὲ διένεμεν ἰδίαις χερσὶ τὰς τροφὰς καὶ ἤναπτε τοὺς λύχνους τῶν φιλανθρωπικῶν τούτων καθιδρυμάτων.

Ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν, Σουλεϊμάν, ἔλαβε τὴν διοίκησιν τῆς Νικαίας, ὁ δὲ πρωτότοκος Μουράτ τὴν τῆς Προύσης.

Ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Νικαίας ἀπέθανεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου καὶ Βεζύρης Ἀλαεδδίν· εἰς τὴν θέσιν δ' αὐτοῦ διωρίσθη ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Σουλεϊμάν ὅστις ὅμως ὦν μᾶλλον πολεμικοῦ ἢ διοικητικοῦ χαρακτῆρος ἀπασχολήθη ἰδίᾳ εἰς κατακτήσεις.

Ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν ἀφοῦ κατέκτησε καὶ πλείστα ἄλλα φρούρια ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ μετὰ τῶν ὁποίων καὶ τὴν Πέργαμον κατελήφθη ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ ζῆσῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ Σουλεϊμάν ἐξηκολούθησε τὰ πολεμικὰ ἔργα, αὐτὸς δὲ ἐνησχολεῖτο εἰς τὴν αὐξάνειν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πρωτεύουσας τοῦ Προύσης, ἐπλούτισε καὶ ἐξωράσεν αὐτήν ὡς καὶ ἄλλας ἀξιολόγους πόλεις τοῦ κράτους του. Ἀνέπτυξε τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν τῆς χώρας, πλείστοι δ' ἐμποροὶ ἤρχοντο ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἀσίας πρὸς ἀνταλλαγὴν ἢ ἀγορὰν ἐμπορευμάτων· ὁ Σουλτάνος αὐτοπροσώπως ἐνεθάρρυνε τὴν πρόσδοον ταύτην καὶ ἤκουε μετὰ σεβασμοῦ καὶ προσοχῆς τὰς συμβουλὰς τῶν φρονίμων ἀνδρῶν.

Κατὰ τοὺς ἱστοριογράφους ὀθωμανοὺς ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν ἔκτισε διάφορα τεμενεὶ καὶ σχολεῖα ἐν Προύσῃ ὡς καὶ

μοναστήρια διὰ τοὺς δερβίσας· ἐξ αὐτῶν δὲ ἐτίμησε καὶ περιεποιήθη τὸν Γκεϊκλιμπαμπᾶ (πατέρα δηλαδὴ τῶν ἐλάφων), τὸν Δογλιμπαμπᾶ (πατέρα τοῦ ὀξυγάλακτος), τὸν Ἀβδάλ Μουράτ καὶ Ἀβδάλ Μουσσά. Οἱ τέσσαρες οὗτοι εἶχον συμπολεμήσει μετὰ τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν καὶ συντελέσει εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Προύσης.

Ὁ Γκεϊκλιμπαμπᾶ ἀναβαίνων ἔλαφον καὶ κρατῶν κορμὸν πλατάνου εἰσῆλθεν εἰς Προύσαν, φυτεύσας δὲ τὸν κορμὸν ἐν τῇ αὐλῇ τῶν ἀνακτόρων ἐπροφήτευσεν ὅτι ὡς ἡ πλατάνος, οὕτω καὶ τὸ κράτος τῶν Ὄθωμανῶν ἔμελλε νὰ ριζωθῇ, νὰ βλαστήσῃ καὶ νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ ὀλοκλήρους αἰῶνας. Τὸ δένδρον τοῦτο διετηρεῖτο μέχρι τινός.

Ὁ Δογλιμπαμπᾶ προσφέρων ὀξύγαλα εἰς τοὺς στρατιώτας ἐδρόσιζεν αὐτοὺς καὶ ἠδυνήθησαν τιοιουτοτρόπως νὰ ἀντιστῶσιν εἰς τὴν ὁρμὴν τῶν πολιορκουμένων.

Οἱ δὲ Ἀβδάλ Μουράτ καὶ Ἀβδάλ Μουσσά ἔχοντες μέγα ζύλινον ξίφος πολλὰ κατορθώματα ἔπραξαν· τεμάχιον τοῦ ζυλίνου ξίφους διατηρεῖται ἐν τῷ θησαυροφυλακίῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ τῶν τεσσάρων τούτων οἱ τάφοι ὑπάρχουσιν ἐν Προύσῃ.

Εἰκοσιν ἔτη εἶχον παρέλθει ἐν εἰρήνῃ, ἀλλὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὠφέλησε μόνον τὸν Σουλτάνον Ὁρχάν δυνηθέντα ἐν εἰρήνῃ νὰ ἀναπτύξῃ τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν καὶ εὐημερίαν τοῦ κράτους του, ἐν ᾧ οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες, οὐδὲως φροντίζοντες περὶ τῶν Ὄθωμανῶν, ἀπασχολοῦντο εἰς ἐσωτερικὰς διχονοίας καὶ διαιρέσεις. Ὁ Καντακουζηνὸς ἔδωκε τὴν θυγατέρα του Θεοδώραν ὡς σύζυγον εἰς τὸν Σουλτάνον Ὁρχάν· αὕτη δὲ ἀπῆλause διὰ τῆς σεμνῆς καὶ φρονίμου διαγωγῆς τῆς τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ τε συζύγου τῆς καὶ τῶν λοιπῶν Ὄθωμανῶν.

Ὁ Σουλεϊμάν πασσάς, υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν, ἀφορμὴν λαβὼν, διότι ἤθελε νὰ βοηθήσῃ τὸν Καντακουζηνὸν κατὰ τοῦ γαμβροῦ του Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, ἀπέβη ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν παρχλίαν καὶ ἐ-

κυρίευσεν τὴν Καλλιπόλιν καὶ τινὰς ἄλλας θρηκτικὰς πόλεις, τῷ 1356 μ. Χ.

Ὁ Σουλεϊμάν κινήγων ἡμέραν τινὰ τῷ 1359 μ. Χ. ἀγρίας χῆνας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου ἐν Θράκῃ ἐξεσπενδονίσθη ὑπὸ τοῦ ἀφηνιάσαντος ἔππου του πρὸς τὸν κορμὸν μιᾶς πλατάνου μετὰ τοσαύτης δυνάμεως ὥστε ἔμεινεν ἀμέσως νεκρός.

Ὁ Σουλτάνος Ὁρχάν κατὰ κληθεὶς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ υἱοῦ του καὶ γέρον ἤδη ἐτελεύτησε μετὰ ἐν ἔτος ἦτοι τῷ 1360 μ. Χ. ἐβδομηκοντούτης τὴν ἡλικίαν.

Ὁ Σουλτάνος οὗτος ὑπῆρξε γενναῖος, εὐσπλαγχνος, φιλοκαὶ προστάτης τῶν γραμμάτων καὶ τῆς θρησκείας.

Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του ἦσαν ὀρκασιότατα καὶ ὁμοίαζε μὲν τῷ πατρὶ του Σουλτάν Ὁσμάν ὡς πρὸς τὴν σιμὴν ῥινά του καὶ τὰς μελαίνας ὄφρυς, ἀλλ' εἶχε τὴν κόμην ξανθὴν, τοὺς ὀφθαλμοὺς λαμπροὺς, τὸ μέτωπον εὐρύ, τὸ ἀνάστημα ὑψηλόν, τὸ στήθος πλατύ, τὸ σῶμα βωμαλέον, τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου ῥοδόλευκον καὶ δασεῖς τὸν πώγωνα καὶ τὸν μύστακα.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐδόθη πρώτην φορὰν καὶ ὁ τίτλος πασᾶ εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἀλκεδδίν καὶ τὸν υἱόν του Σουλεϊμάν, ἡ δὲ λέξις πασᾶς συγκειμένη ἐκ δύο περσικῶν λέξεων πάι καὶ σάχ σημαίνει πῶς τοῦ Σάχου ἢ τοῦ αὐτοκράτορος.

Διάδοχος τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μουράτ ὁ Α'.

—*—*—*—*—*—*—*—

3^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΜΟΥΡΑΤ Ο Α'.

Βασιλεύσας 29 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 761—790 ἢ 1360—1389 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς: Κατὰ κτήσεις τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας.—Ἀλώσις τῆς Ἀδριανουπόλεως.—Ἀλώσις τῆς Ἀγκύρας.—Νίκη κατὰ τῶν Σέρβων.—Ἡ πρώτη χρῆσις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τουγρά.—Ἐορταὶ τοῦ γάμου καὶ τῆς περιτομῆς.—Κατάκτησις τοῦ πλείστου μέρους τῆς Κιρμιαν.—Ἀγορὰ τῆς πόλεως Ἀμιδης (Δαρθικιρίου). Ἐκστρατεία κατὰ τῆς Καραμανίας.—Νίκαι ἐν Ἰκονίῳ.—Ἐκστρατεία κατὰ τῆς Βουλγαρίας καὶ Σερβίας.—Μάχη τοῦ Κοσσυφοπέδου.—Δολοφονία τοῦ Σουλτάνου Μουράτ.

Ὁ Σουλτάν Μουράτ ἀνακηρυχθεὶς διάδοχος τοῦ πατρὸς του ἦν ἀξιὸς τοῦ θρόνου διότι εἶχε πλείστας ἀρετάς. Εὐρίσκει δὲ λόγον εὐπειθῆ, νόμους καθιερωθέντας καὶ πιστῶς ἐκτελουμένους, διοικητὰς ἀφωσιωμένους, στρατεύματα πολεμικώτατα, μεγάλην φήμην καὶ τὴν Εὐρώπην τρομάζουσαν τὸ μεγαλεῖον τῆς ὀθωμανικῆς φυλῆς.

Σκοπὸς κύριος τοῦ νέου Σουλτάνου ἦτο νὰ ἐπικετινῆ τὰς κατακτήσεις τοῦ πατρὸς του καὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίῃ, ἀλλὰ προὔτιμησε πρῶτον νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς ἐν Ἀσίᾳ κτήσεις του διότι ὁ ἡγεμὼν τῆς Καραμανίας, ὅστις μέχρι τινὸς ἔβλεπεν ἐν ἡσυχίᾳ τὰς προόδους τῶν ὀθωμανῶν, ἤρξατο ῥαδιουργῶν καὶ προσπαθῶν νὰ παρακωλύσῃ αὐτάς.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἡγεμὼν οὗτος πρεκίνησε, χάριν τῶν σκοπῶν του, τοὺς μεγάλους γαιοκτῆμονας τῆς Ἀγκύρας εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ, οὗτος ἐξεστράτευσεν ἀμέσως καὶ κατανικήσας τοὺς ἐπαναστάτας ἐκυρίευσεν τὴν Ἀγκυραν τὴν ὁποίαν καὶ ἐδώρησεν ὡς τιμᾶριον εἰς ἕνα τῶν στρατηγῶν του.

Ἡ Ἀγκυρα, πρωτεύουσα τῆς ἀρχαίας Γαλατίας, ἦν διάσημος πόλις διὰ τὰ ἀρχαῖά της μνημεῖα καὶ πρὸ πάντων

διὰ τοὺς ναοὺς τοῦ Ῥωμαίου αυτοκράτορος Ἀυγούστου ἐπὶ τῶν στηλῶν τῶν ὁμοίων ἦσαν ἐγγεγραμμέναί αἱ πράξεις τοῦ αυτοκράτορος τούτου· ἡ θέσις αὐτῆς ἦτο κεντρικωτάτη διὰ τὸ ἐμπόριον μεταξύ Συρίας καὶ Ἀρμενίας ἀφ' ἑνός, Κιλικίας καὶ Θράκης ἀφ' ἑτέρου· αἱ βοσκαὶ τῆς, τὰ κτήνη καὶ τὰ διάφορα προϊόντα ἄφθονα καὶ καλλίστου γένους καὶ εἰδους· ἰδίᾳ δὲ τὸ μαλλίον τῶν αἰγῶν τῆς (ὀθωμανιστικῆ), τὸ ὅποιον, λεπτόν ὡς ἡ μέταξα, εἶναι ἐν χρήσει μέχρι σήμερον, ἂν καὶ ἡ κτηνοτροφία τοῦ εἶδους τούτου προώδευσεν ἀρκούντως, καὶ εἰς τὸ Εὐελεπι ἀκρωτήριον τῆς Ἀφρικῆς· ἡ Ἀγκυρα εἶχεν ὡσαύτως ἰαματικωτάτας πηγὰς μεταλλικῶν ὑδάτων ὡς καὶ ἡ Προῦσα.

Εἰρηνεύσας οὕτως ὁ Σουλτάνος Μουράτ τὸ ἐν Ἀσίᾳ κράτος του καὶ διορίσας ὑπέρτατον μὲν δικαστὴν τῆς Προῦσης τὸν Καρὰ Χαλήλ Τσενδερελή, τὸν δὲ Λαλασαχὶν βεηλέρ-βην, ἦτοι ἀνώτερον διοικητὴν τοῦ στρατοῦ, διήλθε τὸν Ἑλλησποντον καὶ καθυπέταξε πάσας τὰς παραθαλασσίους πόλεις τῆς Θράκης, ἐν αἷς ἀφ' ἑτέρου οἱ στρατηγοὶ του ἐκυρίευσαν τὸ φρούριον Κεσσάν καὶ τὸ Διδυμότειχον· τὴν τελευταίαν ταύτην πόλιν ἐκυρίευσεν ὁ στρατηγὸς Χατζῆ Ἰλβέκης.

Τὸ Διδυμότειχον, διάσημος πόλις τῆς βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, ἦτο ἀγαπητὴ κατοικία ἄλλοτε τῶν αυτοκρατόρων Καντακουζηνοῦ καὶ τῆς συζύγου του Εἰρήνης. Εἶχε λαμπρὰ μνημεῖα καὶ ἐργοστάσια διαφόρων πηλίνων ἀγγείων.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος Μουράτ συγκροτήσας πολεμικὸν συμβούλιον μετὰ τῶν στρατηγῶν Χατζῆ Ἰλβέκη καὶ Λαλασαχὶν ἀπεφάσισε νὰ κυριεύσῃ τὴν Ἀδριανούπολιν, δευτερεύουσαν πόλιν τῆς βυζαντινῆς αυτοκρατορίας.

Μετὰ μικρὰν μάχην ὁ Λαλασαχὶν ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν ταύτην.

Καὶ ὁ μὲν Σουλτάνος Μουράτ καταστήσας κατ' ἀρχὰς πρωτεύουσαν τοῦ κράτους του τὸ Διδυμότειχον ἐνεπιστεῦθη τὴν διοίκησιν αὐτῆς εἰς τὸν Λαλασαχὶν· καὶ ἀφ' ἑνός μὲν

οὗτος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ στρατηγὸς Ἐβρινὸς ἐξηκολούθησαν κατακτώμενοι τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς Θράκης, καὶ ὁ μὲν Λαλασαχὶν ἐκυρίευσεν μετ' ὀλίγον τὴν Φιλιππούπολιν ἔνθα εὗρεν ἀπείρους θησαυροὺς, ὁ δὲ Ἐβρινὸς κατέκτησεν τὴν Γκιουμουλτζίναν καὶ τὸ Βαρδάρ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Βερροίας.

Ὁ Λαλασαχὶν ἰδρυσεν ἐν Φιλιππούπολει πλείστα κτίρια ἐν οἷς καὶ τὴν μέχρι σήμερον σωζομένην λιθίνην γέφυραν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, ὁ δὲ Ἐβρινὸς ἀνήγειρε πτωχοκομεία καὶ ξενῶνας.

Ἐνεκα τῶν πολλῶν κατακτήσεων τσοῦτον ηὔξησεν ὁ ἀριθμὸς τῶν αἰχμαλώτων ὥστε ἕκαστος αὐτῶν ἐπωλεῖτο ἀντὶ 125 ἀσπρων ἐξ ὧν τὸ ἐν πέμπτον ὠρίσθη πρώτην φορὰν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Μουράτ νὰ δίδηται εἰς τὸ δημόσιον θησαυροφυλάκιον.

Μόλις ἐπανελθὼν εἰς Προῦσαν ὁ Σουλτάν Μουράτ καὶ ἀναγγείλας μετὰ θριαμβευτικῆς γλώσσης τὴν ἄλωσιν τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ Φιλιππούπολεως εἰς τοὺς ἡγεμόνας Περσίας, Ἀραβίας, Κιρμιάν καὶ Καραμανίας, ἐπληροφόρηθη ὅτι ὁ φρούραρχος τῆς Φιλιππούπολεως κατέφυγε μετὰ τὴν ἄλωσιν εἰς τὴν Σερβίαν τῆς ὁποίας βασιλεὺς ἦτο Οὐρόπης ὁ Ε΄, καὶ ὅτι κατὰ παρακίνησιν τοῦ πάπα Οὐρβανοῦ τοῦ Ε΄ συνεμάχησαν κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν οἱ ἡγεμόνες Σερβίας, Οὐγγαρίας, Βλαχίας καὶ Βουλγαρίας.

Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ δράμῃ εἰς βοήθειαν τοῦ στρατηγοῦ Λαλασαχὶν ζητοῦντος ἐπικουρίας, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε καθότι θέλων νὰ κυριεύσῃ τὰς Πηγὰς, φρούριον παράλιον παρὰ τὴν Κύζικον, ἐβράδυνεν· ἔμαθεν ὁμῶς ὅτι οὐχ ἦττον οἱ στρατηγοὶ του κατενίκησαν τοὺς συμμάχους.

Πράγματι οἱ συμμαχικοὶ στρατοὶ ἐντὸς δύο μόνον ἡμερῶν προεχώρησαν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου· οἱ δὲ ὀθωμανοὶ στρατηγοὶ Λαλασαχὶν καὶ Χατζῆ Ἰλβέκης βλέποντες ὅτι ὁ ἐχθρικός στρατὸς ἦν διπλάσιος τοῦ ἰδικοῦ των, ἀπεφάσισαν νὰ τὸν προσβάλωσιν ἐξάφνης καὶ διὰ νυκτός.

Τούτο και ἐγένετο· ὁ δὲ κρότος τῶν ὀθωμανικῶν σαλπίγγων καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν στρατιωτῶν τοσοῦτον ἐφόβισαν τὸν συμμαχικὸν στρατὸν ὥστε ἐτρέπη εἰς φυγὴν· οἱ πλεῖστοι τῶν στρατιωτῶν ἢ ἐφονεύθησαν ἢ ἐπνίγησαν πεσόντες ἐν τῷ ποταμῷ. Ἡ δὲ μικρὰ πεδιάς ὅπου συνεκροτήθη ἡ μάχη ὀνομάζεται μέχρι σήμερον *Sirp santouri*, ἧτοι ἡ ἐξαφάνισις τῶν Σέρβων. Ἐγένετο ἡ μάχη αὕτη τῷ 1363 μετὰ Χριστόν.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐπέδωθε μετὰ ταῦτα εἰς διάφορα ὠφέλιμα καὶ δημόσια ἔργα, ἔκτισε τεμένη, μοναστήρια, σχολεῖα καὶ λουτρῶνας ἐν Προύσῃ, Γενί σείρ, Βελετζίκ καὶ Ἄδριανουπόλει.

Τότε δὲ πρώτην φοράν εἰσῆχθη καὶ ὁ αὐτοκρατορικὸς Τουγγράς θεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συνθήκης, ἣν ὁ Σουλτάνος Μουράτ εἶχε συνάψει μετὰ τῆς δημοκρατίας τῆς πόλεως Ῥαγούζης, κειμένης ἐν τῇ Ἀδριατικῇ θαλάσῃ. Κατὰ τὴν συνθήκην ταύτην ἡ δημοκρατία ὑπεχρεοῦτο νὰ πληρώνη ἐτησίως τῷ Σουλτάνῳ 500 χρυσᾶ δουκάτα, ὡς ἀντάλλαγμα δὲ εἶχον τὴν ἄδειαν τὰ ἐμπορικὰ αὐτῆς πλοῖα νὰ περιπλέωσι τὰς ἀνατολικὰς θαλάσσας.

Ἀφοῦ δὲ ὁ Σουλτάν Μουράτ ἐτέλεσε μεγαλοπρεπῶς ἐν Προύσῃ τὴν περιτομὴν τῶν τριῶν υἱῶν του Βαγιαζίτ, Ἰακούβ καὶ Σαουτζῆ ἀπῆλθεν εἰς Διδυμότειχον καὶ ἐκείθεν εἰς Ἀδριανούπολιν, τὴν ὁποίαν καὶ ὤρισε πρωτεύουσαν τοῦ κράτους του, κατοικήσας ἐν μεγαλοπρεπεστάτοις ἀνακτόροις τὰ ὅποια ὁ ἴδιος ᾠκοδόμησεν.

Ἐντεῦθεν ἐπανάλαβε τὰς κατακτήσεις του καὶ αὐτὸς μὲν ἐκυρίευσε τὴν Ἀπολλωνίαν, Ἡράκλειαν καὶ πάσας τὰς ἄλλας πόλεις ὅσαι εὑρίσκοντο μετὰ τῶν στομίων τοῦ Δουναβέως καὶ τοῦ Βοσπόρου ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλάς, ἐκ δὲ τῶν στρατηγῶν του ὁ μὲν Τιμουρτάς ἐκυρίευσε τὰς παρὰ τὸν Αἴμον πόλεις Ἰωαννούπολιν καὶ Ἰάμπολιν καὶ ἄλλας, ὁ δὲ Λαλασαχίν τὸ Σαμακόβιον καὶ Ἰχτιμάν.

Οἱ πόλεμοι οὗτοι διήρκεσαν πέντε ἔτη· μετὰ ταῦτα δὲ ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐπανελθὼν εἰς Προύσῃ ἀνέδειξε μέγαν Βεζύρην τὸν στρατοδίκην Καρὰ Χαλῆλ Τζεντερελῆ διὰ τὰς μεγάλας εἰς τὸ κράτος ὑπηρεσίας του.

Οὗτος ἐπὶ μὲν τοῦ Σουλτάνου Ὀρχάν συντελέσας εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ τάγματος τῶν Γιανιτσαρῶν καὶ διατελέσας ἐπὶ τριάκοντα πέντε ἔτη δικαστῆς Προύσης, ἐπὶ δὲ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ χρηματίσας στρατοδίκης ἐπὶ δέκα ἔτη, ἐκράτησε τὸ ἀξίωμα τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐπὶ δέκα ὀκτὼ εἰσέτι ἔτη καὶ ἀπέθανεν ἑκατοντούτης.

Τῷ 1381 οἱ πόλεμοι ἤρξαντο αὖθις μετὰ τῶν Σουλτάν Μουράτ καὶ τῶν Σέρβων καὶ Βουλγάρων· οἱ Ὀθωμανοὶ ἐκυρίευσαν τὴν βουλγαρικὴν πόλιν Κιουσταντίλ, κατὰ παραφθορὰν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰουστινιανοῦ, οἱ Σέρβοι ἐξεδιώχθησαν ἐκ τῆς Μακεδονίας, ἐκυριεύθησαν δὲ καὶ αἱ πόλεις Θεσσαλονίκη, Βιτώλια ἢ Μοναστήριον, Καβῆλλα, Σέρραι, Δράμα καὶ πολλαὶ ἄλλαι· ἡ δὲ Νύσσα, σερβικὴ πόλις περιέχουσα πλείστας λαμπρὰς οἰκοδομὰς, ἐκυριεύθη μετὰ πολιορκίαν εἴκοσι πέντε ἡμερῶν.

Συνεπεῖχ τῶν νικῶν τούτων συνεκροτήθη εἰρήνη μετὰ τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος ὡς καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας καὶ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας· ἡ εἰρήνη διήρκεσεν ἐξ ἔτη κατὰ τὸ δικαστήριον τῶν ὁποίων ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἀπήλαυσε τῶν ἀγαθῶν τῆς ἡσυχίας καὶ ἐνησχολήθη εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς διοργανώσεως τοῦ στρατοῦ τοῦ ὑποδιαίρεσας αὐτὸν εἰς μεγάλα καὶ μικρὰ τάγματα καὶ ὀρίσας τὸ χρῶμα τῆς σημαίας ἐκάστου. Τὰ κυριώτερα δὲ χρώματα ἦσαν τὸ ἐρυθρὸν, τὸ βυσσινόχρου καὶ τὸ πράσινον.

Ἀποβλέπων δὲ πάντοτε εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς χώρας αὐτοῦ ἐξῆτησε τὴν θυγατέρα τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Κερμιάν, πλουσίας ἐπαρχίας ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, καὶ ἔστειλε πρεσβείαν ἀποτελουμένην ἐκ τρισχιλίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μετὰ πλουσίων δώρων. Ἡ νύμφη φέρουσα ὡς προικὰ πλου-

σιώτατα ὠσαύτως δῶρα καὶ τὰς κλείδας τεσσάρων πόλεων Ἐγριγός, Γαβσανλή, Σιμάβ και Κοτυαίου ἐνυμφεῖθη ἐν Προῦση πανηγυρικώτατα· παρέστησαν δὲ ἐν τῇ τελετῇ τῶν γάμων οἱ πρέσβεις τῶν ἡγεμόνων Ἀιδίν, Καρχαμνίως, Κασταμονῆς και Μεντισέ και οἱ τῶν Σουλτάνων Ἀραβίας και Συρίας φέροντες ἀπαντες βραῦτιμα δῶρα.

Ἄπαντα τὰ δῶρα ταῦτα διέειμεν ὁ Σουλτάνος Μουράτ εἰς τοὺς δικφόρους σοφοὺς οὐλεμάδας, σέχας και τοὺς πρέσβεις τῆς Αἰγύπτου.

Ταυτοχρόνως ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἠγόρασε παρὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ἀμιδῆς ἐξ πόλεις ἦτοι Βεγσεχερί, Σιδισεχερή, Ἀκσεχέρ, Ἰσπάρτα, Ἰαλαβάτς και Καρχαγᾶτς.

Τῷ 1386 ἐκυριεύθη ἐν νέου ἡ Θεσσαλονίκη τὴν ὁποίαν εἶχον ἀνακτήσει ἐν τῷ μεταξύ οἱ Βενετοὶ συμμαχοῦντες μετὰ τῶν Βυζαντινῶν.

Ὁ νέος ἡγεμὼν τῆς Καρχαμανίας βλέπων αὐξανομένην τὴν δύναμιν τῶν Ὀθωμανῶν και ζηλοτυπῶν ἀπεφάσισε νὰ κηρύξη ἐπισήμως τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ· πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἐπιπεσὼν αἰφνιδίως ἐξεπόρθησε πολεὺς τινὰς· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος Μουράτ συνήγαγεν ἀμέσως στρατὸν ἀξιόμαχον και αὐτοπροσώπως κινήσας ἐστρατοπέδουσε πλησίον τοῦ Ἰκονίου. Ὁ ἡγεμὼν τῆς Καρχαμανίας φοβηθεὶς ἐζήτησεν εἰρήνην, ἀλλ' ὁ νέος μέγας Βεζύρης τοῦ Σουλτάνου Μουράτ Ἀλῆ πασσᾶς ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν.

Γενομένης μάχης ἐνίκηθη κατὰ κράτος ὁ ἡγεμὼν τῆς Καρχαμανίας, ὁ δὲ Σουλτάνος Μουράτ μετὰ τὴν νίκην ἐπολιόρκησε τὸ Ἰκόνιον. Ἐνῶ δὲ ἐξηκολούθει ἡ πολιτορξία, ὁ ἡγεμὼν τῆς Καρχαμανίας ἐπεμφεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ὀθωμανῶν τὴν ἰδίαν του σύζυγον Νεφιζέ χανούμ, ἣτις ἦτο θυγάτηρ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ ὅπως μεσιτεύσῃ· ὁ Σουλτάνος εἰσήκουσε τῶν παρακλήσεων τῆς θυγατρὸς του, ἀλλ' ὑπὸ τὴν συμφωνίαν ὅπως ὁ ἡγεμὼν τῆς Καρχαμανίας Ἀλαεδδίν ἐλθὼν ὁ ἴδιος παρουσιασθῇ ἐνώπιόν του, ζητήσῃ συγγνώμην και ἀσπασθῇ τὴν χεῖρά του.

Τοῦτο και ἐγένετο, ὁ δὲ Ἀλαεδδίν ἔμεινε κύριος τοῦ Ἰκονίου και τῶν λοιπῶν χωρῶν ἐπὶ πληρωμῇ φόρου τῷ Σουλτάνῳ.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος ἐπανῆλθε νικηφόρος και θριαμβεύων εἰς Προῦσαν· μετ' ὀλίγον ὁμως ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐκ νέου κατὰ τῶν Σέρβων και Βουλγάρων ὁτινες, εἰ και ἔχοντες εἰρήνην μετ' αὐτοῦ, συχνάκις ἔβλαπτον τὰς ἐν Θράκῃ και Μακεδονίᾳ ὀθωμανικὰς κτήσεις.

† Πρὶν ἢ ἐκστρατεύσῃ διήρесе τὰς ἐν Ἀσίᾳ χώρας του εἰς πέντε ἐπαρχίας· ἐκάστης δ' αὐτῶν τὴν διοίκησιν ἐνεπιστεύθη εἰς πέντε στρατηγούς· τὸ Κερμιάν εἰς τὸν Τεμουρτάς, τὸ Σιβριχισαῦρ εἰς ἑτερόν τινα Τιμουρτάς Σούμπασιν, τὴν Ἀγκυραν εἰς τὸν Φιρούζ βέην, τὸ Ἀκσεχίρ εἰς τὸν Σούμπαση Κοζά βέην και τὸ Ἰγερδέρ εἰς τὸν Σούμπαση Κουλοῦ βέην.

Ταυτοχρόνως ἀπελθὼν εἰς Γενί-σεῖρ ἐτέλεσεν ἐκεῖ τοὺς γάμους αὐτοῦ τε και τῶν δύο υἱῶν του Βαγιαζίτ και Γακούπ μετὰ τριῶν πριγκιπισσῶν τοῦ Βυζαντίου, και ἐώρτασε και τὴν περιτομὴν τριῶν ἐγγόνων του και υἱῶν τοῦ Βαγιαζίτ ἐξ ἄλλης συζύγου.

Μετὰ τὰς ἐορτὰς δὲ ταύτας διήλθεν εἰς Θράκην μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀλῆ πασσᾶ· ὄντος ἄγων 30,000 στρατοῦ διέβη τὸν Αἶμον πρὸς τιμωρίαν τοῦ Κράλη τῆς Βουλγαρίας Σισμάν ὅστις καιτοὶ ἔχων εἰρήνην πλείστως διέπραττεν ἀπιστίας.

Ὁ Ἀλῆ πασσᾶς κυριεύσας τὴν Σούμλαν, παραδοθεῖσαν ἐκουσίως, και τὸ Ὑρναβον ἐνέκλεισε τὸν ἐχθρὸν εἰς τὴν Νικόπολιν και ἐπολιόρκησεν αὐτήν. Ὁ Σισμάν μὴ δυνάμενος ἀντιστῆναι ἐπεκαλέσατο τὴν εἰρήνην και παραδοθεὶς τῷ Ἀλῆ πασσᾶ ἀπήχθη ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου Μουράτ ὅστις τῷ συνεχώρησε, πληρωθεὶς τοὺς καθυστερουμένους φόρους, και ἀπαιτήσας τὴν παράδοσιν τῆς Σιλιστρίας. Ἄλλ' ὁ Σισμάν παραβάς και πάλιν τὰς ὑποσχέσεις του ἐνίκηθη ἐπὶ τέλους κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ τῷ 1387

καὶ αἰχμαλωτισθεὶς ἐστάλη δέσμιος πρὸς τὸν Σουλτάνον Μουράτ ὅστις ἐφείσθη καὶ αὐτὸς τῆς ζωῆς του.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Σερβίας Λάζαρος βλέπων ὅτι μετὰ τὰς ἐπιτυχίας ταύτας τῶν Ὀθωμανῶν ἐκινδύνευε καὶ τὸ ἴδιον κράτος ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτεθῇ κατ' αὐτῶν καὶ πρὸς τοῦτο ἐκυρίευσεν τὸ φρούριον Σιρκόι κείμενον ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Βουλγαρίας.

Καὶ ὁ μὲν Ἀλῆ πασσᾶς πέμψας στρατὸν ἐπανάκτησε τὸ φρούριον τοῦτο, ὁ δὲ Σουλτάνος Μουράτ μετακαλεσάμενος ἐξ Ἀσίας καὶ τοὺς υἱοὺς του Βαγιαζίτ καὶ Γιακούπ, ἔχων δὲ στρατηγὸν ἐκτὸς τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ καὶ τὸν Ἑβρινόζ βέην, τὸν ἀνδρείον στρατιώτην τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν, ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Σερβίας καὶ ἐστρατοπέδευσε μετὰ τινα χρόνον ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Κοσσυφοπεδίου.

Καὶ οἱ μὲν Σέρβοι ἐνίκηθησαν, ἀλλὰ Σέρβος τις ὀνόματι Μιλὸς Καμπιλοβιτς, ἀφου παρουσιάσθη τρέχων ἐν τῷ ὀθωμανικῷ στρατοπέδῳ καὶ λέγων ὅτι εἶχε μυστικὸν τι νὰ ἀνακοινώσῃ, εἰσαχθεὶς εἰς τὴν σκηνὴν καὶ κύψας ἵνα φιλήσῃ τοὺς πόδας τοῦ Σουλτάνου ἐξήγαγεν αἴφνης ἐγχειρίδιον καὶ ἐπλήγωσε θανασίμως αὐτὸν εἰς τὴν κοιλίαν. Πρὶν ἢ δὲ ὁ Σουλτάνος βάλῃ κραυγὴν, ὁ Μιλὸς δρομαίως ἔφρευεν ἤδη καὶ παρ' ὀλίγον θὰ διέφρευεν, ἀλλ' οἱ Γιανίτσαροι προφθάναντες τὸν κατεκεράττισαν.

Ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Κοσσυφοπεδίου σώζονται τρεῖς μεγάλοι λίθοι ἀπέχοντες ἀπ' ἀλλήλων πενήκοντα πήχεις καὶ ἐγερθέντες εἰς ἀνάμνησιν τῶν τριῶν ἀλμάτων τοῦ Μιλὸς ὅτε ἔφευγε ζητῶν τὴν σωτηρίαν του· μικρὸν δὲ τέμενος δεικνύει τὴν θέσιν ἔνθα ἐδολοφονήθη ὁ Σουλτάνος.

Ὁ νεκρὸς αὐτοῦ μετεκομίσθη εἰς Προῦσαν καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ἰδίου οἰκοδομηθέντι τεμένει.

Οὕτως ἔληξεν ὁ βίος τοῦ Σουλτάνου τούτου ὅστις ὁμολογεῖται ὡς μέγας ἡγεμὼν, διακριθεὶς ἐπὶ κεκαλλιεργημένῳ πνεύματι καὶ μεγάλῃ φιλανθρωπίᾳ.

Πρώτην ἤδη φοράν ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κοσσυφοπεδίου οἱ Γιανίτσαροι μετεχειρίσθησαν τηλεβόλα τὰ ὅποια νεωστὶ εἰχον ἐφευρεθῆ ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ.

Τὸν Σουλτάνον Μουράτ διεδέξατο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Βαγιαζίτ ἐπικληθεὶς Κεραυνός.

ΕΠΟΧΗ ΤΡΙΤΗ.

Περιλαμβάνουσα 62 ἔτη.

("Ἔτος Ἐγείρας 791—821 ἢ 1389—1421 μ. Χ.).

Νέαι καὶ κατακτήσεις.

Ἡ περίοδος αὕτη τῆς ὀθωμανικῆς ἱστορίας περιλαμβάνει νέας νίκας καὶ κατακτήσεις τῶν Ὀθωμανῶν, ἡ ἰσχὺς τῶν ὁποίων αὐξάνει καταπληκτικῶς. Στρατοὶ ἀναριθμητοὶ ἐμφυχοῦμενοι ἔτρεχον εἰς τὰς διαταγὰς τῶν Σουλτάνων. Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ ἔδρεψε πλείστας νίκας ὀνομασθεῖς Ἰλδιρίμ δηλαδὴ Κεραυνός, διότι ὡς κεραυνός ἐνέσκηπτε καὶ ἐκυρίευε διαφόρους χώρας καὶ πόλεις. Μόνος ὁ Τιμούρ Λένγκ δηλαδὴ ὁ χωλὸς ἢ Ταμερλάνου, αὐτοκράτωρ τῆς Μογγολίας, ἠδυνήθη νὰ ἐπισκεῖται τὴν δόξαν αὐτοῦ.

Οἱ διάδοχοι, ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν ὁ Α΄, Μωάμεθ ὁ Α΄ καὶ Μουράτ ὁ Β΄ ἐξηκολούθησαν τοὺς πολέμους, μεταξύ δὲ τῶν διασῆμων αὐτῶν καὶ ἀξίων ἀνταγωνιστῶν μνημονεύονται ὁ Οὐνιάδης, ἡγεμὼν τῆς Τρανσυλβανίας, καὶ ὁ Ἰσκενδέρ βέης, πρίγκηψ τῆς Ἀλβανίας.

Ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ τούναντιον, διαρκούσης τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὑφίσταται εἰρήνη, καὶ αἱ διάφοροι κηθερῆσεις ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀνάπτυξιν τῶν οἰκείων χωρῶν, τὰ γράμματα προοδεύουσιν, οἱ δὲ λαοὶ ἄρχονται ἀναμιγνύμενοι εἰς τὴν πολιτικὴν.

Εἰς τῶν ἐνδοξοτέρων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ εἶναι ὁ Γουλιέλμος Τέλλ, ὅστις ἠλευθέρωσε τὴν πατρίδα του Ἑλβετίαν.

4^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΒΑΓΙΑΖΙΤ Ο Α΄.

Βασιλεύσας 11 ἔτη.

("Ἔτος Ἐγείρας 791—805 ἢ 1389—1402 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς. Κατακτήσεις ἐν Βουλγαρίᾳ, Βοσνίᾳ καὶ Σερβίᾳ — Μάχη τῆς Νικοπόλεως. — Κατακτήσεις ἐν Ἀσίᾳ. — Πρώτη πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. — Ἐγκατάστασις ἱεροδικαστοῦ (καδῆ) καὶ ἀνέγερσις ὀθωμανικοῦ τεμένους ἐν Κωνσταντινουπόλει. — Νέαι κατακτήσεις ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἑλλάδι. — Ἐμφάνισις τοῦ Ταμερλάνου. — Μάχη ἐν Ἀγκυρᾷ. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ.

Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ γεννηθεὶς τῷ 1359 μ. Χ. ἡ 761 Ἐγείρας ἦτο τριακονταετής, ὅτε διεδέχθη τὸ πατέρα του Σουλτάνον Μουράτ. Ἐνεκα δὲ τῆς καταπληκτικῆς ἀνδρείας ἣν ἔδειξεν ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Κοσσυφοπεδίου ἔλαβεν ἐπαξίως τὸ ἐπώνυμον Κεραυνός. Ἀνηγορεύθη δὲ Σουλτάνος ἐν αὐτῷ τῷ πεδίῳ τῆς μάχης.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Γικκούπ διηύθυνεν ἀμέσως τὸν μὲν στρατηγὸν Ξεζιτ βέην κατὰ τῆς Βοσνίας, τὸν δὲ Φερούζ βέην κατὰ τῆς Βιδύνης, πολεῖας τῆς Βουλγαρίας. Αὐτὸς δὲ ἀφοῦ κατέλαβε τὰ ἀργυρᾷ μεταλλεῖα τοῦ Καρατόβου καὶ κατέκρινε τὴν πόλιν τῶν Σκοπίων ἐξ ἀποίκων Ὀθωμανῶν ἐπολέμησε κατὰ τῆς Σερβίας καὶ ἐπὶ τέλους ἠνάγκασε τὸν νέον αὐτῆς βασιλέα Στέφανον, υἱὸν τοῦ Λαζάρου, νὰ συνομολογήσῃ συνθήκην συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας.

Μετὰ ταῦτα διέχυσε τὸν στρατὸν του κατὰ τῶν Οὐγγρων καὶ Βλάχων, λαῶν κατοικοῦντων ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβειος. Ὁ πρίγκηψ τῶν Οὐγγρων Σιγισμόνδος λαβὼν βοήθειαν παρὰ τῶν χριστιανῶν βασιλέων καὶ πριγκήπων ἐσχημάτισε στρατὸν πολυάριθμον ἐκ Γάλλων, Ἰταλῶν, Γερμανῶν, Κροατῶν κ.λ.π. καὶ ἐπροχώρησε μέχρι Νικοπόλεως διαβάς τὸν Δούναβιν τῷ 1394 καὶ πολιορκήσας τὴν Νικόπολιν κατεχομένην ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν.

Τρομερῆς δὲ μάχης συγκροτηθείσης τῷ 1396 οἱ μὲν συμμαχικοὶ στρατοὶ ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐξοκλουθὼν τὰς κατακτήσεις του καθυπέταξεν ἐν Ἀσίᾳ τὰς ἐπαρχίας Τοκάντ, Σιβάζ, Κασταμονῆς καὶ Σινώπης, ἐκυρίευσεν ὅλας τὰς ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου παραλίους πόλεις μετὰ τῶν ὁποίων καὶ τὴν Ἀμισὸν ἢ Σαμψούντα καὶ ἐπροχώρησε μέχρι τοῦ στομίου τοῦ θρακικοῦ Βοσπόρου.

Διανοούμενος δὲ πάντοτε, ὡς καὶ οἱ προκάτοχοί του, τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐξεστράτευσε κατ' αὐτῆς ἄγων 4,000 πεζοὺς καὶ 6,000 ἵππους· καὶ τὸν μὲν πρίγκηπα Ἀνδρόνικον, ὅστις ἦν πεφυλακισμένος ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῶν Βλαχερνῶν, ἠλευθέρωσε καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον, τὸν δὲ αὐτοκράτορα Ἰωάννην Παλαιολόγον ἐκθρονίσας ἐφυλάκισεν ὡς καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ ἐν τινι πύργῳ κειμένῳ ἐπὶ τῆς θρακικῆς παραλίας.

Οἱ φυλάττοντες δὲ τὸν πύργον τοῦτον βούλγαροι στρατιῶται συνετέλεσαν εἰς τὴν δραπετεύσιν τῶν αἰχμαλῶτων οἵτινες κατέφυγον εἰς Ἀσίαν ἐπικλούμενοι τὴν βοήθειαν τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ, ὅστις καὶ συγκατένευσε νὰ βοηθήσῃ τῷ αὐτοκράτορι Ἰωάννῃ ἐὰν οὗτος ἤθελε στέρξει νὰ υπογράψῃ ἐνόρκως συμμαχίαν καὶ ἐπιμαχίαν ὑποχρεούμενος νὰ παρέχῃ καθ' ἕναστον ἔαρ 12,000 πεζοὺς καὶ ἵππους. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐδέχθη τοὺς ὄρους τούτους, ὁ δὲ Σουλτάνος πέμψας κήρυκα εἰς Κωνσταντινούπολιν ἠρώτησε τοὺς κατοίκους ποῖον ἤθελον ὡς αὐτοκράτορα τὸν Ἀνδρόνικον ἢ τὸν Παλαιολόγον. Οἱ κάτοικοι ἀπεφάνθησαν ὑπὲρ τοῦ Παλαιολόγου καὶ τότε ὁ Σουλτάνος πέμψας στρατὸν τὸν μὲν Ἀνδρόνικον ἐξεθρόνισεν ἀρήσας αὐτῷ τὴν διοίκησιν τῆς Σηλυβρίας, Ἡρακλείας, Ραιδεστοῦ καὶ Θεσσαλονίκης, τὸν δὲ Ἰωάννην Παλαιολόγον ἀνεβίβασεν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος ἐκυρίευσεν τὴν Φιλαδέλφειαν, πλουσίαν τῆς Μικρῆς Ἀσίας πόλιν, τὴν ὁποίαν μόνην κα-

τεῖχον εἰσέτι οἱ βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες· εἰς τὴν ἐκπολιόρ- κησιν αὐτῆς συνετέλεσε δυνάμει τῆς συνθήκης καὶ συμμα- χίας καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος.

Ἐν ᾧ δὲ ὁ Σουλτάνος ἠτοιμάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς Εὐρώπην ἐπληροφόρηθη ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ἤρξατο νὰ ἀνεγείρῃ νέα ὀχυρώματα περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀμέσως δ' ἀπειλήσας αὐτὸν τὸν ἠνάγκασε νὰ παραιτηθῇ τοῦ ἔργου.

Ἀποθανόντος τοῦ Ἰωάννου, ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ, δραπετεύσας ἐκ Προύσης, ἐν ἣ εὕρισκετο παρὰ τῷ Σουλτάνῳ, μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνεκηρύχθη αὐτοκράτωρ· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ὀργισθεὶς ἐπὶ τούτῳ ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς καθῆς ἐμελλε νὰ ἐδρεύῃ καὶ δικάζῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὰς διαφορὰς τῶν Ὀθωμανῶν καὶ τῷ διέταξε νὰ ὑπακούσῃ· ἐπειδὴ ὅμως ἡ διαταγὴ αὕτη δὲν ἐξετελέσθη, ὁ Σουλτάνος ἀπέκλεισε τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἤρξατο πολιορκῶν αὐτήν. Ἡ πολιορκία διήρκε- σεν ἑπτὰ ἔτη· ἀλλ' ἐπὶ τέλους βλέπων ὁ αὐτοκράτωρ Ἐμμανουὴλ ὅτι ἐνεκα τῆς πείνης τῷ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀντι- στῆ συνεφώνησε μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του Ἰωάννου (ὅστις ἦν βασιλεὺς τῆς Σηλυβρίας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του Ἀνδρόνικου) νὰ τῷ παραδῶσῃ τὴν πόλιν καὶ τὸν θρόνον.

Ὁ Ἰωάννης οὗτος ὑπεστηρίζετο ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ὅστις μάλιστα τὸν συνέστησε ὡς αὐτοκράτορα εἰς τοὺς κα- τοίκους τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οὕτω δὲ ὁ μὲν Ἐμμανουὴλ ἐγκατέλιπε τὸν θρόνον καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνενόχλητος μετέβη εἰς τὴν Πελοπόννησον ὅπου περιώ- ρισε τὸ βασίλειόν του, ὁ δὲ Ἰωάννης ἀναγορευθεὶς αὐτοκρά- τωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως συνῆψε συνθήκην μετὰ τοῦ Σουλτάνου.

Οἱ κυριώτεροι ὄροι τῆς συνθήκης ταύτης ἦσαν συμμαχία καὶ ἐπιμαχία καὶ ταυτοχρόνως ὁ αὐτοκράτωρ ὑπεχρεώτο νὰ παραδεχθῇ καθῆν ἡ ἱεροδικαστὴν ἐν Κωνσταντινουπό- λει, νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν ἀνεγέρσεως ὀθωμανικοῦ τεμένους

καὶ νὰ πληρώνη φόρον μυρίων δουκῶτων ἤτοι 5,000 περίπου λιρῶν κατ' ἔτος εἰς τὸν Σουλτάνον, ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ Σουλτάνος συνήκισε καὶ ἐν τινι προαστείῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ὁθωμανούς. Ταπεινωθείσης δὲ τοιοιουτρόπως τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ἐπεδόθη ὁ Σουλτάνος εἰς νέας κατακτήσεις καὶ ὁ μὲν στρατηγὸς αὐτοῦ Τιμουρτὰς διέτρεχε τὴν Ἀσίαν ὑποτάττων χώρας καὶ πόλεις καὶ ἔφθασε μέχρι Βαγδάτης, αὐτὸς δὲ ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Ἑλλάδος τῷ 1397 μ. Χ.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκυρίευσε τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Θεσσαλίας Λάρισσαν, Τρίκαλα, Δομοκὸν καὶ Φάρσαλα, ἔπειτα δὲ διαβάς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν ὑπέταξε τὰς Ἀθήνας καὶ ἄπασαν τὴν Στερεάν Ἑλλάδα διατάξας τοὺς στρατηγοὺς του Γιακούπ καὶ Ἐβρινόζ νὰ ὑποτάξωσι καὶ τὴν Πελοπόννησον. Οἱ δύο δ' οὗτοι ἐξέτελεσαν τὰς διατάγας τοῦ κυριάρχου των ἐκπορθήσαντες τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Πελοποννήσου Κορώνην, Μεθώνην καὶ τὸ Ἄργος. Ἦδη δὲ τῷ 1400 μ. Χ. ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ πανταχοῦ νικηφόρος διέμενεν ἐν Προύσῃ διασκεδάζων καὶ ἐντροφῶν.

Ἐκτὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐδεμίαν κτήσιν ἄλλη ἀπέμενεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῶν Βυζαντινῶν. Ἐπὶ τοῦ θρηκτικοῦ μάλιστα Βοσπόρου ὁ Σουλτάνος εἶχεν ἀνεγείρει φρούριον διατηρούμενον μέχρι σήμερον καὶ ὀνομασθὲν Γκιουζελτσι Ἰσάκρ (ῥαϊόν φρούριον) ἢ Ἀνατόλ-Ἰσάκρ. Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ὅτε ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ ἀπεράσισε νὰ κυριεύσῃ καὶ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινουπόλιν· διεμήνυσε δὲ τοῦτο εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην προσκαλῶν αὐτὸν νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν πρωτεύουσάν καὶ νὰ λάβῃ ἀντ' αὐτῆς οἰανδήποτε ἄλλην ἐπαρχίαν ἤθελεν. Ἀρνηθέντος τοῦ αὐτοκράτορος, ὁ Σουλτάνος ἠτοιμάζετο νὰ πολιορκήσῃ τὸ δεύτερον τὴν Κωνσταντινουπόλιν, ὅτε αἱ πρόοδοι ἐν Ἀσίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Μογγολίας καὶ μεγάλου κατακτητοῦ Τιμουρ Λένγκ (Χωλοῦ) ἢ Ταμερλάνου ἐκώλυσαν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων του.

Ὁ Τιμουρ ἢ Ταμερλάνος ἀνὴρ πολεμικώτατος καὶ προορισμὸν ἐαυτοῦ θεωρῶν τὴν κατὰκτησιν τῆς ὑψηλῆς, κατῳρῆσε νὰ ὑποτάξῃ ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἀσίαν καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν Ἰνδικήν· ἐκυρίευσε δὲ 27 βασιλείαι καὶ 99 δυναστείας. Αἱ πρόοδοι αὗται παρῶνουν τὸν Σουλτάνον Βαγιαζίτ ὅστις ἔγραψε μάλιστα ὑβριστικὴν ἐπιστολὴν διατάττων τῷ Τιμουρ νὰ παραστῇ ἐνώπιόν του καὶ νὰ ζητήσῃ εἰρήνην. Ὁ Τιμουρ ὄχι μόνον δὲν ὑπήκουσεν ἀλλ' ἐξηκολούθει πολεμῶν καὶ κυριεύων ἕως ὅτου οἱ δύο στρατοὶ συνητηθήσαν παρὰ τὴν Ἀγκυραν τῷ 1402 μ. Χ. Ἡ μάχη ὑπῆρξε φονικώτατη ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ Ὁθωμανοὶ ὑπεχώρησαν. Ἄπαντες οἱ Γιανίτσαροι ἐφρονεύθησαν προσπαθοῦντες νὰ σώσωσι τὸν κυριάρχον των ὅπερ ἦμας δὲν κατωρθώθη καὶ ὁ Σουλτάνος ἔπεσεν αἰχμάλωτος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Τιμουρ. Ὁ νικητὴς προσηέχθη πρὸς τὸν αἰχμάλωτόν του μετὰ μεγάλων τιμῶν, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος τοσοῦτον ἐθλίβη ἐπὶ τῇ δυστυχίᾳ ὥστε ἀπέθανεν ὑπὸ λύπης τῇ 9 μαρτίου 1403 μ. Χ. 805 Ἐγείρας. Τὸ σῶμα αὐτοῦ μετηνέχθη εἰς Προύσαν καὶ ἐτάφη ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ μαιωταλείῳ. Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ἀπέθανε καὶ ὁ Τιμουρ τὴν ἡλικίαν 71 ἐτῶν ἀγῆστας 36 υἱοὺς καὶ ἐγγόνους· μετὰ τὸν θάνατον τοῦ κατακτητοῦ τούτου διελύθη καὶ ἡ κοσμοκρατορία του διότι οἱ διάδοχοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὴν διατηρήσωσι.

ΜΕΣΟΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΩΝ ΗΓΕΜΟΝΟΠΑΙΔΩΝ

ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΣΑ.

Διάρκεια αὐτῆς 11 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 805—816 ἢ 1402—1413 μ. Χ.)

Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ ἀφῆκεν ἐξ υἱοῦς τὸν Σουλεῦμάν, Μουσσά, Ἐρτογορούλ, Μωῆμεθ, Ἰσά καὶ Κασσίμ· ἐξ αὐτῶν

ὁ μὲν Ἐρτογρούλ ἐφανεύθη ὑπὸ τοῦ Τιμούρ ὅτε οὗτος πολιορκήσας ἐκυρίευσε τὴν Σεβάζστειαν, ὁ δὲ Κασίμ ἦν μικρὸς τὴν ἡλικίαν· οἱ λοιποὶ τέσσαρες Σουλεϊμάν, Μουσσά, Μωάμεθ καὶ Ἰσά δραπετεύσαντες ἔφυγον ἐκ τῆς μάχης τῆς Ἀγκύρας ἵνα μὴ συλληφθῶσιν αἰχμάλωτοι, ἀφ' οὗ εἶδον τὴν γενομένην καταστροφήν.

Ὁ Μουσσά συλληφθεὶς ἐπανάηθη εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Τιμούρ, ὁ Σουλεϊμάν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀλῆ πασσά καὶ τοῦ ἀγῶ τῶν Γιανιτσάρων ἔφθασεν εἰς Προῦσαν καὶ ἐκείθεν μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν ἀφοῦ πρότερον διέβη διὰ Κωνσταντινουπόλεως καὶ συνωμολόγησε μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος συμμαχίαν καὶ ἐπιμαχίαν, νυμφεῖς καὶ τὴν ἀνεψίαν αὐτοῦ.

Ὁ Μωάμεθ δεκκοκταετῆς μόλις τὴν ἡλικίαν καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Βαγιαζίτ πασσά, ἀνδρειοτάτου στρατηγοῦ, κατώρθωσε νὰ ἐγκλεισθῇ ἐν τῷ φρουρίῳ Ἀμασειάς. Ἐκεῖ δὲ ὑπερήσπισεν ἑαυτὸν μετὰ μεγίστης ἀνδρείας καὶ καρτερίας κατὰ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Τιμούρ. Μετ' ὀλίγον καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐδραμον πρὸς βοήθειαν τοῦ Σουλτάνου ὥστε ἠδυνήθη οὕτω νὰ σχηματίσῃ στρατὸν ἀξιόμαχον καὶ νὰ ἐπανακτήσῃ πολλὰς τῶν πατρικῶν χωρῶν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Τιμούρ κυριευθεισῶν.

Ὅκτὼ ἀνδραγαθήματα τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ ἀριθμοῦσιν οἱ ἱστορικοὶ γενόμενα ἐντὸς ἐνὸς ἔτους.

1. Κατενίκησε τὸν Καραδέβλετσάχ, στρατηγὸν τοῦ Τιμούρ, καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν.
2. Κατενίκησε καὶ διεσκόρπισε τὸν Κοβάδ ὀγλοῦ, στρατηγὸν ὠσαύτως τοῦ Τιμούρ.
3. Κατετρόπωσε τὸν Ἰνάλογλου, ἀρχηγὸν τῶν Τουρκομένων, ἄγοντα 20,000 ἀνδρας· ὅλοι οὗτοι ἐφανεύθησαν ἢ ἠχμαλωτίσθησαν, ἐνῶ ἐκ τῶν Ὀθωμανῶν ἐτραυματίσθησαν δύο μόνον.
4. Ἐτρέψεν εἰς φυγὴν κατανικήσας τὸν Γικοζλέρ, ἀρχη-

γὸν ὠσαύτως τῶν Τουρκομένων, καὶ ἐλευθέρως τὴν πολιορκουμένην ὑπ' αὐτῶν πόλιν Καραϊσάρ.

5. Κατετρόπωσε τὸν Τουρκομάνον Κιοπέκ.

6. Ἀξιολογώτατον ἀνδραγαθήμα τοῦ Μωάμεθ ὑπῆρξεν ἡ πολιορκία τῆς Σεβαστείας ὅπου εἶχεν ἐγκλεισθῆ ὁ ἀρχιεπιστὸς Μεζίδ ὁ ἀνδρείος, ὅστις τέλος παρεδόθη τῷ Μωάμεθ καὶ κατατάχθη ὡς στρατηγὸς ἐν τῷ στρατῷ του, διακριθεὶς κατόπιν εἰς πολλὰς μάχας.

7. Ὁ Μωάμεθ προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Τιμούρ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ στρατόπεδόν του καὶ προσποιηθεὶς ὅτι ὑπακούει, ἐπροχώρησε διὰ τῆς Ἀμασειάς καὶ ἐπετέθη κατὰ τοῦ μέλανος Ἰσά, στρατηγοῦ τοῦ Τιμούρ, τὸν ὁποῖον κατενίκησε.

8. Τελευταῖον κατόρθωμα τοῦ Μωάμεθ ὑπῆρξεν ἡ κατατρόπωσις ὠσαύτως τοῦ Τατζάρου Σκουτσῆ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

Ὁ Ἰσά, υἱὸς ὠσαύτως, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ, κατέφυγεν εἰς Προῦσαν καὶ προσεπέθει νὰ ἀνακηρυχθῇ Σουλτάνος τῆς Ἀνατολῆς. Μιμούμενος δὲ τὸν ἀδελφόν του Σουλεϊμάν συνωμολόγησε συνθήκην μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐνυμφεῖθ τὴν θυγατέρα Ἰωάννου τοῦ Γουντερῆ. Ὁ Μωάμεθ μὴ ἀνεχόμενος τὴν διαγωγὴν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰσά ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐνίκησεν ἐν Ἀγκύρᾳ· ὁ Ἰσά κατέφυγεν εἰς Εὐρώπην, ἀλλ' ὑπέικων εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ ἀδελφοῦ του Σουλεϊμάν ἐπέστρεψεν εἰς Ἀσίαν καὶ σχηματίσας στρατὸν ἐπολέμησεν ἐκ νέου κατὰ τοῦ Μωάμεθ, ἀλλὰ καὶ πάλιν νικηθεὶς κατέφυγεν εἰς τὸ ὄρος Ταῦρον καὶ ἐκεῖ ἀπέθανε μετὰ τινα χρόνον.

Μετὰ τὸν Ἰσά ἀνερχθῆ ὁ Σουλεϊμάν ἰσχυρότερος ἀντίπαλος τοῦ Μωάμεθ μεταβάς ἐξ Ἀδριανουπόλεως εἰς Προῦσαν· ταύτην κυριεύσας σχεδὸν ἀμαχητὶ προεκήρυξεν ἑαυτὸν Σουλτάνον. Πολλὰ μάχαι μεγάλαι καὶ μικραὶ συνεκροτήθησαν μεταξύ τῶν δύο ἀδελφῶν Σουλεϊμάν καὶ Μωάμεθ ὡς καὶ τῶν στρατηγῶν αὐτῶν· τὰ δὲ ἀποτελέσματα αὐτῶν

ὑπῆρξαν ἄνευ σημασίας διότι ἄλλοτε μὲν ἐνίκα ὁ εἰς, ἄλλοτε δὲ ὁ ἄλλος.

Ὁ Μουσσά, ὅστις διατέλει αἰχμάλωτος τοῦ Τιμούρ, ἠλευθερώθη λαβῶν καὶ τὸ λείψανον τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ, καὶ προσήλθε τῷ ἀδελφῷ Μωάμεθ. Σχηματίσας δὲ στρατὸν ἐκ Βουλγάρων καὶ Σέρβων ἐπολέμησε κατὰ τοῦ Σουλεϊμάν πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ νικηθεὶς ἀπεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος Αἶμον· σχηματίσας δὲ νέον στρατὸν ὤρμησεν ἐκεῖθεν καὶ ἐπολιόρκησε τὴν Ἀδριανούπολιν τῷ 1410 μ. Χ. ἢ 813 Ἑγείρας.

Ὁ Σουλεϊμάν, ὅστις εὐρίσκετο ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ὄχι μόνον δὲν ἠθέλησε νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν εἰδησιν τῆς ἀφίξεως τοῦ Μουσσά ἀλλὰ καὶ ἀπέκοψε τὴν γενειάδα τοῦ Ἀζά τῶν Γιανιτσάρων διότι οὗτος τὸν παρεκίνει ἀποτόμως εἰς ἀντίστασιν. Ἡ ὑβριστικωτάτη αὐτῆ προῆξις παρώργισε τοὺς στρατιώτας οἵτινες ἀνοίξαντες τὰς πύλας παρέδωκαν τὴν πόλιν τῷ Μουσσά. Ὁ δὲ Σουλεϊμάν φεύγων εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐφρονέυθη καθ' ὁδὸν ὑπὸ τινων στρατιωτῶν.

Ὁ ἡγεμονόπαις Σουλεϊμάν ἐπαινεῖται ὡς πρῶτος ὑποστηρίξας τοὺς ποιητὰς καὶ συντελέσας εἰς τὴν πρόοδον τῆς ποιήσεως παρὰ τοῖς Ὁθωμανοῖς.

Ὁ Σουλτανόπαις Μουσσά, ὦν τὸν χαρακτῆρα ἐνεργητικὸς καὶ γενναῖος, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπανάκτησε τὴν Θεσσαλονίκην καὶ πολλὰς παρὰ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν πόλεις καὶ μετὰ ταῦτα ἐπολιόρκησε καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἐμμανουήλ ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τοῦ ἐν Ἀσίᾳ σουλτανόπαιδος Μωάμεθ, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐλθὼν δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ μεγάλα πράγματα καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀσίαν, ἀλλ' ἀπὸυ κατήρτισε πολυάριθμον στρατὸν καὶ ἐτακτοποίησε τὰ ἐν Ἀσίᾳ πράγματα, ἀπῆλθεν εἰς τὴν Εὐρώπην διανοούμενος νὰ ἀνακηρυχθῇ αὐτὸς Σουλτάνος τῶν τε ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ ὀθωμανικῶν κτήσεων καὶ συγκεντρώσῃ οὕτω τὴν ὀθωμανικὴν αὐτοκρα-

τορίαν ἐκ νέου ἦτις ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ εἶχε κατατμηθῆ εἰς διάφορα μέρη.

Συνενοούμενος δὲ κρυφίως καὶ μετὰ τῶν στρατηγῶν καὶ βέηδων τοῦ σουλτανόπαιδος Μουσσά καὶ πρὸ πάντων μετὰ τοῦ γέροντος Ἐβρινός βέη ἐπροχώρησε μέχρι Φιλιππουπόλεως καταδιώκων τὸν ἀδελφόν του. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὑποτόμησαν καὶ συνετάχθησαν αὐτῷ ἄπκντες σχεδὸν οἱ στρατηγοὶ καὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Μουσσά, ἔμειναν δὲ μόνον πιστοὶ 7,000 Γιανιτσарοὶ μετὰ τριῶν ἀξιωματικῶν, τοῦ Ἀζάπ βέη, Μιχάλογλου καὶ Σιμαβνόγλου.

Ὁ Μωάμεθ παρέταξε τὸν στρατὸν ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Τσαμουρλῆ ἐν Θράκῃ, ὁ δὲ Μουσσά κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ Αἶμου διὰ τῆς διόδου τοῦ Ἰχτιμάν ἵνα συγκροτήσῃ ἀποφασιστικὴν μάχην. Ἐνῶ δὲ οἱ δύο στρατοὶ ἐμελλον συγκρουσθῆναι, ὁ Χασάν, ἀγῶς τῶν Γιανιτσάρων, ὅστις εἶχεν αὐτομολῆσαι πρὸς τὸν Μωάμεθ, ἐφώνησεν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου πρὸς τοὺς Γιανιτσάρους τοῦ Μουσσά προτρέπων αὐτοὺς νὰ προσέλθωσι παρ' αὐτῷ. Ἐγκαταλειφθεὶς δ' οὕτως ὁ Μουσσά ἠθέλησε νὰ σωθῆ φεύγων εἰς Βλαχίαν, ἀλλὰ τῇ ἐπιούσῃ εὗρον τὸ πτώμα του ἐν τινι τέλακτι, ὅπου εἶχεν ἀποθάνει πιθανῶς ἐνεκα κακουχιῶν.

Ταῦτα συνέβησαν τῷ 1413 μ. Χ. ἢ 816 Ἑγείρας.

Ἐκ τῶν τριῶν πιστῶν τοῦ Μουσσά στρατηγῶν ὁ μὲν Ἀζάπ βέης ἔφυγεν εἰς Βλαχίαν, ὁ Μιχάλογλου ἐστάλη εἰς τὴν εἰρκτὴν τοῦ Τοκάτ ἐν Ἀσίᾳ, ὁ δὲ Βιδριδδὶν Σιμαβνόγλους ὄχι μόνον δὲν ἐτιμωρήθη, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο σοφώτατος ἀνὴρ διωρίσθη καὶ πάλιν στρατοδίκης μετὰ πολλῶν τιμῶν καὶ δώρων.

Οὕτω μείνας μόνος ὁ Μωάμεθ ἀνηγορεύθη Σουλτάνος τῶν Ὁθωμανῶν.

5^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΜΩΑΜΕΘ Ο Α΄,

(ἐπικληθεὶς Τσελεπή).

Βασιλεύσας ὀκτώ ἔτη.

(*Έτος Ἐγείρας 816—824 ἢ 1413—1421 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς.

Ἐπανάστασις τοῦ πρίγκηπος τῆς Καραμανίας καὶ τοῦ Τζούνειδ, πρίγκηπος τῆς Σμύρνης.—Ναυμαχία ἐν Μαρμαρᾷ μεταξύ Βενετῶν καὶ Ὄθωμανῶν.—Πόλεμος μετὰ τῆς Οὐγγαρίας.—Ὁ ψευδοπροφήτης Μουσταφᾶ ἡ Διδὲ Σουλτάνος.—Μάχη ἐν Σέρραις.—Στάσις ὑπὲρ Μουσταφᾶ τινος ἀντιποιομένου τὸν θρόνον.—Ἐποταγή τῆς Σερβίας, Βοσνίας καὶ Βλαχίας.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ.—Πρόσδος τῶν ἐπιστημῶν καὶ γραμμάτων διαρκούσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἐπεκλήθη Τσελεμής, τούτεστι χερδαί, καὶ πράγματι ἦν ἄξιος τοῦ ἐπωνύμου τούτου. Πρὶν ἢ ἀνέλθῃ εἰς τὸν θρόνον διεκρίθη (ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω) ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ πολεμικῇ δόξῃ· ἦτο ὠραίος τὴν ὄψιν ἔχων ἐρυθρολευκὸν τὴν χροιάν, μέλανας τοὺς ὀφθαλμούς, μελαινας καὶ συνεχομένας τὰς ὀφρῦς, πώγωνα καὶ μύστακας πυκνοὺς καὶ μέλανας, μέτωπον πλατύ, στήθος εὐρύ· ἐνεδύετο μετὰ κομψότητος καὶ φιλοκκλίας, ἦτο δὲ καὶ ῥώμης σπανίας διακρινόμενος ὡς ἐπιτήθειος παλαιστής. Οἱ ἱστοριογράφοι Ὄθωμανοὶ τε καὶ ξένοι ἀνομολογοῦσι τὰς διαφόρους ἀρετὰς τοῦ Σουλτάνου τούτου, τὴν φιλανθρωπίαν του, πρῆξότητα, γενναιοψυχίαν, εὐλικρύνειαν καὶ πίστιν εἰς τὰς φιλίας καὶ συμμαχίας του. Ἦτο κάτοχος ὡσαύτως μεγάλῃς σχετικῶς παιδείας καὶ δι' ὅλων τούτων τῶν ἀρετῶν κατώρθωσε νὰ μονιμοποιήσῃ καὶ αὐτὴς τὴν ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν ὁποίαν διαφοροτρόπως εἶχον προσβάλλει οἱ Μογγόλοι καὶ Τάταροι· ὀθωμανός τις, μέλιστα ἱστοριογράφος, ὁμίλων περὶ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ ἀποφαίνεται ὅτι οὗτος ἦν ἄλλος Νῶε σώσας ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τῶν Τατάρων τὴν κιβωτὸν τοῦ κινδυνεύοντος κράτους.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐδέχθη φιλοφρονέστατα τοὺς πρέσβεις τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Ἐμμανουὴλ πέμψαντος αὐτοὺς καὶ χάριν συγχαρητηρίων καὶ ὅπως ἀνανεώσῃ τὴν συνθήκην τῆς συμμαχίας καὶ ἐπυμαχίας. Τηρῶν δὲ ἀκριβῶς τὸν λόγον του ἀπέδωκεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα πολλὰ φρούρια κείμενα ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, τῆς Προποντίδος καὶ ἐν Μακεδονίᾳ, ἐν οἷς καὶ τὴν Θεσσαλονίκην. Ἀκολούθως ἐδέξατο τὰ συγχαρητήρια τῶν πρέσβειων Οὐγγαρίας, Σερβίας, Βουλγαρίας, τοῦ δουκὸς τῶν Ἰωαννίνων, τοῦ δεσπότη τοῦ Λακεδαίμονος καὶ τοῦ ἄρχοντος τῆς Ἀχαΐας καὶ ὑπεσχέθη αὐτοῖς εἰρήνην καὶ φιλίαν. Τὸ αὐτὸ ἐπραξε καὶ μετὰ τῶν Βενετῶν καὶ Ῥαγουζαίων. Ἀφοῦ δὲ οὕτως ἐτακτοποίησε τὰς ὑποθέσεις του ἐν Εὐρώπῃ ἀνεχώρησεν εἰς Ἀδριανουπόλεως καὶ μετέβη εἰς Ἀσίαν ἵνα ὑποτάξῃ τοὺς ἐπαναστατήσαντας ἡγεμόνας τῆς Καραμανίας καὶ Σμύρνης.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Καραμανίας ἐπωφελοῦμενος τὰς διενέξεις τῶν δύο ἀδελφῶν Σουλτάνων Μουσσᾶ καὶ Μωάμεθ εἶχεν ἐπαναστατήσει καὶ προχωρήσας ἐπολιόρησεν τὴν Προῦσαν, μὴ δυνηθεὶς ὁμως νὰ κυριεύσῃ αὐτήν. Διότι ἐνῶ αὐτὸς μὲν προσεπᾶθει νὰ μετοχετεύσῃ τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Μπουνάρ μπασὶ εἰς οὐ ὑδρεύετο ἢ Προῦσα ἵνα ἀναγκάσῃ τοὺς κατοίκους εἰς παράδοσιν καὶ παρεκωλύετο ὑπὸ τοῦ Ἀϊθᾶζ πασσᾶ, ἐπεφάνη ἡ μεγαλοπρεπὴς συνοδία ἣτις ἔφερε τὸν νεκρὸν τοῦ σουλτανόπαιδος Μουσσᾶ ἵνα κατατεθῇ ἐν τοῖς προγονικοῖς τάφοις. Ἐπὶ τῇ θέξ τῆς συνοδίας ταύτης κατελήφθη ὑπὸ μεγάλου φόβου, ὃ τε ἀντάρτης ἡγεμῶν καὶ οἱ τουρκοκῆνοι στρατιῶται του καὶ ἔφυγον ἀμέσως· αἷτιον τῆς αἰφνιδίου φυγῆς ἀναφέρεται ἡ διαδοθεῖσα φήμη ὅτι κατόπιν τῆς ἐπικηδείου πομπῆς ἤρχετο μετὰ στρατοῦ καὶ ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ.

Ὅτε λοιπὸν ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ διέβη εἰς Ἀσίαν, μὴ εὐρῶν τὸν ἡγεμόνα τῆς Καραμανίας διηυθύνθη εἰς Πέργαμον καὶ ἀφοῦ προέτρεψε τὸν ἕτερον ἀντάρτην Τζούνειδ, ἡγεμόνα τῆς Σμύρνης, νὰ παραδοθῇ καὶ δὲν εἰσηκούσθη, ἐπο-

λιόρκησε τὴν τε Πέργαμον καὶ τὸ Νύμφιον καὶ μετὰ τινὰς ἐφόδους ἐκυρίευσε τὰ φρούρια ταῦτα. Ἐκείθεν ἐπολιορκήσθη τὴν Σμύρνην· τότε ἦλθον πρὸς αὐτὸν προσφέροντες εἰρήνην καὶ φιλιάν πλείους ἡγεμόνες Τουρκομάνοι τε καὶ Χριστιανοὶ ὡς καὶ οἱ τοῦ Κερμάν, Μεντεσέ, Φωκαίας, Μιτυλήνης, Χίου καὶ Ἰωαννίνων· πάντας δὲ τούτους μετὰ πολλῶν τιμῶν ἐδέξατο.

Τὴν δεκάτην ἡμέραν τῆς πολιορκίας τῆς Σμύρνης ἐξῆλθον τῆς πόλεως ἡ μήτηρ, ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα τοῦ Τζούνεϊδ καὶ ἀπὸ προσέπεσαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σουλτάνου ἠτήσαντο παρ' αὐτοῦ ἔλεος καὶ χάριν. Ὁ φιλόανθρωπος Σουλτάνος εἰσῆκουσε τῆς παρακλήσεως καὶ οὕτως εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. Τὰ τείχη καὶ οἱ πύργοι τῆς Σμύρνης κατηδαφίσθησαν· ὁ Τζούνεϊδ, μεσιτεὶα τῆς μητρὸς του, ἔτυχεν ἀμνηστίας καὶ ὑπεσχέθη ἐνόρκως τὴν ὑποταγὴν του. Ὁ Σουλτάνος ἐμπιστευθεὶς τὴν διοίκησιν τῆς Σμύρνης εἰς Ἀλεξάνδρον τὸν Σισμάν, υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Λαζάρου, παρεσκευάσθη νὰ ἐκστρατεύσῃ καὶ κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Καρχαμανίας.

Καὶ πρῶτον τῷ 1414 μ. Χ. ἐκυρίευσε διάφορα φρούρια τῆς Καρχαμανίας, ἐν οἷς καὶ τὸ Ἰκόνιον, καὶ νικήσας τὸν ἀντάρτην ἡγεμόνα ἠνάγκασεν αὐτὸν εἰς εἰρήνην καὶ ὅρκους πανδήμους. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ ἀπίστος ἡγεμὼν παρβαίνων τοὺς ὅρκους του ἐπεχείρησε καὶ αὐθις ἀνταρτικὰ κινήματα, ὁ δὲ μέγας Βεζύρης Βαγιαζὶτ πασσᾶ, ἐκστρατεύσας ἐνίκησεν αὐτὸν αἰχμαλωτίσας καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μουσταφᾶ βέην. Ὁ αἰχμαλωτισθεὶς ἔχων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους ἀπήγγειλεν ὅρκον ἱερὸν ὑποταγῆς καὶ φιλίας, ὁ δὲ Σουλτάνος συνεχώρησεν αὐτῷ δωρησάμενος ὄχι μόνον τύμπανον, σημαίας, ἵππους καὶ καμήλους ἀλλὰ καὶ ὑποσχεθεὶς ὅτι θὰ ἀπέδιδεν εἰς τὸν ἡγεμόνα τὰ κυριευθέντα φρούρια. Μόλις ὁμως ὁ Μουσταφᾶ βέης ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοπέδου παρέβη ἀμέσως τοὺς ὅρκους καὶ ἤρπασεν ἀγέλας ἵππων ἀνηκόντων τοῖς ὀθωμανοῖς. Τότε δὲ ὁ

Σουλτάνος ἐκστρατεύσας ἐκυρίευσεν καὶ αὐθις τὸ Ἰκόνιον καὶ ὁ μὲν ἡγεμὼν τῆς Καρχαμανίας ἔφυγεν εἰς Κιλικίαν, ὁ δὲ υἱὸς του καὶ ἐπίορκος Μουσταφᾶ βέης ἡμνηστεύθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ὑπογράφας εἰρήνην καὶ λαβὼν εἰς κατοχὴν του κατὰ συγκατάθεσιν τὸ Ἰκόνιον.

Τῷ 1416 συνέβη ναυμαχία μετὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ καὶ βενετικοῦ στόλου πλησίον τῆς Καλλιπόλεως· ὀθωμανὸς μὲν ναύαρχος ἦν ὁ Ἰτζλί βέης, βενετὸς δὲ ὁ Λορεδάνος. Ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἐκπορθήσας τὰς νήσους Ἄνδρον, Πάρον, Μῆλον καὶ λοιπὰς Κυκλάδας, εἶχεν ἀναπλεύσει εἰς τὸν Ἑλλήσποντον· ὁ δὲ ὀθωμανὸς ναύαρχος ἠτοίμαζέτο νὰ προσβῆλῃ καὶ τὴν νῆσον Εὐβοίαν, ὅτε ἐφάνη εἰσπερχόμενος εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ὁ βενετικὸς στόλος. Ὁ Λορεδάνος διεμήνυσεν εἰς τὸν ὀθωμανὸν ναύαρχον ὅτι δὲν ἤρχετο μὲ ἐχθρικούς σκοποὺς καὶ ἐζήτησε συνέντευξιν ἣτις ἐγένετο, καὶ ἀντηλλάχθησαν ὑποσχέσεις φιλίας· ἀλλὰ μετὰ τινὰς ἡμέρας οἱ βενετοὶ γενόμενοι ἀπαιτητικώτεροι ἠνάγκασαν τοὺς ὀθωμανοὺς εἰς ναυμαχίαν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἀμείβολον.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ προστεθόμενος συνετῶς καὶ μετὰ διπλωματικῆς δεξιότητος ἤρξατο μακρὰς ἀλληλογραφίας μετὰ τῶν διαφόρων ἀσιανῶν ἡγεμόνων, οἵτινες φιλονεικοῦντες πρὸς ἀλλήλους ἐπέζητουν ἀπαντες τὴν φιλιάν αὐτοῦ, καὶ οὕτως οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἠδυνήθη νὰ βλάψῃ τὰς ἐν Ἀσίᾳ ὀθωμανικὰς χώρας καὶ νὰ διαταράξῃ τὴν ἡσυχίαν.

Τῷ αὐτῷ ἔτει οἱ ὀθωμανοὶ ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας, διότι ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Σιγισμὸνδος διελθὼν τὸν Δούναβιν ἐπροχώρησε μέχρι Σοφίας. Πολλὰ μάχαι συνέβησαν μετὰ τῶν δύο στρατῶν εἰς διάφορα μέρη καὶ ἐπὶ τέλους ἐγένετο εἰρήνη. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ Σουλτάνος ἔκτισε καὶ τὸ πρῶτον τὸν Δούναβιν φρούριον Γιερκισι τὸ ὅποιον κατὰ παραφθορὰν ὠνομάσθη κατόπιν Γιούργεβιν διατηρούμενον μέχρι σήμερον.

Μετὰ ταῦτα διαβὰς εἰς Ἀσίαν καὶ συνομολογήσας σύμ-
 βασιν μετὰ τοῦ Ἰσπενδιάρ, δεσπότη τῆς Σινώπης, παρε-
 νοχλουμένου ἀκαταπαύστως ὑπὸ τῶν Τατάρων, ἔλαβεν
 ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν του τὰς πόλεις Γάγγραν, Κασταμονὴν
 καὶ τὴν παρακειμένην μεταλλοῦχον χώραν καὶ πρὸς ἐξα-
 σπράλισίν του παρέλαβεν ὡς ὄμηρον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἰσπεν-
 διάρ Κασίμ βέην ἵνα ὑπηρετῇ διαρκῶς ἐν τῇ ὀθωμανικῇ
 διοικήσει. Ταυτοχρόνως ἐκυριεύθησαν καὶ αἱ πόλεις Ἀμι-
 σὸς ἢ Σαμψοῦς καὶ Ἰζανίκ. Ἐκεῖθεν ἐπιστρέφων εἰς Προῦ-
 σαν συνήντησε καθ' ὁδὸν φυλὴν ταταρικὴν τὴν ὑποίαν ἀ-
 πόκρινεν εἰς Εὐρώπην πλησίον τῆς Φιλιππουπόλεως, ἐπὶ
 σκοπῶ ὅπως ἀπαλλάξῃ τὰς ἀσιατικὰς κτήσεις του ἀπὸ
 τοιούτων ἀνθρώπων οἵτινες οὐδέποτε ἠσύχαζον. Μέχρι σή-
 μερον ὀνομάζεται Τατάρ παζαρτζίκ ἢ κωμόπολις τὴν ὀ-
 ποίαν κατόικησαν οἱ Τάταροι οὗτοι· ὁ ἀρχηγὸς δ' αὐτῶν
 τότε ἐκαλεῖτο Μινέτ βέης.

Εἶδομεν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ ὅτι ὁ Βιδρεδδίν Σιμάβο-
 γλου, εἰς τῶν πιστῶν θεραπόντων τοῦ σουλτανόπαιδος
 Μουσαῦ, οὐ μόνον δὲν ἐτιμωρήθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μωά-
 μεθ, ἀλλ' ὡς σοφὸς ἀνὴρ ἐτιμῆθη διὰ δώρων καὶ διετηρήθη
 ἐν τῇ θέσει τοῦ ἱεροδικαστοῦ καὶ στρατοδίκου. Οὗτος δια-
 τρήθων ἐν Νικαίᾳ ἐσκέφθη νὰ διοργανίσῃ ἐπανάστασιν κατὰ
 τοῦ ἐνεργέτου του καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἠθέλησε νὰ
 δελεάσῃ τὸν λαὸν διὰ νέας διδασκαλίας θρησκευτικῆς.
 Προσλαβὼν δὲ ὡς συνεργόν του, ἵνα μὴ φαίνηται ὁ ὕδιος,
 τουρκομάνον τινὰ κοινὸν καὶ χυδαῖον ἄνθρωπον, ἀπεκάλε-
 σεν αὐτὸν Βορεκλήτζε Μουσταφᾶ, τὸν διώρισε τοποτηρη-
 τὴν του καὶ τὴν παρήγγειλε νὰ διαδώσῃ τὴν νέαν δῆθεν
 θρησκείαν.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ διετέχε τὸν Σισμᾶν, διοικητὴν
 τῆς ἐπαρχίας Σαρουχάν, νὰ ἐστρατεύσῃ κατὰ τῶν αἰρετι-
 κῶν, ἀλλ' οὗτος ἀπέτυχε φονευθεὶς ἐν τῇ μάχῃ· τὴν αὐτὴν
 διαταγὴν ἔλαβε κατόπιν καὶ ὁ νέος διοικητὴς τοῦ Σαρου-
 χάν, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀπέτυχε. Τότε ὁ Μουράτ ἐφέντης,

δωδεκαετῆς υἱὸς τοῦ Σουλτάνου, διωρίσθη διοικητὴς Ἀμα-
 σείας καὶ ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν γηραιὸν καὶ πολεμικώ-
 τατον μέγαν Βεζύρην Βαγιαζίτ πασοῦν ἐξεστράτευσεν μετὰ
 πολλῆς δυνάμεως κατὰ τῶν αἰρετικῶν.

Ὁ Βορεκλήτζε Μουσταφᾶς ὀνομασθεὶς καὶ Δεδε Σουλτάν,
 ἄγων ὑπὲρ τὰς 10,000 μυχητῶν, συνεπλάκη μετὰ τοῦ
 στρατοῦ τοῦ σουλτανόπαιδος Μουράτ καὶ μετὰ πεισματω-
 δεστάτην καὶ αἱματηρὰν μάχην κατενικήθη· συλληφθεὶς
 αἰχμάλωτος ἤχθη εἰς Ἐφεσον ὅπου προσελήθη νὰ ἀπαρ-
 νηθῇ τὸ νέον δόγμα καὶ νὰ τύχῃ ἀμνηστίας καὶ συγγνώ-
 μης. Ἀρνηθεὶς νὰ ὑπακούσῃ, ἀπεκεφαλίσθη· τὰ αὐτὰ ἔπα-
 θον καὶ οἱ συλληφθέντες ὀπαδοὶ του.

Οἱ ἐπιζήσαντες ὀπαδοὶ τῆς νέας αἰρέσεως, μακρὰν τοῦ
 νὰ ἠσυχάσωσι, συνετάχθησαν μετὰ τοῦ Βιδρεδδίν Σιμάβο-
 γλου, ὅστις μεταβὰς εἰς Μακεδονίαν ἐκήρυττε τὸ νέον δόγ-
 μα καὶ πολλοὺς ἐπροσηλύτιζεν. Ὁ Σουλτάνος Μουράτ μετὰ
 τοῦ Βαγιαζίτ πασοῦ διαβάντες εἰς Εὐρώπην συνήντησαν
 τὸν Βιδρεδδίν πλησίον τῶν Σερρῶν ὅπου κατανικήσαντες
 καὶ συλλαβόντες αὐτὸν αἰχμάλωτον τὸν ἀπηγχόνησαν,
 καίτοι διεκρίνετο ὡς ἀνὴρ σοφός, νομομαθὴς καὶ μεγιστὰν
 τῆς αὐτοκρατορίας. Τὴν τῆς καταδίκης ἀπόφασιν ἡ φρεσὴν
 ἐξέδωκεν ὁ νομομαθὴς Πέρσης Μιθλανά Σαίτ.

Μόλις κατεστάλη ἡ θρησκευτικὴ αὕτη ἐπανάστασις, ἀ-
 νεψύη ἑτέρα πολιτικὸν ἔχουσα χαρακτηῖρα.

Μουσταφᾶς τις ἀνεψιὸν λέγων ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Σουλτάνου
 Βαγιαζίτ καὶ ἀδελφὸν πρεσβύτερον τοῦ Σουλτάνου
 Μωάμεθ, περὶ τοῦ ὁποίου εἶπομεν ὅτι ἐφνευθῆ ἐν τῇ παρὰ
 τὴν Ἀγκυραν μεγάλη μάχη μετὰ τοῦ Σουλτάνου Βαγια-
 ζίτ καὶ τοῦ Τιμούρ, καὶ οὗτινος τὸ πτώμα δὲν εἶχεν εὑρε-
 θῆ. Ἐκ τῶν ἱστοριογράφων ἄλλοι μὲν παραδέχονται ὅτι ὁ
 Μουσταφᾶς οὗτος ἦτο πράγματι ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Βα-
 γιαζίτ, ἄλλοι δὲ χαρακτηροῖσιν αὐτὸν ὡς ἀγύρτην καὶ ἀ-
 πατεῶνα. Ὅπωςδὴποτε ὁ ἀντιζηλος οὗτος τοῦ θρόνου εὖρε
 συμμάχους καὶ βοηθοὺς ὄχι μόνον τὸν ἡγεμόνα τῆς Βλα-

χίας, ἀλλὰ καὶ τὸν Τζούνεϊδ καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν στρατηγῶν Τιμουρτάς καὶ Ἐβρενός. Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἐκστρατεύσας ἐνίκησε τὸν Μουσταφᾶ καὶ Τζούνεϊδ παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην· οἱ δὲ δύο ἀντάρται κατέφυγον εἰς τὴν πόλιν τῆς ὁποίας διοικητὴς ἦτο ὁ Δημήτριος Λάσκαρις Λεοντάριος.

Ὁ Σουλτάνος ἀπήτησε τὴν παράδοσιν τῶν φυγάδων ἀλλ' ὁ διοικητὴς ἠρνήθη νὰ πράξῃ τοῦτο ἄνευ διαταγῆς τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Ἐμμανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἀπήνητησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ παραδίῃ τὴν ἱερότητα τοῦ ἀσύλου καὶ παραδώσῃ τοὺς φυγάδας, ὁ Σουλτάνος συγκατετέθη ὅπως ὑπογράψῃ ὁ αὐτοκράτωρ ἕναρκον σύμβαιον δυνάμει τῆς ὁποίας ὑπεχρεῖτο νὰ περιορίσῃ ἐν τῇ φυλακῇ ἰσοδύως τὸν τε Μουσταφᾶ καὶ Τζούνεϊδ. Ἡ συνθήκη αὕτη ὑπεγράφη μέσον τοῦ διερμηνέως τοῦ αὐτοκράτορος, Θεοδώρου Κόρκακος, ὅστις τοσαύτην εἶχεν ἀποκτήσει ἐπιρροὴν ὥστε καὶ συνεδέειναι μετὰ τοῦ Σουλτάνου. Οἱ δύο φυγάδες ἐστάλησαν εἰς τὴν νῆσον Λήμνον καὶ ἐφυλάσσοντο αὐστηρῶς ἐν τῷ ἐκεῖ μοναστηρίῳ τῆς Θεοτόκου. Πρὸς τιμωρίαν δὲ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας τοῦ βοηθήσαντος τῷ Μουσταφᾶ, ὁ Σουλτάνος ὑπέταξε τὴν Βοσνίαν, Σερβίαν καὶ Βλαχίαν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἐπισκέφθη ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου καὶ τὸν αὐτοκράτορα τῶν Βυζαντινῶν Ἐμμανουὴλ. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέμψε πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ τὸν Δημήτριον Λεοντάριον καὶ Ἐμμανουὴλ Καντακουζηνόν μετὰ πολλῶν λοχόντων, στρατιωτῶν καὶ βασιλικῶν δώρων· οὗτοι ὑποδεχόμενοι αὐτὸν ἐκτὸς τῆς πόλεως προέπεμψαν μέγχοι Διπλοκιοίου (Βετίκ-τάς). Ἐκεῖθεν ἐπέβιβασαν αὐτὸν ἐπὶ τριήρεως πολυτελεστάτης, ἐνῶ ἐν ἐτέρῃ εὕρισκετο ὁ αὐτοκράτωρ Παλαιολόγος μετὰ τῶν υἱῶν του· αἱ δὲ δύο τριήρεις ἔτλεον παραλλήλως ἢ μία πλησίον τῆς ἄλλης, οἱ δὲ δύο αὐτοκράτορες ἐχαιρετῶντο καὶ συνωμίλουν φιλικώτατα· οὕτως ἐφθασαν μέχρι Χρυσουπόλεως καὶ ὁ μὲν Σουλτάνος

νος Μωάμεθ ἀπέβη εἰς τὴν ξηρὰν δειπνήσας ἐν πολυτελεστάτῃ σκηνῇ· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἐδέειναι ἐν τῇ τριήρει του παρὰ τὴν παραλίαν χαιρετῶν καὶ ἀντιχαιρετῶμενος ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεχωρίσθησαν καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ Σουλτάνος ἰπεύσας μετέβη εἰς Νικομήδειαν.

Κατὰ τὸ ἐπιόν ἐπρ 1421 μ. Χ. ἢ 824 Ἐγειρὰς ὁ Σουλτάνος ἐπανῆλθε διὰ Καλλιπόλεως εἰς Ἀδριανούπολιν. Τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἔξιν του παθὼν ὑπὸ ἡμιπληξίας ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ ἵππου· προῖδων δὲ τὸν θάνατόν του, παρήγγειλε τῷ μεγάλῳ Βεζύρη καὶ τισι πιστοῖς αὐτοῦ ὑπηρέταις νὰ ἀποκρύψωσι τὸν θάνατόν του μέχρις οὗ φθῆσῃ ἐξ Ἀμασειᾶς ὁ υἱὸς του Μουράτ ἐφέντης· τοῦτο καὶ ἐγένετο.

Δύο ἡμέρας μετὰ τὸ πῆθημα, ὁ Σουλτάνος ἐτελεύτησεν.

Οἱ δύο Βεζύροι Βαγιαζίτ καὶ Ἰβραὶμ πρὸς μὲν τὸν Μουράτ ἐφέντην ἐπεμψαν ἀγγελιαφόρον προσκαλοῦντες αὐτὸν εἰς Ἀδριανούπολιν, συνεννοηθέντες δὲ συνεκάλουν τακτικῶς τὸ συμβούλιον (διβάνιον) καὶ ἐξετέλουν τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους ὡς εἰ ἔξῃ ὁ Σουλτάνος· οὕτω δὲ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας διὰ διαφόρων τεχνασμάτων ἀπέκρυψαν τὸν θάνατον αὐτοῦ ἕως οὗ ὁ Μουράτ ἐφέντης φθῆσας εἰς Προῦσαν ἀνεκνήρυχθη Σουλτάνος καὶ διέταξε τὴν ἐξ Ἀδριανουπόλεως εἰς Προῦσαν μετακόμισιν τοῦ νεκροῦ ἐν μεγάλῃ πομπῇ.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ ὑπῆρξεν εὐδοξοῦ καὶ ἀρίστη. Ἀπὸ ἐξησφάλισε τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐημερίαν τοῦ κράτους ἐν τε Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ, ἡσχολήθη εἰς ἀνεγέρσεις μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν καὶ εἰς τὴν ἐμφύχασιν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Ἀπετελείωσεν ἐν μὲν Προῦσῃ τὸ μέγα τέμενος ὅπερ ἤρξατο ἐπὶ τοῦ πάππου του Σουλτάνου Μουράτ καὶ ἐξηκολούθησε κτιζόμενον ἐπὶ τοῦ πατρὸς του Σουλτάνου Βαγιαζίτ, ἐν δὲ Ἀδριανουπόλει ὡσαύτως ἀπεπεράτωσε τὸ τέμενος ὅπερ εἶχον ἀρχίσει οἱ ἀδελφοὶ του Σουλεϊμάν καὶ Μουσσά. Ἐκτὸς δ' αὐτῶν ᾠκοδόμησε καὶ τὸ ἴδιόν του τέμενος ἐν Ἀδριανουπόλει ὀνόματι Γιε-

σίλ ἱμαρέτ (πράσινον ἴδρυμα) δαπανήσας 40,000 δουκάτῃ.
Ἐπί τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ ἤρξατο τὸ πρῶτον ἢ εἰς
Μέκκαν ἀποστολὴ πλουσίων δώρων κατ' ἔτος, ἔθιμον τε-
λούμενον μέχρι σήμερον. Πλείστοι ἄνδρες νομομαχθεῖς, φιλό-
σοφοι, φιλόλογοι καὶ ποιηταὶ ὑπεστηρίχθησαν ὑπ' αὐτοῦ
καὶ ἐλάμπρυναν τὴν βασιλείαν του.

6^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΜΟΥΡΑΤ Ο Β'.

Βασιλεύσας 50 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 824—854 ἢ 1421—1451 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς.
Ἐπελευθέρωσις τῶν ἐν Λήμῳ κρατουμένων Μουσταρᾶ καὶ Τζούνεϊδ.
— Πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως. — Ὑποταγὴ τῶν ἐν Μικρᾷ
Ἀσίᾳ τουρκικῶν κρατειδίων. — Πόλεμος μετὰ τῆς Οὐγγαρίας. — Πο-
λιορκία τῆς Θεσσαλονίκης. — Διάφοροι ἐκστρατεῖαι. — Συμμαχία μετὰ
τῆς Πολωνίας. — Ἐμφάνισις Οὐνιάδου Κορβέν. — Πολιορκία τοῦ Βελι-
γραδίου. — Εἰρήνη ἐν Σκερδίνῳ. — Θάνατος τοῦ Ἀλαεδδίν, πρωτοτό-
κου υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ. — Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου. —
Μάχη ἐν Βάρνη. — Ἐπάνοδος τοῦ Σουλτάνου. — Στάσις τῶν Γιανισά-
ρων. — Ἐκστρατεία εἰς Πελοπόννησον ἢ Μωρέαν. — Πόλεμος ἐν Ἀλ-
βανίᾳ. — Ἰστανδέρ βέης. — Μάχη ἐν Κοσσυφοπέδιῳ. — Πολιορκία τῆς
Κρότας. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μουράτ. — Ἱερόματα καὶ πράξεις
αὐτοῦ.

Δεκαοκταετῆς τὴν ἡλικίαν ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἀνήλθε
τὸν θρόνον καὶ περιεζώσθη τὴν σπάθην ἐν Προῦση ὑπὸ τοῦ
μεγάλου σέχη τῆς Βουχάρας, γαμβροῦ τοῦ πάππου του
Σουλτάνου Βαγιαζίτ. Ἀπέστειλε δὲ πρέσβεις εἰς Ἀσίαν
καὶ Κωνσταντινούπολιν ἀναγγέλλων τὴν ἀνάρρησίν του,
καὶ συνωμολόγησε πενταετῆ ἀναγκωχὴν ὄπλων μετὰ τῆς
Οὐγγαρίας, ἔνορκον δὲ εἰρήνην μετὰ τῆς Καρχμανίας.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐμμανουήλ ὁ
Παλαιολόγος ἵνα φέρῃ ἀντιπερισπασμούς τῷ νέῳ Σουλτάνῳ,
διέταξε νὰ ἐλευθερωθῶσιν ὁ Μουσταφᾶς, υἱὸς δῆθεν τοῦ

Σουλτάνου Βαγιαζίτ, καὶ ὁ στρατηγὸς Τζούνεϊδ, οἵτινες ἐ-
κρατοῦντο ἐν Λήμῳ.

Ἀπελευθερωθεὶς ὁ Μουσταφᾶς ὑπέγραψε συνθήκην μετὰ
τοῦ αὐτοκράτορος Ἐμμανουήλ, διὰ τῆς ὁποίας ὑπεχρεοῦτο
νὰ ἀποδώσῃ εἰς αὐτόν, μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν, τὴν Καλλιπό-
λιν καὶ τὰς πόλεις Θράκης, Βιθυνίας καὶ Μαύρης Θαλάσ-
σης. Μετὰ ταῦτα ὁ Μουσταφᾶς καὶ ὁ Τζούνεϊδ ἔχοντες
μετ' αὐτῶν καὶ τὸν βυζαντινὸν στρατηγὸν Δημήτριον Λεον-
τάριον διηυθύνθησαν κατ' ἀρχάς κατὰ τῆς Καλλιπόλεως·
καὶ ἡ μὲν πόλις παρεδόθη ἀμέσως, τὸ δὲ φρούριον ἀντέ-
στη. Δημήτριος ὁ Λεοντάριος ἀνέλαβε τὴν πολιορκίαν τοῦ
φρουρίου, οἱ δὲ ἀντίρρτοι προχωρήσαντες εἰς Μακεδονίαν
εἶρον πολλοὺς ὄπαδους καὶ τοὺς πλουσιωτέρους γαιοκτη-
μονας καὶ καταρτίσαντες πολυάριθμὸν στρατὸν ἐξεστρά-
τευσαν κατὰ τὸ στρατοῦ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ. Ὁ μέ-
γας Βεζύρης Βαγιαζίτ πασσᾶς ἄγων 30,000 ἄνδρας συνήν-
τησε τοὺς ἐχθροὺς πλησίον τῆς Ἀδριανουπόλεως· ἀλλὰ
πρὶν ἢ συγκροτηθῆ ἡ μάχη ὁ Μουσταφᾶς ἐφώνησε πρὸς τοὺς
στρατιώτας προτρέπων αὐτοὺς νὰ ἐνωθῶσι μετ' αὐτοῦ·
παρ' ἐλπίδα πράγματι οἱ στρατιῶται σύμπαντες ἠνώθησαν
μετὰ τοῦ Μουσταφᾶ, ὁ δὲ Βαγιαζίτ πασσᾶς καὶ ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ Χαμζῆ βέης συνελήφθησαν καὶ ἐδεσμειώθησαν· καὶ ὁ
μὲν Βαγιαζίτ πασσᾶς ἀπεκεφαλίσθη, ὁ δὲ Χαμζῆ βέης
ἡμνηστεύθη.

Μετὰ τὴν νίκην ταύτην ὁ Μουσταφᾶς καὶ ὁ Τζούνεϊδ
ἐπροχώρησαν πρὸς τὴν Καλλιπόλιν τῆς ὁποίας τὸ φρούριον
εἶχε παραδοθῆ ἐν τῷ μεταξύ εἰς Δημήτριον τὸν Λεοντάριον.
Ἄλλ' ὁ Μουσταφᾶς παραβαίνων τὰς ὑποσχέσεις του ἔλαβεν
ὑπὸ τὴν κατοχὴν του τὸ φρούριον· ὁ δὲ Δημήτριος ἀνεχώ-
ρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐπεμφε καὶ πάλιν πρέσβειαν εἰς
τὸν αὐτοκράτορα τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐμμανουήλ αἰ-
τούμενος τὴν συμμαχίαν του κατὰ τοῦ Μουσταφᾶ· ἀλλ' ὁ
αὐτοκράτωρ ἐπέμεινε εἰς τὴν ἀπαίτησιν νὰ τῷ παραδοθῶ-

Αίτιον τῆς αἰσθητικῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Σουλτάνου ἐστὶν ὅτι οὗτος εἶχε μάθει ὅτι ὁ νεώτερος ἀδελφός του Μουσταφᾶς, δεκατριετής τὴν ἡλικίαν, καὶ ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ οἰνοχόου Ἑλίᾶ, ἐπανεστάτησε καὶ κατέλαβε τὴν Νίκαιαν. Ὁ Σουλτάνος Μουράτ κανονίσας τὰ ἐν Εὐρώπῃ πράγματα διήλθεν εἰς Ἀσίαν καὶ ὑποσχεθεὶς τὴν διοίκησιν τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὸν οἰνοχόον Ἑλίᾶ, ἐξησφάλισε τὴν παράδοσιν τοῦ Μουσταφᾶ. Πράγματι δὲ ὁ Ἑλίᾶ συλλαβὼν τὸν ἡγεμονεύοντα παρέδωκε τῷ Σουλτάνῳ ἰδίαις χερσίν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Τζούνειδ, διοικητοῦ τοῦ Ἀϊδίν, ἐπανεστατήσαντος ἐκ νέου, καὶ κατανικήσας συνέλαβεν αὐτόν. Κατόπιν ἐνίκησε καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Κασταμονῆς Ἰσφενδιάρ ὅστις ἐπέτυχεν τὴν εἰρήνην παραδοῦς τῷ Σουλτάνῳ τὰ χαλκωρυχεῖα τῆς Κασταμονῆς καὶ ὑποσχεθεὶς αὐτῷ εἰς γάμον τὴν θυγατέρα του. Ὁ Σουλτάνος μεταθῶν εἰς Ἀδριανούπολιν ἐτέλεσε πολυτελῶς τοὺς γάμους τοῦ ὑπανδρεύσας ταυτοχρόνως καὶ τρεῖς ἀδελφᾶς του.

Ὀλίγον μετὰ τοῦτο ἐπανελθὼν εἰς Ἀσίαν καθυπέταξε διάφορα μικρὰ κράτη καὶ ἐπαρχίας ἀνεξαρτήτους ἐν οἷς καὶ τὴν Κερκμανλίκην ἐξησφάλισε τὰ σύνορα τῆς αὐτοκρατορίας του, καὶ τραπεζοποιήσας τὰς ἐν Ἀσίᾳ κτήσεις, διέβη εἰς Εὐρώπην.

Τελευτήσαντος τοῦ αὐτοκράτορος Ἐμμανουὴλ τῇ 24 φεβρουαρίου 1424, ὁ Σουλτάνος Μουράτ συνήψε συνθήκην μετὰ τοῦ νέου αὐτοκράτορος Ἰωάννου ὑποσχεθέντος νὰ παραδώσῃ αὐτῷ πάσας τὰς πόλεις καὶ τὰ φρούρια τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ καὶ νὰ τῷ πληρώσῃ κατ' ἔτος φέρον 30,000 δουκῶν. Ταυτοχρόνως συνωμολόγησε συνθήκην καὶ μετὰ τῶν ἡγεμόνων Βλαχίας καὶ Σερβίας.

Τῷ 1428 ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας Σιγισμόνδου ὅστις εἶχεν ἀρπάσει

σερβικόν τι φρούριον· οὗτος κτενικήθη ὑπὸ τῶν Ὀθωμάνων καὶ συνωμολόγησεν ἐπὶ τέλους εἰρήνην.

Ἡ Θεσσαλονίκη, ἣτις εἶχεν ἀποδοθῆ τῷ αὐτοκράτορι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ, ἐπωλήθη εἰς τοὺς Βενετούς· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος Μουράτ μὴ ἀναγνωρίζων τὴν πώλησιν ταύτην καὶ διεδικῶν τὴν πόλιν ὡς προγονικὸν κτῆμα ἐξεστράτευσεν εἰς Μακεδονίαν τῷ 1430 μ. Χ. καὶ αὐτὸς μὲν ἔμεινεν ἐν Σέρραις, ὁ δὲ Χαμζά βέης στρατηγὸς διετέχθη νὰ πολιορκήσῃ τὴν Θεσσαλονίκην. Μετὰ δεκαπενθήμερον πολιορκίαν ἡ πόλις παρεδόθη τοῖς Ὀθωμανοῖς, πλείστοι δὲ ἀρχαιοῦς μετηνέχθησαν εἰς Ἀδριανούπολιν.

Οἱ Βενετοὶ ἐκδικούμενοι τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης, διηυθύνθησαν μετὰ τοῦ στόλου των εἰς Ἑλλάσποντον καὶ ἐκυριεύσαν τὸ ἐπὶ τῆς αἰατικῆς ὄχθης φρούριον.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἔφθασεν εἰς Καλλιπόλιν μετὰ μέγας τοῦ στρατοῦ καὶ ἀνενέωσεν εἰρήνην μετὰ τῶν Βενετῶν, τὸν δὲ στρατὸν ἐπέμψεν νὰ κυριεύσῃ τὰ Ἰωάννινα.

Τῷ 1431 μ. Χ. ἐκυριεύθησαν τὰ Ἰωάννινα καὶ κατόπιν αὐτῶν ἄπασα ἡ βόρειος Ἀλβανία καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς Κρούα.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συνέβησαν σεισμοὶ καὶ ἐπιδημίαι καὶ ἀπέθανον τρεῖς ἡγεμονόπαιδες, Ἰουσοῦφ, Μχχμούτ καὶ Ὀρχάν, οἱ μὲν πρῶτοι δύο ἀδελφοὶ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ, ὁ δὲ τρίτος, υἱὸς τοῦ Σουλτανόπαιδος Σουλεϊμάν, τρεῖς βεζύραιο ὁ Ἀοῦ πασσαῦ, ὁ Τζιράχ πασσαῦ καὶ ὁ Ἰβραὴμ πασσαῦ μέγας βεζύρης ὡς καὶ ὁ Σέχης τῆς Βουχάρας. Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐγεννήθη καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ ὁ πορθητής. Τῷ 1432 μ. Χ. ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Βλάδη Δρακούλ ἢ διαβόλου καὶ τὸν ἠνάγκασεν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐπικυριαρχίαν του. Κατόπιν ἐπολέμησεν ἐκ νέου κατὰ τοῦ Σιγισμόνδου βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας, ἐξεπόρθησε διάφορα φρού-

ρια και ἐπὶ τέλους συνωμολόγησεν εἰρήνην τῷ 1433 μ. Χ. κατὰ Ἰουλίον.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Σικίν πασσᾶς ἐστρατεύσας ἐνίκησε καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Σερβίας Γεώργιον Βράνκοβιτς ὅστις ἤναγκάσθη νὰ ὑπογράψῃ συνθήκην παρὰ τοῦ τῷ φρούριον Κρούποβατς ἢ Ἀλτζαύστρ καὶ πέμψας τὴν ἀνήλικον θυγατέρα του εἰς γάμον πρὸς τὸν Σουλτάνον.

Συνεπεῖθ' ἀνταρσίας ἐν Καραμανίᾳ, ὁ Σουλτάνος διήλθε κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος εἰς Ἀσίαν, καὶ καθυπέταξεν ἐκ νέου τὴν χώραν ταύτην παραλαβὼν τὸν ἡγεμόνα καὶ διοικητὴν ὡς ἀξιωματικὸν ἐν τῷ στρατῷ του.

Τῷ 1438 συμάχους ἔχων τοὺς ἡγεμόνας Βλαχίας καὶ Σερβίας Δρακούλην καὶ Βράνκοβιτς συνεστράτευσεν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας καὶ εἰσβαλὼν εἰς Τρανσυλβανίαν κατενίκησε τοὺς Οὐγγρούς συλλαβὼν 70,000 αἰχμαλώτους.

Διαχειμάσας δ' ἐν Ἀδριανουπόλει, ὅπου ἐτέλεσε καὶ τοὺς γάμους του μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Σέρβου ἡγεμόνος, ἐξεστράτευσεν κατὰ τὸ ἔαρ κατὰ τοῦ νέου πενθεροῦ του, ἐξεπολιόρκησε καὶ κατέλαβε τὸ φρούριον Σεμένδριαν, συνέλαβεν αἰχμάλωτον καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας Δρακούλην, τὸν ὅποιον ἀπλευθέρωσε μετ' ὀλίγον ἐγκαταστήσας καὶ αὐθις ὡς ἡγεμόνα. Μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Σεμενδρίας, οἱ Ὀθωμανικοὶ στρατοὶ συνεπλάκησαν μετὰ τῶν Οὐγγρικῶν ἢ μάχη ὑπῆρξε δεινοτάτη· οἱ Ὀθωμανοὶ ἐνίκησαν λαβόντες πλεῖστα λάφυρα καὶ ἱκανοὺς αἰχμαλώτους.

Τῷ 1439 ὁ Σουλτάνος συνῆψε διπλωματικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Πολωνίας, τῆς ὁποίας βασιλεὺς ἦτο ὁ Βραδίσλαος, ἕνα φέρη ἀντιπερσπασμὸν εἰς τὰς τῆς Οὐγγαρίας προθέσεις. Μετὰ τοῦτο ἐπολιόρκησε τὸ Βελιγράδιον, ἀποκλείσας αὐτὸ πενταχόθεν. Ἡ πολιορκία διήρκει ἤδη ἑξ μῆνας ὅτε ὁ πρεσβευτὴς τοῦ Βραδίσλαου, ὁ πολωνὸς Λεντζίνικης, ἐλθὼν ἐζήτησε τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας ἐν ὀνόματι τῆς συμμαχίας Ὀθωμανῶν καὶ Πολωνῶν. Ὁ Σουλτάνος ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' εἰσέβαλε καὶ αὐθις εἰς

Τρανσυλβανίαν καὶ ἐπολιόρκησε τὴν Ἑρμανούπολιν. Τότε ἀνερχόμενος ὁ Ἰωάννης Οὐνιάδης Κορβέν ἐπικληθεὶς Γιάγκος ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, βρεβόδης καὶ στρατιωτικὸς διοικητὴς τῆς Τρανσυλβανίας, ὅστις ἐπεσπίασται τὸν θαυμασμὸν τῶν Ὀθωμανῶν ἐνεκ τῆς ἐξόχου πολεμικῆς ἀνδρείας του. Ὁ Μετζιτ βέης, ὀθωμανὸς στρατηγός, πολιορκῶν τὴν Ἑρμανούπολιν ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Οὐνιάδου τῷ 1442 μ. Χ., τὰ αὐτὰ δὲ ἔπαθε κατόπιν καὶ ὁ Σεχαβεδδίν πασσᾶς. Τὸ ἐπιὸν ἔτος 1443 μ. Χ. ὁ Οὐνιάδης κατάρτισεν συμμαχικὸν στρατὸν ἐξ Οὐγγρῶν, Πολωνῶν, Σέρβων, Βλάχων καὶ Γερμανῶν ἤρξατο τῆς μακρᾶς κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἐστρατείας ἣτις διήρκει πέντε ἔτη καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας ἐπέτυχεν πολλὰς νίκας καὶ ἐκυρίευσεν διαφόρους πόλεις καὶ φρούρια. Ἐπὶ τέλους συνωμολογήθη δεκαετὴς εἰρήνη τῇ 12 ἰουλίου 1444 ἐν τῇ πόλει Σαζέδινφ. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς εἰρήνης ταύτης ἡ Βλαχία καὶ ἡ Σερβία ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Οὐγγαρίας καὶ οἱ δύο ἡγεμόνες αὐτῶν Βράνκοβιτς καὶ Δρακούλης ἀνέλαβον τὴν διοίκησιν τῶν ἐπικρατειῶν των.

Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἀπέθνηκεν ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Μουράτ Ἀλκεδδίν· τὸ συμβῆν τοῦτο κατελύπησε τὸν Σουλτάνον εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὅστε περητῆθη οἰκιοθελῶς τοῦ θρόνου ἀνκιδεῖξας διδόχον τὸν δεκαετραετῆ υἱὸν τοῦ Μωάμεθ καὶ κατάρτισεν συμβούλιον ἐκ τῶν μᾶλλον πιστῶν καὶ περωτισμένων στρατηγῶν καὶ δικαστῶν, αὐτὸς δὲ ἀπεσύρθη εἰς τὸ ἐν Μαχνησίᾳ ἀνέκτρον του ὅπερ ἦτο ἐκτισμένον ἐν περσινοτάτῃ θέσει· καὶ διῆγε τὸν βίον ἡσύχως καὶ εἰρηνικῶς.

Μόλις ὁμως παρήλθεν ὀλίγος χρόνος ὁ Οὐνιάδης, παρθεύων τὴν συνθήκην, περισυνήγαγε καὶ αὐθις τοὺς διαφόρους συμάχους του καὶ ἐστρατεύσας ἐλεηλάτησε τὴν Βουλγαρίαν τὴν ὁποίαν καὶ κατέκτησε. Μεθὼν ταῦτα ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐγκατέλειπεν ἀμέσως τὸ ἡσυχαστήριόν του καὶ ἄγων 40,000 στρατιωτῶν διέβη τὸν Βόσπορον ἐπὶ

γενουησιακῶν πλοίων καὶ ὤρμησεν εἰς συνάντησιν τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι πλησίον τῆς Βάρνης. Ὡς ἐμβλημα δὲ τῆς ἀπιστίας τοῦ Οὐνιάδου διέταξε νὰ ἐμπηχθῆ πρό τῆς ἰδίας του σκηνῆς μακρὰ λόγχη ἐπὶ τῆς αἰχμῆς τῆς ὁποίας ἐκυμάτιζε τὸ ἔγγραφον τῆς ὑπὸ τοῦ Οὐνιάδου παραβιασθείσης δεκαετοῦς εἰρήνης. Ἡ μάχη ὑπῆρξε φρικωδεστάτη καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνίκων οἱ συμμαχικοὶ στρατοὶ καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ διεσκορπίζοντο, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας Βραδίσλακος ὁρμήσας εἰς τὰ πρόσω ἔπεσε τοῦ ἵππου του, γηραιὸς δὲ τις Γιανίτσαρος κόψας τὴν κεφαλὴν του ἐνέπηξεν αὐτὴν εἰς λόγχην καὶ τὴν ἐπεδείκνυν εἰς τοὺς πολεμοῦντας Ὀθωμανοὺς τε καὶ Χριστιανοὺς. Ὁ Οὐνιάδης ἰδὼν τὸν βασιλεῖα νεκρὸν ἐτρέπη εἰς φυγὴν μετὰ τῶν Βλάχων· τότε ἐφορμήσαντις οἱ Ὀθωμανοὶ κατεκερμάτισαν τοὺς φεύγοντας καὶ οὕτως ἡ νίκη ἀπέβη ὀριστικῶς ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου. Πλείστοι εὐγενεῖς ἐκ τῶν συμμάχων ἔπεσον ἐν τῇ μάχῃ ἐν οἷς δύο ἐπίσκοποι καὶ εἰς καρδιναλίος. Ὁ Σουλτάνος λαβὼν ὑπὸ τὴν κατοχὴν του τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον μετὰ πολλῶν καὶ πλουσιῶν λαφύρων ἀπεχώρησε καὶ ἄλλιν εἰς τὰ ἐν Μαγνησίᾳ ἀνάκτορα. Ἀλλὰ καὶ τὴν φορὰν ταύτην δὲν ἠδυνήθη νὰ ἠτυχήσῃ ἐπὶ πολλὸν χρόνον. Οἱ Γιανίτσαροι δυσαρεστηθέντες ἕνεκα τῆς μισθοδοσίας των ἐνέπηρταν τὴν ἀγορὰν τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ ἐστρατοπέδευσαν ἐξῶ τοῦ φρουρίου ἀπειλοῦντες τοὺς πάντας. Ὁ Μέγας Βεζύρης Χαλὴλ πασᾶς ἠύξησε τὴν μισθοδοσίαν αὐτῶν καθ' ἡμῖς ἄσπρον καὶ ταυτοχρόνως διεμήνυσε τῷ Σουλτάνῳ τὰ γινόμενα ἰκετεύων αὐτὸν νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐξουσίαν· ἀμείως δ' ἐκεῖνος ἐπανῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν, πέμψας εἰς Μαγνησίαν ὡς διοικητὴν τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον Μωάμεθ, ὅστις ἤμως ἐμνησικακήτε κατὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου διότι δις λαβὼν τὴν διοίκησιν τῆς αὐτοκρατορίας, δις ἐστερήθη αὐτῆς.

Ὁ Σουλτάνος ἀναλαβὼν τὴν ἀρχὴν ἐκράτησεν αὐτὴν μέχρι τέλους τοῦ βίου του. Καὶ πρῶτον μὲν καθησύχασε

τοὺς Γιανιτσήρους· κατόπιν ἀπερῆσσε νὰ κτακτῆσθαι τὴν Πελοπόννησον ἢ Μωρέαν τῷ 1445 μ. Χ.

Τὴν Πελοπόννησον κατεῖχε τότε ὁ μετὰ ταῦτα τελευταῖος αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντῖνος ὁ Παλιολόγος ὅστις χάριν ἐξασφαλίσσεως εἶχεν ἀνεγείρει τείχος ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου τοῦ χωρίζοντος τὴν χώραν ταύτην ἀπὸ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. Ὁ Σουλτάνος ἄγων 60,000 στρατοῦ ἔβησεν εἰς Σέρρας καὶ ἐκεῖθεν διηυθύνθη διὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος εἰς Πελοπόννητον. Ἐν Θήβαις συνήθη μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ δούξ τῶν Ἀθηνῶν Νέρης. Φθάσας δὲ πρό τοῦ Ἰσθμοῦ ἀπέριψε μὲν τὰς περὶ εἰρήνης προτάσεις τοῦ Κωνσταντίνου, ἠτοίμασε δὲ τὰ τηλεβόλα του καὶ λοιπὰς πολιορκητικὰς μηχανὰς. Ἐπτά ἡμέρας διήρκεσεν ἡ γενικὴ ἔφοδος καὶ ἐπὶ τέλους τῇ 3 δεκεμβρίου 1446 κατέπεσε μέρος τοῦ τείχους καὶ μετ' ὀλίγον ἅπαντα τὰ τείχη τοῦ Ἰσθμοῦ κατεστράφησαν ἐκ θεμελιῶν ὡς καὶ ἡ Κόρινθος· τὰ αὐτὰ ἔπαθον καὶ αἱ Πάτριαι· ἐπὶ τέλους ὁ Σουλτάνος Μουράτ συγκατένευσε νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸν Κωνσταντῖνον καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Θωμᾶν ἡγεμόνας τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τῷ πληρώσωσιν ἐτησίως φόρον.

Τῷ 1447 ὁ Σουλτάνος ἀπερῆσσε νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἀλβανίας, τῆς ὁποίας ἡγεμὼν ἦτο τότε ὁ Ἰσκενδέρ βέης. Οὗτος, υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Καστριώτου, ἡγεμόνος τῶν Μογλενῶν, εἶχε παραδοθῆ ὡς ὄμηρος τῷ Σουλτανῷ ὅτε κατεκτήθη ἡ Ἠπειρος καὶ ἀνετρέφθη μετὰ τῆς δεούσης ἐπιμελείας ἐν τοῖς ἀνκιστοῦσι ἀπῆλθε τῆς εὐνοίας καὶ ἀγάπης τοῦ Σουλτάνου καὶ ἔδειξε μερίστην πολεμικὴν ἀνδρείαν καὶ ἰκανότητά ἐν τῇ μάχῃ τῆς Βάρνης καὶ ἐπεκλήθη Ἰσκενδέρ βέης. Ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς του ἠτήσατο τὴν θέσιν καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ, ἀλλ' ἀρνηθέντος τοῦ Σουλτάνου ἐδραπέτευσε καὶ ἐγένετο ἐχθρὸς αὐτοῦ, διεγείρων ταραχὰς ἐν Ἀλβανίᾳ.

Ἐνῶ δὲ ὁ Σουλτάνος διενεεῖτο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατ'

αὐτοῦ, ὁ Οὐνιάδης συγκροτήσας στρατὸν ἐξ 24,000 ἀνδρῶν καλῶς ἐξησκημένων εἰσέβηκεν εἰς Σερβίαν καὶ ἐκεῖθεν κατήλθεν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Κοσσυροπεδίου. Ὁ Σουλτάνος καίτοι ἄγων 150000 ἄνδρας ἐπέμφε πρέσβεις τῷ Οὐνιάδῃ προτείνων εἰρήνην, ἀλλ' ἐλείνος ἠρνήθη. Γῆ 17 ὁκτωβρίου 1448 οἱ δύο ἐχθρικοὶ στρατοὶ συνεπλάκησαν ἐν τῇ εἰρημένῃ πεδιάδι, ἐνῶ ὁ Οὐνιάδης ὤρειλε νὰ ἀναμείνη καὶ τὸν Ἰσκανδὲρ βέην μέλλοντα νὰ προσέλθῃ εἰς βοήθειαν· ἡ μάχη διήρκεσε πεισματώδης ἐπὶ δύο ἡμέρας, ἀλλ' ἐπὶ τέλος οἱ μὲν Βλάχοι στρατιωτικῶς νύτομόλησαν εἰς τὸν Σουλτάνον, ὁ δὲ Οὐνιάδης ἐτόρησε εἰς φυγὴν. Ταῦτα συνέβησαν τῇ 19 ὁκτωβρίου 1445· ἡ ἕντα αὕτη τοῦ Οὐνιάδου ἐπεσκόπασε κατὰ πολὺ τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν πολεμικὴν τῆς φήμην. Ὁ Ἰσκανδὲρ βέης ἐξηκολούθη τὰ πολεμικὰ κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἔργα ἐν Ἀλβανίᾳ· ἐκυρίευσεν τὴν πρωτεύουσάν Κρούαν καὶ ἐπανειλημμένως ἐνίκησε τοὺς στρατηγεῖς τοῦ Σουλτάνου, ὥστε ἠναγκάσθη αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ ἐκστρατεύσῃ τῷ 1449. Τῷ 1450 ἀπρὸς ἐκυρίευσεν τὸ Στέτιγαδ καὶ τὴν Δίβραν, δύο φρούρια τῆς Ἀλβανίας, ἐπολιόρκησε καὶ τὴν Κρούαν πλησίον τῆς ὑποίας εὑρίσκετο ὁ Ἰσκανδὲρ βέης ἐστρατοπεδευμένος· ἡ πολιορκία διήρκεσεν ἐπὶ τινὰς μῆνας ἄνευ ἀποτελέσματος· ὁ δὲ Σουλτάνος Μουράτ ἀσθενήσας ἔλυσεν αὐτὴν καὶ ἐπατήληεν εἰς Ἀδριανούπολιν.

Τότε ἀποθάνοντος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πολλῶν ἐριζόντων περὶ τῆς διαδοχῆς αὐτοῦ, ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἐπεμβὰς ὑπεστήριξε καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον Κωνσταντῖνον τὸν Παλαιολόγον. Τῷ αὐτῷ ἔτει ἐτέλεσε πολυτελῶς καὶ τοὺς γάμους τοῦ υἱοῦ τοῦ Μωάμεθ.

Τῷ 1451 ἐνῶ ἐσυμποσιάζε μετὰ φίλων ἀπέθανεν ὑπὸ ἀποπληξίας ἄγων τὸ τεσσαρακοστὸν ἑννῆκον ἔτος τῆς ἡλικίας.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου τούτου ἐστὶν ἐκ τῶν ἐνδο-

ξοτέρων τῆς ὀθωμανικῆς δυναστείας. Ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἦν τίμιος καὶ φιλόνηστος. Καίτοι δὲ ἀενάως πολεμῶν ἐμερίμνησε δεόντως καὶ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τοῦ κράτους του.

Κατεσκεύασεν ὁδοὺς ἐν τε Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ, ὠρυξε διώρυγας, ὠκοδόμησεν ὑδραγωγεῖα καὶ γεφύρας. Τὸ ἐν Ἀδριανουπόλει τέμενος ὀνόματι *Oἶτος Σεφερλί* ἦτοι μετὰ τριῶν ἀναβαθρῶν, ὠκοδομήθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τούτου καὶ εἶναι ἀριστοῦργημα κομψῆς καὶ ὠραίας ἀρχιτεκτονικῆς.

Περιέβαλε τὴν ὀθωμανικὴν ἀρχὴν μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς δόξης καὶ μεγαλοπρεπειᾶς· τὰ στρατιωτικὰ καὶ ἐσωτερικὰ τοῦ κράτους διοργανίσθησαν καταλλήλως ὑπ' αὐτοῦ· πρῶτος δ' οὗτος διεκκρόνισε τὸ ὑπουργεῖον τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ κατέστησεν αὐτὸν σχεδὸν ἀπόλυτον ἄρχοντα μετὰ τὸν Σουλτάνον.

Ἐπ' αὐτοῦ ἐκαλλιεργήθησαν ὡσαύτως καὶ τὰ γράμματα καὶ ἤμασαν πλείστοι θεολόγοι, φιλόλογοι, φιλόσοφοι καὶ ποιηταί.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἀποθάνων ἕνα μόνον ἐχθρὸν τοῦ κράτους εἶχε, τὸν Ἰσκανδὲρ βέην.

Ὁ νέος Σουλτάνος Μωάμεθ προωρισμένος νὰ τελέσῃ μεγάλα ἔργα ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1451 μ. Χ. ἔτος Ἐγείρας 855.

γελιαφόρου τοῦ μεγάλου Βεζύρου Χακλήλ πασσαῖ ὁ πρίγκηψ Μωάμεθ, καὶ ἀμέσως ἀναβῶς ἀραβικοῦ ταχύποδος ἵππου καὶ ἀνακράζας «ὦ ἀγαπῶν μοι ἀκολουθεῖτω μοι» ἔφθασε μετὰ πολλῆς συνοδίας ἐντὸς δύο ἡμερῶν εἰς Καλλιπόλιν καὶ ἐκεῖθεν διηυθύνθη εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπευφημούμενος καθ' ὁδόν. Ἡ γενομένη αὐτῷ ὑποδοχὴ ὑπῆρξε λαμπροτάτη· ἀπαντες οἱ βεζύραι, οὐλεμάδες, σέχαι καὶ λοιποὶ ἀνώτατοι λειτουργοὶ ἐξῆλθον πεζῇ εἰς μακρὰν ἀπόστασιν πρὸς προὔπαντήσιν του.

Τῇ 10 φεβρουαρίου 1451 ἐνεθρονίσθη ὁ νέος Σουλτάνος· ὁ Χακλήλ πασσαῖς καίτοι ὑποψιαζόμενος δυσμένειαν, ἐτήρησε τὴν θέσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου, ὁ δὲ Ἰσάκ πασσαῖς διωρίσθη διοικητὴς τῶν ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ χωρῶν διαταχθεὶς νὰ παραλάβῃ καὶ τὸν νεκρὸν τοῦ Σουλτάνου Μουράτ καὶ θάψῃ αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς ἐν Προύσῃ, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Μετὰ ταῦτα ἐδέξατο ὁ νέος Σουλτάνος διαφόρους πρεσβεῖας διαφόρων κρατῶν ἅτινα τῷ συνεχαίροντο ἐπὶ τῇ ἀναβάσει εἰς τὸν θρόνον· καὶ εἰς μὲν τοὺς πρέσβεις τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίνου Δραγάση ἢ Παλαιολόγου ὑπεσχέθη φιλίαν καὶ ἀγάπην ὡς καὶ δῶρον ἐτήσιον 300,000 ἄσπρων, μετὰ δὲ τῶν πρέσβων τοῦ Οὐνιάδου συναμολόγησε τριετὴ ἀνακωχὴν.

Ὁ ὑποτελὴς φόρου ἡγεμὼν τῆς Καραμανίας προσεπάθησε νὰ κηρυχθῆ ἀνεξάρτητος καὶ πρὸς τοῦτο προέβη εἰς τινὰ πολεμικὰ κινήματα ἀλλὰ νικηθεὶς ἐζήτησεν εἰρήνην προτείνας καὶ τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον τῷ νέῳ Σουλτάνῳ, ὅστις παρεδέξατο.

Ἐπιστρέφων ἐν τῆς ἐκστρατείας ταύτης ὁ Σουλτάνος ἱκανοποίησεν ἐν Προύσῃ τὴν αἴτησιν τῶν Γιανιτσάρων ζητησάντων δῶρα διὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασίν του· τὸ ἔθιμον τοῦτο καθιερωθὲν ἔκτοτε παρεῖχεν ἀφορμὰς εἰς δυσαρρεσκείας τῶν Γιανιτσάρων ὡσάκισ ἀνηγορευέτο νέος Σουλτάνος· ὁ Σουλτάνος ὅμως ὑποκρύπτων τὴν ἀγανάκτησίν του τὸν μὲν ἀρχηγὸν τῶν Γιανιτσάρων ἰδίαις χερσὶν ἔμα-

στίγωσε μετὰ τινος ἡμέρας καὶ ἔπαυσε τῆς θέσεως διορίσας ἀντ' αὐτοῦ τὸν Μουσταφᾶ βέην, ἀνέμιξε δ' ἐν τῷ σώματι τουτῷ 7,000 κυνοφύλακας ἐκ τοῦ τάγματος τῶν κυνηγῶν ἵνα διασπάσῃ τὴν ἐνότητά τῶν Γιανιτσάρων.

Ὁ Σουλτάνος μόνην ἐπιθυμίαν ἀκράτητον καὶ ζωνηρὰν εἶχε τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πρὸς τοῦτο νυχθημερὸν διεννοεῖτο· πρὸς τὴν σκοπὸν τοῦτον ἀφ' ἐνὸς μὲν ἔπαυσε πληρώνων τὸ ἐκ 300,000 ἄσπρων ὑποσχεθὲν δῶρον, ἀφ' ἐτέρου δὲ διέταξε τὴν ἀνεγερσιν φρουρίου ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου.

Ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος εἰς μάτην διὰ πρέσβων αἰτησόμενος τὴν ἀναστολὴν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ φρουρίου καὶ μὴ εἰσακουσθεὶς προσεπάθησε νὰ προσελκύσῃ συμμάχους καὶ ὑπέγραψε μετὰ τοῦ Πάπα τῆς Ῥώμης Νικολάου τοῦ Ε' συνθήκην· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ ἐγένετο λόγος καὶ περὶ τοῦ δογματικοῦ σχίσματος τῶν ὀρθοδόξων καὶ δυτικῶν, ὁ λαὸς δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ καὶ οὕτως ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία ἀφέθη εἰς τὰς ἰδίας αὐτῆς ἐλαχίστας δυνάμεις.

Ἐν τούτοις αἱ ἐργασίαι τοῦ φρουρίου ἐξηκολούθουν· εἰργάζοντο νυχθημερὸν 6000 ἐργάται καὶ ἐπεστάται αὐτὸς ὁ ἴδιος Σουλτάνος μετὰ τοῦ βεζύρου του· τὸ φρούριον ἀνηγέρθη τέλος μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου καὶ ὠνομάσθη *Μπορᾶζ-κασσέρ* ἤτοι λαίμοκοπτης διότι ἔκειτο ἐν τῷ λάργυγι τοῦ πορθμοῦ καὶ ἐκ τῆς θέσεως ἐκείνης ἠδύνατό τις νὰ ἀνακόπη τὴν κἀθοδον ἢ ἀνοδον τῶν πλοίων, διατηρεῖται δὲ μέχρι σήμερον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ροβελι-Ἰσάρ*· φρούραρχος διωρίσθη ὁ Φιροῦζ ἀγᾶς ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του 400 γιανιτσάρους. Μετὰ ταῦτα τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1452 ὁ Σουλτάνος ἀπῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ἵνα παρασκευάσῃ τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὀγγυρὸς τις τὸ ὄνομα Οὐρβανός, ἱκανὸς εἰς τὸ κατασκευάζειν τηλεβόλα, εἶχε προσέλθει τότε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν

τοῦ Σουλτάνου ὅστις τῷ προσήνεγκε πολλὰ δῶρα καὶ ὤρισεν αὐτῷ ἀδροτάτην μισθοδοσίαν, κατὰ διαταγὴν δὲ τοῦ νέου κυρίου του ἔχυσε τεράστιον καὶ παμμέγεθες τηλεβόλον χάριν τῆς μελετωμένης πολιορκίας. Τὸ τηλεβόλον τοῦτο ἐστὶ τὸ μέγιστον ἐξ ὧν ἀναφέρει ἡ ἱστορία· ἑκατὸν βόες μόνις ἔσυρον αὐτό. ἑπτακόσιοι δὲ ἄνδρες ἐτάχθησαν διὰ τὸν χειρισμὸν του· αἱ λίθιναι αὐτοῦ σφαῖραι εἶχον περιφέρειαν δώδεκα σπιθαμῶν καὶ βάρος 1200 λιτρῶν· κατὰ τὴν πρώτην δοκιμὴν αὐτοῦ γενομένην ἐκτός τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἡ σφαῖρα ἔπεσεν εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς μιλίου καὶ ἐβυθίσθη ἐν τῇ γῆ εἰς βῆθος μιᾶς ὀργυιᾶς.

Τοσοῦτον ζῶηρά ἦν ἡ ἐπιθυμία τοῦ Σουλτάνου τοῦ νὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὥστε ἡμέραν καὶ νύκτα μετρημεισμένος διέτρεχε τὰς ὁδοὺς τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ ἐβολιδόσκοπε τὰ πνεύματα τῶν Γιαντισάκων καὶ τοῦ λαοῦ. Νύκτα τινὰ προσεκάλεσε τὸν μέγαν βεζύρην Χαλῆλ πασσὲν καὶ εἶπεν αὐτῷ: «Θέλω τὴν Κωνσταντινούπολιν»· ὁ μέγας βεζύρης διαβεβαιώσας αὐτὸν ὅτι ἐξ ἄπαντος ἡ ἐπιθυμία του θὰ ἐξεπληροῦτο, ἀπῆλθε χαίρων διότι μᾶλλον δυσμενεῖς ἀνέμενε λόγους.

Ἐν τῷ μεταξὺ στόλος ὀθωμανικὸς ἐξ 150 πλοίων διέπλεεν ἐν τῇ θαλάσῃ τοῦ Μαρμαρᾶ, πολυάριθμος δὲ στρατὸς κατεπλημμύρει τὰς μεταξὺ Ἀδριανουπόλεως καὶ Κωνσταντινουπόλεως πεδιάδας· ἔβριθον αἱ ζωοτροφίαι καὶ τὰ πολεμφοδία· μέγας δὲ ἦτο ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν στρατιωτῶν. Ἐνῶ ἐγίνοντο αἱ μεγάλα αὐτὰ προπαρασκευαὶ ὁ λαὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἦν διηρημένος, καὶ κἀλλιον προσέχων εἰς θρησκευτικὰς συζητήσεις περὶ ἄρσεως τοῦ μεταξὺ τῆς ὀρθοδόξου καὶ δυτικῆς ἐκκλησίας σχίσματος, οὐδόλως ἐμερίμνα διὰ τὴν υπεράσπισιν τῆς πόλεως. Ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος βλέπων τὴν ἀπάθειαν καὶ τὴν ἀνανδρίαν τῶν περὶ αὐτόν, ἐδείκνυεν υπεράνθρωπον δραστηριότητα καὶ ἦν σχεδὸν πανταχοῦ παρών, ἄλλοτε ἐπιστατῶν εἰς τὰ τεῖχη καὶ εἰς τὰ ὀχυρώματα, καὶ ἄλλοτε

συσκεπτόμενος περὶ τοῦ σχηματισμοῦ στρατοῦ. Μόλις δὲ ἠδυνήθη νὰ περισυλλέξῃ 5000 στρατιώτας, 2000 ξένους καὶ 500 Γενουησίους· οἱ τελευταῖοι οὗτοι εἶχον ἀρχηγὸν τὸν Ἰωάννην Λόγγον Ἰουστινιάνην. Οἱ λοιποὶ κάτοικοι ἠρνήθησαν συνδρομὴν εἰς τὸν αὐτοκράτορά των παρασυρόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ Νοταρᾶ κηρύττοντος ὅτι προτιμότερον ἦτο νὰ ἴδωσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν Σουλτάνον ἢ τὸν Καρδινάλιον καὶ διὰ τούτου ὑπνήσισετο τὰς προσπάθειάς αἰτινες κατεβῆλλοντο ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ἵνα ἐπιτύχῃ τὴν βοήθειαν τῶν Εὐρωπαϊκῶν χριστιανικῶν κρατῶν διὰ τῆς ἄρσεως τοῦ θρησκευτικοῦ σχίσματος.

Κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1453 μετνήχθη τὸ μέγα πολιορκητικὸν τηλεβόλον, περὶ οὗ εἶπομεν, ἐξ Ἀδριανουπόλεως πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἡ δὲ μεταφορὰ αὕτη διήρκεσε δύο μῆνας κατὰ τὸ διάστημα τῶν ὁποίων ὁ Καρατζῆ βέης, ὅστις εἶχε τὴν διεύθυνσιν τοῦ τηλεβόλου τούτου, ἐκυριεύσε πολλὰς πόλεις καὶ κώμας περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν Μεσημβρίαν, Ἀγχίαλον, Βιζύην, τοὺς Ἐπιβάτας, τὸν Ἅγιον Στέφανον, ἐξικίρσει τῆς Σηλυβρίας.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξηκολούθουν αἱ θρησκευτικαὶ διαίρέσεις· εἶχεν ἔλθει ἐκ Ρώμης ὁ καρδινάλιος Ἰσίδωρος καὶ ὑπεγράφη ἡ ἔνωσις τῶν δύο ἐκκλησιῶν· ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὁ κληρὸς τῆς αὐτῆς ἦσαν σύμφωνοι· ἀλλ' ὁ πρῶν πατριάρχης Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, ἐξόριστος ὢν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Παντοκράτορος, κατηρᾶτο τὸ ἐνωτικὸν ἔγγραφον καὶ παρῴζυε διὰ τῶν μοναχῶν καὶ τῶν καλογορευτῶν τὸν λαόν· ἡ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ διῆλθε τοιοῦτοτρόπως ἐν μέσφ διχονοιῶν καὶ ἐρίδων· οἱ νοαὶ ἄπαντες σχεδὸν ἦσαν ἐγκαταλελειμμένοι καὶ οἱ ἱερεῖς ἠρνοῦντο νὰ τελῶσι τὴν λειτουργίαν.

Τῇ παρασκευῇ τῆς Διακαινησίμου, 6 ἀπριλίου 1453, ὁ Σουλτάνος περιέζωσε τὴν πόλιν διὰ ξηρᾶς καὶ μέχρι τοῦ

λιμένος διὰ θαλάσσης· τὸ μέγα τηλεβόλον ἐτοποθετήθη πρὸ τῆς πύλης τοῦ Ῥωμανοῦ, ἦτις ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον ὀνομάζεται *Τὸ-π-καποῦ* ἢ πύλη τοῦ Τηλεβόλου.

Ὁ σέχης Ἀκασμσεδδὶν διήγειρε περισσότερον τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ στρατοῦ ἀνακαλύψας παρὰ τὸν Κεράτιον κολυπόν τὸν τάφον τοῦ Ἑγίουπ, ὅστις θεωρεῖται ὡς σηματοφόρος τοῦ προφήτου Μωάμεθ καὶ εἶχεν ἀποθάνει κατὰ τὴν τρίτην πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως γενομένην ὑπὸ τῶν Ἀράβων τῷ 672 μ. Χ. ἢ 52 Ἑγείρας. Βραδύτερον ἠκοδομήθη καὶ τέμενος παρὰ τὸν τάφον τοῦτον ὅστις μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγένετο ἱερὸν προσκύνημα τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ἐν αὐτῷ περιζώννεται τὴν σπᾶθην οἱ νέοι Σουλτάνοι.

Τὸ μέγα τηλεβόλον ἐπυροβόλει μόνον ἐπτάκις τῆς ἡμέρας, διότι ἀπητοῦντο δύο ὧραι ἀκριβῶς διὰ τὴν γόμωσίν του· ἐκτὸς δ' αὐτοῦ ὑπῆρχον καὶ δύο μικρότερα ἐκπέμποντα σφαίρας βάρους ἑκάτὸν πεντήκοντα λιτρῶν. Ἀλλὰ τὴν δεκάτην ἡμέραν, ἀφοῦ ἰκανὸν μέρος τῶν πρώτων τειχῶν εἶχε καταπέσει, τὸ τηλεβόλον διερράγη, ὃ δὲ χύτης αὐτοῦ Οὐρβανὸς κατεκερματίσθη καὶ διάφορα τεμάχια τοῦ σώματος του ἀνατιναχθέντα ἐκ τῆς ἐκρήξεως ὑπεράνω τῶν τειχῶν ἔπεσαν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἱπποδρομίου.

Πρὸς αὐτὴν τὴν Οὐνιάδου Οὐγγρος ἐλθὼν τότε εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Σουλτάνου ἵνα ἀναγγεῖλῃ αὐτῷ ὅτι ὁ κύριός του δὲν ἠδύνατο νὰ τηρήσῃ ἐπὶ πλέον τὴν τριετῆ ἀνακωχὴν, συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπίσκευήν τοῦ μεγάλου τηλεβόλου καὶ ἐδίδαξε τὸν χειρισμὸν του εἰς τοὺς ἀγνοοῦντας τοῦτον ὀθωμανοὺς πυροβολητάς. Σέρβοι δέ, ἐργάται μεταλλείων ἄλλοτε καὶ κατὰ συνέπειαν ἔμπειροι εἰς τὴν τέχνην, ἔσκαψαν διαφόρους ὑπενόμους καὶ δι' αὐτῶν οἱ στρατιῶται διήρχοντο κάτωθεν τοῦ πρώτου τείχους καὶ ἔβλαπτον σπουδαίως τοὺς πολιορκουμένους. Κατεσκευάσθησαν ὡσαύτως τέσσαρες κινητοὶ πύργοι ἐπὶ τροχῶν κεκαλυμμένοι διὰ τριπλοῦ βοείου δέρματος καὶ δι' αὐτῶν οἱ πολιορκουῦντες

ἐπολέμου ἀνευ κινδύνου καὶ προσέβαλλον ἀποτελεσματικῶς τοὺς πολιορκουμένους.

Ἄπας ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ὁ συνελθὼν πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως συνίστατο ἐκ 250,000 ἀνδρῶν ἦτοι 100,000 ἰππέων καὶ 150,000 πεζῶν· ὃ δὲ Σουλτάνος ἔστατο ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῶν ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του 15,000 ἐκλεκτοὺς Γιανιτσάρους. Ὁ δὲ στόλος συνίστατο ἐκ 400 ἰστιοφόρων πλοίων διαφόρου μεγέθους καὶ κατασκευῆς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ναυάρχου Βαλτάογλου.

Ἐν τούτοις οἱ πολιορκουόμενοι ἀνθίσταντο ἰσχυρῶς καὶ διὰ τῶν τηλεβόλων των, τὰ ὅποια διηύθυνε Γερμανὸς τις, ὁ Ἰωάννης Γράντης, ἀπεμάκρυναν ἐν μιᾷ νυκτί τοὺς πολιορκητικὸς κινητοὺς πύργους τῶν Ὀθωμανῶν καὶ ἐπιδιόρθωσαν τὰ βήγματα τῶν τειχῶν.

Τῇ 15 ἀπριλίου ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἐξορμήσας ἐκ τοῦ ἄνω Βοσπόρου ἠγκυροβόλησε πλησίον τοῦ Διπλοκιονίου (Βεσικτής)· μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας ἐφθασαν πρὸ τοῦ λιμένος πέντε πλοῖα, ἐν βυζαντινὸν καὶ τέσσαρα γενοῦνσια φέροντα τροφὰς εἰς τοὺς πολιορκουμένους. Ἐκατὸν πεντήκοντα ὀθωμανικὰ πλοῖα παραταχθέντα προσεπάθησαν νὰ παρκωλύσωσι τὴν εἴσοδον τούτων εἰς τὸν λιμένα καὶ γενομένης ναυμαχίας πολλοὶ ἑκατέρωθεν ἐφονεύθησαν· πνεύσαντος δ' εὐνοϊκοῦ ἀνέμου τὰ πολεμούμενα πλοῖα εἰσῆλθον εἰς τὸν λιμένα ὅστις προεφυλάττετο διὰ μακρᾶς καὶ παχυτάτης σιδηρᾶς ἀλύσσου ἣτις ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ ἰχθυοπωλείου τοῦ Γαλατᾶ μέχρι τοῦ ἰχθυοπωλείου τῆς Πόλεως (σήμερον Μπαλοῦκ παζάρ).

Πρὸς ἐπιτυχέστεραν τῆς πολιορκίας ἔκβασιν ὁ Σουλτάνος συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ μεταφέρῃ διὰ ξηρᾶς τὰ πλοῖά του ἐντὸς τοῦ λιμένος· καὶ πράγματι τοῦτο κατωρθώθη. Κατεσκευάσθη ὁμαλὸς δρόμος ἀπὸ Διπλοκιονίου μέχρι Πικριδίων (σήμερον Χάσκιοί), τὰ πλοῖα ἐτέθησαν ἐπὶ ξυλίνων δοκῶν ἠλειμμένων μὲ ἔλαιον καὶ λίπος, ἀνεπετάσθησαν καὶ τὰ

ιστία, ἵνα ὠθῆ τὰ πλοῖα καὶ ὁ ἄνεμος, καὶ οὕτως ἐντός μιᾶς νυκτὸς διεβιάσθησαν ἐνὸς τοῦ λιμένος ἐβδομηκοντα πλοῖα καὶ ἠγκυροβύλησαν πρὸ τοῦ σημερινοῦ Βαλατᾶ καὶ Ἀϊδάν-σεραίου πρὸς μεγάλην ἐκπλήξιν καὶ ἀπερίγραπτον τρόμον τῶν πολιορκουμένων.

Ὁ Σουλτάνος ἐγεφύρωσε μετὰ ταῦτα τὸν λιμένα καὶ ἐπὶ τῆς γεφύρας ἔστησε τηλεβόλα· ἀπόπειρα πρὸς ἐμπρησμόν τοῦ τε ὀθωμανικοῦ στόλου καὶ τῆς γεφύρας ἐγένετο ὑπὸ τοῦ βενετοῦ Ἰακώβου Κόκκου ἀλλ' ἀπέτυχεν.

Ἐπὶ ἐπτά ἐβδομάδας διήρκει ἡδὴ διὰ ξηρᾶς ἡ πολιορκία, ἤρξατο δὲ γενομένη καὶ διὰ θαλάσσης, ἡ δὲ ἄλωσις τῆς Πόλεως ἐθεωρεῖτο πλέον λίαν προσεχῆς.

Ἐν τούτοις ὁ Σουλτάνος ἀπέστειλε τὸν γαμβρόν του Ἰσπενδιάρη πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ἵνα προτείνῃ αὐτῷ τὴν οἰκειοθελῆ παράδοσιν τῆς πόλεως καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀποχώρησιν ἐκείνων ἐκ τῶν πολιορκουμένων ὅσοι δὲν ἤθελον νὰ μείνωσιν ἐν τῇ πόλει, ἀλλ' ὁ Κωνσταντῖνος συγκροτήσας πολεμικὸν συμβούλιον καὶ λαβὼν τὴν γνώμην τῶν μεγιστάνων ἔδωκεν εἰς τοὺς ὀθωμανοὺς πρεσβευτὰς ἀρνητικὴν ἀπάντησιν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος τῇ 24 Μαΐου διεκήρυξεν εἰς τὸν στρατὸν ὅτι τῇ 29 θὰ ἐγένετο ἡ γενικὴ ἔφοδος· ἡ εἰδησις αὕτη ἐνέπλησε χαρᾶς τοὺς στρατιώτας, οἵτινες ἐτέλεσαν μεγάλην φωτοχυσίαν ἄδοντες ἐπὶ τῷ προσεχεῖ ὀρειάμβῳ, ἀλλ' ἀνεζωπύρησε συνάμα καὶ τὴν ἀνδρείαν τῶν πολιορκουμένων οἵτινες, πρωτοστατούντων τοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ Ἰουστινιάνη καὶ ἄλλων στρατηγῶν, ἔλαβον τὰ τελευταία ἀπελπιστικὰ μέτρα εἰς ἀντίστασιν ἄνευ ὅμως μεγάλων ἐλπίδων, διότι ὁ Ἰουστινιάνης καίτοι μεγάλους ἀγῶνας καταβάλλων δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπισκευάσῃ τὰ τείχη ἐντός ὀλίγων μόνον ἡμερῶν.

Ἐπέστη τέλος ἡ 28 Μαΐου προτεραία τῆς γενικῆς ἐφοδοῦ· ὁ αὐτοκράτωρ ἐτοιμαζόμενος μετέβη εἰς τὸν ναὸν καὶ ἐκοινώνησε τῶν ἀρχάντων μυστηρίων, τὸ αὐτὸ δὲ ἔπραξαν

καὶ πλείστοι τῶν αὐλικῶν· κατόπιν διαδραμῶν ἔφιππος τὰ παράλια τείχη ἤτήσατο συγγνώμην παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐάν ποτε εἶχε πικράνει ἢ βλάψει τινά.

Παρελθόντος τοῦ μεσονυκτίου καὶ ὑποφωσκούσης ἡδὴ τῆς 29 Μαΐου ἤρξατο ἡ προσβολὴ τῶν ὀθωμανῶν· εἶναι ἀπερίγραπτος ἡ ἔφοδος αὕτη· ἐπὶ δύο ὥρας οἱ ὀθωμανοὶ οὐδεμίαν πρόσοδον εἶχον κάμει, ὅτε ὁ Ἰουστινιάνης τραυματισθεὶς ἀπεχώρησεν εἰς Γαλατᾶν διὰ πλοίου, καίτοι παρακαλούμενος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος νὰ μείνῃ· ἡ φυγὴ αὕτη ἀπεθάρρυνε τοὺς πλείους τῶν στρατιωτῶν οἵτινες ἤρξαντο φεύγοντες.

Ἐν τούτοις ὁ αὐτοκράτωρ ἐμάχετο πλησίον τῆς πύλης τοῦ Ῥωμανοῦ καθ' ἧς οἱ ὀθωμανοὶ διηύθουναν μέγα μέρος τῆς προσβολῆς, ὅτε διεδόθη ἡ φήμη ὅτι οἱ πολιορκουῦντες εἶχον ἡδὴ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν.

Μεταξὺ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ὑπῆρχε καὶ μία ὑπόγειος, ὀνομαζομένη ἔτι καὶ νῦν Ξυλόπορτα, ἣτις εἶχεν ἐμφραχθῆ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ κατὰ τὸν μετὰ τῶν Λατίνων πόλεμον, ἕνεκα προφητείας τινὸς καθ' ἣν ἡ Κωνσταντινούπολις ἐπέπρωτο νὰ κυριευθῆ διὰ τῆς πύλης ταύτης. Τῇ 28 Μαΐου ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος διέταξε νὰ ἀνοιχθῆ ἡ πύλη αὕτη καὶ ἄνδρες τινὲς νὰ ἐξορμήσωσιν ἀπροσδοκῆτως κατὰ τῶν ὀθωμανῶν. Τοῦ κινήματος ἀποτυχόντος ἡ πύλη ἔμεινε ἀνοικτὴ καὶ δι' αὐτῆς εἰσῆλθον τὸ πρῶτον πενήκοντα ὀθωμανοὶ καὶ κατόπιν καὶ ἄλλοι προσβαλόντες αἴφνης τοὺς πολιορκουμένους ἐκ τῶν νώτων.

Ἡ εἰδησις αὕτη ἐπέβαλε πανικὸν φόβον καὶ οἱ κάτοικοι ἤρξαντο φεύγοντες· ἄλλοι μὲν προσεπάθουν νὰ εἰσελθῶσιν εἰς γενουησιακὰ καὶ ἄλλα πλοῖα, ἄλλοι δὲ κατέφυγον εἰς τὸν ναὸν ἱκετεύοντες καὶ προσευχόμενοι.

Ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος κατὰ τὴν συμπλοκὴν ἐφουνηθῆ ὑπὸ δύο στρατιωτῶν. Οἱ δὲ ὀθωμανοὶ ἤρξαντο πανταχόθεν εἰσβάλλοντες εἰς τὴν πόλιν.

Ὁ Σουλτάνος εἰσῆλθε θριαμβευτικῶς περὶ μεσημβρίαν καὶ διηυθύνθη κατ' εὐθείαν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας· προσευχηθεὶς δ' ἐν αὐτῷ, ἠρώτησε κατόπιν περὶ τοῦ αὐτοκράτορος, ἔμαθε δὲ ὅτι ἐφρονεῖται ἐν τῷ πολέμῳ· ὁ νεκρὸς τοῦ αὐτοκράτορος ἐτάφη κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου.

Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἀλώσεως, ὁ Σουλτάνος ἀπέπεμψε τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου εἰς διάφορα μέρη τοῦ κράτους, αὐτὸς δὲ ἐνησχολήθη ἔκτοτε εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν, διακόσμησιν καὶ συνοίκισιν τῆς πόλεως.

Οὕτω λοιπὸν διέταξε τὴν ἐκλογὴν νέου πατριάρχου· τοιοῦτος δὲ ἐξελέγη Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, γενόμενος δεκάτος διὰ μεγάλων τιμῶν καὶ εὐεργεσιῶν.

Ὁ πατριάρχης ἔλαθε παρὰ τοῦ Σουλτάνου πολύτιμον ῥάβδον κατὰ τὸ ἔθος τῶν Βυζαντινῶν καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ συνώδουσαν αὐτὸν πάντες οἱ ὀθωμανοὶ ἀξιωματικοὶ μέχρι τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ὀρισθέντος εἰς διαμονὴν τοῦ πατριάρχου.

Καθησυχάσας οὕτω τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει χριστιανούς ὑπηκόους ὁ Σουλτάνος, μετέβη τῇ 1 Ἰουνίου καὶ εἰς Γαλατᾶν· διέταξε τὴν καταγραφὴν τῶν οἰκιῶν, τῶν κατοικῶν καὶ τῶν περιουσιῶν αὐτῶν καὶ παρέχων διμνηνον προθεσίαν εἰς τοὺς φυγόντας ἵνα ἐπανακμύπτοντες ἀνακτήσωσι τὰς ἰδιοκτησίας των· ληγούσης δὲ τῆς προθεσμίας ἐκέλευσε νὰ δημεύωνται αἱ περιουσίαι τῶν μὴ ἐπανακαμψάντων. Τὰ τείχη τοῦ Γαλατᾶ κατηδαφίσθησαν, τὰ δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπεσκευάσθησαν.

Μετὰ ταῦτα ἐκοινοποίησε δι' ἐπιστολῶν τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸν Σάχην τῆς Περσίας, τὸν Σουλτάνον τῆς Αἰγύπτου καὶ τὸν Σερίφην τῆς Μέκκας καὶ ἐδίδεχτο τοὺς πρέσβεις τῶν γειτόνων χριστιανικῶν κρατῶν ἐλθόντας ἵνα τῷ συγχαρῶσιν· ἠῤῥησε δὲ καὶ τοὺς ὑπὸ τῆς Σερβίας, τῶν Γενουησίων καὶ Ραγουζαίων πληρωνομένους ἐτήσιους φόρους.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Τουρχὰν βέης ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς

Πελοποννήσου ἵνα βοηθήσῃ τοὺς δύο ἡγεμόνας αὐτῆς Δημήτριον καὶ Θωμᾶν, ἀδελφοὺς καὶ Παλαιολόγους τὴν καταγωγὴν, ἐναντίον τῶν ὁποίων εἶχον στασιάσει οἱ μισθοφόροι Ἄλβανοὶ σκοπὸν ἔχοντες νὰ ἀρπάσωσι τὴν ἀρχὴν· ὁ ὀθωμανὸς στρατηγὸς ὄχι μόνον κατέβαλε τὴν ἀνταρσίαν ἀλλὰ καὶ συνεξεστράτευσε μετὰ τῶν Παλαιολόγων κατὰ τῶν Ἄλβανῶν διασκορπίσας αὐτούς. Ὁρμήθη δὲ εἰς τὴν βοήθειαν ταύτην ὁ Σουλτάνος διότι εἶχε πρὸ καιροῦ ἀναγνωρίσει τοὺς δύο ἀδελφοὺς ὡς ἡγεμόνας ἀνεξαρτήτους ἀλλ' ὑποτελεῖς φόρου καὶ ὑποσχεθῆ αὐτοῖς πλήρη ἀσφάλειαν τῆς ἐξουσίας. Κατὰ τὴν φορὰν δὲ ταύτην ἀνενέωσε τὴν ὑπόσχασιν ταύτην διὰ λίαν φιλοφρόνων ἐπιστολῶν.

Ἀρχομένου τοῦ ἔαρος τοῦ 1454 ὁ Σουλτάνος ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Σερβίας διανοούμενος τὴν πλήρη αὐτῆς κατάκτησιν καὶ ἐκυρίευσε μετὰ βραχείαν πολιορκίαν τὰ φρούρια Νοβομόντε καὶ Ὀστροβίτς. Ἀρεῖς δὲ τὸν στρατηγὸν Φιρούζ βέην μετὰ 32,000 ἀνδρῶν ἐπέστρεψεν εἰς Ἀδριανούπολιν· ὁ στρατηγὸς οὗτος συμπλακθεὶς εἰς μάχην μετὰ τῶν Σέρβων καὶ Οὐγγρων, τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦν ὁ Οὐνιάδης, ἐνίκηθη μὲν, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ἐπανελθὼν ἐκ νέου τὸν μὲν Οὐνιάδην ἠνάγκασε νὰ ἀποχωρήσῃ εἰς τὰς χώρας του, μετὰ δὲ τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας συνωμολόγησεν εἰρήνην λαβὼν ἐτήσιον φόρον 30,000 δουκῶν. Ταυτοχρόνως ἐγένετο εἰρήνη καὶ μετὰ τῶν Βενετῶν, οἵτινες ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα νὰ ἐμπορεύωνται ἐλευθέρως ἐν ταῖς ὀθωμανικαῖς χώραις καὶ νὰ διατηρῶσι πρέσβεις ἐν Κωνσταντινουπόλει πληρώνοντες, ὡς καὶ πρότερον, τὸν ἐτήσιον φόρον.

Τῇ 18 ἀπριλίου 1455 ὁ Σουλτάνος ἐπανέκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ διέταξε τὸν ἐξωρισμὸν τῆς νέας του πρωτεύουσας· ἀνέδειξε δὲ μέγαν Βεζύρην τὸν Μαχμούτ πασσᾶν ὅστις παιδιόθεν ἀνατραφεὶς ἐν ταῖς ἀνακτοραῖς ἤγαπᾶτο ὑπὸ τοῦ κυρίου του.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1455 ὁ Ἰσά βέης, φρούραρχος τῶν

σερβικῶν μεθοριῶν, ἐκίνησεν ἐκ νέου κατὰ τῆς Σερβίας· τοῦτω ἠκολούθησε κατοπιν καὶ αὐτὸς ὁ Σουλτάνος· ἐκυριεύθησαν πλεῖστα ἀξιόλογα σερβικὰ φρούρια καὶ κατοπιν ὁ Σουλτάνος ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ναυάρχου Χαμιζᾶ πασσᾶ περιέπλευσε τὰς σποράδας νήσους πρὸς ἀπαίτησιν τῶν ἐτησίων φόρων· καὶ οἱ μὲν ἡγεμόνες τῆς Λέσβου καὶ Λήμου ἐπλήρωσαν αὐτόν, οἱ Χίοι ὁμῶς καὶ οἱ Ρόδιοι ἠρνήθησαν· καὶ προσεπάθησε μὲν ὁ Χαμιζᾶ πασσᾶς νὰ τοὺς ἐξαναγκάσῃ διὰ τῆς βίας ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε μεγάλα πράγματα περιορισθεὶς νὰ ἐκπορθήσῃ τὰ παράλια χωρία τῶν νήσων καὶ μὴ δυνηθεὶς οὐδὲν νὰ πράξῃ κατὰ τῶν ἰσχυροτάτων αὐτῶν φρουριῶν.

Τὸν Χαμιζᾶ πασσᾶν ἐπανελθόντα ἄπρακτον εἰς Ἀδριανούπολιν ἐπέπληξεν ὁ Σουλτάνος καὶ ἀντικαταστήσας αὐτόν διὰ τοῦ Γιουνίς πασσᾶ ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Χίου τῇ 30 ἰουνίου 1455.

Ὁ στόλος καταληγθεὶς ὑπὸ τρικυμίας παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Τροίας ἐξώθεν τοῦ Ἑλλησπόντου διεσκορπίσθη καὶ δέκα τριήρεις ἀπώλοντο· ἕνεκα δὲ τούτου ὁ νέος ναύαρχος περιωρίσθη νὰ ἐκπορθήσῃ τὴν Φώκαιαν.

Κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1456 ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Αἴνου διὰ ξηρᾶς, ἐνῶ ὁ ναύαρχος Γιουνίς πασσᾶς δινηθύνθη εἰς τὸ αὐτὸ μέρος μετὰ δέκα πλοίων· ἡ Αἴνος ἐκυριεύθη, ὡς καὶ αἱ πλησίον αὐτῆς κείμεναι νῆσοι Θάσος, Σαμοθράκη καὶ Ἰμβρος.

Κατόπιν ὁ στόλος διετάχθη νὰ κινηθῇ κατὰ τῆς Χίου, ἀλλ' οἱ κῆτοικοι αὐτῆς ἔτυχον εἰρήνης δόντες δῶρον 30 χιλ. δουκᾶτων ἐφ' ἄπαξ καὶ ὑποσχεθέντες ἐτήσιον φόρον ἐκ 10,000 δουκᾶτων.

Ἐκυριεύθη ὁμῶς ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν ἡ νῆσος Λήμνος ἐκδιωχθέντος τοῦ ἡγεμόνος Γατελουσίου κατ' αὔτησιν τῶν κητοίκων καὶ διορισθέντος διοικητοῦ αὐτῆς τοῦ πρώην ναυάρχου Χαμιζᾶ πασσᾶ.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1456 ὁ Σουλτάνος προπαρεσκευάσθη νὰ πολιορκήσῃ τὸ Βελιγράδιον, πρωτεύουσαν τῆς Σερβίας, καὶ νὰ κατακτήσῃ ὀριστικῶς τὴν ἐπικράτειαν ταύτην. Πρὸς τοῦτο ἐξεστράτευσε ἀγῶν 150,000 ἀνδρῶν καὶ 300 τηλεβόλα. Ταυτοχρόνως δὲ καὶ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἀναπλεύσας τὸν Δούναβιν ἠγκυροβόλησε πρὸ τοῦ Βελιγραδίου ἀποτελούμενος ἐκ διακοσίων τριήρων.

Ὁ Οὐνιάδης τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς 60000 ἀνδρῶν διαφόρου ἐθνικότητος, τοὺς ὁποίους ἐπεμφαν οἱ χριστιανοὶ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης κατὰ προτροπὴν τοῦ Πάπα Ρώμης Καλλίστου τοῦ Γ', καὶ συναγαγῶν καὶ αὐτὸς στόλον ἐκ 200 ὠσαύτως τριήρων ἀποτελούμενον ἐπέπεσε κατὰ τῶν ὀθωμανῶν διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης.

Τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα ἀποτυχόντα ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποχωρήσωσι· τὸ αὐτὸ δὲ ἐπραξε καὶ ὁ στόλος. Δύω δὲ ἐβδομάδας μετὰ τὴν νίκην ταύτην ὁ Οὐνιάδης ἀπέθανεν.

Ἐπανελθὼν εἰς Ἀδριανούπολιν ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἐτέλεσε μεγαλοπρεπῶς τὴν περιτομὴν τῶν υἱῶν τοῦ Βαγιαζίτ καὶ Μουσταφᾶ, διανείμας καὶ λαβῶν ταυτοχρόνως πλουσιώτατα δῶρα.

Κατόπιν ἠσχολήθη εἰς τὴν περισύλλεξιν τῶν διαφόρων νόμων τοῦ Κράτους καὶ τὴν κωδικοποίησιν αὐτῶν ὑπὸ τὸν τίτλον *Κανουνναμέ* ἥτοι θεμελιώδης νόμος καὶ διεκκάνισσε τὰς διαφόρους τάξεις τῶν ὑπαλλήλων τῆς αὐτοκρατορίας· πρῶτον ἤρχετο ὁ μέγας Βεζύρης καὶ μετ' αὐτόν οἱ ἐπίλοιποι.

Μετὰ ταῦτα ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Σερβίας διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης· ὁ μέγας Βεζύρης Μαχμούτ πασσᾶς ἐκυριεύσε τότε πλεῖστα φρούρια. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἀποθνήσκοντος καὶ τοῦ Γεωργίου δεσπότη τοῦ Σερβίας, ἡ ἡγεμονία περιῆλθεν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λάζαρον ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀπέθανε μετ' οὐ πολὺ, ἡ δὲ σύζυγός του Ελένη προσεπάθησε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν βοήθειαν τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης ὑποσχομένη νὰ παραδώσῃ τὴν Σερβίαν ὡς τιμᾶριον

τῷ Πάπῃ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔζη εἰσέτι ἡ θυγάτηρ τοῦ Γεωργίου Μάρω, χήρα τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Β', ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἀναμιχθεὶς ἤγειρεν ἀξιώσεις ἀπαιτῶν τὸν θρόνον τῆς Σερβίας ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Καὶ εἰς μὲν τὴν Μάρω ὤρισεν ὡς κατοικίαν τὸ Ἰάσσοδον πλησίον τοῦ Ὁρους Ἀθωνος, αὐτὸς δὲ ἐπολιόρκησε τὴν Ἑλλήνην ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Σεμίνδρας ὑπὲρ ἐκυρίευσε, καὶ εἰς αὐτὴν μὲν ἐπέτρεψεν ἐλευθέραν ἐξοδον, τοὺς δὲ λοιποὺς κατοίκους 200,000 περίπου ἀπήγαγε· καὶ οὕτω τῇ 3 νοεμβρίου 1459 διὰ τῆς ἀλώσεως ταύτης, ἡ Σερβία ἐγένετο καθαρῶς ὀθωμανικὴ ἐπαρχία.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἀλβανίας Ἰσκενδὲρ βέης ἐξηκολούθει ἐν τούτοις πάντοτε πολεμῶν κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ πάντοτε σχεδὸν ἐπιτυγχάνων· ὁ Σουλτάνος διανοούμενος νὰ κατακτήσῃ ὀριστικῶς καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔχων ἀνάγκην ἡσυχίας ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ Ἰσκενδὲρ βέη συνωμολόγησε μετ' αὐτοῦ εἰρήνην.

Ἐν Πελοποννήσῳ οἱ δύο ἀδελφοὶ Παλαιολόγοι Δημήτριος καὶ Θωμᾶς ἐξηκολούθουν ἐρίζοντες περὶ τῆς κυριαρχίας τῆς χώρας καὶ πρὸ πάντων ὁ Θωμᾶς πολλὰς διαπράττων ἀνομοσιουργίας. Ὁ Σουλτάνος εἶχεν ἐκστρατεύσει τῇ 15 μαΐου 1458 καὶ κυριεύσας τὴν Κόρινθον, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀφῆκεν ἰσχυρὰν φρουράν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐκυρίευσε πλείστα φρούρια αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τέλους συνωμολόγησεν εἰρήνην δι' ἧς τὸ μὲν ἡμισυ τῆς χώρας ἔλαβεν ὑπὸ τὴν ὀριστικὴν κατοχὴν του, τὸ δὲ ἕτερον ἡμισυ ἀφῆκεν εἰς τοὺς δύο ἀδελφοὺς Παλαιολόγους ὑποχρεωθέντας εἰς βαρυτάτους φόρους.

Μετὰ ταῦτα διηυθύνθη πρὸς ἄλωσιν τῶν Ἀθηναίων ἀλλὰ μαθὼν μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὅτι ὁ Θωμᾶς Παλαιολόγος καὶ αὐτὸς ἐπαναστατήσας ἐτάραττε τὴν χώραν ἐπανῆλθεν εἰς Πελοπόννησον καὶ κατέλυσε τὴν ἀρχὴν τῶν Παλαιολόγων, ὑπάγαγον εἰς τὴν κατοχὴν του ὀλόκληρον τὴν χώραν· οὕτως ὁ μὲν Θωμᾶς κατέφυγεν εἰς Ἰταλίαν, ὁ δὲ Δημήτριος ἐξωρίσθη εἰς Αἴνον.

Ἐν τούτοις αἱ Ἀθηναὶ ἐκυριεύθησαν καὶ οὕτω τῷ 1460 ἄπασα ἡ Στερεὰ Ἑλλάς καὶ ἡ Πελοπόννησος ἐγένοντο ὀθωμανικαὶ χῶραι ἐκτὸς παραλίων τινῶν φρουρίων ἄτινα κατεῖχον εἰσέτι οἱ Βενετοί.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἔστρεψε μετὰ ταῦτα τὴν προσοχὴν κατὰ τῆς ἡγεμονίας τῆς Τραπεζοῦντος ἣν εἶχεν ἡ οἰκογένεια τῶν Κομνηνῶν ἐχόντων αὐτοκρατορικὴν βυζαντινὴν καταγωγὴν· ἤρξατο δὲ παρασκευαζόμενος χωρὶς νὰ δηλώσῃ τὸν κύριόν του σκοπὸν διότι ἐντὸς τῆς ἡγεμονίας τῆς Τραπεζοῦντος ὑπῆρχε καὶ ἡ τῆς Σινώπης ἣν εἶχον οἱ Τουρκομάνοι, τῶν Γενουησιῶν κατεχόντων τὴν Ἀμαστριν, ἐμπορικώτατον τότε καὶ σπουδαιότατον λιμένα. Ὁ στόλος ἐτάχθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μαχμούτ πασσᾶ, ἀποτελούμενος ἐξ 150 πλοίων, τὸν δὲ διὰ ξηρᾶς στρατὸν διηύθυνεν αὐτὸς ὁ Σουλτάνος. Καὶ πρῶτον μὲν ἐκυριεύθη ἡ Ἀμαστριν σχεδὸν ἀμαχητί· ὁ Σουλτάνος ἀφῆκε τὸ $\frac{1}{3}$ τῶν κατοίκων ἐν τῇ πόλει, τὰ δὲ $\frac{2}{3}$ ἐν οἷς ὑπῆρχον εὐειδέστατοι νέοι ἀπέστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατόπιν ἐκυριεύθη καὶ ἡ Σινώπη. Ὁ Οὐζούν Χασάν, πρίγκηψ τουρκομάνος καὶ σύμμαχος τῶν Κομνηνῶν, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀντέστη τῷ Σουλτάνῳ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους νικηθεὶς συνεμάχησε μετ' αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ στόλος ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ στρατὸς ἤλθον πρὸ τῆς Τραπεζοῦντος· ὁ αὐτοκράτωρ αὐτῆς Δαβὶδ ὁ Κομνηνὸς παρέδωκεν ἀμέσως τὴν πόλιν λαθῶν ὡς διαμονὴν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του τὰς Σέρρας, ὅπου καὶ διευθύνθη διὰ Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας Δρακοῦλ Βλὰδ μαθὼν ὅτι ὁ Σουλτάν Μωάμεθ ἠτοιμάζετο νὰ πολεμήσῃ κατ' αὐτοῦ προέτεινε εἰρήνην καὶ ὑπετάγη, ἀλλὰ μετ' ὀλίγοις συμμαχήσας μετὰ τῶν Οὐγγρων παρεβίασε τὴν συνθήκην· ὁ Σουλτάνος ἐπέμφε πρὸς αὐτὸν πρέσβεις· συλλαβὼν τούτους ὁ Δρακοῦλ τοὺς ἀνεσκολόπισεν.

Ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἀμέσως ἀνῆλθε τὸν Δούναβιν με-

χρι τῆς Βιδύνης καὶ ἀπεβίβασεν εἰς Βλαχίαν τὸν στρατὸν ὅστις ἐξ 150,000 ἀνδρῶν ἀποτελούμενος διηυθύνετο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου. Αἱ πόλεις Βραίλα καὶ Κιλία ἀπετεφρώθησαν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν· ὁ Δρακούλ ἄγων καὶ αὐτὸς πολυάριθμον στρατὸν προσέβαλε τοὺς Ὀθωμανοὺς διὰ νυκτὸς καὶ ὀρμήσας παρ' ὀλίγον εἰσῆρχετο εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου ἀλλ' ἐκωλύθη ὑπὸ τῶν Γιαντισαράων· οἱ Ὀθωμανοὶ παρετάχθησαν ἀμέσως εἰς μάχην καὶ κατενίκησαν τὸν Δρακούλ· οὗτος κατέφυγεν εἰς Οὐγγαρίαν καὶ ἐκεῖ ἐφυλακίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ματθίου Κορβιέν, υἱοῦ τοῦ Οὐνιάδου.

Ὁ Σουλτάνος ὑποτάξας οὕτω τὴν Βλαχίαν διώρισεν ἡγεμόνα αὐτῆς τὴν ἀγαπητὴν του Καδούλ, ἀδελφὸν τοῦ Δρακούλ, ὅστις κατορθώσας τὰ δραπετεύσῃ μετ' ὀλίγον χρόνον ἐπανῆλθεν εἰς Βλαχίαν καὶ διωργάνιζε ταραχάς, ἀλλ' ἐδολοφονήθη ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τινος δούλου του.

Ταῦτα συνέβησαν τῷ 1462 μ. Χ. Τῷ 1463 ὁ Σουλτάνος ἐπεχείρησε τρεῖς πολέμους τὸν πρῶτον κατὰ τῶν Βενετῶν, τὸν δεύτερον κατὰ τῶν ἡγεμόνων τῆς Καραμανίας καὶ τὸν τρίτον κατὰ τῆς Βοσνίας.

Κατ' ἀρχάς ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς διοικούμενος ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ὁ δὲ στόλος ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μαχμούτ πασσᾶ διηυθύνθησαν κατὰ τῆς Μιτυλήνης· ἡ νῆσος αὕτη ἀνήκει εἰς τινὰ Γενουησίαν οἰκογένειαν, τοὺς Γατελουσίους, δωρηθεῖσα αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Παλαιολόγων· ἡγεμῶν δὲ τῆς νήσου κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦν ὁ Νικόλαος· ὁ Σουλτάνος ἐφθασε μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς Ἀδραμύττιον ἀπέναντι τῆς Μιτυλήνης ὅπως ἐκείθεν διαβιβάσῃ εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον διὰ τῶν πλοίων του εἰς τὴν νῆσον.

Ἐπὶ 27 ἡμέρας ἀφοῦ ὁ στόλος ἐβομβαρδοβόλησε τὸ φρούριον καὶ κατέρριψε τὰ τείχη, ὁ ἡγεμὼν προέτεινε τὰ παραδώσῃ τὴν νῆσον ἅπασαν τῷ Σουλτάνῳ ἂν οὗτος ἐφείδετο τῆς ζωῆς του· ἡ παράδοσις ἐγένετο ἀμέσως· 500 Γιαντισαροὶ ἐτάχθησαν ὡς φρουροὶ τῆς νήσου· ὁ δὲ ἡγεμὼν

Νικόλαος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ἀπεστάλησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1462 ὁ Σουλτάνος ἠσχολήθη εἰς τὴν ἔδρυσιν καὶ ἀποκατάστασιν πολλῶν δημοσίων ἔργων καὶ οἰκοδομῶν ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ἄλλαις πόλεσι τῆς αὐτοκρατορίας. Ἀνενέωσε καὶ ὠχύρωσε τὸν ἀρχαῖον τῶν Βυζαντινῶν λιμένα κείμενον πλησίον τοῦ Γερί-καποῦ ἢ Βλάγκας καὶ ὀνομαζόμενον ἔκτοτε *Kadriyâ limân* ἤτοι λιμένα τῶν τριήρων εἰ καὶ σήμερον δὲν σωζεται πλέον. Ἀνήγειρε φρούρια δύο ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν καὶ ἀσιατικὴν παραλίαν. Ὁχύρωσε τὴν πόλιν τῶν Σκοπείων, ἐπεσκεύασε τὰ ἐν Ἀδριανουπόλει ἀνάκτορα καὶ ὠκοδόμησεν ἐπὶ τινος τῶν ἐπτὰ λόφων τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ φερώνυμον αὐτῷ τέμενος *Σουλτὰν Μεχμέτ* ἢ *Φατιχ τζαμιὶ* ὅπερ σωζεται μέχρι σήμερον.

Ἡ Βενετικὴ δημοκρατία παρῶσυνε τὴν φιλοδοξίαν τοῦ Σουλτάνου καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε τὰ πολεμήσῃ αὐτὴν διὰ παντὸς τρόπου. Πρὸς τοῦτο ἐξεστράτευσεν κατὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βοσνίας ὅστις ἦν σύμμαχος τῶν Βενετῶν. Ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ πλεῖστα φρούρια ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν, παρεδόθη δὲ αἰχμάλωτος καὶ ὁ ἡγεμὼν Στέφανος μετὰ τοῦ υἱοῦ του. Οὕτω δὲ ἡ Βοσνία ἐγένετο τουρκικὴ ἐπαρχία.

Οἱ Βενετοὶ βλέποντες τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον διὰ τὰς ἐν Ἀνατολῇ κτήσεις των, εἰσέβαλον εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ παρακινήσαντες εἰς ἀνταρσίαν τοὺς Ἑλληνας προσεπάθουν τὰ ἀποδιώξωσι τοὺς ὀθωμανοὺς, ἀλλ' οἱ στρατηγοὶ Ἰσὰ πασσᾶς υἱὸς τοῦ Ἐθρινοῦ καὶ Ὁμέρ πασσᾶς υἱὸς τοῦ Τουρχάν ἐλθόντες μετὰ στρατοῦ ἀπεδιώξαν τοὺς Βενετοὺς, διαπάσαντες πολλὰς κατὰ τὴν παραλίαν κτήσεις των. Ἐν τούτοις δὲν ἔληξαν αἱ μεταξὺ Βενετῶν καὶ Ὀθωμανῶν ἐχθροπραξίαι· τούναντιον ἐπανεληφθήσαν ζωηρότεροι καὶ διήρκεσαν δέκα ἐξ ὀλόκληρα ἔτη.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1465 ὁ Βενετὸς ναύαρχος Ὁρπάτος

Ίουστινιάνης ἀποβάς μετὰ στρατοῦ εἰς Μιτυλήνην ἐπολιόρηκε τὸ φρούριον αὐτῆς ἐπὶ ἕξ ἐβδομάδας, καὶ ἠναγκάσθη μὲν ὑπὸ τοῦ Μαχμούτ πασσᾶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, ἀλλὰ παραλαβὼν ὅσους Ἕλληνας ἠδύνατο μετέφερον αὐτοὺς εἰς Εὐβοίαν, καὶ ἐκ νέου ἐπανελθὼν εἰς Μιτυλήνην καὶ ἀποβάς εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου παρέλαβε καὶ αὐτὸς πολλοὺς οὓς ἀπεβίβασεν ὡσαύτως εἰς Εὐβοίαν.

Εἶπομεν καὶ ἀλλαγῶν ὅτι οἱ ἡγεμόνες τῆς Καραμανίας, εἰ καὶ πολλὰκις ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν περιορισθέντες καὶ γενόμενοι ὑποτελεῖς φόρου, ἐδράττοντο ὁμῶς τῆς πρώτης περιστάσεως ἵνα ἐπαναστατήσωσι καὶ ἀνακτήσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Τοιοῦτον κίνημα συνέβη καὶ ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ πορθητοῦ, ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην κατελύθη ἐντελῶς ἡ Καραμανικὴ ἡγεμονία μεταβληθεῖσα εἰς ἐπαρχίαν ὀθωμανικὴν.

Ὁ ἡγεμὼν Ἰβραήμ βέης ἀποθανὼν ἀρῆκεν ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τὸν υἱὸν του Ἰσάκ βέην γεννηθέντα ἐκ τινος δούλης, καὶ παρεγνώρισεν οὕτω τὰ δικαιώματα ἐξ ἄλλων υἱῶν, Πιρ Ἀχμέτ, Καραμάν, Κασίμ, Ἀλαεδδίν, Σουλεϊμάν καὶ Νούρ σοφὴ γεννηθέντας ἐκ τῆς νομίμου συζύγου του καὶ ἀδελφῆς τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ. Οἱ πρίγκηπες οὗτοι μὴ ἀνεχόμενοι τὸ ἀδίκημα ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ των Ἰσάκ βέην ἐπικαλεσθέντες καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ ἐξαδέλφου των Σουλτάνου Μωάμεθ· ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰσάκ βέης ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τοῦ Οὐζζούν Χασάν ἡγεμόνος τῶν Τουρκομάνων· καὶ ὁ μὲν Οὐζζούν Χασάν ἐλθὼν καὶ μᾶλλον βλάβας ἢ ὠφελήσας τὴν χώραν τοῦ Ἰσάκ βέην ἀνεχώρησεν, ὁ δὲ Σουλτάνος Μωάμεθ διέταξε τὸν διοικητὴν τῆς Ἀταλαιας νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Καραμανίαν καὶ πολέμησῃ τὸν Ἰσάκ βέην· γενομένης δὲ μάχης οὗτος ἐνίκηθη καταφυγὼν εἰς Κιλικίαν. Ἄλλ' ὁ Σουλτάνος διανοούμενος μᾶλλον νὰ καθυποτάξῃ τὴν χώραν, προὔφασισθη ὅτι δὴθεν οἱ ἐξάδελφοὶ του ἐζήτησαν τὴν συμμαχίαν τοῦ Οὐζζούν

Χασάν καὶ τῶν Βενετῶν καὶ τῷ 1466 ἐξεστράτευσεν ὁ Ἰδιος κυριεύσας τὴν πρωτεύουσαν Ἰκόνιον καὶ ἄλλα φρούρια καὶ ἀποστείλας πάντας τοὺς χειρῶνακτας καὶ τεχνίτας τῶν πόλεων τούτων εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Καὶ ὁ μὲν ἡγεμὼν Ἰσάκ βέης κατέφυγεν εἰς τὴν χώραν τοῦ Οὐζζούν Χασάν, διοικητῆς δὲ τῆς Καραμανίας, γενομένης τουρκικῆς ἐπαρχίας, διωρίσθη ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ ἐρέντης.

Ὁ Ἰσκενδὲρ βέης ἐν τούτοις λύσας τὴν τριετῆ εἰρήνην, ἣν εἶχε συνομολογήσει μετὰ τοῦ Σουλτάνου, ἤρξατο ἐνοχλῶν τοὺς Ὄθωμανούς. Ὁ Σουλτάνος ἔπεμψεν ἀμέσως τὸν Σερμέτ βέην μετὰ 14,000 ἰππέων· νικηθέντος δ' αὐτοῦ, ἐπέμψθησαν δύο ἄλλοι στρατηγοὶ ἄγοντες περισσώτερον στρατὸν ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰσκενδὲρ βέην.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ μαθὼν τὰς ἀποτυχίας ταύτας ἐξεστράτευσεν ὁ ἴδιος ἄγων 100,000 ἄνδρας καὶ ἐπολιόρηκε τὴν Κρόϊαν, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν περιορισθεὶς εἰς τὴν ἐκπόρθησιν δύο φρουρίων, τοῦ Ἐλβασσάν καὶ τοῦ Τσιορλοῦ.

Ὁ Ἰσκενδὲρ βέης νικήσας καὶ αὐτὸς τοὺς ὀθωμανοὺς στρατηγούς Βαλαβάν καὶ Ἰουνίς, συνέλαθεν αἰχμάλωτον τὸν Ἰουνίς καὶ τὸν υἱὸν του Χίζρ· ἐνθ' δὲ ἠτοιμάζετο νὰ προσβάλῃ καὶ αὐτὸν τὸν Σουλτάνον ἐτελεύτησεν ἐν τῇ πόλει Λισσῶ ἄγων τὸ 63 ἔτος τῆς ἡλικίας του τῇ 14 ἰανουαρίου 1467 ἀγωνισθεὶς ἐνδόξως ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη καὶ θαυμασθεὶς καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν Ὄθωμανῶν.

Ἦσυχσας οὕτως ὁ Σουλτάνος ὑπέταξε σχεδὸν ἅνευ μάχης τὴν Ἐρζεγοβίην, μετὰ τοῦτο δὲ ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἠσχολήθη εἰς ναυπήγησιν στόλου καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῶν νέων ἀνακτόρων ἐν τῇ θέσει ἄλλοτε ἀνυψοῦντο τὰ ἀνάκτορα τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατορῶν.

Οἱ Βενετοὶ ἐξηκολούθουν οὐχ ἤττον παραβλάπτοντες διὰ τοῦ στόλου των τὰ ὀθωμανικὰ παράλια τοῦ ἀρχιεπελάγου καὶ διὰ τοῦτο ὁ Σουλτάνος ἀπεφάσισε νὰ ἐκπορθῇ-

ση ἀντὶ πάσης θυσίας τὴν νῆσον Εὐβοίαν ἣτις ἀπετέλει τὸ κέντρον τῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει βενετικῶν κήσεων. Τιμήσας δ' ἐκ νέου διὰ τῆς εὐνοίας του τὸν πρῶτον μέγαν Βεζύρην Μαχμούτ πασσᾶν, διώρισεν αὐτὸν ναύαρχον· καὶ οὗτος μὲν ἄγων 300 πλοῖα καὶ 70,000 ἄνδρας διηλυθὴν κατὰ τῆς Εὐβοίας, ὁ δὲ Σουλτάνος μετὰ στρατοῦ ἰσχυροῦ ἀπῆλθε δὲ ἁγῶν καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐν τοῖς παραλίοις τῆς Ἀττικῆς ἀπέναντι τῆς εἰρημένης νήσου.

Καὶ ὁ μὲν βενετὸς ναύαρχος Νικόλαος Κανάλης καίτοι ἔχων 35 πλοῖα παρέμεινεν ἐν τῷ Σαρωνικῷ κόλπῳ πλησίον τῆς Σαλαμίνος μὴ τολμῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν εὐβοϊκὸν πορθμόν, οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ γεφυρώσαντες τὸ στενὸν διὰ τῶν πλοίων διεβίβασαν ὅλον τὸν στρατὸν ἐπὶ τῆς νήσου.

Ὁ διοικητὴς αὐτῆς Πυλὸς Ἐρίτζος καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν βενετικῶν στρατευμάτων Λουδοβίκος Κάλβος καίτοι ἱκανοὶ ἄνδρες οὐδὲν ἀξιολογῶν ἠδύναντο νὰ πράξωσι διότι οὐδεμίαν βοήθειαν ἐλάμβανον διὰ θαλάσσης. Πέντε φοβερὰς ἐφόδους ἐποίησαντο οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ ἐκατέρωθεν πλείστοι ἄνδρες ἀπωλέσθησαν· ἐπὶ τέλους ἡ φρουρὰ παρεδόθη συμποσομένη εἰς 6,000 ἄνδρας.

Οὕτω δὲ ὑπετάγη εἰς τὸ σκῆπτρον τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ καὶ ἡ Εὐβοία, ἡ μεγάλη καὶ ὀνομαστὴ αὕτη νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ διὰ τῆς ἐκπορθήσεως αὐτῆς ἄπασαι αἱ νῆσοι τοῦ εἰρημένου πελάγους περιήλθον ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὀθωμανῶν.

Ἐν Ἀσίῃ ὁ Οὐζζὺν Χασάν προστατεύων τὸν ὑπ' αὐτοῦ φιλοξενούμενον ἐκπτωτον ἡγεμόνα τῆς Καρμανίας Ἰσάκ βέην ἠνώχλει παντοιοτρόπως τοὺς Ὀθωμανοὺς· ὁ μέγας βεζύρης Μεχμέτ πασσᾶς λαθῶν διαταγὴν νὰ καθησυχᾷ τὰς ταρκατομένας χώρας καὶ νὰ καταδιώξῃ τοὺς ἐχθροὺς οὐδὲν κατώρθωσε· φύσει δὲ πλεονέκτης ἐνίκηθη καὶ ὑπὸ τοῦ Οὐγιούζ βέην, τουρκομάνου, πλησίον τῶν στενῶν τοῦ ὄρους Ταύρου τῆς Κιλικίας.

Ὁ Σουλτάνος μὴ ἀνεχόμενος πλέον τὴν ἐπιζήμιον δια-

γωγὴν τοῦ μεγάλου τούτου Βεζύρου καθήρσεν αὐτὸν ἀντικαταστήσας διὰ τοῦ Ἰσάκ πασσᾶ τῶς διοικητοῦ Βοσνίας, εἰς ὃν ἀνέθηκε τὴν φροντίδα τοῦ νὰ τιμωρήσῃ τὸν Οὐζζὺν Χασάν καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του. Οὗτος πράγματι ἐκστρατεύσας ἐκυρίευσεν πολλὰ φρούρια ἐν οἷς καὶ τὸ "Ακ-σεράι καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου μετώκησε τοὺς κατοικοὺς αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν τῇ καὶ σήμερον εἰσέτι ὀνομαζομένη συνοικίᾳ "Ακ-σεράι.

Μετὰ τινὰ καιρὸν ὅμως ὁ Οὐζζὺν Χασάν ἄγων πολυάριθμον στρατὸν εἰσήλασεν ἐκ νέου εἰς τὰς ὀθωμανικὰς χώρας· οὗτος ἀνατραφεὶς ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Τιμούρ Λέγγη καὶ γυμνασθεὶς παιδιόθεν εἰς τὰ πολεμικά, ἀνδρωθεὶς δὲ καὶ κηρυχθεὶς ἡγεμὸν τῆς τουρκομανικῆς φυλῆς τοῦ Αεουκοῦ κριοῦ κατέλυσε τῷ 1466 τὴν ἀντίζηλον αὐτῷ ἡγεμονίαν τοῦ Μέλανος κριοῦ καὶ κατέκτησε τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Χορασάν. Περιφρονῶν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Σουλτάνον τῷ ἀπέστειλε προκλητικὴν καὶ ἀυθόδη ἐπιστολήν.

Τὸ πρῶτον ἐπετέθη κατὰ τῆς πόλεως Τοκάτ καὶ κυριεύσας ἐξ ἐφόδου ἐπυρπόλησε καταβασανίσας τοὺς κατοικοὺς, οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτοῦ Ὁμέρ βέης, Γιουσούφ καὶ ὁ ἡγεμονόπαις τῆς Καρμανίας Πιρ Ἀχμέτ ἐφόρθουν τὰ φρούρια τῆς Καρμανίας.

Ὁ μέγας Βεζύρης Ἰσάκ πασσᾶς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ ἐφέντης διετέλουν ἐν Ἰκονίῳ στερούμενοι στρατοῦ· ὁ Σουλτάνος τότε κατέφυγεν εἰς τὴν ἱκανότητα τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μαχμούτ πασσᾶ καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ τὸ ἀξίωμα· ταυτοχρόνως δὲ ἔγραψεν ἰδιόχειρον ἐπιστολήν τῷ υἱῷ του Μουσταφᾶ ἐφέντη, ἀναδεικνύων αὐτὸν στρατάρχην καὶ αὐστηρῶς ἐντελλόμενος τὴν ἄμεσον κατατρόψωσιν καὶ τιμωρίαν τοῦ Οὐζζὺν Χασάν.

Πράγματι ὁ ἡγεμονόπαις Μουσταφᾶς τειθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀφικομένου στρατοῦ συνεπλάκη εἰς μάχην πλησίον τῆς λίμνης Κοραϊλῆ καὶ κατετρόψωσε τοὺς ἐχθροὺς συλλαβῶν αἰχμαλώτους τὸν στρατηγὸν Γιουσούφ

καί πλείστους ἄλλους ἀξιωματικούς τοῦ Οὐζούν Χασάν τοὺς ὁποίους ἔπεμψε πρὸς τὸν πατέρα του μετ' αὐτογράφου ἐπιστολῆς.

Περὶ τὰ τέλη μαρτίου τοῦ 1473 ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Οὐζούν Χασάν αὐτοπροσώπως ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ, συνοδουόμενος ὑπὸ τῶν ἰκανωτέρων στρατηγῶν του· ἀφικόμενος δὲ εἰς Σεβάστειαν συνήντησε καὶ τοὺς δύο υἱοὺς του Μουσταφᾶν καὶ Βαγιαζίτ ἐξ ὧν ὁ μὲν ἐκυβέρνησα, ὡς εἶδομεν, τὴν Καραμανίαν, ὁ δὲ τὴν Ἀμάσειαν.

Ἡ πρώτη μάχη ἐγένετο πλησίον τῆς Σεβαστείας, ἀλλ' οἱ ὀθωμανοὶ ἐνίκηθησαν ἕνεκα τῆς ἀπειρίας τοῦ στρατιγοῦ Μουράτ πασᾶ. Τρεῖς ἐπισημότατοι στρατηγοὶ τῶν ὀθωμανῶν ὁ Ὁμέρ βέης υἱὸς τοῦ Τουρχάν, ὁ Χατζῆ βέης τεσπερδάκης τῆς Ρούμελης καὶ ὁ σοφὸς Ἀχμέτ Τσελεμπῆ ἠχμαλωτίσθησαν ὑπὸ τοῦ Οὐζούν Χασάν. Ταχέως ὅμως ὁ Σουλτάνος ἰκανοποιήθη, διότι τῇ 26 ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1473 συγκροτήσας νέαν μάχην μετὰ τοῦ Οὐζούν Χασάν κατενίκησεν αὐτόν, ὁ υἱὸς τοῦ Οὐζούν Χασάν ἔπεσε μαχόμενος, αὐτὸς δὲ ὁ Οὐζούν Χασάν ἐτόλμη εἰς φυγὴν καταλιπὼν εἰς χεῖρας τῶν ὀθωμανῶν τὸ στρατόπεδον καὶ τὰς ἀποσκευάς. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τῆς μὲν δεξιᾶς πτέρυγος ἀρχηγὸς ἦτο ὁ ἡγεμονόπαις Βαγιαζίτ, τῆς δὲ ἀριστερᾶς ὁ ἕτερος ἡγεμονόπαις Μουσταφᾶς.

Ὁ Σουλτάνος διέμεινε τρεῖς ἡμέρας ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἵνα ἡσυχάσῃ ἀπὸ τῶν μόχθων καὶ κόπων τῆς ἐκστρατείας, καὶ ἀπέστειλε γράμματα περὶ τῆς νίκης εἰς τὸν υἱόν του Δζέμ διοικητὴν τῆς Κασταμονῆς καὶ εἰς πλείστους ἡγεμόνας τῆς Ἀσίας καὶ Αἰγύπτου.

Κατὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Σουλτάνου εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐτελεύτησεν ὁ μέγας Βεζύρης Μαχμούτ πασᾶς, ἀρίστην καταλιπὼν μνήμην καὶ ὡς ἔμπειρος στρατηγὸς καὶ ναύαρχος καὶ ὡς πολυμαθέστατος προστατεύσας τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ ἰδρύσας πλείστα δημόσια καταστήματα, τεμένη, σχολὰς, ξενῶνας, νοσοκομεῖα κτλ.

Διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Ἀχμέτ Κεδούκ πασᾶς, ὅστις διετέθη νὰ ἀποπερατώσῃ τὸν κατὰ τῆς Καραμανίας πόλεμον μετὰ τοῦ ἡγεμονόπαιδος Μουσταφᾶ, διότι φρούριά τινα παράλια τῆς Κιλικίας ἀνθίσταντο εἰσέτι εἰς τοὺς ὀθωμανοὺς.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ στόλος τῶν Βενετῶν καὶ ἄλλων χριστιανικῶν κρατῶν κατέπλευσεν εἰς τὰ παράλια τῆς Κιλικίας διὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Σουλτάνου καὶ ἐξεπόρησε τὸ φρούριον τῆς Ἀτταλείας, παραβλάψας καὶ τὰ παράλια τῆς Ἰωνίας ὡς καὶ τινὰς νήσους.

Ὁ μέγας Βεζύρης ἐξεπλήρωσε τὴν ἀνατεθεισάν αὐτῷ ἐντολὴν ἐκπορθήσας ἅπαντα τὰ ἀνθιστάμενα εἰσέτι φρούρια τῆς Καραμανίας, Σελεύκειαν, Ἐρμενάν, Μινάν καὶ Δεβελή Καρχησᾶ· ὁ δὲ ἡγεμονόπαις Μουσταφᾶς ἀσθενήσας ἐν τῷ μεταξύ ἀπέθανε πλησίον τῆς Νίγηδος ἐνῶ ἐπανέκαμπτεν εἰς Ἰκόνιον. Ἡ διοίκησις τῆς Καραμανίας ἀνετίθη εἰς τὸν τέως διοικητὴν Κασταμονῆς ἡγεμονόπαιδα Δζέμ, ἄγοντα μάλιστα τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας ἀλλὰ πεπρωτισμένον διὰ πλείστων σωματικῶν καὶ ἠθικῶν προτερημάτων.

Ἀπὸ τοῦ 1470 ἔτους ἦδη οἱ στρατηγοὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας ἢ Ρούμελης εἰσέβαλλον διηλεκτικῶς εἰς Οὐγγαρίαν ἐκπορθοῦντες διάφορα φρούρια τῆς Κροατίας, Καρινόλης, Καρινθίας καὶ Στυρίας.

Τῷ 1475 ὁ διοικητὴς τῆς Ρούμελης Σουλεϊμάν πασᾶς, ἀφοῦ μάτην ἐπολιόρησε τὴν εἰς τοὺς Βενετοὺς ἀνήκουσαν ἐν Ἀλβανίᾳ ὀχυρωτάτην πόλιν Σκόδραν, διετέθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Μολδαβίαν ἄγων 100,000 ἄνδρας· ὁ ἡγεμὼν τῆς χώρας Στέρανος συγκροτήσας μάχην ἐνίκησε μὲν τοὺς ὀθωμανοὺς καὶ ἀνέκτησε τὰ ἐπὶ τοῦ Δουναβέως φρούρια, ἀπώλεσεν ὅμως καὶ αὐτὸς πλείστους στρατιώτας.

Κατὰ τὸ ἴδιον ἔτος 1475 ἐγένετο ἀπέπειρα πρὸς συνομιλίωσιν εἰρήνης μεταξὺ τοῦ Σουλτάνου καὶ τῆς Βενετικῆς δημοκρατίας, ἀλλ' οὐδὲν κατορθώθη, διότι οἱ Βενετοὶ δὲν παρεδέξαντο τὰς ἀπαιτήσεις αὐτοῦ.

Ταυτοχρόνως ὀθωμανικὸς στόλος ἐκ 300 πλοίων ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀχμέτ πασσᾶ ἐξέπλευσεν εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν ἵνα ἐκπορθῆσῃ διάφορα φρούρια κατεχόμενα ὑπὸ τῶν Γενουησίων, οἵτινες μετῆρχοντο ἅπαν σχεδὸν τὸ ἐμπόριον τῶν μερῶν ἐκείνων.

Τῇ 1 ἰουνίου ὁ στόλος ἠγκυροβόλησε πρὸ τῆς Θεοδοσίας (Καρφά) ὀχυρᾶς παραλίης πόλεως, ἣτις ἦτο ὁ κεντρικώτερος καὶ πλουσιώτερος σταθμὸς τοῦ ἐμπορίου τῶν Γενουησίων· οἱ κάτοικοι ἀντέστησαν μόνον τρεῖς ἡμέρας καὶ μετὰ ταῦτα παρεδόθησαν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ νικητοῦ.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν ταύτην παρεδόθησαν ἀμαχητὶ ἡ Ταυκαὶς καὶ ἄλλα φρούρια· οὕτω δὲ ἄπασα σχεδὸν ἡ Ταυρικὴ χερσόνησος ὑπετάγη εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ διοικητῆς αὐτῆς διορίσθη ὁ Μενάλι Γικράι, ἀπόγονος τοῦ Γκενκίς χάν.

Ὁ κατὰ τῆς Μολδαυίας πόλεμος ἐκηρύχθη ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ὅστις αὐτοπροσώπως ἐκστρατεύσας ἐνίκησε τὸν ἡγεμόνα Στέφανον πλησίον τῆς Λευκῆς κοιλάδος (Ροσθίνι βλαχιστί, καὶ Ἀγάτς δερτζι τουρμιστί), ἐκυρίευσε τὸ φρούριον Ἰγκιρμάν καὶ ἐξηκολούθησεν ἐκπορθῶν διαφόρους πόλεις. Ἀπ' ἐτέρου δὲ οἱ στρατηγοὶ αὐτοῦ Ἀλῆ βέης καὶ Ἰσκενδὲρ Μιχάλογλους διέτρεχον τὴν Οὐγγαρίαν ἄλλοτε νικῶμενοι καὶ ἄλλοτε νικῶντες· τελευταίαν δὲ νίκην κατήγγαγεν ὁ μέγας Βεζύρης Κεδούκ Ἀχμέτ πασσᾶς αἰχμαλωτίσας πλείστους κατοίκους.

Οἱ Βενετοὶ βλέποντες ὅτι ὁ Φερδινάνδος βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως μεταβαλὼν πολιτικὴν εἶχε συνολογήσει συνθήκην συμμαχίας μετὰ τοῦ Σουλτάνου, ἐπεμψαν καὶ αὐτοὶ πρέσβεις αἰτούμενοι τὴν εἰρήνην· ὁ ὀθωμανὸς αὐτοκράτωρ ἀπήτησε τὴν ὑπ' αὐτῶν κατεχομένην Κρούϊαν καὶ ὅσας νήσους καὶ πόλεις εἶχον κυριεῦσαι ἀνηκούσας πρότερον εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς, 100,000 δουκῶν καὶ ἐνιαύσιον φόρον ἐκ 10,000 δουκῶν· ὁ πρεσβευτὴς Μαλισιέρης μὴ ἔχων τὴν ἄδειαν νὰ ὑποσχεθῆ καὶ τὸν ἐνιαύσιον φόρον ἀπῆλθεν ἄπρα-

κτος· ὅτε δὲ μετὰ τινα καιρὸν ἐπανελθὼν καὶ ἐντυχὼν τῷ Σουλτάνῳ ἐν Σοφίᾳ ἐδήλωσεν αὐτῷ ὅτι ἡ δημοκρατία παρεδέχετο τοὺς ὄρους τοῦ ἤκουσε πρὸ αὐτοῦ ὅτι ἦτο πολὺ ἀρχαῖα καὶ ὅτι τῶρα ὤφειλον νὰ τῷ παραδώσωσι τὴν ὑπ' αὐτῶν κατεχομένην Σκόδραν.

Ἀποτυχουσῶν οὕτω τῶν διαπραγματεύσεων, ὁ Σουλτάνος ἐξεστράτευσεν εἰς Ἀλβανίαν πρὸς ἄλωσιν τῆς Κρούϊας καὶ Σκόδρας· καὶ τὴν μὲν πρώτην μετὰ τινα ἀντίστασιν ἐκυρίευσεν ὡς καὶ τὴν Λισσὸν καὶ ἄλλα τινὰ φρούρια, πρὸ τῆς Σκόδρας ὅμως εὗρεν ἀνήκουστον ἀντίστασιν καὶ μετὰ πλείστας ἐφόδους ἠναγκάσθη νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ ἐπανελθῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἀλλ' εὗρεν ἐκεῖ πρεσβευτὴν τῶν Βενετῶν ὅστις συνωμολόγησε συνθήκην παραδεξάμενος σὺν ταῖς προηγουμέναις ἀπαιτήσεσι καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Σκόδρας, ἣτις τοιοῦτοτρόπως παρεδόθη εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς.

Ἡ εἰρήνη αὕτη ὑπεγράφη τῇ 26 ἰανουαρίου 1479. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀπέθανε καὶ ὁ Οὐζούν Χασάν, ἐπερατώθησαν δὲ καὶ τὰ νέα τεῖχη καὶ αἱ ἐπισκευαὶ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Πρεσβευτῆς τοῦ Σουλτάνου ἐστάλη καὶ εἰς Βενετίαν ἵνα ἐπικυρώσῃ τὴν γενομένην συνθήκην, γενόμενος δεκτὸς διὰ μεγίστων τιμῶν καὶ λαβὼν πλουσιώτατα δῶρα.

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1479 ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἐκ 40000 ἀποτελούμενος εἰσέβαλεν εἰς Τρανσυλθανίαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ὀκτωβρίου· δώδεκα πασσάδες ἐν οἷς ἦσαν οἱ δύο ἀδελφοὶ Μιχάλογλου Ἀλῆ καὶ Ἰσκενδὲρ βέης διηύθυνον τὸν στρατὸν τοῦτον, ὅστις ὅμως ἔνεκα τῆς διαφωνίας καὶ ἔριδος τῶν πολλῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἐνίκηθη ὑπὸ τῶν Οὐγγρων τῇ 13 ὀκτωβρίου. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ εἰσελάσσαντες ἐκ νέου εἰς Τρανσυλθανίαν ἐπέτυχον διαφόρους νίκας καὶ ἐξεπόρθησαν διάφορα φρούρια.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ὁ μὲν ὀθωμανικὸς στόλος ἐξεπόρθησε τὸ παρά τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν φρούριον Μούτα,

ὁ ἡγεμονόπαις Βαγιαζίτ ἐκυρίευσεν τὸ ἐν Ἀρμενίᾳ ἰσχυρὸν φρούριον Γουρούλ, ὃ δὲ Σουλτάνος Μωάμεθ ἀνήγειρε φρούριον ἐν τῇ νήσῳ Ἰμβρῶ. Ταυτοχρόνως ἐρεθιζόμενος ὑπὸ τῶν Βενετῶν ἐκυρίευσεν τὰς νήσους Ζάκυνθον καὶ Λευκάδα· ἐπειδὴ δὲ ὁ ἡγεμὼν αὐτῶν Λεονάρδος κατέφυγεν εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν, διετάχθη ὁ Ἀχμέτ Κεδούκ πασσᾶς, ἀναδειχθεὶς καὶ αὐθις μέγας Βεζύρης, νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἰταλίας καὶ κυριεύσῃ τὰς πόλεις Βρεντσίσιον, Ὑδρουντα (Ἵστραντον) καὶ Τάραν. Τῇ 27 ἰουλίου ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἐπιβαίνων 100 πλοίων ἀπέβη εἰς τὴν Ἀπουλίαν καὶ μετὰ 14 ἡμέρας ἐκυρίευσεν τὸ Ἵστραντον καὶ ἀπήγαγε τοὺς διασωθέντας ἐκ τῶν κατοίκων.

Ἄλλος δὲ ὀθωμανικὸς στόλος ἐξ ἐξήκοντα πλοίων ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Μεσίχ πασσᾶ κατέπλευσε πρὸς πολιορκίαν τῆς Ρόδου ἧτις εὗρεσκετο ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν ἰπποτῶν τοῦ τάγματος Ἀγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλήμ· οἱ κατὰ καιρὸν μεγάλοι ταξιάρχαι τοῦ τάγματος οὐδέποτε ὑπήκουον εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Πορθητοῦ, πολλάκις διατάξαντος αὐτοῖς νὰ τῷ πληρώσωσιν ἐτήσιον φόρον· ἠρέεσθησαν δὲ νὰ στέλλωσιν ἐνίοτε ποσὸν τι ὡς δῶρον καὶ οὐχὶ ὡς φόρον ὑποχρεωτικόν. Ἐνεκὰ δὲ τούτου ὁ Σουλτάνος ἀπεφάσισε νὰ πολιορκήσῃ συστηματικῶς καὶ διὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ τὴν νῆσον. Μέγας ταξιάρχης ἦτο Πέτρος ὁ Ἀλθοντίου, ὅστις ἀκούσας τὰς προπαρκατευὰς τῶν ὀθωμανῶν, ἀνήγειρε τρία ἰσχυρὰ φρούρια παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ ἠτοιμάζετο εἰς ἀντίστασιν προσκαλέσας εἰς βοήθειαν πάντας τοὺς εἰς διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης εὕρισκομένους ἰππότες τοῦ τάγματος, καὶ ταυτοχρόνως συνῆψε συμμαχίαν μετὰ τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Βέη τοῦ Τύνητος.

Ὁ Μεσίχ πασσᾶς ἀπεπειράθη ἀποβάσεις τινὰς ἀλλὰ μὴ τυχὼν τοῦ σκοποῦ ἐπέστρεψεν ἄπρακτος εἰς Ἑλλάσποντον. Κατὰ τὸ ἐπιπλέον δὲ ἔτος 1480 τῇ 23 μαΐου μέγας ὀθωμανικὸς στόλος ἐξ 160 πλοίων κατέπλευσεν ἐκ νέου εἰς Ρόδον. Πολλὰ ἤδη εἶχον γείνει ἔφοδοι ἀπὸ μέρους τῶν ὀθωμαν-

νῶν ἀλλ' ἀνεῦ πρακτικοῦ ἀποτελέσματος, διότι κρατερῶν ἀντίστασιν ἀντέταττον καὶ οἱ πολιορκούμενοι. Τῇ 28 ἰουλίου ὁ Μεσίχ πασσᾶς διέταξε γενικὴν ἔφοδον· οἱ τε πολιορκοῦντες καὶ οἱ πολιορκούμενοι ἐπολέμησαν γενναίως ἀλλ' ἐπὶ τέλους οἱ ὀθωμανοὶ διὰ τῶν τηλεβόλων των καταρρίψαντες εἰς πολλὰ μέρη τὸ τείχος κατώρθησαν διὰ κλιμάκων νὰ ἀνέλθωσιν εἰς τὰς ἐπάλξεις καὶ νὰ στήσωσι τὴν σημαίαν των, καὶ οὕτως ἐκυριεύθη καὶ ἡ Ρόδος.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1481 διαταγαὶ ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου διὰ νέαν ἐκστρατείαν εἰς Ἀσίαν πιθανὸν κατὰ τῆς Αἰγύπτου· οὐδεὶς ὅμως ἐγνώριζε κατὰ τίνος ἐμελέτα τὴν ἐπιδρομὴν· ἀλλ' ἐνῶ εἶχε προχωρήσει μέχρι τοῦ Χουκεϊὰρ-τσαϊρί (αὐτοκρατορικῶν λιμῶνος) κειμένου μετὰξὺ Χρυσόπολεως καὶ Λυβύσσης, πύσχων ἤδη ἀπὸ καιροῦ, ἐτελεύτησε τῇ 3 μαΐου ἄγων τὸ πεντηκοστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ βασιλεύσας τριάκοντα ἔτη.

Δικαίως οἱ ἱστορικοὶ ἀπονέμουσιν αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ Πορθητοῦ, διότι κατέκτησεν ὅχι μόνον δύω αὐτοκρατορίας, τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Τραπεζοῦντος, ἀλλὰ καὶ δέκα τέσσαρα βασιλείαι μικρὰ καὶ μεγάλα καὶ διακοσίας πόλεις.

Ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ δὲν ἦτο μόνον μέγας πορθητὴς καὶ πολεμιστὴς στρατηγικώτατος, ἀλλ' ἐκέκτητο καὶ πλείστας ἐπιστημονικὰς γνώσεις καὶ ἦτο ποιητὴς διακεκριμένος.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ αἱ ἐπιστῆμαι καὶ τὰ γράμματα προώδευσαν εἰς μέγαν βελθμόν, πλείστοι δὲ φιλόσοφοι, ποιηταὶ καὶ ἀρχιτέκτονες εὗρον παρ' αὐτῷ προστασίαν καὶ ὑποστήριξιν.

8^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΒΑΓΙΑΖΙΤ Ο Β'.

Βασιλεύσας 51 ἔτη.

("Ἔτος Ἐγεiras 886—918 ἢ 1481—1512 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς.
 Δῶρον τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως πληρωθὲν τοῖς Γιανιτσάραις.—
 Πόλεμος κινήθεις ὑπὸ τοῦ ἡγεμονόπαιδος Δζέμ.—'Ατυχήματα καὶ
 θάνατος τοῦ Δζέμ.—Πόλεμος κατὰ τῆς Οὐγγαρίας.—'Υποταγὴ τῆς
 Ἐρζεγοβίνης.—'Αλωσις τῆς Κιλίας καὶ Ἄκερμάν ἐν Μολδαυίᾳ.—
 Νίκη τῶν Αἰγυπτίων ἐν Ἀδάνοις.—Συνθήκη μεταξὺ Ὑψηλῆς Πύλης
 καὶ Αἰγύπτου.—Ἡετα τοῦ Βιλάγ.—Πρῶτοι σχέσεις μετὰ τῆς
 Ῥωσσίας.—Συμμαχία μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Ἰωάννου
 Ἀλβέρτου.—Νίκη τοῦ Λεπάντου.—Πόλεμοι κατὰ τῶν Βενετῶν.—
 Πολιορκία τοῦ Ναβαρίνου.—Εἰρήνη μετὰ τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῶν
 Βενετῶν.—Στάσις τῶν τοῦ Σουλτάνου υἱῶν Κορκοῦδ, Ἄχμέτ καὶ
 Σελίμ.—Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του
 Σελίμ.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ.

Ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ πασσᾶς ὁ ἐκ Καρχαμανίας ἠθέλησε νὰ τηρήσῃ μυστικὸν τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου Μωχμέθ ἕως οὗ εἰδοποιούμενος ὁ πρωτότοτος υἱὸς αὐτοῦ Βαγιαζίτ ἐφέντης, διοικητῆς Ἀμασειας, φθάσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Πρὸς τοῦτο δὲ ἄφ' ἐνὸς μὲν διέταξεν ἵνα ὁ νεκρὸς τοῦ Σουλτάνου ὡσεὶ ζῶντος τεθῆ ἐντὸς φορείου καὶ ἀποσταλῆ εἰς τὴν πρωτεύουσαν μετὰ τῆς συνήθους συνοδείας, ἄφ' ἑτέρου δὲ ἐπεμψεν ἀγγελιαφόρον εἰς Ἀμάσειαν προσκαλῶν τὸν ἡγεμονόπαιδα Βαγιαζίτ. Ἴνα δὲ προλάβῃ πᾶσαν ταραχὴν τοῦ στρατοῦ κατέλαβε πάντα τὰ πλοῖα καὶ ἐκώλυσε τὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀσιατικῆς παραλίας ὅπου κατεσκήνου ὁ στρατός· διαδοθέντος ὁμοῦ τοῦ θανάτου τοῦ Σουλτάνου οἱ Γιανιτσάροι ἐστάσιασαν καὶ εἰσελθόντες εἰς Χρυσόπολιν ἐφόνευσαν τὸν μέγαν Βεζύρην.

Ὁ Ἰσάκ πασσᾶς ἀνέλαθεν ἀμέσως τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων καὶ κατεινῆσας τὴν στάσιν ἀνεκέρυψε τὸν ἡγε-

μονόπαιδα Κορκοῦδ, παιδίον ὄντα, καὶ υἱὸν τοῦ ἀναμενομένου Σουλτάνου Βαγιαζίτ τοποτηρητὴν τοῦ θρόνου μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ πατρὸς του.

Οὗτος ἀναχωρήσας ἐξ Ἀμασειας ἔφθασε μετὰ ἐννέα ἡμέρας εἰς Χρυσόπολιν, ὅπου ὑπεδέξαντο αὐτόν, καὶ ἐκεῖθεν διαπλεύσας τὸν πορθμὸν εἰσῆλθε πενηθοροῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἄμα τῇ ἀφίξει του οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Γιανιτσάρων προσελθόντες ἠτήσαντο συγγνώμην διὰ τὴν ἐν Χρυσόπολει διαγωγὴν των, καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ διὰ τὴν ἀνάρρησιν δώρου· ἀμφότερα αὐτῶν αἰτιήσεις των εἰσηκούσθησαν.

Τῇ ἐπικύριον τῆς ἀφίξεως 21 μαΐου 1481 ἐγένετο πομπωδέστατα ἡ κηδεία τοῦ πορθητοῦ· αὐτὸς ὁ Σουλτάνος ἔλαθεν ἐπ' ὤμων μετὰ τῶν Βεζύρων τὸ φέρετρον καὶ ἔφερον αὐτὸ εἰς τὸ φερώνυμον τέμενος ὅπου καὶ ἐτάφη· ἄρθονα δὲ διενεμήθησαν ἐλέη· ἐγένοντο δὲ μετὰ τοῦτο νεαὶ χαρμῶσνοι τελεταὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ.

Μέγας Βεζύρης ἀνηγορεύθη ὁ Ἰσάκ πασσᾶς, ὅστις ἤρξατο λαμβάνων ἀμέσως μέτρα κατὰ τοῦ ἡγεμονόπαιδος Δζέμ ἀπειλοῦντος νὰ κηταλάβῃ τὴν ἀρχὴν. Οὗτος ἄμα μαθὼν τὴν τελευταίαν τοῦ πατρὸς τευ συνήθοισεν ὅσον ἡδυνήθη στρατὸν καὶ διηυθύνθη πρὸς ἄλωσιν τῆς Προῦσης· ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ μετέβη εἰς Χρυσόπολιν ὅπου διέταξε νὰ συναθροισθῆ ἅπας ὁ στρατός, ἐπεμψε δὲ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του τὸν Ἀγιᾶς πασσᾶν μάχης γενομένης ὁ μὲν Ἀγιᾶς πασσᾶς νικηθεὶς συνελήφθη αἰχμάλωτος, ὁ δὲ ἡγεμονόπαις Δζέμ εἰσῆλθεν εἰς Προῦσαν καὶ ἀνηγορεύθη Σουλτάνος. Δέκα ἡμέρας μετὰ τοῦτο μαθὼν ὅτι ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ διηυθύνετο πανστρατιᾶ κατ' αὐτοῦ ἐπεμψε πρεσβείαν καὶ Εὐρωπαϊκὴν, ἐξ ὧν τὴν πρώτην ὑπὲρ ἑαυτοῦ.

Ἡ πρεσβεία αὕτη συνίστατο ἐκ δύο μολλῶδων καὶ τῆς Σουλτάννας Σελτζούκ Χατούν, θυγατρὸς Μωχμέθ τοῦ Α', θείας τοῦ πορθητοῦ καὶ μεγάλης θείας τῶν ἐπιζόντων ἀδελ-

φῶν· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ ἀπήντησεν ἀρνητικῶς εἰς τοὺς πρέσβεις.

Ὁ ἡγεμονόπαις Δζέμ αὐτοπροσώπως διοικῶν τὸν στρατὸν ἐνίκηθη πλησίον τοῦ *Γενί-σείρ*, ἀρ' οὗ ἐπολέμησε μετὰ καρτερίας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας· ὁ στρατός του διεσκορπίσθη, αὐτὸς δὲ ἀνυ ἀποσκευῶν καὶ μετ' ὀλίγων ὀπαδῶν ἔφυγεν εἰς Ἰκόνιον· ἐκεῖ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἀναπαυθεὶς, παρέλαβε τὴν μητέρα του, τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς θησαυρούς του καὶ διηυθύνθη εἰς Συρίαν καὶ Αἴγυπτον· καθ' ὁδὸν ἀπαντες οἱ τουργοὶ ἡγεμόνες ἐφιλοξέουν αὐτόν· διαμείνας δύο περιόπου μῆνας ἐν Δαμασκῷ, ἐπεσκέψατο τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἐκείθεν ἔρθησεν εἰς Κάϊρον ὅπου πάντες οἱ μεγιστάνες, πλην τοῦ Σουλτάνου, ἐξῆλθον εἰς προὔπντησιν καὶ ὑποδοχῆν αὐτοῦ· ὁ Σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου Καϊτβέκ ἔδεξώσατο αὐτόν ὡς πατῆρ καὶ τῷ ὄρισε κατοικίαν τὰ ἀνάκτορα.

Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ Ἀπουλλάχ διώρισε διοικητὴν Καρχαμανίας εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Δζέμ, τὸν δὲ Ἀχμέτ Κεδούκ πασσάν, πρώην μέγαν Βεζύρην τοῦ Παρθητοῦ, διέταξε νὰ καταδιώξῃ τὸν φυγάδα. Αὐτὸς δὲ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· μετ' ὀλίγον ὅμως ἀνακαλέσας τὸν Ἀχμέτ Κεδούκ πασσάν, ὅστις, ὡς ὑπερήφανος καὶ πολεμικώτατος, ἦτο ἐπίφοβος, περιώρισε αὐτόν ἐν φυλακῇ, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀπένευμε καὶ αὐτῷ αὐτῷ τὴν προτέραν εὐνοίαν καὶ τὸν ἐπέμψε κατὰ τοῦ τελευταίου ἡγεμόνος τῆς Καρχαμανίας Κασίμ βέην, ὅστις ἐξῆ πρόσρως ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Οὐζούν Χασάν καὶ προσεπάθει τότε νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἀρχήν, ἀλλ' ἐνίκηθη κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Ἀχμέτ Κεδούκ πασσάν καὶ κατεδιώχθη.

Ἐν τούτοις ὁ ἡγεμονόπαις Δζέμ ἀπελθὼν ἐξ Αἰγύπτου εἰς προσκύνησιν τῶν ἀγίων πόλεων Μέκκας καὶ Μεδίνης καὶ διαμείνας ἐν αὐταῖς περὶ τοὺς δύο μῆνας ἐπκνήλθεν εἰς Κάϊρον. Ἐκεῖ δὲ λαθῶν ἐγγράφους προσκλήσεις καὶ ὑποσχέσεις βοηθείας παρὰ τε τοῦ Κασίμ βέην, ἐκπτώτου ἡγεμό-

νος τῆς Καρχαμανίας, καὶ παρὰ πολλῶν Ὀθωμανῶν, ἐν οἷς ἦτο καὶ ὁ σκτράπης τῆς Ἀγκύρας Μιχμούτ πασσάν, ἦλθεν εἰς Χαλέπιον ὅπου καὶ συνήντησε τοὺς ἀνω φίλους.

Διάφοροι συμπλοκαὶ ἔλαβον χώραν ἀκολούθως μετὰ τῶν στρατῶν τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ καὶ τοῦ Δζέμ μέχρις οὗ οὗτος κτανικηθεὶς κατέφυγεν εἰς τὴν Πετραίαν Κιλικίαν· ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ πέμψας πρέσβεις προέτεινεν αὐτῷ σπουδαίαν ἐπιχορήγησιν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ἐφησυχάσῃ ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἀλλ' ὁ Δζέμ μὴ παραδεχόμενος ἀπήτησε τὴν ἀνεξάρτητον διοίκησιν χωρῶν τινῶν μόνον τῆς Ἀσίας· οὐδενὸς δὲ συμβιβασμοῦ ἐπιτευχθέντος ὁ στρατηγὸς Ἐρσέκ Ἀχμέτ πασσάν εἰσῆλθασεν εἰς Κιλικίαν πρὸς καταδιώξιν καὶ σύλληψιν τοῦ Δζέμ, ὅστις παροτρυνόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ φίλου του Κασίμ βέην, ἠτήσατο καὶ ἔλαβε τὴν φιλοξενίαν καὶ προστασίαν τῶν ἵπποτων τῆς Ρόδου· ἐγένετο δὲ δεκτὸς ἐν τῇ νήσῳ ἐν μεγίσταις τιμαῖς καὶ ἔλαθεν ὡς κατοικίαν τὰ ἀνάκτορα.

Τῆ 31 αὐγούστου 1482 ὁ μὲν ἡγεμονόπαις Δζέμ ἐπιβὰς πλοίου ἀπέπλευσε μετὰ τινῶν ἀκολούθων εἰς Γκλίαν, ὁ δὲ ἱππότης Βλανσεφόρτ, ἀνεψιὸς τοῦ Μεγάλου Ταζιμέρχου, διηυθύνετο ὡς πρέσβυς εἰς Ἀσίαν πρὸς εὔρεσιν τοῦ Ἀχμέτ Κεδούκ πασσάν καὶ Μεσίχ πασσάν οἵτινες εἶχον ἐντολήν παρὰ τοῦ Σουλτάνου νὰ συνομολογήσωσιν εἰρήνην μετὰ τοῦ τάγματος· καὶ κατ' ἀρχάς μὲν ὁ Ἀχμέτ πασσάν ἀπήτησε τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ Δζέμ, ἀλλὰ τῶν ἵπποτων μὴ παραδεχθέντων, ἐγένετο συνθήκη, ἧς αἱ κυριώτεροι συμφωνίαι ἦσαν αἱ ἐξῆς· νὰ ἐπικρατῇ εἰρήνη διὰ ξηρῆς καὶ διὰ θαλάσσης καθ' ὅλον τὸν βίον τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ, νὰ ὑπάρχῃ ἐλευθερία ἐμπορικῇ καὶ νὰ ἀποδίδωνται οἱ μέχρι τότε αἰχμαλωτισθέντες.

Ὁ Δζέμ διέτριψε δέκα τρία ἔτη ἐν Βυρώπῃ περιγόμενος ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ φρουρίου εἰς φρούριον, δίκφορα δὲ εἰσι τὰ ἐπισόδια τῆς περιπλανησεώς του ταύτης. Καὶ πρῶτον μὲν ἐκράτησαν αὐτόν ἐν Νικαίᾳ τῆς Γαλλίας·

εϋρόντες δὲ ὡς πρόφασιν τὴν ἔνσκηψιν τοῦ λοιμοῦ, τὸν ὠδήγησαν εἰς πόλεις ἐνδοτέρας, εἰς Σαμπερή, Πουή καὶ Ρουσιλόλ. Μετὰ ἑπταετῆ δὲ διχμονῆν ἐν Γαλλίᾳ παρεδόθη κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως Καρόλου τοῦ Η' τῷ πάπῳ τῆς Ρώμης Ἰννοκεντίῳ ὅστις τὸν ὑπεδέξατο τῇ 13 μαίου 1489 μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν καὶ τῷ ὑπεσχέθη τὴν ἐλευθερίαν καὶ ὑποστήριξιν ἐὰν ἔστεργε νὰ ἐξομῶσῃ, ἀλλ' ὁ ἡγεμονόπαις ὑπερηφάνως ἠρνήθη τοιαύτας προτάσεις. Ἀποθανόντος τοῦ Ἰννοκεντίου ὁ διχδοχος αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὁ Βοργίας, ὀνομαστός διὰ τὰς διαφόρους ἀνοσιουργίας του, ἐδηλητηρίασε τὸν ἡγεμονόπαιδα Δζέμ ἀποθανόντα τῇ 24 φεβρουαρίου 1495 ἐν Νεαπόλει ὅπου τὸν εἶχε παραλάβει ἐκ Ρώμης ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Κάρολος. Ὁ νεκρὸς τοῦ Δζέμ παρεδόθη εἰς πρεσβείαν τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ καὶ ἐτάφη ἐν Προύσῃ. Ἡ αἰχμαλωσία τοῦ ἡγεμονόπαιδος Δζέμ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἐνεκα τούτου ἀπαντες οἱ ἱστορικοὶ διὰ μακρῶν περιέγραψαν τὰ διχφορα αὐτῆς ἐπεισόδια.

Προεξέχμεν τὰ ἐπεισόδια τοῦ ἡγεμονόπαιδος Δζέμ παντὸς ἄλλου γεγονότος τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ ἵνα δυνηθῶμεν νὰ συμπεριλάβωμεν κατωτέρω κατὰ σειρὰν τὰ ἐπίλοιπα συμβάντα τοῦ μέρους τούτου τῆς ὀθωμαν. ἱστορίας.

Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ ἦτο τριακονταετῆς τὴν ἡλικίαν ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς του, μέχρι δὲ τότε καὶ ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἐχρημάτισεν ἀλληλοδιαδόχως διοικητῆς τῆς Καραμανίας καὶ Ἀμασειας· διαρκούσης τῆς διοικήσεώς του ἡσχολεῖτο μᾶλλον εἰς τὰ γράμματα ἢ εἰς τὰ πολεμικὰ ἔργα. Ἠγάπη ὑπερβαλλόντως τὴν εἰρήνην, τὰ γράμματα, τὴν ποίησιν καὶ φιλολογοίαν καὶ τότε μόνον ἀπεδύετο εἰς πόλεμον ὅτε ἠναγκάζετο πρὸς τοῦτο· ὁ πατὴρ του πορθητῆς βασιλεύσας 30 ἔτη διήνησεν αὐτὰ πολεμῶν διηνεκῶς, οὗτος δὲ ἰσχυρῶς 30 ἔτη βασιλεύσας διῆλθε τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα εἰρηνικώτερον.

Διετήρησε τοὺς θεσμοὺς τοῦ πατρὸς του, συμπληρώσας αὐτοὺς, κατήργησε καινοτομίας τινὰς τὰς ὁποίας εἶχεν εἰσαγάγει ὁ πρῶν ἡγεμὸς Βεζύρης Μεχμέτ πασσάς ὁ ἐκ Καραμανίας μετατρέψας τιμὰς τινὰς εἰς δημόσια κτήματα.

Ὁ νέος Σουλτάνος ἔφερε τὴν αὐτὴν ἐνδυμασίαν τοῦ πατρὸς καὶ εἶχε τὸ αὐτὸ μεγαλοπρεπὲς βᾶδισμα, τὸ ῥωμαλέον τοῦ σώματος καὶ τὴν γρυπώδη ῥίνα· εἶχε δὲ μέλανας τοὺς ὀφθαλμούς, τὰς ὀφρῦς καὶ τὸν πώγωνα· ἦτο λιτός τὴν διαίταν καὶ ἐπεκλήθη ὑπὸ τινων ἱστοριογράφων Σοφὸς ἐνεκα τοῦ ἔρωτός του πρὸς τὴν φιλολογοίαν καὶ λοιπὰς ἐπιστήμας, ὡς καὶ πρὸς τὴν εἰρήνην, ἡσυχίαν καὶ ἀπλότητα.

Τὰ πρῶτα ἔργα τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἦσαν ἡ ἐξακκολουθῆσις τοῦ κατὰ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας πολέμου· καὶ τὴν μὲν Ἰταλίαν οἱ Ὀθωμανοὶ ἐξεκένωσαν μετὰ τινα χρόνον τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1481 καὶ παρέδωκαν τὰς κυριευθείσας πόλεις εἰς τὸν δούκα τῆς Καλαβρίας συνομολογήσαντες καὶ συνθήκην μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως, οἱ δὲ στρατηγοὶ Ἰσκανδέρ καὶ Γικκούπ πασσάδες ἐξεπόρθουν διχφορα φρούρια τῆς Οὐγγαρίας, Δαλματίας καὶ Βοσνίας καὶ τῇ 3 νοεμβρίου 1481 ἐνίκηθη πλησίον τοῦ Τεμεσθάρ ὁ οὐγγαϊκὸς στρατὸς ἀρχηγούντος τοῦ Παύλου Κενίς, ὅστις ὁμῶς διαθῆς κατόπιν τὸν Δούναβιν ἀπέζημιώθη διὰ τινων ἐπιτυχῶν πολεμικῶν ἔργων.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἀνε νέωθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ἢ μετὰ τῶν Ραγούζαιων συνθήκη· οἱ πρέσβεις αὐτῶν ἔτυχον εὐμενεστάτης ὑποδοχῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπιτυχόντες μάλιστα τὴν ἐλάττωσιν τοῦ ἐτησίου φόρου κατὰ 3,000 δουκάτα.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1482 ἰανουαρίου 16 ἐτροποποιήθη καὶ ἡ συνθήκη μετὰ τῶν Βενετῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδωρήθη μὲν ὁ ἐξ 100,000 δουκάτων ὑπὸ τοῦ πορθητοῦ ἐπιβλήθεις φόρος, ἐπεβλήθη δὲ μόνον ἡ ἀπόστεισις τῶν ὑπειλομένων 50,000 δουκάτων ἐκ τελωνιακῶν δικαιοματῶν, καὶ ὠρίσθη εἰς τέσσαρα τοῖς ἑκάτῳ τὸ ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων

ἐμπορευμάτων τελωνιακόν τέλος· ὁ Σουλτάνος ὑπεσχέθη προσέτι εἰς τοὺς πρέσβεις τῶν Βενετῶν νὰ ἐπανορθώσῃ τὰς προξενηθείσας αὐτοῖς βλάβας, τηρήσῃ τὰ σύνορα τῶν κτήσεων αὐτῶν καὶ ἐλευθερώσῃ τοὺς μέχρι τούδε συλληφθέντας αἰχμαλώτους.

Τῇ 18 νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1482 ὁ Σουλτάνος προσκαλέσας εἰς δεῖπνον ὅλους τοὺς Βεζύρας ἐδωρήσατο αὐτοῖς πολυτελεῖς κἀνδύς (ἐπιχιτώνια), μόνον δὲ τῷ Ἀχμέτ Γεδούκ πασσᾶ ἐδωρήσατο μέλανα, ὅστις καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν.

Ὁ Ἀχμέτ Γεδούκ πασσᾶς ἦτο ὑψηλόφρονος καὶ ἀκμπτου χαρακτῆρος, καὶ πλείστα πολεμικὰ ἔργα ἔφερεν εἰς αἴσιον πέρας ἐπὶ τοῦ πορθητοῦ καὶ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ.

Μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ Βεηλέρβης τῆς Ἀνατολῆς Δαοῦτ πασσᾶς, οὗτινος ἡ μνήμη ἐνδόξως διετηρήθη παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς· ἐκτὸς τῶν ἄλλων αὐτοῦ προσόντων ἦτο καὶ λίαν φιλόνηρωπος οἰκοδομήσας τὸ μέχρι σήμερον τηρουμένον τὸ ὄνομά του προάστειον, τέμενος, σχολεῖον καὶ μαγειρεῖον τῶν πτωχῶν· ἡ δὲ πεδιάς, τοῦ Δαοῦτ πασσᾶ λεγομένη, πρώτην φορὰν ἐπὶ τοῦ μεγάλου τούτου Βεζύρου ἐχρησίμωσεν ὡς τόπος συναθροίσεως τοῦ εἰς Ρούμελην ἐκστρατεύοντος στρατοῦ.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1483 ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ προπεμπόμενος ὑπὸ πάντων τῶν μεγιστάνων διηυθύνθη μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς Φιλιππούπολιν ὅπου ἐπεσκεύασε καὶ ὠχύρωσε φρούριά τινα, ἐκείθεν δ' ἐπορεύθη εἰς Σοφίαν καὶ κατοπιν ἀπέλυσε τὸν στρατόν. Κυνηγήσας ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν, ἐώρτασε τὰς ἐορτὰς τοῦ Βαϊραμίου ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανήλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Βεηλέρβης τῆς Β σνίας κατέκτησε τὴν Ἐρζεγοβίνην καὶ ἐπειδὴ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως αὐτῆς Στεφάνου Κόσσοβιτς κατέφυγεν εἰς Ραγουζαν οἱ Ραγουζαῖοι πρὸς ἐξίλασμάν ἐπεμψαν πρέσβεις αἰτούμενοι συγγνώμην καὶ αὐ-

ζημάντε, τὸν ἐτησίως πληρονοόμενον ὑπ' αὐτῶν φόρον. Ταυτοχρόνως συνωμολογήθη καὶ πενταετὴς συνθήκη μετὰ τοῦ Ματθίου Κορβίνου τῆς Οὐγγαρίας.

Τῇ 1 μαΐου 1484 ἐπέμφθη ὁ στρατὸς διὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως κατὰ τῆς Μολδαβίας· τὸ δὲ βαρὺ πυροβολικόν μετεκομίσθη διὰ Μαύρης Θαλάσσης εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως.

Ἐν Ἀδριανουπόλει τότε κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου ἤρξατο ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ὁμωνύμου αὐτῷ τεμένους· ἐκτὸς δ' αὐτοῦ ἀνηγέρθησαν καὶ σχολεῖα, μαγειρεῖα ὑπὲρ τῶν πτωχῶν· ἡ δὲ ξυλίνη ἀγορὰ ἀποτεφρωθεῖσα ἀνωκοδομήθη λιθοκτιστος.

Τῇ 27 ἰουνίου ὁ Σουλτάνος μετὰ τοῦ στρατοῦ διέβη τὸν Δουνάβην πλησίον τοῦ Ἰσακταῖ ὅπου ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλχχίας προσεκύνησεν αὐτὸν προσφέρον τὸν φόρον καὶ προσέτι 20,000 στρατιώτας πρὸς ἐπικουρίαν. Τῇ 6 ἰουλίου ἐπολιόρησε τὴν Κιλίαν, φρούριον, καὶ τῇ 15 ἐκυρίευσεν αὐτήν· μετὰ τούτο ἐπολιόρησε καὶ ἐκυρίευσε καὶ τὸ φρούριον Ἀκεριαν.

Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1485 ἦλθον εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Σουλτάνου πρέσβεις τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς Αἰγύπτου· οἱ μὲν πρέσβεις τῆς Ἰνδικῆς φέροντες ὡς δῶρον ἐλέφαντας καὶ ἄλλα ἄγρια θηρία· ἀρώματα, χρυσόν, ἦλθον ἵνα συγχαρῶσιν αὐτῷ ἐπὶ τῇ εἰς τὸν Ἠρόνον ἀναβάσει τοῦ οὐ τῆς Οὐγγαρίας, ἵνα ἐπικυρώσωσι τὴν γενομένην πενταετῆ συνθήκην, οἱ δὲ τῆς Αἰγύπτου ἵνα αἰτήσωσιν συγγνώμην διὰ τὴν πρὸς τὸν Δζεμ. χορηγηθεῖσαν φιλοξενίαν.

Ὁ Σουλτάνος ἐπλήρωσε τιμῶν καὶ δώρων τοὺς πρέσβεις τῆς Ἰνδικῆς καὶ Οὐγγαρίας οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς τῆς Αἰγύπτου διότι διανοεῖτο νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πατρὸς ἦτοι νὰ κατακτήσῃ τὴν χώραν ταύτην.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἔλαβε καὶ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Ἰακούβ χάν, ἡγεμόνος τῶν Τουρκομάνων καὶ υἱοῦ τοῦ Οὐζοῦν Χασάν, εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἣν εἶχε πέμψει αὐτῷ ἀγγέλ-

λων τὴν ἀλωσιν τῆς Κιλίας καὶ τοῦ Ἀκερμάν. Ἀναφέρομεν δὲ τοῦτο διότι ἀμφοτέραι αἱ ἐπιστολαὶ ὁμολογοῦνται ὡς ἀριστουργήματα τῆς περσικῆς ῥητορικῆς· καὶ τὴν μὲν τοῦ Σουλτάνου εἶχε γράψαι ὁ ἰδιαιτέρως του γραμματεὺς Σιδη Μεχμέτ, τὴν δὲ τοῦ Ἰακούβ γὰρ ὁ σοφὸς καλλιγράφος καὶ ἱστοριογράφος Ἰδρίς, ὅστις μάλιστα τόσον ἐθαυμάσθη ἐπὶ τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὥστε προσεκλήθη κατόπιν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἔτυχε μερίστης εὐνοίας.

Καίτοι φίλος τῆς εἰρήνης ὁ Σουλτάνος εἶχεν ὅμως πολὺς ἀφορμὰς ἵνα κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου. Ἐκτὸς τῆς δυσχερεσκείας ἧτις ὑπῆρχεν ἀπὸ τῆς βασιλείας εἰσέτι τοῦ παρθητοῦ, ἐκτὸς τῆς δικωγῆς τῶν Αἰγυπτίων πρὸς τὸν Δζέμ, ὁ αἰγυπτιακὸς στρατὸς εἶχε καταλάβει διὰ τῆς βίας καὶ ἄνευ αἰτίου πολλὰ φρούρια πλησίον τῆς Γαρσοῦ καὶ τῶν Ἀδάνων καὶ ἠνώχλει τοὺς ὀθωμανοὺς ἐμπόρους καὶ προσκυνητὰς οἵτινες μετέβαινον εἰς Μέκκαν.

Ὁ διοικητὴς Καρμανίας Καρχαγιόζ πασσᾶς διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ ἀνακτήσῃ τὰ φρούρια, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου, ὅστις ἀρξάμενος τῷ 1485 διήρκεσε μέχρι τοῦ 1491. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Καρχαγιόζ πασσᾶς ἀνέκτησε τέσσαρα ἐκ τῶν καταληφθέντων φρουρίων, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα αὐτὸς τε καὶ οἱ ἄλλοι ὀθωμανοὶ στρατηγοί, ὁ Ἐρσέκ Ἀχμέτ πασσᾶς καὶ ὁ Ἰακούβ πασσᾶς, ἀπέτυχον εἰς τὰς μάχας. Ἐνεκ τούτου ἠναγκάσθη νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτὸς ὁ μέγας Βεζύρης Δαούτ πασσᾶς ὅστις νικήσας καὶ ἀπώθησας τοὺς Αἰγυπτίους ἐπανῆλθεν ἐν θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τῷ 1489 ἐκ νέου ἐξεστράτευσαν οἱ ὀθωμανοὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ καὶ τοῦ Ἐρσέκ Ἀχμέτ πασσᾶ κατὰ τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλὰ τῇ 1 ἀπριλίου ἐνίκηθησαν ἄν καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν ἀπώλεσαν καίτοι νικηταὶ πλείστους ἀνδρας φονευθέντας ἢ αἰχμηλωτισθέντας.

Αἱ ἀποτυχίαι αὗται ἠνάγκασαν εἰς ἐκστρατείαν αὐτῶν τὸν ἴδιον Σουλτάνον· ἐνῷ δὲ ἠτοιμάζετο νὰ διαβῇ τὴν Ἀσίαν ἦλθον πρέσβεις τοῦ ἡγεμόνος τῆς Τύνιδος ἰκετεύοντες ὑπὲρ συνομολογήσεως συνθήκης μετὰ τῆς Αἰγύπτου· ὑποδεχόμενος δ' αὐτοὺς εὐμενῶς ἔστειρεν εἰς τὴν εἰρήνην καὶ μετὰ ταῦτα ἐπικηγύρισε τὴν περιτομὴν τῶν ἐγγόνων του καὶ τὸν γάμον τῶν τριῶν θυγατέρων του.

Ἀποθανόντος τοῦ ἡγεμόνος τῆς Οὐγγαρίας Μιθίου Κορβίνου ἡ χώρα αὕτη κατεπαράσσετο ὑπὸ ἐπικρασιῶν καὶ τοῦτο μὲν ὁ Σουλτάνος διανοήθη νὰ κυριεύσῃ τὸ Βελιγράδιον, πρωτεύουσαν τῆς Σερβίας, ἀνακτηθεῖσαν ἐν τῷ μεταξύ ὑπὸ τῶν Σέρβων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πρότεινε τῷ δεσπότη τῆς Σερβίας Οὐϊλκ νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὸ Βελιγράδιον, τὸ Ἀλαϊτζανισάρ καὶ τὸ Σβορνίκιον καὶ ἄντ' αὐτῶν νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ ὁ Σουλτάνος ὡς μέλλοντα ἡγεμόνα τῆς Οὐγγαρίας τῆς ὁποίας ὁ θρόνος ἐχρέουεν. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀπάντησις τοῦ Οὐϊλκ ἦν ἀμφίβολος διετάχθη ὁ μὲν στρατὸς νὰ διευθυνθῇ κατ' αὐτοῦ καὶ τῆς Οὐγγαρίας, ὁ δὲ στόλος συγκείμενος ἐκ 300 πλοίων νὰ ἀναμείνη ἐν τοῖς ἀλβανικοῖς παραλίοις τὴν ἔλευσιν τοῦ Σουλτάνου.

Ἀφ' ἐνός ὁ μὲν στόλος κατέλαβε φρούριά τινα τῆς Βοσνίας, ὁ δὲ Σουλτάνος ἀφ' ἐτέρου ἀναχωρήσας ἐξ Ἀδριανουπόλεως διηυθύνθη τὸ πρῶτον εἰς Σοφίαν καὶ ἐκείθεν εἰς Μοναστήριον (Βιτώλια) καὶ Περλεπέ. Μετὰ βραχείαν δὲ διαμονὴν οὗτος μὲν ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀλλ' ὁ στρατὸς ὑπὸ τὰς διατάγας τοῦ Ἰακούβ πασσᾶ προέβαινε εἰς συνεχεῖς ἐκδρομὰς κατὰ τῆς Σερβίας, Οὐγγαρίας καὶ Αὐστρίας· ὁ πόλεμος οὗτος διήρκεσε τρία ἰσόκληρα ἔτη ἀπὸ τοῦ 1493 μέχρι τοῦ 1496 καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο πλείσταί φονικαὶ καὶ αἱματηραὶ συνεκροτήθησαν μάχαι ἀποθᾶσαι ἄλλοτε μὲν ὑπὲρ τῶν ὀθωμανῶν ἄλλοτε δὲ ὑπὲρ τῶν ἐναντίων. Τέλος συνομολογήθη τριετὴς ἀναχωρῆσὶς δυνάμει τῆς ὁποίας ἔμειναν ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν ὀθωμανῶν πολλὰ φρούρια τῆς Βοσνίας.

Κατὰ μάρτιον τοῦ 1497 ὁ μέγας Βεζύρης Δαούτ πασσαῶς οικειοθελῶς παρητήθη διασώσας τὴν εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου μέχρι τέλους καὶ λαθῶν ἐτήσιαν σύνταξιν 300,000 ἄσπρων· διάδοχος αὐτοῦ ἐγένετο ὁ Ἑρσέκ Ἀχμέτ πασσαῶς, γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον παυθεὶς οὗτος ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Ἰβραὴμ πασσαῶ, υἱοῦ τοῦ Χαλλήλ πασσαῶ, μεγάλου Βεζύρου τοῦ προηγουμένου.

Ἰωάννης ὁ Ἀλβέρτος, ἡγεμὼν τῆς Πολωνίας, ἐποφθαλμίων τὴν Μολδαυίαν ἐζήτει πρόσφασιν ὅπως λύσῃ τὴν ὑφισταμένην μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν εἰρήνην καὶ ἔνεκα τούτου πρέσβαιεν εἰς συνεχεῖς ἐκδρομαί· ὁ Βελή βέης, δικικητῆς τῆς Σιλιστρίας, διαταχθεὶς νὰ ἐκστρατεύσῃ κατ' αὐτοῦ εἰσήλασεν εἰς τὴν Πολωνίαν, συνεκρότησε πλείστας μάχας καὶ κατενίκησεν ἐπανειλημμένως τοὺς Πολωνούς.

Τῷ 1492 Ἰβάν ὁ Γ', τσάρος τῆς Ρωσσίας, προέτεινε διὰ τοῦ φίλου του χάνου τῆς Ταυρικῆς Μεγλί Γκιραὶ συνθήκην φιλίας τῷ Σουλτάνῳ· οὗτος δ' ἀπήντησε τῷ χάνῳ τὰ ἑξῆς. «Ἰβάν ὁ μονάρχης τῆς Μόσχας ἴναι ἀδελφός σου θὰ ἴναι καὶ ἰδικός μου ἀδελφός». Τῷ δὲ 1495 ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ πρῶτος ῥώσσοις πρεσβευτῆς Μιχαὴλ Πλέστσεϊβ φέρων συστατικὰς ἐπιστολάς τοῦ χάνου τῆς Ταυρικῆς καὶ αἰτούμενος ἀσφαλείαν ἐν ταῖς ὀθωμανικαῖς χώραις ὑπὲρ τῶν ῥώσσων ἐμπόρων· ἐπειδὴ δὲ ὁ πρεσβευτῆς οὗτος παρουσιασθεὶς τῷ Σουλτάνῳ δὲν συνεμορφώθη τῇ ἐπιμοταξίᾳ τῆς αὐτῆς ἀπεπέμφθη ἄπρακτος καὶ μετὰ τέσσαρα ἔτη ἕτερος πρεσβευτῆς, ὁ Ἀλέξιος Γολοκχαστόβ, ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν συνοδευόμενος ὑπὸ ῥώσσων ἐμπόρων καὶ τὴν αὐτὴν αἰτήσιν ὑποβάλλων· ὁ Σουλτάνος ἐδέξατο τούτον μετ' εὐμενείας καὶ συγκατένευσε εἰς τὰ αἰτούμενα· ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης χρονολογοῦνται αἱ πρῶται διπλωματικαὶ σχέσεις μεταξύ Ὀθωμανῶν καὶ Ῥώσσων.

Ἐκτὸς τῶν μετὰ τῆς Ρωσσίας συναφθεισῶν σχέσεων, ταυτῶνται συνήφθησαν ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ καὶ

μετὰ πλείστων ἄλλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, συντελέσασαι λίαν εἰς τὸ νὰ καταδειχθῇ ἡ μεγίστη ἰσχύς τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους· ἐξ ἰταλικῶν κράτη εἶχον συγχρόνως ἐπικυκλωθῆ τὴν βοήθειαν καὶ εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου· ὁ πάπας, ἡ Φλωρεντία, ἡ Πίσσα, τὰ Μεδιόλανα, ἡ Νεάπολις καὶ ἡ Ἰσχυρὰ Βενετία· οἱ πρέσβεις ἀπάντων τῶν κρατῶν τούτων εἶχον μεταβῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα προσκυνήσωσι τὸν Σουλτάνον.

Ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία ἐκραταιοῦτο ὁλονὲν καὶ ἰσχυροποιεῖτο· ἑπτὰ υἱοὶ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ διηύθυνον ἑπτὰ ἐκ τῶν εὐφροωτέρων καὶ πλουσιωτέρων ἐπαρχιῶν τῆς Ἀνατολῆς· αἱ δὲ θυγατέρες αὐτοῦ εἶχον νομφευθῆ ἰσχυροὺς ἡγεμόνας, τὸν τῆς Αἰγύπτου καὶ τὸν μέλλοντα διάδοχον τοῦ περσικοῦ θρόνου ἔγγονον τοῦ Οὐζζούν Χασάν ὡς καὶ τοὺς διασημοτέρους τῶν ὀθωμανῶν ὑπουργῶν καὶ στρατηγῶν.

Τὸ αὐτοκρατορικὸν διβάνιον (συμβούλιον) συνήρχετο ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου τετράκις τῆς ἑβδομάδος, κατὰ δευτέραν, τρίτην, σάββατον καὶ κυριακὴν· ἡ παρασκευὴ ἦν καθιερωμένη διὰ τὰς ἐν ταῖς τεμένεσι προσευχάς, ἡ δὲ τετάρτη καὶ πέμπτη εἰς ἀνάπαυσιν.

Τὰ στρατιωτικὰ ἡκμαζόν ὡσαύτως· ὁ μὲν στρατός συνέκειτο ἐν καιρῷ εἰρήνης ἐξ ἐξήκοντα καὶ τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν παντὸς ὅπλου, ὁ δὲ στόλος ἐκ διακοσίων ἐξήκοντα μεγάλων καὶ μικρῶν πλοίων ἦν ἔτοιμος εἰς ἀπόπλουν ἐν πάσῃ στιγμῇ. Ἦνθουν ὡσαύτως καὶ τὰ οἰκονομικὰ· αἱ δὲ ἐτήσιοι πρόσδοι τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους ἀνήρχοντο εἰς τρία ἑκατομμύρια δουκάτων.

Ἡ μετὰ τῶν Βενετῶν εἰρήνη δὲν διτηρήθη ἐπὶ πολὺ ἔνεκα πρὸ πάντων τῶν προτροπῶν τὰς ὁποίας ὑπέβαλλον τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ οἱ πρέσβεις τῶν λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Οὕτω δὲ κατὰ μῆνα ἰούνιον τοῦ 1499 ὁ Σουλτάνος ὤρμησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν μὲν Μουσταφᾶ πασσαῶν, βεηλέρβεην Ρούμελης, διέταξε νὰ διευθυνθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ κατὰ τοῦ φρουρίου Ναυπάκτου, τὸν δὲ Δαούτ

πασσάν, ἀρχιναύαρχον, νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στόλον κατὰ τοῦ αὐτοῦ φρουρίου. Ἐναντίοι ἄνεμοι ἠνάγκασαν τὸν στόλον νὰ μένῃ ἠγυροβολημένος πρὸ τῆς νήσου Οἰνούσης ἢ Σαπιέντζας· ὅτε δὲ πνευσάντων οὐρίων ἀνέμων ἠθέλησαν οἱ Ὀθωμανοὶ νὰ ἐξέλθωσιν εὐρέθησαν ἐνώπιον τοῦ βενετικοῦ στόλου συγκεκλιμένοι ἐξ 150 πλοίων καὶ καλύοντος αὐτούς. Τοῦ μὲν ὀθωμανικοῦ στόλου ναύαρχοι ἦσαν ὁ Δαοὺτ πασσάς, ὁ Κεμάλ Ρεῖζ καὶ ὁ Μπορὰκ Ρεῖζ, τοῦ δὲ βενετικοῦ ὁ Γκριμάνης, ὁ Λορεδάκος καὶ ὁ Ἀλυμπῆν Ἀντώνιος· τῇ 28 ἰουλίου γενομένης νυμαχίας οἱ Βενετοὶ ἐνίκηθησαν, ὁ δὲ ὀθωμανικὸς στόλος προχωρήσας κατέλαβε τὴν Νκύπκικτον, ἧτις διὰ τὴν θέσιν τῆς ἐθεωρεῖτο ὁ προμαχὼν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ παραλίω βενετικῶν κτήσεων· ὁ Σουλτάνος ὅστις ἦν παρῶν μετὰ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου διέταξε τὴν ἀνέγερσιν πλησίον τῆς Ναυπάκτου, καὶ κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόλπου, πέντε φρουρίων καὶ τὴν ναυπήγησιν τεσσαράκοντα πλοίων ὁμοίων τοῖς βενετικοῖς· ἕνα κατὰ τὸ ἐπιόν ἔτος ἐπιχειρήσῃ τὴν ἄλωσιν τῆς Μεθώνης καὶ Κορώνης ἰσχυρῶν ὡσαύτως φρουρίων ἐν τῇ πελοποννησιακῇ παραλίᾳ ἀνηκόντων τοῖς Βενετοῖς· μετὰ ταῦτα αὐτὸς μὲν ἐπέστρεψε διὰ ξηρᾶς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ στόλος ἔμεινεν ἕνα διαχειμῶσιν παρὰ τὴν Κόρινθον.

Καθ' ἣν ἡμέραν ὁ Σουλτάνος εἰσῆρχετο εἰς Ἀδριανούπολιν ἐτελεύτησεν ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβραήμ πασσάς διατηρήσας τὸ ἀξίωμα μέχρι θανάτου· ἀντ' αὐτοῦ δὲ διορίσθη ὁ Μεσίχ πασσάς ὁ ἄλλοτε πολιορκήσας τὴν Ῥόδον.

Ὁ Ἰσκανδέρ πασσάς κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον διέτρεχε τὴν Βοσνίαν νικῶν ἐπανειλημμένως τοὺς Βενετούς. Οὗτος ὡς καὶ ὁ Ἀλῆ πασσάς Μιχάλογλους, ἀμφότεροι διοικηταὶ τῶν ἀκιντζίδων (ἰππέων), ὁ Βελῆ βέης καὶ ὁ Ἀλῆ πασσάς ἐπὶ τριάκοντα ἔτη ἐξηκολούθησαν ἐπιτιθέμενοι κατὰ τῆς Αὐστρίας, Οὐγγαρίας, Τρανσυλβανίας, Βοσνίας, Σερβίας καὶ Πολωνίας πολλάκις νικήσαντες.

Οἱ Βενετοὶ μικρὸν ὕστερον ἀνεκουρίσθησαν κυριεύσαντες τὴν Κεφαλληνίαν καὶ Πρέβεζαν ἀνηκούσας μέχρι τότε τοῖς Ὀθωμανοῖς.

Τῷ ἐπιόντι ὁμοῦς ἔπει ὁ Σουλτάνος ἐκστρατεύσας ἐκ νέου εἰς Πελοπόννησον ἐπολιόρκησε διὰ τε ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης τὴν Μεθώνην, Κορώνην καὶ τὴν Πύλον ἢ Ναυαρίνον καὶ ἐκυρίευσεν τὴν μὲν Μεθώνην τῇ 10 αὐγούστου τὴν δὲ Κορώνην τῇ 20, καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας καὶ τὴν Πύλον.

Εἰσελθὼν τῇ 10 αὐγούστου καὶ ἡμέρᾳ παρασκευῇ εἰς τὴν Μεθώνην ἕνα τελέσῃ τὸ προσκύνημα ἐν τῷ μεγάλῳ ναφῷ καὶ βλέπων τὸ ὕψος τῶν τειχῶν καὶ τὸ βάθος τῆς τάφρου ἀνέκραξεν «Ὁ Θεὸς ἔδωκέ μοι τὴν πόλιν ταύτην διὰ τῆς ἀνδρείας τοῦ βεηλέρβεή μου Σινὰκ πασσά καὶ τῶν γιαντισάρων μου»· ὁ δὲ γιαντίσαρος ὁ ἀναβάς πρῶτος εἰς τὸ τεῖχος ἔλαβεν ὡς ἀμοιβὴν μίαν τῶν πλουσιωτέρων ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους· ὁ δὲ τότε Νισαντζῆ Γαζῆ βέης, γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας καὶ δεινὸς περὶ τὸ γράφειν, συνέταξε τὰς περὶ τῶν ἀλώσεων τούτων ἀγγελτηρίους ἐπιστολάς πεμφθείσας εἰς πάντας τοὺς ἡγεμόνας τῆς Ἀσίας καὶ Αἰγύπτου, εἰς τοὺς διοικητὰς τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν καὶ εἰς τοὺς βασιλεῖς Ἰσπανίας, Γαλλίας, Πολωνίας καὶ Οὐγγαρίας.

Τὰς νίκας ταύτας βλέποντες οἱ χριστιανοὶ ἡγεμόνες τῆς δυτικῆς Εὐρώπης ἀπεφάσισαν νὰ συνασπισθῶσι κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν· οὕτω δὲ τῇ δευτέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ ἔτους 1501 ὑπεγράφη ἐν Ῥώμῃ συμμαχία τοῦ πάπα, τῆς Βενετίας, τῆς Γαλλίας, Οὐγγαρίας καὶ Ἰσπανίας. Καὶ διὰ ξηρᾶς μὲν οἱ συμμαχικοὶ στρατοὶ οὐδὲν σχεδὸν κατώρθωσαν, μόνον δὲ διὰ θιλιάσης συνενωθέντες ὁ γαλλικὸς, ἰσπανικὸς καὶ βενετικὸς στόλος ἐπολιόρκησαν κατ' ἀρχὰς τὴν Μιτυλήνην ἐπὶ εἰκοσιν ἡμέρας. Ἀγανακτήσας ὁ Σουλτάνος ἐπὶ τῇ ἐπιδρομῇ ταύτῃ ἐπέμφεν εἰς ἐπικουρίαν τῆς νήσου τὸν Ἐρσέκ Ἀχμέτ πασσάν καὶ Σινέκ πασσάν, ἀλλ' ἅμα οὗτοι ἐφθασαν, οἱ χριστιανοὶ ναύαρχοι μὴ ἀναμένοντες τὴν

ἐπικουρίαν τοῦ ταξίρχου τῆς Ρόδου ἐρχομένου μετὰ 29 πλοίων, ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπέπλευσαν· φοβερὰ τρικυμία καταλαβοῦσα τὰ γαλλικὰ πλοία πλησίον τῶν Κυθέρων κατέθραυσε σχεδὸν ἅπαντα, ὀλίγων μόνον ναυτῶν διασωθέντων· νέος δὲ γαλλικὸς στόλος συνενωθείς μετὰ τοῦ βενετικῶ ἐκυρίευσε τὴν νῆσον Λευκάδα.

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1501 ἐκρχεῖσθαι πυρκαϊῆς ἐν Γαλατᾷ Κωνσταντινουπόλεως ἀνετινέχθη ἡ πυριτιδαποθήκη, ἐρονεύθησαν δὲ ὑπὸ τῶν ἐκσπενδονισθέντων λίθων ὁ μέγας Βεζύρης καὶ ὁ δικαστὴς τῆς πόλεως (μουφτῆς) παρόντες καὶ ἀγωνιζόμενοι πρὸς κατάσβεσιν τοῦ πυρὸς, μέγας δὲ Βεζύρης διωρίσθη ὁ Ἄλῃ πασσαῶ.

Ὁ Σουλτάνος φύσει εἰρηνικὸς χαρακτῆρος ἔθηκε τέρμα εἰς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ πολέμους κλείσας συνθήκην μετὰ τῶν Βενετῶν ὑπογραφεῖσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 14 δεκεμβρίου 1502 ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τοῦ πρέσβεως τῆς Βενετίας Ζαχαρίου Φρίσκ. Κυριώτατοι ὄροι τῆς συνθήκης ἦν ἡ παράδοσις τῆς Λευκάδος τοῖς Ὀθωμανοῖς καὶ ἡ πληρωμὴ τοῖς ἰδίους 34,000 δουκᾶτων.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξεργήθησαν σπουδαῖαι ταραχαὶ ἐν Καραμανίᾳ ἀλλ' ὁ πρῶν μέγας Βεζύρης Μεσίχ πασσαῶς ἐπανερχόμενος ἐκ Μένκας καὶ οἱ ἡγεμονόπαιδες Ἀχμέτ, διοικητῆς Ἀμασειᾶς, Σαχινσάχ, διοικητῆς Καραμανίας καὶ Μεχμέτ, διοικητῆς Γενί-σεῖρ, κατετρόπωσαν τοὺς ἀντάρτας καταδιώξαντες αὐτοὺς πέραν τῆς Ταρσοῦ εἰς Χιλιόπιον.

Ταυτοχρόνως ὁ Σουλτάνος ὑπεδέξατο ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς ἀκρόασιν τὸν πρεσβευτὴν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Περσίας πρὸ πολλοῦ χρόνου ἀρικόμενον καὶ μὴ γενόμενον δεκτόν. Δῶρα τοῦ πρεσβευτοῦ τούτου ἦσαν τέμπητες, κάμηλοι, δρομάδες, τέσσαρα Κορᾶνια καὶ μία παγκόσμιος ἰσορία.

Τῷ 1503 τῇ μεσιτεῖᾳ τῶν Βενετῶν συνομολογήθη συνθήκη εἰρήνης καὶ μετὰ τῆς Οὐγγαρίας τῆς ὁποίας ὁ βασιλεὺς Βλαδίσλαος περιέλαβεν ἐν τῇ συνθήκῃ ὡς κτήσεις τοῦ τῆν Οὐγγαρίας, Βοεμίας, Δαλματίας, Κροατίας, Σλαβω-

νίαν, Μοραβίαν, Σιλεσίαν, Λουπατίαν, Μολδαβίαν καὶ Βλαχίαν· αἱ δύο τελευταῖαι αὐταὶ ὄφειλον κατὰ τὴν συνθήκην νὰ πληρώνωσι φόρον τῇ τε Τουρκίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ.

Τὸ πρῶτον συμβᾶν μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῶν συνθηκῶν τούτων ἦν ἡ κατατρόπωσις τοῦ ἰσχυροῦ πειρατοῦ Καρατουρμῆς ὅστις ἔλυμαίνετο τὰς νήσους καὶ τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ κατὰ τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἀνάγκη νὰ σταλῇ στόλος ἐκ δέκα πλοίων.

Δεύτερον συμβᾶν εἶναι ἡ ἀναχώρησις εἰς Αἴγυπτον τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου, Κορκοῦδ. Οὗτος δυσαρεστηθεὶς κατὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἄλῃ πασσαῶ καὶ μιμούμενος τὸ παράδειγμα τοῦ θεοῦ του Δζέμ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς ἀγίας πόλεις Μένκκν καὶ Μεδινάν. Τῇ 29 μαΐου 1509 ὁ ἡγεμονόπαις οὗτος εἰσῆλθεν ἐν μεγάλῃ πομπῇ εἰς Κάϊρον καὶ ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου, ὅστις ἔταξεν αὐτῷ καὶ τῇ συνοδίᾳ του ὡς ἡμερήσιον σιτηρέσιον πεντακόσια πρόβατα, πέντε χιλιάδας λίτρας ζακχάρεως, πεντήκοντα τρία μόδια ὀρύζης, 2,000 ὄρνιθας, 2,000 χῆνας, 5,000 λίτρας μέλιτος καὶ τρία βαλάντια χρυσοῦ· ἐκάθισεν αὐτὸν ἐπὶ θρόνου πλησίον του καὶ τῷ ἀπένευσε πλείστας τιμὰς, δὲν συγκατένευσε ὅμως νὰ τῷ παράσχῃ βοήθειαν καὶ συμμαχίαν κατὰ τοῦ πατρὸς του Σουλτάνου Βαγιαζίτ. Τοῦτο κατανοήσας ὁ Κορκοῦδ ἐγρᾶψε τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ παρακαλῶν αὐτὸν νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ τῷ πατρὶ καὶ τύχῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἄδειαν τοῦ ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ἔδρην τῆς διοικήτεώς του ἐν Κιλικίᾳ· ἡ αἴτησις του ἐγένετο δεκτὴ καὶ οὕτως ἐπανῆλθεν· ὁ ἡγεμονόπαις οὗτος διεκρίνετο, ὡς καὶ ὁ θεὸς του Δζέμ, ἐπὶ βαθείαις γνώσεσιν, ἦν ἀριστος ποιητῆς, φιλόλογος, φιλόσοφος καὶ μουσικὸς ὧν ἐντριβῆς τοῦ νόμου συνέγραψε πολλὰ περὶ διαφόρων ἀμφιβόλων ζητημάτων καὶ ἠγαπάτο διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν σοφῶν καὶ νομομαθῶν τῆς ἐποχῆς του.

Τῇ 14 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1509 ἐγένετο φε-

θερώτατος σεισμός ἐν Κωνσταντινουπόλει, καταστρέψας ἐκ θεμελίων ἑκατὸν ἐννέα τεμένη, χιλίας ἐβδομήκοντα οἰκίας, πάντα τὰ χερσαία διπλᾶ τείχη τῆς πόλεως, μέρος τῶν θαλασσίων, τοὺς ἑπτὰ πύργους καὶ τὸν περίβολον ὡς καὶ τὸν πύργον τοῦ Λεάνδρου· πολλὰ χιλιάδες ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδῶν ἀπώλοντο ὑπὸ τῆ ἐρείπια. Ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἡμέρας ἐσειέτο ἡ γῆ καὶ ὄχι μόνον ἡ Κωνσταντινούπολις ἀλλὰ καὶ ἄλλαι πόλεις ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ ἐβλάβησαν ὡς καὶ τὸ Διδυμότειχον, ἡ Καλλιπόλις καὶ λοιπαί· ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἡ θάλασσα ὑψώθη τοσοῦτον ὥστε ἐχύνετο ἐντὸς τῆς πόλεως, πολλὰ ὑδραγωγεῖα ἀνετράπησαν καὶ προάστεια ἠρημώθησαν.

Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ ἐπικολούθησεν ὁ σεισμός μετὰ σφοδρᾶς καταγίδας, ὁ δὲ ποταμὸς Ταίναρος ἐπλημμύρησε· τότε δὲ συγκαλέσας ὁ αὐτοκράτωρ συμβούλιον βεζυρῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν του εἶπεν αὐτοῖς· «Ἐνεκα τῶν σκληροτήτων καὶ καταπιέσεων τὰς ὁποίας ἐπιβάλλετε εἰς τοὺς λαοὺς, οἱ στεναχμοὶ αὐτῶν ἀνέβησαν μέχρι οὐρανοῦ καὶ προεκάλεσαν τὴν ὀργὴν του συνέλθετε καὶ ἔστε ἦπιοι καὶ προσηνεῖς ἐν τῷ μέλλοντι». Ταυτοχρόνως δὲ διέταξε νὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῶν τειχῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· τρισχίλιοι οἰκοδόμοι καὶ ἄλλοι τόσοι βοηθοὶ αὐτῶν συνθηροῦσθησαν καὶ ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς 29 μαρτίου μέχρι τῆς 1 ἰουνίου 1510 ἀνοικοδομήθησαν οὐ μόνον τὰ τείχη τῆς Πόλεως καὶ τοῦ Γαλιαῖ ἀλλὰ καὶ τὰ προάστεια καὶ οἱ ἑπτὰ πύργοι καὶ ὁ πύργος τοῦ Λεάνδρου καὶ τὰ νέα ἀνάκτορα καὶ αἱ γέφυραι τοῦ μικροῦ καὶ μεγάλου Τσεκμετζέ καὶ τὰ τείχη τῆς Σηλυβρίας.

Μέγα συμπόσιον προσηνέχθη ἐν τῇ περιστάσει τῆς ἀνοικοδομήσεως καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οἱ πτωχοὶ ἔτραγον καὶ ἔπινον ἐντὸς ἀργυρῶν ἀγγείων· τοσαύτη ἦν ἡ εὐδαιμονία καὶ ὁ πλοῦτος τῆς αὐτοκρατορίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος ποθῶν πάντοτε τὴν εἰρήνην

ἐνίργησε τὴν ἀνανέωσιν τῶν συνθηκῶν μετὰ τῆς Βενετίας, Οὐγγαρίας καὶ Πολωνίας καὶ συνάμα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας τοῦ κράτους διένειμε τὴν διοίκησιν τῶν ἐπαρχιῶν εἰς τοὺς υἱοὺς του· οἱ υἱοὶ αὐτοῦ Σαχινσάχ, Κορκουδ, Ἀχμέτ καὶ Σελίμ ἐκυβέρνων τὰς ἐπαρχίας τῆς Καρχαμανίας, τοῦ Τεκκέ, τῆς Ἀμασειας καὶ τῆς Τραπεζούντος· τῷ δὲ Σουλεϊμάν, ἐγγόνῳ τοῦ Σουλτάνου καὶ υἱῷ τοῦ Σελίμ, ἐδόθη ἡ διοίκησις τοῦ Μπολοῦ πλησίον τῆς Προύσης, ἀλλ' ὁ Ἀχμέτ δυσαρεστηθεὶς ἔγραψε πρὸς τὸν πατέρα του παραπονούμενος διότι τὸ Μπολοῦ ἐκεῖτο ἐπὶ τῆς οδοῦ τῆς Ἀμασειας, ἦν αὐτὸς ἐκυβέρνα, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐνέδωκε καὶ διώρισε τὸν Σουλεϊμάν διοικητὴν τῆς Θεοδοσίας ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Τοῦτο ἐξήρθε τὸν ἡγεμονόπαιδα Σελίμ, ὅστις μεταβὰς εἰς Εὐρώπην εἰσῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ ἐπεχείρησεν ἀντίστασιν, ἀλλ' ἐνίκηθη κατὰ κράτος πλησίον τῆς Ἰσορλοῦ διαφυγῶν μόλις χερὶς εἰς τὴν ὠκυποδιάν τοῦ μέλανος ἵππου ὅστις ὠνομάζετο Καρχαμπολὺτ (μέλαν νεφός).

Ἐν τούτοις ὁ ἡγεμονόπαις Κορκουδ μαθὼν τὴν ἤτταν τοῦ Σελίμ καὶ ταυτοχρόνως προσβληθεὶς ὑπὸ ἀνταρτικῶν τινων ληστρικῶν συμμοριῶν τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦν ὁ δερβίσης Σεϊτάν κολουῦ (δούλος τοῦ διαβόλου) ἔλαβε καὶ τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας Σαρουχάν καὶ ἀπασχολήθη νὰ καταδιώξῃ τὸν Σεϊτάν κολουῦ καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του.

Ὁ δερβίσης οὗτος ἐκαλεῖτο ἰδίως Σάχ κουλῆ (δούλος τοῦ Σάχου) διότι κατέστη ὀπαδὸς τῶν Σιτῶν ἢ ὀπαδῶν τοῦ Ἀλῆ ἠρησκομανῶν ὀπαδῶν τοῦ Σάχου τῆς Περσίας Ἰσμάήλ· οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ θεωροῦντες αὐτὸν ὡς ἐπικίνδυνον ἀντάρτην ἀπεκάλεσαν Σεϊτάν κολουῦ.

Ὁ βεηλέρβης τῆς Ἀνατολῆς Καρχαμιζ πάσας διετάχθη νὰ καταδιώξῃ καὶ αὐτὸς τοὺς ἀντάρτας τούτους, ἀλλ' ἐνίκηθη φονευθεὶς ἐν τῇ μάχῃ. Τότε ἐξεστράτευσεν κατὰ τοῦ Σάχ κολουῦ αὐτὸς ὁ μέγας Βεζύρης καὶ δοθείσης μάχης κατ' αὐγούστον τοῦ 1511 ἐφονεύθη ἐν αὐτῇ ὁ Σάχ κολουῦ

καὶ ὁ στρατὸς του διεσκορπίσθη· μετ' ὀλίγον δὲ ἀπέθανε καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασσάς.

Οὗτος διέπρεψε καὶ ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ ἐπὶ μεγαλοφυίᾳ· ἦν φίλος καὶ προστάτης τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων· ἠκοδόμησεν ἐν Κωνσταντινουπόλει δύο τεμένη καὶ μίαν ἀκαδημίαν· καθ' ἕκαστον δὲ μῆνα προσκαλῶν τοὺς λογίους συνεζήτει καὶ διένεμεν αὐτοῖς ἀργύρια· πλείστα συγγράμματα ἀφιερῶθησαν αὐτῷ ἐν οἷς καὶ ἡ ἱστορία τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Πέρτου Ἰδρίξ.

Ὁ Σουλτάνος φιλόστοργος πατὴρ καὶ φύσει φιλόκλιτος εἶχε συγχωρῆσαι τὰ ἄτοπα κινήματα τοῦ Σελίμ καὶ διώρισεν αὐτὸν διοικητὴν τῆς Σεμιέδρας ἐν Σερβίᾳ· ἐπειδὴ δὲ ὁ ἡγεμονόποις Ἀχμέτ ἤρξατο συνταράττων τὰς ἀσιατικὰς χώρας ὁ Σελίμ προσεκλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκείθεν ἐμελλε νὰ ἀποσταλῆ εἰς Ἀσίαν ἵνα κλητυχάσῃ τὴν χώραν.

Ἄλλ' ὁ Σουλτάνος γέρων ἤδη καὶ πάσχων, ἐπιθυμῶν δὲ τὴν εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν παρητήθη τοῦ θρόνου ὑπὲρ τοῦ Σελίμ καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν γενέθλιόν του πόλιν τὸ Διδυμότειχον ἵνα ἐκεῖ ἐγκαταβῶσῃ, ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἐτελευτήσεν ὑπὸ τῆς ἀσθενείας.

Τὸν πατέρα ἀναχωροῦντα συνώθευσεν ὁ νέος Σουλτάνος Σελίμ μέχρι τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως (Ἐδिरνέ καπούσου), ἠσπάσατο μετὰ δακρύων τὴν χεῖρά του καὶ ἤκουσε μετὰ προσοχῆς τὰς πατρικὰς του ἐντολὰς καὶ νοουθεσίας.

Ὁ Σουλτάνος Βαγιαζίτ ἦν παχύσαρκος τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐξείκονε μᾶλλον τὴν μελαγχολίαν. Διεκρίθη ὡς ἀγαθὸς ἡγεμὼν καὶ φιλοστοργότατος πατὴρ· ἀπεστρέφετο τοὺς πολέμους καὶ κατ' ἀνάγκην μόνον ἐπεχειρεῖ τοιοῦτους. Ἠγάπα τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ἐλάτρευε τὰς ἀρχαιότητας καὶ ἦν δεινότατος εἰς τὴν ἀστρονομίαν καὶ θεολογίαν· ἐτήρει αὐστηρὰν διαίταν καὶ ἦν ἐχθρὸς τῆς οἰνοποσίας καὶ τῶν ἡδονῶν.

Πρῶτος αὐτὸς ἐγκατέλιπε τὸ μέχρι τῆς ἀναρρήσεώς του

εἰθισμένον χρυσοῦν κρᾶνος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ προετίμησεν ὑψηλὸν κυλινδρικὸν κάλυμμα ὅπερ διειρηθή μετὰ ταῦτα.

Ἦν φιλελεῆμων καὶ ἐθαπνίσθη εἰς ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν σπουδαία ποσὰ ἀνεληθόντα ὀλικῶς εἰς 8,600,000 ἄσπρων. Ἐπέμπε δὲ κατ' ἔτος εἰς Μέκκκν 14,000 δουκάτων.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἠκοδόμησε τὸ ὀμῶνυμὸν του τέμενος (Σουλτάν Βαγιαζίτ Ἰζαμισί) ὅπερ ἀπεπερατώθη ἐντὸς δέκα ἐτῶν καὶ ἀποκαλεῖται ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν συγγραφέων ὀμφαλὸς τῆς πρωτευούσης· ἐπρόικιτε δ' αὐτὸ διὰ πλουσίων προσόδων· ἐν Ἀδριανουπόλει ὡσαύτως ἀνήγειρεν ἕτερον ὀμῶνυμὸν του τέμενος ὡς καὶ πτωχοκομεῖον, νοσοκομεῖον καὶ λουτρῶνα· ἠκοδόμησεν ὡσαύτως καὶ πολλὰς μεγάλας γεφύρας ἐν Ἀσίᾳ.

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ διέπρεψαν ἐξήκοντα διάσημοι ἄνδρες διακρινόμενοι ἐπὶ φιλολογίᾳ, φιλοσοφίᾳ, ποιήτει, ἀστρονομίᾳ καὶ ἄλλαις ἐπιστήμασι· πάντες οὗτοι ὑπεστηρίζοντο ὑπ' αὐτοῦ· τοσαύτη δ' ἦν ἡ πρὸς τοιοῦτους ἄνδρας ἀγάπη του, ὥστε ὑπεστηρίζεν, ἠθικῶς τε καὶ χρηματικῶς, καὶ πολλοὺς ἄλλους διατρέθοντας ἐντὸς τῆς αὐτοκρατερίας του.

9^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ, ΣΕΛΙΜ Ο Α΄

(ὁ Ἀχαμπτος)

Βασιλεύσας 8 ἔτη.

(Ἔτος· Ἐγείρας 918—926 ἢ 1512—1520 μ. Χ)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς.
Ἐσωτερικὰ γεγονότα.—Ἰπολοχὴ τῶν πρέσβειων τῶν ὑποτελῶν κρατῶν.—Πόλεμος μετὰ τῆς Περσίας.—Μάχη ἐν Τσαλδिरάν.—Ἀλωσις τοῦ Τεμπρίτζ.—Κατάκτησις τῆς Αἰγύπτου.—Νίκη ἐν Δαβίκ.—Νίκη ἐν Καίρω κατὰ τῶν Μαμελούκων.—Κατάληψις τῶν δικαιωμάτων τῶν Ἀβασσιδῶν.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Σελίμ.

Εἰ καὶ οἱ ἱστορικοὶ διαφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν χαρακτῆρα τοῦ Σουλτάνου Σελίμ, δυνάμεθα ὁμῶς νὰ ἐξαγάγωμεν θε-
(ΕΠΙΘΟΜ. ΒΙΟΓΡΑΦ. ΙΣΤΟΡΙΑ) 8.

τικόν συμπέρασμα ὅτι ὁ ἡγεμῶν οὗτος διεκρίθη ἐπὶ πολλοῖς προτερήμασιν.

Ἦν ὑψηλοῦ ἀναστήματος, εὐστροφὸς ἀλλὰ βραχυσκελής· εἶχε τὸ πρόσωπον στρογγύλον καὶ ἐρυθρόν, μεγάλους καὶ μελανὰς τοὺς ὀφθαλμούς, μελαίνας καὶ δασυτάτας τὰς βλεφαρίδας, μέλανα καὶ δασύτατον ὡσαύτως τὸν μύστακα καὶ οὕτως ἐφαίνετο ὡς δασυχαίτης λέων· πρὸς τὴν μέχρι τότε ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν οὗτος ἐξύριζε τὸ γένειον καὶ ἔφερεν ἐπὶ κεφαλῆς, ἀντὶ κυλινδροειδοῦς καλύμματος, σφαιροειδές, κατὰ μίμησιν, ὡς ἔλεγε, τοῦ στέμματος τοῦ Πέρσου βασιλέως Χοζρόου ἀκμάσαντος ἐν πολλῶ προγενεστέρῳ ἐποχῇ. Ὀνομάσθη δὲ τὸ κάλυμμα τοῦτο Σελιμίε.

Στρατηγὸς ἱκνὸς καὶ πολεμικώτατος ὁ Σουλτάνος Σελίμ πρωτίστην αὐτοῦ φροντίδα καὶ μέριμναν ἐθεώρει τὴν ἐσωτερικὴν πρὸ πάντων εὐταξίαν τοῦ κράτους καὶ συχνάκις μετημερισμένος διέτρεχε τὰς ἀγορὰς καὶ λοιπὰ μέρη τῆς πρωτευούσης ἵνα ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως κρίνῃ ἐὰν οἱ ὑπουργοὶ του διηύθουν καλῶς τὰ τῆς αὐτοκρατορίας πράγματα· ἅμα δὲ παρετῆρει τὴν ἐλαχίστην ἔλλειψιν ἐτιμῶρει αἰσθητότατα τοὺς ἐνόχους καὶ πρὸ πάντων ἐθεώρει ὑπεύθυνον τὸν μέγαν Βεζύρη· ἦτο ὀξύθυμος ἐκ φύσεως καὶ αἰσθητότατος ὥστε ἐπωνομάσθη ἄκαμπτος· τοσοῦτος δ' ἦν ὁ τρόμος τῶν μεγάλων Βεζυρῶν καὶ τηλικούτων οὗτοι διέτρεχον κίνδυνον ὥστε ὅταν τις ἤθελε νὰ καταρσθῇ τινα τῶ πύχετο νὰ γείνη μέγας Βεζύρης τοῦ Σουλτάνου Σελίμ.

Ὁ ἡγεμῶν οὗτος ἠγάπα, ἐλάτρευε καὶ ὑπεστήριζε τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας, διήρχετο δὲ τὰς μὲν νύκτας ἀναγινώσκων ἢ γράφων, τὰς δ' ἡμέρας ἢ κυνηγῶν ἢ ἀσκούμενος εἰς τὰ ὄπλα· ἦτο λιτός τὴν διαίταν καὶ ἀπέφραγε τὰς ἡδονὰς καὶ κραυπάλας· διώριζε τοὺς λογίους καὶ εὐπαιδεύτους εἰς σπουδαίας θέσεις τοῦ κράτους.

Ἀναγορευθεὶς Σουλτάνος τὰς μὲν πρώτας ἡμέρας προσεπῆχθη νὰ ἀποφύγῃ τὴν πληρωμὴν τοῦ δώρου τῶν Γιανιτσαρῶν καὶ καταργήσῃ οὕτω τὸ ἔθιμον τοῦτο, ἀλλ' ἐπὶ τέ-

λους ἐνέδωκε πρὸς ἀποφυγὴν νέων περιπλοκῶν καὶ ἤρξθη μάλιστα κατὰ τι τὸ σύνθηρες ποσὸν ὥστε ἕκαστος Γιανιτσαρὸς ἔλαβεν ἀνὰ πεντήκοντα δουκάτα.

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τῆς διανομῆς ταύτης τῶν δώρων τὰ δημόσιον ταμεῖον εἶχε σχεδὸν κενωθῆ, ἐπεβλήθη ἕκτακτος φόρος εἰς ἀπντας τοὺς κατοικοῦς τῆς αὐτοκρατορίας ἀνεξαίρετως, προσετέθη τελωνιακὸς δασμὸς ἕκτακτος ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων τῶν Ῥαγουζαίων μεθ' ὧν ἀνενεώθησαν αἱ περὶ εἰρήνης συνθήκαι ὡς καὶ αἱ μετὰ τοῦ Βογδάνου ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας, ὑποτελοῦς τῇ Πύλῃ.

Κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν τοῦ Σουλτάνου Σελίμ τὰ ἄρρενα μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας ἦσαν τὰ ἑξῆς. Πέντε ἔγγονοι τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ καὶ ἀνεψιοὶ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ, ὁ Μεχμέτ, ὁ Οσμάν, ὁ Μουσσᾶς, ὁ Ὀρχάν καὶ ὁ Ἐμίν, υἱοὶ τῶν ἀποθανόντων ἤδη ἡγεμονοπαίδων Σεχινσάχ, Ἀλαεδδίν καὶ Μαχμούτ· ὁ Κορκοῦδ ἦν ἄτεκνος, ὁ Ἀχμέτ ἔχων καὶ τέσσαρας υἱοὺς τὸν Ἀλαεδδίν, Μουράτ, Σουλεϊμάν καὶ Ὀσμάν, καὶ ὁ Σουλεϊμάν υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Σελίμ· ὥστε ἐκτὸς τοῦ Σουλτάνου Σελίμ ὑπῆρχον δώδεκα ἡγεμονόπαιδες τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας.

Ὁ Σουλτάνος τοὺς μὲν ἄδελφοὺς Ἀχμέτ καὶ Κορκοῦδ διέτηρσεν ὡς διοικητὰς Ἀμασειᾶς καὶ Σαρουχάν, προσαρτήσας μάλιστα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀχμέτ καὶ τὴν νῆσον Μιτυλήνην, τὸν δὲ ἴδιον υἱὸν Σουλεϊμάν προσεκάλεσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· κατὰ ἰούλιον ὅμως τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1512 ὁ υἱὸς τοῦ Ἀχμέτ Ἀλαεδδίν καταλαβὼν αἴφνης τὴν Προῦσαν, συναινέσει καὶ τοῦ πατρὸς, ἐξήγειρε τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καὶ ἠνάγκασε τὸν Σουλτάνον νὰ ἐκστρατεύσῃ· οὕτω λοιπὸν ἢ μὲν διοίκησις τῆς πρωτευούσης καὶ τῆς αὐτοκρατορίας ἐν γένει ἀνετέθη εἰς τὸν ἡγεμονόπαιδα Σουλεϊμάν, ὁ δὲ Σουλτάνος ἀποῦ διέταξε τὸν στόλον νὰ ἐπιτηρῇ τὰ ἀσιατικὰ παράλια, ἵνα μηδεὶς τῶν ἀνεψιῶν ἢ ἀδελφῶν διαφύγῃ εἰς Εὐρώπην, ὡς ὁ Δζέμ, διήλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς Ἀσίαν, διεσκόρπισε τοὺς ἀντάρ-

τας καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν παύσας τῆς θέσεως του τὸν μέγαν Βεζύρη Μουσταφᾶ πασσᾶν, ὅστις συνεινῶιτο μετὰ τοῦ ἡγεμονόπαιδος Ἀχμέτ, καὶ διορίσας ἀντ' αὐτοῦ τὸν Ἐρσέκ Ἀχμέτ πασσᾶν, τετάρτην ἤδη φορὰν ἀναλαμβάνοντα τὸ ἀξίωμα τοῦτο.

Κατὰ νοέμβριον τοῦ 1512 ἀπέθανον ἄλληλοδιαδόχως οἱ πέντε ἀνεψιοὶ τοῦ Σουλτάνου, υἱοὶ ἀποθανόντων ἀδελφῶν του, περὶ ὧν εἶπομεν ἄνωτέρω, καὶ ἐτάφησαν ἐν Προύσῃ.

Ὁ Κορκοῦδ διήγεν εἰρηνικῶς μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ θελήσας καὶ οὗτος νὰ διεγείρῃ ἀνταρσίαν προεκάλεσεν ἐκστρατείας τοῦ Σουλτάνου ὅστις αἶρνης, ἀρικόμενος εἰς Μαγνησίαν, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ φύγῃ ἐσπευσμένως μεθ' ἐνὸς μόνου ὀπαδοῦ πιστοτάτου τοῦ Πιάλε μετὰ τοῦ ὀποιοῦ ἀφ' οὗ ἔμεινε κεκρυμμένος ἐπὶ εἴκοσι ἡμέρας ἐν τινι σπηλαίῳ κατέφυγε μετημριεσμένος εἰς Τεκκέ ἵνα ἐκείθεν μεταβῇ εἰς Εὐρώπην· ἀλλὰ τουρκομάνοι τινὲς ἰδόντες τὸ πλοῦσιον ἐρίπτιον τοῦ Κορκοῦδ καὶ ὑποπτευθέντες κατήγγειλαν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν ὑποδιοικητὴν Κοσσίμ βέην ὅστις συλλαβὼν τὸν τε ἡγεμονόπαιδα καὶ τὸν Πιάλε καὶ εἰδοποιήσας περὶ τούτου τὸν Σουλτάνον εὐρισκόμενον ἐν Προύσῃ διετάχθη νὰ τοὺς πέμψῃ παρ' αὐτῶ. Ὁ Κορκοῦδ πλησιάζας εἰς Προῦσαν ἀπέθανεν ἀφ' οὗ προηγουμένως ἔγραψε τῷ Σουλτάνῳ περιπαθέστατον ἐλεγείον κινήσαν τὰ δάκρυα αὐτοῦ· ὁ δὲ πιστὸς Πιάλε μέχρι τοῦ τέλους τοῦ βίου του ἐγένετο φύλαξ τοῦ τάφου τοῦ Κορκοῦδ θρηνῶν τὸν θάνατον τοῦ κυρίου του· τοσαύτη ἦν ἡ ἀφοσίωσις τοῦ πιστοῦ τούτου θεράποντος.

Μετὰ τινα χρόνον ὁ Ἀχμέτ καὶ αὖθις διήγειρεν ἀνταρσίαν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Σουλτάνου Σελίμ, καὶ τὴν μὲν πρώτην φορὰν ἐνίκησεν, ἀλλὰ τῇ 24 ἀπριλίου 1513 δοθείσης μεγάλης μάχης πλησίον τοῦ *Γερί-σερ*, ἐνίκηθη, καὶ πεσὼν, ἐνῶ ἔφευγε, μετὰ τοῦ ἵππου ἐντὸς βύακός τινος συνελήφθη αἰχμάλωτος καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανε πέμψας τῷ Σουλτάνῳ ὡς δῶρον καὶ ἐνθύμιον πολυτιμώτατον δακτύλιον.

Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος ἐπεσκέψατο τὰ φρούρια τοῦ

Ἑλλησπόντου, ἐξέδραμε μέχρι τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἢ Ἀθῶνος ὅπου ἐξενίσθη μεγαλοπρεπῶς ὑπὸ τῶν Βεζυρῶν καὶ ἐκείθεν δι' Ἀδριανουπόλεως ἐπανεκάμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου ὑπεδέξατο τοὺς πρέσβεις Μολδαβίας, Βλαχίας, Οὐγγαρίας καὶ Βενετίας, καὶ οἱ μὲν τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας ὑπέβαλον τὰ δῶρα καὶ τοὺς φόρους των ὡς ὑποτελεῖς, οἱ δὲ τῆς Οὐγγαρίας καὶ Βενετίας ἀνενέωσαν τὰς συνθήκας καὶ ἔλαβον πολυτιμώτατα δῶρα. Μετ' αὐτοὺς ἦλθε καὶ πρεσβευτὴς τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου κομίζων πλοῦσια δῶρα καὶ ἐντυχῶν τῷ Σουλτάνῳ Σελίμ ἐν Ἀδριανουπόλει.

Μετὰ τινα χρόνον καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας Βασίλειος ἐπεμφεν ἄλληλοδιαδόχως πρεσβευτὰς πρὸς ἀνανέωσιν τῆς φιλίας καὶ τῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν αἰτούμενος ταυτοχρόνως ἵνα ὁ Σουλτάνος τιμωρήσῃ τοὺς Πολωνοὺς, Λιθουανοὺς καὶ Τατάρους βλάπτοντας τὰς ῥωσικὰς γειτονικὰς χώρας, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἔστεργε μὲν εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς φιλίας καὶ τῶν ἐμπορικῶν συνθηκῶν πέμψας τῷ Βασιλείῳ φιλοφρονεστάτην ἐπιστολὴν ἀπέφυγεν ὅμως τὴν ἐκτέλεσιν τῆς περὶ τιμωρίας αἰτήσεως.

Ὁ Σουλτάνος διετέλει δυσηρησθημένος κατὰ τοῦ Σάχου τῆς Περσίας Ἰσμαήλ ὅστις ὄχι μόνον παρέσχεεν ἄσυλον εἰς τοὺς τρεῖς υἱοὺς τοῦ Ἀχμέτ καὶ ἀνεψίους τοῦ Σουλτάνου, τοῦ τετάρτου Ἀλκεδδὴν ἀποθανόντος ἐν Καίρῳ ὑπὸ λοιμοῦ, ἀλλ' οὐδὲ κἂν πρεσβευτὴν ἐπεμφεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα συγχαρῇ αὐτῷ διὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν, ἐνῶ ἀφ' ἐτέρου μεγαλοπρεπῆ πρεσβεῖαν ἀπέστειλεν εἰς Κάϊρον μετὰ πλουσιωτάτων δῶρων αἰτούμενος τὴν συμμαχίαν τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου κατὰ τοῦ ὀθωμανοῦ αὐτοκράτορος.

Ἀποφασισθείσης τῆς κατὰ τοῦ Σάχου ἐκστρατείας, τόπος συναθροίσεως τῶν στρατευμάτων ὠρίσθη τὸ Γενίσεῖρ ἐν Ἀσίᾳ, ὁ δὲ Σουλτάνος Σελίμ ἀφ' οὗ προεσκέλεσεν εἰς τὴν πρωτεύουσάν τὸν υἱὸν του Σουλεϊμάν διοικητὴν τῆς Μαγνησίας καὶ τῷ ἐνεπιστεύσατο τὴν διοίκησιν τῆς αὐτοκρατορίας προσεκύνησε τὸν τάφον τοῦ Ἐγιούπ, διένειμε πολλὰ ἐλέη

εις τούς πτωχούς και τῇ 25 ἀπριλίου 1514 διεξεπερκιώθη εἰς Χρυσόπολιν και ἐκείθεν εἰς *Γερί-σειρ*. Ἐκεῖθεν ἐπεμψε πρὸς τὸν *Σάχη* προκλητικωτάτην ἐπιστολὴν εἰς ἣν ἀπήντησεν ἐκείνος μετριοφρόνως προτρέπων εἰς εἰρήνην και ἀποδίδων μᾶλλον τὸ ὑβριστικὸν ὕψος εἰς τὸν γραμματέα τοῦ Σουλτάνου μεμεθυμένον, ὡς ἔλεγεν, ὑπὸ οπίου και χάριν αὐτοῦ ἔστειλε και θῆκη περιέχουσαν ἐν τοῦ νεκρωτικοῦ τούτου.

Οἱ στρατοὶ τοῦ Σουλτάνου προῦχώρουσαν ὁλονὲν χωρὶς νὰ ἀπαντήσωσι τὸν ἐχθρὸν, οἱ δὲ *Γιανίτσαροι* ἤρξαντο γογγύζοντες και θιλλόντες νὰ ἐπιστρέψωσιν. Ἐν *Σεβαστείε* ἐγένετο ἐξέτασις τοῦ στρατοῦ και εὐρέθησαν 140 χιλιᾶδες ἄνδρες πεζοὶ και ἵππεις, 60,000 κήμηλοι φέρουσαι τὰς ζωοτροφίας και 5,000 κήπηλοι· ἀλλ' ὁ περσικὸς στρατὸς οὐδαμοῦ ἐράνιτο ἐνεκα δὲ τούτου ὁ Σουλτάνος ἐπεμψε τῷ *Σάχη* *Ἰσμαήλ* δύο εἰσέτι ἐπιστολάς προκαλῶν και ἀποδίδων αὐτῷ δειλίαν και φόβον ὁ *Μουράτ*, υἱὸς τοῦ *Αἰμέτ* και ἀνεψιὸς τοῦ Σουλτάνου, εὐρισκόμενος, ὡς εἶπομεν, πρὸς τῷ *Σάχη* *Ἰσμαήλ*, διέταξε τὴν θανάτωσιν τοῦ κομίσαντος τὰς ἐπιστολάς ταύτας πρεσβευτοῦ.

Ἡ χώρα δι' ἧς προῦχώρει ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἤρξατο νὰ ἀποβαίνει ἔρημος, αἱ ζωοτροφίαι ἐσπανίζον, οἱ δὲ *Γιανίτσαροι* ἐγένοντο ἀπειλητικώτεροι ἀλλὰ κατεπραυήθησαν διὰ δῶρων και διετάχθη οὕτως ὁ στρατὸς νὰ διευθυνθῇ ἐξ *Ἐρζιγκιάν* εἰς *Ταυρίδα* πρωτεύουσαν τῆς *Περσίας* και ἀπέχουσαν τεσσαράκοντα σταθμούς.

Τότε ὁ Σουλτάνος ἐπεμψε νέαν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν *Σάχη* προκαλῶν και ὀνομάζων αὐτὸν δειλὸν και συμβουλεύων νὰ ἐνδύθῃ ὡς τοιοῦτος γυναικεῖα φορέματ'· ταυῦτα δὲ ἐπεμψε μετὰ τῆς ἐπιστολῆς· ἀλλὰ και πάλιν περσικοῦ στρατοῦ μὴ ἐμφανιζομένου, οἱ *Γιανίτσαροι* ἐδήλωσαν ῥητῶς ὅτι ἤρουντο νὰ προχωρήσωσι· και τὸν μὲν ἀρχηγὸν αὐτῶν ὁ Σουλτάνος ἐθανάτωσεν ἀμέσως, ὁμιλήσας δὲ ὑπεροπτικῶς και σκληρῶς πρὸς τοὺς λοιποὺς και δηλώσας ὅτι ἔδιδε τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς θέλοντας νὰ ἐπιστρέψωσιν, αὐτὸς δὲ ἐν ἀνάγκῃ

και μόνος θὰ ἔμενε, διήγειρε τὸν ἐνθουσιασμὸν και τὴν ἀφοσίωσιν των και οὕτω πάντες ἐδήλωσαν ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τῷ ἀκολουθήσωσι.

Τῇ 23 αὐγούστου ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ *Τσαλδιδαν* ὅτε ἀνηγγέλθη ὅτι οὐχὶ μακρὰν εὐρίσκειτο και ὁ *Σάχης* *Ἰσμαήλ* μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ.

Γενομένου πολεμικοῦ συμβουλίου οἱ μὲν βεζύρκι προέτειναν νὰ ἀναμεινωσιν εἴκοσι τέσσαρας ὥρας ἵνα ἀναπαυθῇ ὁ στρατὸς, μόνος δὲ ὁ τερτερδάρης ἐπέμενε νὰ συναφθῇ ἀμέσως μάχη διότι ὑπῆρχε φόβος μὴ οἱ ἵππεις (κίμπιζίδες) ὄντες κρύφα τῆς αἰρέσεως τοῦ *Ἀλῆ* αὐτομολήσωσι· τὴν γνώμην ταύτην παρεδέξατο μετ' ἐπαίνων ὁ Σουλτάνος και ἀμέσως διέταξε τὴν παράταξιν τοῦ στρατοῦ· ταύτην βλέπων ἐκ τινος ὑψώματος ὁ *Σάχης* και κατανοῶν τὴν ὑπεροχὴν τῶν *Ὀθωμανῶν*, ἐστέναξεν ἐκ βηθέων, παραταχθεὶς οὐχ ἦττον και αὐτὸς εἰς μάχην· ἡ κυριώτερα ἔλλειψις αὐτοῦ ἦτο ὅτι ἐστειροτο πεζικῶν και πρὸ πάντων πυροβολικοῦ συγκροτηθείσης τῆς μάχης οἱ *Πέρσαι* ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος και διεσκορπίσθησαν· αὐτὸς δὲ ὁ *Σάχης* ἐτραυματίσθη και πεσὼν ἀπὸ τοῦ ἵππου θὰ συνελαμβάνετο αἰχμάλωτος ἐὰν ὁ φίλος αὐτοῦ *Μιρζά Ἀλῆς* δὲν ἐκήρυττεν ἐκαυτὸν *Σάχη*ν ἵνα δώσῃ καιρὸν τῷ *Ἰσμαήλ* νὰ φύγῃ, ὅστις οὕτω διεσώθη χάρις τῷ *Ἀλῆ* και ἵπποκόμῳ τινὶ *Χιζρ* καλουμένῳ, ὁ ὁποῖος τῷ παρεχώρησε τὸν ἴδιον ἵππον, μείνας ἄνευ τοιοῦτου, συλληφθεὶς δὲ και φονευθεὶς ὑπὲρ τοῦ κυρίου του.

Ὁ *Σάχης* κατέφυγεν εἰς *Ταυρίδα* και ἐκείθεν εἰς *Δεργέσι*· οἱ *Ὀθωμανοὶ* ἐκυρίευσαν τὸ περσικὸν στρατόπεδον εὐρόντες ἀπίρους θησαυροῦς.

Τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1514 ὁ Σουλτάνος εἰσῆλθε μετὰ *Θιμάμβου* εἰς *Ταυρίδα* γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τῶν *Δερβισσῶν* ὧν ἀρχηγὸς ἦν ἀπόγονός τις τοῦ *Τιμούρ*, και ὑπὸ τῶν κατοίκων ἀπάντων· τῇ δὲ ἐπιούσῃ, παρασκευῆ, ἐτέλεσε τὸ προσκύνημα ἐν τῷ τεμένει τοῦ ἄλλοτε ἀκμάσαντος Σουλτάνου *Γιακούπ*, περιῆλθε τὰ ἀνάκτορα τοῦ ἰδίου και τὸν

κῆπόν του ὀνομαζόμενον «οἱ ὀκτώ παρὰδεῖσοι», ἐπεμφε διὰ πεζοπόρου ἐπιστολάς ἀγγελτηρίους τῆς νίκης εἰς τὸν υἱὸν Σουλταῖν, τὸν Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου, τὸν Χάνην τῆς Ταυρικῆς καὶ τὸν δούκα τῆς Βενετίας, ἐξελέξατο καὶ παρέλαθεν ἐκ τῶν κατοίκων χιλίους τῶν ἐπιτηθειοτάτων τεχνιτῶν καὶ μετὰ ἑπταήμερον διαμονὴν ἀνεχώρησεν ἐκ Ταυρίδος ἐλλείψει ζωοτροφιῶν καὶ διτυθύνθη εἰς τὴν χώραν Καρχημπὰ ἵνα διαχειμάσῃ· ἀλλ' οἱ Γιανίτσαροι ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπιστρέψωσι καὶ στασιάσαντες ἐπεισαν αὐτὸν νὰ ὀπισθοδρομήσῃ· ὁ μέγας Βεζύρης ὁμῶς Μουσταφᾶ πασσᾶς θεωρηθεὶς ἔνοχος τῆς στάσεως ἐπαύθη καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ συνετοῦ τεφερδάρη Πιρὶ πασσᾶ. Κατὰ τὴν ἐπάνοδον ὁ Σουλτάνος ὑπέταξε πᾶσαν τὴν χώραν τοῦ Ἑρζιγκιάν, μεσοῦντος δὲ νοεμβρίου ἀφίκετο εἰς Ἀμύσειαν, ὅπου καὶ διεχείμασε.

Κατὰ δὲ τὸ ἔαρ προέβη εἰς πολιορκίαν τοῦ Κουμάς, ἰσχυροῦ φρουρίου παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου· μετὰ καρτερικωτάτην ἀντίστασιν τῶν Περσῶν τὸ φρούριον ἐξῆλθε καὶ ἡ περίξ αὐτοῦ χώρα περιέχουσα πλουσιώτατα μεταλλεῖα περιήλθεν εἰς κατοχὴν τῶν Ὀθωμανῶν· μετὰ τοῦτο ὁ Σουλτάνος διτυθύνθη κατὰ τοῦ ἡγεμόνος Σουλκαδὶ Ἀλαεδεβλιέτ ὅστις κατεῖχε χώρας τινὰς παρὰ τὴν Καισάρειαν ἐν Καρχημάνι καὶ ἠρνήθη νὰ συμμαχήσῃ κατὰ τοῦ Σάχου Ἰσμαήλ· τῇ 12 ἰουνίου 1515 ἐνίκηθη κατὰ κράτος καὶ οὗτος καὶ ἀπέθανε μετ' ὀλίγον.

Ὁ Σουλτάνος ἐπανεκάμφε κατ' αὐγουστον εἰς Κωνσταντινούπολιν, καταλιπὼν ἐν Ἀσίᾳ τὸν ἱστοριογράφον Ἰδρίς καὶ τὸν Μπεϊκλῆ Μεχμέτ ἵνα συμπληρώσωσι τὴν κατὰ κτησιν τῆς Μεσοποταμίας καὶ τοῦ Κουρδιστάν καὶ διευθετήσωσι κατόπιν διοικητικῶς τὰ τῆς χώρας.

Ἐπανεληθὼν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἡσχολήθη εἰς τὴν διευθέτησιν τοῦ σώματος τῶν Γιανιτσαρῶν τῶν ὁποίων ἡ πειθαρχία εἶχε λίαν χαλαρωθῆ τελευταῖον, καὶ πρὸς τοῦτο ἐτροποποίησε τοὺς διορισμοὺς τῶν ἀρχηγῶν ὥστε οὗτοι νὰ μὴ ἐκλέγωνται ἱεραρχικῶς ὡς τὸ πρότερον, ἀλλ' ἐκ τύχης

καὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Σουλτάνου· οὕτω δὲ ὑπεκινήθη ἡ φιλοδοξία τῶν στρατιωτῶν ὅλων καὶ ἅπαντες προσεπάθουν νὰ φαίνωνται ἀρεστοὶ καὶ εὐπειθεῖς, διότι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἠδύνατο νὰ διορισθῇ ἀρχηγὸς ἐὰν ἔχαιρε τὴν εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου· διευθετήσας οὕτω τὸ σῶμα τῶν Γιανιτσαρῶν καὶ βλέπων ὅτι ὁ στόλος τῆς αὐτοκρατορίας ἦν ἀσθενέστατος καὶ οὐδὲ κἄν ναύσταθμος ὑπῆρχε, συνεννοήθη κρύφα μετὰ τοῦ Πιρὶ πασσᾶ εὐνοουμένου αὐτοῦ καὶ θεωρουμένου τὴν ναυπήγησιν στόλου ὡς καταλλήλου μέσου πρὸς ἐκφοβισμόν τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν καὶ ἀνκνήσων τῶν συνθηκῶν· τῇ δὲ ἐπαύριον τῆς συνεννοήσεως ὁ Σουλτάνος προεδρεύων τοῦ διθανίου καὶ προσποιούμενος ἀγανόκτησιν ἐπέπληξε σφοδρῶς τὸν Πιρὶ πασσᾶ καὶ τοὺς λοιποὺς βεζύρας διατάξας ὅπως οὗτοι ἅπαντες ἀμέσως καὶ ἐξ ἰδίων χρημάτων καταρτίσωσι στόλον ἐκ 500 πλοίων κατασκευάσωσι δὲ καὶ ναύσταθμον. Τὴν διαταγὴν ἀμέσως ἐκτελοῦντες οἱ βεζύροι καὶ ὑπὸ τὰς ὀδηγίας τοῦ Πιρὶ πασσᾶ ἐξέλεξαν ὡς κατάλληλον θέσιν διὰ ναύσταθμον τὴν ἐτι καὶ σήμερον ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ χρησιμεύουσιν.

Ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ οἱ Βυζαντινοὶ εἶχον τὸ ὀπλοποιεῖόν των, μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν ἐγένετο ἐκεῖ κοινὸν κοιμητήριον· τότε δὲ ἀνασκάψαντες καὶ συσσωρεύσαντες τὰ ὅσα ἐθαψαν αὐτὰ ἄνω τῆς θέσεως ἐκείνης ὅπου καὶ νῦν ὑπάρχει τὸ κοιμητήριον τοῦ Κασήμ πασσᾶ λεγόμενον· ἤρξατο δὲ μετὰ ταῦτα ἡ ἀνέγερσις τοῦ ναυσταθμοῦ καὶ ἡ ναυπήγησις τῶν πλοίων· ἅμα δὲ ἐπληροφόρηθησαν ταῦτα αἱ εὐρωπαϊκαὶ χριστιανικαὶ δυνάμεις ἔσπευσαν ἅπασαι σχεδὸν νὰ ἀνανεώσωσι τὰς περὶ εἰρήνης συνθήκας, καὶ ἐξεπληρώθη οὕτως ἡ πρόρρησις τοῦ Πιρὶ πασσᾶ.

Τότε ἐξερράχη ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλη πυρκαϊὰ ἕνεκα τῆς ὁποίας ὁ Σουλτάνος μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ οἱ ὀθωμανοὶ στρατηγοὶ ὁ Μπεϊκλῆ Μεχμέτ καὶ ὁ ἱστοριογράφος Ἰδρίς ἄλλοτε πολεμοῦντες καὶ ἄλλοτε διπλωματικῶς φερόμενοι κατώρθωσαν νὰ καθυπο-

τῶσιν ἀπασαν τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Κουρδικήν, ἐκτὸς τῆς Βαγδάτης, κυριεύσαντες τὰ ἰσχυρὰ φρούρια τῆς Διαρβεκίρ (*Αμιδα), Μαρόν, Ὀφράς (*Εδεσσα), Ρόκα καὶ Μοσσούλ· οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες καὶ ἐσωτερικῶς μετὰ πολλῆς τῆς ἀγγινοίας διοργανώσαντες τὴν κατακτηθεῖσαν χώραν ἡτήσαντο παρὰ τοῦ Σουλτάνου τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν σχεδιασθεῖσων διατάξεων τὴν ἐπικύρωσιν ταύτην ἔπειμψεν ὁ Σουλτάνος δωρησάμενος τῷ Ἰδρί 25,000 δουκάτων καὶ 500 ἐσθῆτας τιμητικῆς· ταῦτα δὲ πάντα οὗτος διένειμεν εἰς τοὺς πολυαριθμούς ἄρχοντας τοῦ Κουρδιστάν.

Δέκα ἐννέα ἐπαρχίαι ἀπετέλουσαν τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὸ Κουρδιστάν· ἐξ αὐτῶν ἑνδεκα μόνον ἀφωμοιώθησαν μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπαρχιῶν τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, αἱ δὲ λοιπαὶ ὀκτὼ ἐκηρύχθησαν αὐτόνομοι ὑπὸ ἐντοπίους ἄρχοντας Κούρδους διχδεχομένους ἀλλήλους κληρονομικῶς καὶ ἄλλων προνομίων ἀπολαύοντας.

Οὕτω δὲ τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ ἐμονιμοποιήθησαν τὰ ἐν Ἀσίᾳ ὄρια τῆς αὐτοκρατορίας, διότι εἶχον προχωρήσει μέχρι φυσικῶν συνόρων δηλαδὴ τῶν ποταμῶν Τίγριδος καὶ Εὐφράτου.

Ὁ Σουλτάνος Σελίμ διερχόμενος τὸν χειμῶνα ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ μαθὼν ὅτι ὁ Σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου ἠτοιμάζετο ὡπως συμμάχων μετὰ τοῦ Σάχου τῆς Περσίας παρὰ κωλύσει τὴν πορείαν τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ πέραν τοῦ Εὐφράτου ἀπεφάσισε τῷ 1516 μ. Χ. νὰ κηρύξη τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Αἰγύπτου· συνετέλεσε δὲ εἰς τοῦτο καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ὀθωμανικοῦ λαοῦ ἵνα δύνηται νὰ ἔχη ἐλευθερίαν ὁδὸν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἁγίων πόλεων Μέκκας καὶ Μεδινᾶς. Ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ πασᾶς, ἀνὴρ βέλτης καὶ εὐπαιδευτος, πρότεινεν ἵνα κατ' ἀρχὰς πεμφθῆ πρεσβεία πρὸς τὸν Σουλτάνον τῆς Αἰγύπτου Κανζιού Γαβρί· συμφῶνως τῷ ῥητῷ τοῦ Κορχνίου «Δὲν τιμωροῦμεν πρὶν ἢ πέμψωμεν κήρυκα»· πρεσβείαι δὲ τοιοῦτοι διαρίσθησαν ὁ Καρατζᾶ πασᾶς καὶ ὁ σοφὸς στρατοδίκης τῆς Ρούμελης ἀναχω-

ρήσαντες ἀμέσως· σὺν αὐτοῖς δὲ διέβη εἰς Χρυσόπολιν καὶ ὁ Σουλτάνος μετὰ τοῦ στρατοῦ, ἐμπιστευθεὶς τὴν διοίκησιν τῆς Ἀδριανουπόλεως τῷ υἱῷ Σουλεϊμάν, τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῷ Πιρί πασᾶ καὶ τὴν τῆς Προύσης τῷ Ἐρσέκ Ἀχμέτ πασᾶ, καὶ προχωρήσας εἰς Ἰκόνιον.

Ὁ Σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου ἔγων 50,000 στρατοῦ ἐδέξατο ἐν Χαλεπίῳ τοὺς ὀθωμανοὺς πρεσβείαι καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τοὺς ἐφυλάκισεν, εἶτα δὲ μαθὼν τὴν προσέγγισιν τοῦ Σουλτάνου Σελίμ ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἐπιφορησάσας ἵνα προτείνωσι τῷ κυρίῳ των εἰρήνην μετὰ τοῦ Σάχου τῆς Περσίας.

Ἄλλ' ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν καὶ διηυθύνθη εἰς Χαλέπιον· νεία πρεσβεία τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου εὗρεν αὐτὸν κατ' ὁδόν, ἰδὼν δὲ τὴν πολυτέλειαν τοῦ πρεσβευτοῦ καὶ τῶν ἀκολούθων του ἠγκνέκτησεν ἐπὶ τούτῳ ἀπορήσας πῶς ὁ τῆς Αἰγύπτου ἡγεμὼν δὲν εὗρε νομομαθῆ τινα καταλληλότερον.

Τῇ 24 αὐγούστου 1516 οἱ δύο ἔθνηκοι στρατοὶ εὗρεθησαν παρὰ τὸ Χαλέπιον πλησίον ἀλλήλων ἐν τῷ λειμῶνι τοῦ Δαβίκ· ἡ μάχη διήρκεσεν ὀλίγον καθότι οἱ Αἰγύπτιοι καὶ πυροβολικοὶ ἐστεροῦντο καὶ ἀπειροὶ ἦσαν πρὸς τὸ πολεμεῖν, τραπέντες ἀμέσως εἰς φυγὴν καὶ διασκορπισθέντες· ὁ δὲ ὀγδοηκοντούτης αὐτῶν Σουλτάνος ἀπέθανεν ὑπὸ τῶν κόπων. Οἱ ὀθωμανοὶ εὗρον ἐν τῷ κυριεύοντι ὑπ' αὐτῶν στρατοπέδῳ τῶν Αἰγυπτίων ἀπείρους θησαυροὺς εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον· μετὰ τινος δὲ ἡμέρας προχωρήσαντες ἐκυρίευσαν καὶ τὸ Χαλέπιον ὅπου εὗρον ἄθρονωτέρους θησαυροὺς ἀνερχομένους εἰς 1,000,000 δουκάτων καὶ βαρυτίμους διφθέραις. Ὁ Σουλτάνος Σελίμ διώρισε διοικητὴν Χαλεπίου τὸν Καρατζᾶ πασᾶν· ἐνῶ δὲ ἐτέλει τὸ προσκύνημα ἐν τῷ τεμένει ὁ ἱμάχης ὅστις ἐμνημόνευε τοῦ ὀνόματός του ἀνέφερε μεταξὺ τῶν ἄλλων τίτλων καὶ τὸν τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ ὑπνρέτου τῶν ἁγίων πόλεων Μέκκας καὶ Μεδινᾶς· τοσοῦτο δ' ἠγαριστήθη ὁ Σουλτάνος ἐπὶ τούτῳ ὥστε ἀποβαλὼν τὸν ἴδιον ἐπενδύτην ἀξίας χιλίων δουκάτων πε-

ρίβαλε δι' αὐτοῦ τὸν εἰρημένον ἰμάχην. Ἐπιστολαὶ δὲ ἐπέμψθησαν εἰς Κων/πολιν, Ἀδριανούπολιν καὶ εἰς τοὺς εὐρωπαίους ἡγεμόνας ἀγγέλλουσαι τὰ τῆς νίκης ταυτοχρόνως ἐκυριεύθησαν καὶ πᾶσαι αἰ γειτνιαζούσαι τῷ Χαλεπίῳ πόλεις.

Διαμείνας ἡμέρας τινὰς ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἐν Χαλεπίῳ προὐχώρησε καὶ εἰσῆλθε κατὰ Σεπτέμβριον εἰς Δαμασκὸν ἐνθα διέτριψε τέσσαρας ὅλους μῆνας περιερχόμενος καὶ θαυμάζων τὴν περίφημον ταύτην πόλιν, ἐνῶ ἄφ' ἐτέρου οἱ στρατηγὶ τοῦ ὑπέταττον ἀλληλοδιαδόχως τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς Συρίας ἐν αἷς καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ.

Ἐν τούτοις οἱ Μαμελοῦκοι (οὕτως ὠνομάζετο ἡ ἐν Αἰγύπτῳ ἐπικρατοῦσα φυλὴ) προέβησαν ἐν Καίρῳ εἰς ἐκλογὴν νέου Σουλτάνου· ἀλλὰ διαιρεθέντες εἰς δύο κόμματα ἐξελέξαντο οἱ μὲν τὸν Σεῖτ Μωάμεθ, ἀνήλικον υἱὸν τοῦ ἀποθανόντος, οἱ δὲ τὸν Τουμάν βέην, ἄνδρα ἀνδρείον καὶ ἐνάρετον· ἐπὶ τέλους ὑπερίσχυεν ὁ τελευταῖος οὗτος.

Ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἀπεφάσισε νὰ προχωρήσῃ μέχρι Αἰγύπτου· πρὸ τούτου ὁμως ἐπεμψε πρέσβεις πρὸς τὸν Τουμάν βέην προτείνων εἰρήνην ἐὰν οὗτος ᾔθελεν ἀναγνωρίσει τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν· καὶ ὁ μὲν ἡγεμὼν ὑπεδέξατο τοὺς πρέσβεις φιλοφρόνως, ἀρνηθεὶς οὐχ ἦττον τὴν πρότασιν, ὁ δὲ Ἄλὰν βέης, αἰγύπτιος στρατηγός, ἀπεκεφάλισεν αὐτοὺς ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἡγεμόνος του καὶ οὕτως ὁ πόλεμος κατέστη ἀναπόφευκτος. Καὶ ὁ μὲν μέγας Βεζύρης Σινὰν πασσᾶς ἐνίκησε τοὺς Αἰγυπτίους παρὰ τὴν Γάζαν, ὁ δὲ Σουλτάνος Σελίμ ἀφοῦ μετὰ τινων ἀκολούθων ἐπισκέψατο τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ προσεκύνησε πρὸ τοῦ τάφου τοῦ Ἀβραάμ, συνηνώθη κατόπιν μετὰ τοῦ στρατοῦ καὶ ἀνέλαθε τὴν πρὸς Αἴγυπτον ἀγούσαν διὰ τῆς ἱρήμου· μετὰ δέκα δὲ ἡμερῶν πορείαν κατεσκήνωσε πλησίον τοῦ Καίρου.

Γενομένης μάχης μετὰ τινος ἡμέρας ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος οἱ Αἰγύπτιοι καὶ ἐκυριεύθη τὸ Κάιρον μετὰ καρτερικὴν ἀντίστασιν· ἀλλ' ὁ πόλεμος ἐξηκολούθησεν ὅτε μὲν ὑπὲρ τῶν ὀθωμανῶν ὅτε δὲ ὑπὲρ τῶν Αἰγυπτίων ἕως οὗ ὁ Τουμάν

βέης προδοθεὶς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων του παρεδόθη τῷ Σουλτάνῳ καὶ οὕτως ἡ Αἴγυπτος ἐκηρύχθη ὀθωμανικὴ ἐπαρχία.

Ὁ Σουλτάνος Σελίμ διέμεινεν ἐν Καίρῳ ἐπὶ ἓνα μῆνα περιερχόμενος τὰς λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ λοιπὰ μνημεῖα τῆς πλουσίας ταύτης πόλεως· τελέσας δὲ τῇ πρώτῃ παρασκευῇ μετὰ τὴν ἄλωπιν τὸ προσκύνημα τοσαύτην ταπεινότητά καὶ συντριβὴν καρδίας ἔδειξε πρὸς τὸ παριστάμενον πλῆθος ὥστε γονυκλινήσας ἐπὶ τῶν λίθων καὶ ἀσκεπὴς τὴν κεφαλὴν κατέβρεξε διὰ τῶν δακρῶν τὸ ἔδαφος.

Περὶ τὰς ἀρχὰς ἰουνίου 1517 εἰσῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐναῖδη τὰ ἀξιοθέατα τῆς πόλεως ταύτης καὶ ταυτοχρόνως ἐπισκεφθὴ καὶ τὸν στόλον τοῦ δυνεῖχεν ὀδηγήσει εἰς τὸν λιμένα τοῦτον ἐκ Κων/πόλεως ὁ Πιρὶ πασσᾶς· ἐπανελθὼν εἰς Κάιρον καὶ πρὶν ἢ ἐπιστρέψῃ εἰς Κων/πολιν διωργάνωσε τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἐτήσιου δώρου (Σουρρᾶ) εἰς τὰς ἀγίας πόλεις μετὰ τῆς δεούσης ἐπισημότητος προσθέσας καὶ τὰ ποσά ἅτινα ἔστειλλον κατ' ἔτος οἱ ἡγεμόνες τῆς Αἰγύπτου καὶ οἱ τῶν λοιπῶν χωρῶν τῆς Ἀσίας ὅσοι τέως εἶχον ὑποταχθῆ αὐτῷ· ταυτοχρόνως δὲ παρέστη καὶ εἰς τὸ ἐτήσιον ἀνοιγμα τῆς διώρυγος τοῦ Νείλου δι' ἧς τὰ αὐξάνοντα ὕδατα τοῦ ποταμοῦ κατέρχονται καὶ ποτίζουσι τοὺς ἀγρούς.

Ἐσχόπευε δὲ νὰ παρατείνῃ τὴν ἐκστρατείαν καὶ νὰ προχωρήσῃ πέραν τῶν καταρρακτῶν τοῦ Νείλου, ἀλλ' οἱ γογγυσμοὶ τῶν στρατιωτῶν ἐπεισαν αὐτὸν νὰ ἐπανακάμψῃ κατὰ Σεπτέμβριον φέρων μεθ' ἑαυτοῦ πλείστους θησαυροὺς εἰς χρυσὸν καὶ ἄργυρον οὓς ἐκόμιζον χίλιαι κῆμηλοι. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του περιεβλήθη καὶ ἅπαντα τὰ δικαιώματα τοῦ Καλίφου τῶν δύο πόλεων Μέκκας καὶ Μεδίνης καὶ παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν τελευταῖον ἀπόγονον τῶν ἀβασσιδῶν καλιφῶν Μωάμεθ τὸν δωδέκατον.

Ἐν Συρίᾳ διέμεινεν ἀρκοῦντα χρόνον ἐνα διοργανώσῃ τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν καὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης· ἐδέξατο ἐκεῖ τὴν ὁμολογίαν πίστεως πλείστων ἀραβικῶν φυλῶν τῆς ἱρήμου καὶ ἐπεκύρωσεν εἰς τοὺς μοναχοὺς τοῦ ὄρους Σινᾶ τὸ

περί ἀτελείας ἔγγραφον τοῦ προφήτου Μωάμεθ ὅπερ οὗτος εἶχε χορηγήσει αὐτοῖς καὶ τὸ ὅποιον ἔφερε τὸ σχῆμα τῆς παλάμης του ἀντὶ ὑπογραφῆς.

Οὐδόλως δὲ λησμονῶν καὶ τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς αὐτοκρατορίας εἶχε δεχθῆ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εὐρισκόμενος, δύο πρέσβεις τῆς βε ετικῆς δημοκρατίας, οἵτινες ἡσπάσθησαν τὸ ἔνδυμά του εἰς σημεῖον ὑπερτάτου σεβασμοῦ ἀπὸ μέρους των, καὶ μεγίστης συγκαταβάσεως ἐκ μέρους αὐτοῦ· ἐξ αὐτῶν ὁ μὲν Ἀλοσίος Μοσενέγος κατ' ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐπλευσε μετὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ ἄλλος Βαρθολομαῖος Κονταρίνης τὸν συνώδευσε διὰ ξηρᾶς· ἡ 17 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους ἐκείνου 1517 μ. Χ. ὑπεγράφη ἡ ἀνανεωθείσα μετὰ τῶν Βενετῶν συνθήκη δι' ἧς προσετίθετο εἰς τὴν Πύλῃν ὁ φόρος ὃν οἱ Βενετοὶ ἐπλήρωνον μέχρι τοῦδε διὰ τὴν κατοχὴν τῆς Κύπρου εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς Αἰγύπτου.

Διατρίψας δύο μῆνας ἐν Δαμασκῷ ὁ Σουλτάνος διέταξε τὴν οἰκοδόμησιν τεμένων καὶ πτωχοκομείου καὶ ἐπροικοδότησεν αὐτὰ διὰ πλουσίων εἰσοδημάτων· μετὰ τοῦτο διηυθύνθη εἰς Χαλέπιον ὅπου διατρίψας ὡσάυτως δύο μῆνας ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔνθα ἔφθασε μετὰ δέμηνον πορείαν· ἀναπαυθεὶς ἐκεῖ ἐπὶ δέκα ἡμέρας μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν· ἐπαινέσας δὲ τὸν υἱὸν Σουλεϊμάν διὰ τὴν πιστὴν διοίκησιν τῆς πόλεως ταύτης, ἔπεμψεν αὐτὸν ὡς διοικητὴν τῆς ἐπαρχίας Σαρουχάν αὐξήσας τὸν μισθὸν του κατὰ 500,000 ἄσπρων.

Τῷ αὐτῷ ἔτει κατέστησε Χάνην τῆς Ταυρικῆς τὸν ἐξ ἀγγιστείας συγγενῆ του Μεχμέτ Γκιράζι καὶ τῷ ἀπέστειλε τὸ δίπλωμα διὰ τοῦ ὁποίου οὗτος καθίστατο ὑποτελής τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Ἐπὶ δύο ἔτη ἀνεπαύθη ὁ Σουλτάνος καὶ οὐδὲμίαν ἐπεχείρησε νέαν ἐκστρατεῖαν ἀσχοληθεὶς εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ στόλου ἵνα δυνηθῆ ἐπιτυχῶς νὰ πολιορκήσῃ τὴν Ρόδον, ἀλλὰ τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1520 ἀναχωρῶν ἐξ Ἀδριανου-

πόλεως εἰς Κωνσταντινούπολιν προσεβλήθη ὑπὸ κακοήθους οἰδήματος ἐπὶ τῆς ῥάχews· σταματήσας δὲ ἐν τῷ χωρίῳ Ὀγρᾶσκιοῖ πλησίον τοῦ Τσουρλοῦ ἐνοσηλεύθη ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας, ἀλλ' ἀτυχῶς οἱ τέσσαρες αὐτοῦ ἰατροὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν θεραπεύσωσι καὶ οὕτως ἐτελεύτησε τῇ 29 Σεπτεμβρίου κλείσας σπασμωδικῶς τὴν χεῖρα καὶ παραδοῦς τὸ πνεῦμα, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Χασαντζάν πιστὸς αὐτοῦ θεράπων ἀναγινώσκων τὸ Κοράνιον ἀπήγγειλε τὸν στίχον: αὐτὸς τοῦ Παντοδυνάμου ἔστιν ἡ σωτηρία».

Ὁ Χασαντζάν ἐτήρησε μυστικὸν τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου καὶ προσεκάλεισεν ἀμέσως εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν μέγαν Βεζύρη Πιρὶ πασσᾶν καὶ δύο ἄλλους ὑπουργούς· ὁ Πιρὶ πασσᾶς ἰδὼν τὸν νεκρὸν ἔκλαυσε· διὰ διακρῶρον δὲ στρατηγημάτων ἐτηρήθη μυστικὸς ὁ θάνατος μέχρι τῆς ἀφίξεως εἰς Κωνσταντινούπολιν τοῦ διαδόχου του Σουλτάνου Σουλεϊμάν.

Οὕτω λοιπὸν ἐτελεύτησε τὸν βίον πεντηκοντούτης περιπυτὴν τὴν ἡλικίαν ὁ Σουλτάνος Σελίμ ἄξιος ἰδιαιτέρας ἱστορικῆς μνείας ὡς μέγας πορθητῆς καὶ ταυτοχρόνως, ὡς ἐν ἀρχῇ εἶπομεν, ὡς φίλος καὶ προστάτης τῶν ἐπιστημῶν· εἰ καὶ ὀξύθυμος σφόδρα τὸν χαρακτήρα, ἔτρεφεν ὁμως ἀπεριόριστον σέβας εἰς τοὺς εὐπαιδευτοὺς καὶ ἤκουε τὰς συμβουλὰς αὐτῶν.

Ἐτάφη ἐν τῷ ὁμωνύμῳ του τεμένει Σελιμίε τοῦ ὁποίου τὰ θεμέλια εἶχε καταθεσεῖ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποπερρατώσῃ ἕνεκα τοῦ αἰφνιδίου του θανάτου. Τοῦτο ἀπεπερρατώσῃ μετὰ ταῦτα ὁ υἱὸς του Σουλτάνος Σουλεϊμάν.

ΕΠΟΧΗ ΕΚΤΗ

Περιλαμβάνουσα 119 ἔτη.

10^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ Ο Α΄

(ὁ Μεγαλοπρεπὴς καὶ Νομοθέτης).

(*Έτος Ἐγείρας 926—1078 ἢ 1520—1669 μ. Χ.)

Ἄκριά τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Ἡ ἐποχὴ αὕτη χαρακτηρίζεται ἰδιαιτέρως διότι διαρκούσης αὐτῆς ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία ἔφθασεν εἰς τὸν ὑπατον κυλοφῶνα τῆς δύξης καὶ ἰσχύος. Ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν ἐγένετο μέγας κατακτητὴς καὶ ἐνδοξὸς νομοθέτης. Οἱ ἰππῶται τῆς Ρόδου καίτοι νικηθέντες ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀπολέσαντες τὰς κτήσεις των ὁμολογοῦσιν ὅτι ὑπῆρξε δίκαιος καὶ γενναῖός φρων.

Διάσημοι ἡγεμόνες καὶ ἄνδρες ἐγένοντο σύγχρονοι αὐτοῦ· Φραγκίσκος ὁ Α΄ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, Κάρολος ὁ Ε΄ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, Ἐρρίκος ὁ Η΄ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, Χαϊρεδδίν ὁ Βαρβαρούσσης, ἄνδρες καὶ ἐξοχος ναυτικός, καὶ ὁ μορφοτὴς νέας χριστιανικῆς αἰρέσεως Λούθηρος.

Ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν λίαν ἐπέξετάθη τὸ ὀθωμανικὸν κράτος, ἐπὶ δὲ τοῦ ἰδίου ἐθεμελιώθη καὶ ἡ μετὰ τῆς Γαλλίας συμμαχία.

Ἄνατολή καὶ Δύσις βρῖνουςι παραλλήλως κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, τὰ πολεμικὰ ἔργα πολλαπλασιάζονται, αἱ δὲ ἐπιστῆμαι προοδεύουσιν ὅλον ἐν καὶ ἀνακαλύπτονται τὸ θερμόμετρον, τὸ βαρόμετρον, τὸ τηλεσκόπιον καὶ τὸ μικροσκόπιον.

10^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ Ο Α΄

(ὁ Μεγαλοπρεπὴς καὶ νομοθέτης).

Βασιλεύσας 46 ἔτη.

(*Έτος Ἐγείρας 926—972 ἢ 1520—1566 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς. Ἐνθρόνισις τοῦ Σουλτάνου.—Πρῶται πράξεις αὐτοῦ.—Στάσις τοῦ Δζιμπερλί Γκαζελή διοικητοῦ τῆς Συρίας.—Ἐχθροπραξίαι μετὰ τῆς Οὐγγαρίας.—Συνθηκολόγησις τοῦ Βελιγραδίου.—Πολιορκία τῆς Ρόδου.—Ὁ Μέγας Βεζύρης Ἰβραὴμ πασῶς.—Στάσις Κασσίμ πασῶς διοικητοῦ Αἰγύπτου.—Ταραχαὶ ἐν Βλαχία.—Κινήματα τῶν Γενιτσάρων.—Ἐκστρατεία κατὰ τῆς Περσίας.—Συμμαχία τῆς Γαλλίας μετὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.—Φραγκίσκος καὶ Σουλεϊμάν.—Μάχη τοῦ Μοχάτς ἐν Οὐγγαρία.—Ταραχαὶ ἐν Ἀσία.—Κινήματα τῶν Δερβισιῶν Ἀπόλλ ἢ Καλενδέρ.—Ἰστοαγὴ τῆς Δαλματίας καὶ Κροατίας.—Ἰωάννης Ζαπόλιος καὶ Φερδινάνδος ὁ τῆς Αὐστρίας.—Μάχη ἐν Τοκαή.—Ἐννῆτι ἐκστρατεία εἰς Οὐγγαρίαν.—Ταραχαὶ ἐν Ἀσία.—Πολιορκία τῆς Βουδης.—Πολιορκία τῆς Βιέννης.—Πολιορκία τοῦ Γκόνς.—Συνθήκη μετὰ τῆς Αὐστρίας.—Συνθηκολόγησις τῆς Βαζόβτης.—Χαϊρεδδίν ὁ Βαρβαρούσσης.—Ἄλωσις ὑπὸ τῶν Βενετῶν τοῦ Ὀστροβιτς, τοῦ Ὀμπροβατς καὶ τῆς Σκαρδόνας.—Ἄλωσις τῆς Δουβίτσας καὶ τῆς Νύσσης ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν.—Ἐρήνη ὀθωμανῶν καὶ Βενετῶν.—Νίκη ἐν Ἐσπέξ τῶν ὀθωμανῶν κατὰ τῶν Οὐγγρων.—Θάνατος Ἰωάννου Ζαπολλου βασιλέως τῆς Πολωνίας.—Καταστροφή τοῦ Ἰσπανικοῦ στόλου παρὰ τὴν Ἀλγερίαν.—Ἄλωσις τῆς ἐν Σαβοῖα Νικαίας.—Εἰρήνη τοῦ Κρεσπῆ.—Θάνατος τοῦ Βαρβαρούσσης.—Ἐκστρατεία τοῦ Ζρίνη.—Συνθήκη εἰρήνης.—Πόλεμος ἐν Ἀσία μετὰ τοῦ Πέρσου ἡγεμόνος Ἐλκασιπιμρίξ.—Μάχη ἐν Σιζεγεδίν.—Πολιορκία τοῦ Ἐρξόου.—Συμμαχία τοῦ ὀθωμανικοῦ καὶ Γαλλικοῦ στρατοῦ διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Κορσικῆς.—Θάνατος τοῦ Μουσταφᾶ πρωτοστόκου υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν.—Εἰρήνη μετὰ τῆς Αὐστρίας.—Ταραχαὶ ἐν Μολδαυίᾳ.—Ναυτικαὶ ἐκστρατεῖαι.—Πολιορκία τῆς Μελίτης.—Νίκη ἐν Κροατία.—Μεμετ ὁ Σοκολὴς ἀναγορεύεται Μέγας Βεζύρης.—Πολιορκία τοῦ Σιζεγεθ.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν.—Καταστήματα οἰκοδομηθέντα ὑπ' αὐτοῦ.

Εἰκοσιπενταετής τὴν ἡλικίαν ἀνήλθε τὸν θρόνον ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν· ὑψηλοῦ ἀναστήματος εἶχεν εὐρύ καὶ προέχον τὸ μέτωπον, σημεῖον τῆς μεγάλης αὐτοῦ περινοίας, καὶ μελῆγγρουν τὸ πρόσωπον δεικνύον τὴν χαλερικὴν του κρᾶνιν.

ἦτο σεμνοπρεπής καὶ συνάμα μεγαλοπρεπής τὴν στήσιν, ἔφερε δὲ τὴν κίδαριν μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν τροποποιήσας τὸ σχῆμα αὐτῆς ἀπὸ σφαιροειδοῦς εἰς πολύπτυχον. Ἐκείνητο πλείστας καὶ μεγάλας διανοητικὰς καὶ ψυχικὰς ἀρετὰς, πλήρη ἐνέργειαν καὶ μεγάλην εὐτολίμην· οὐδὲ πρὸς στιγμαὴν ἡμέλει τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους του· ἐν ἐκάστῳ δὲ ἔργῳ του διέλαμπεν ὁ μέγας ἀνὴρ, ὁ μέγας ἡγεμῶν, καὶ ὁ τέλειος μουσουλμάνις· διενεοῖτο ἀείποτε μεγάλα ἔργα, καὶ ἐξετέλει αὐτὰ ταχέως καὶ εὐσταθῶς· ἦν ζηλωτὴς τῆς θρησκείας, μέγας προστάτης τῆς δικαιοσύνης, αὐστηρὸς τιμωρὸς τῶν ἀδικούντων, φίλος καὶ στηρικτὴς τῶν γραμμύτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν.

Ἀρικόμενον ἐκ Μαγνησίας εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπεδέξατο αὐτὸν ὁ μέγας Βεζύρης Πιρὶ πασσᾶς καὶ οἱ λοιποὶ λειτουργοὶ τοῦ κράτους. Καὶ πρῶτον μὲν ἐξεληθὼν ἐκ τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως προῦπήνηται τὸν νεκρὸν τοῦ πατρὸς του φέρων πένθιμα ἐνδύματα καὶ δακρύων· τὸ φέρετρον ἐβάσταζον οἱ Βεζύραι, ὁ Σουλτάνος παρηκολούθει πεζός, ὁ δὲ νεκρὸς ἐτάθη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἔκτου τῶν ἐπτὰ λόφων ἔνθα ὁ ἀποβιώσας εἶχεν ἀρχίσει οἰκοδομῶν τὸ ἴδιον τέμενος.

Τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἀναρρήτους εἰς τὸν θρόνον ἀμέσως κατεδείχθησαν αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ, ἡ μεγάλη του δικαιοσύνη καὶ φιλανθρωπία· ἀγγέλλων τοῖς δακρύοις διοικηταῖς τὴν ἀνάστασίν του διέταξεν αὐτοῖς αὐστηρῶς νὰ προστατεύωσι τὰ δίκαια τῶν ὑπηκόων ἀπάντων ἀνεξαιρέτως.

Μετὰ ταῦτα διένειμε τοῖς Γιαντισχοῖς τὸ διὰ τὴν ἀνάστασιν δῶρον ἐλαττώσας αὐτὸ κατὰ ἓν τρίτον τοῦ ποσοῦ ὑπερ ἐδύθη ἐπὶ τοῦ πατρὸς του καὶ αὐξήσας κατὰ τὸν μηνιαῖον μισθὸν ἀπαντος τοῦ στρατοῦ.

Ἐπέτρεψεν εἰς πολλοὺς Αἰγυπτίους, οἵτινες προλαβόντως εἶχον ἀρχισθῆ ἐξ Αἰγύπτου, νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς πατρίδας των καὶ ἀπέδωκεν εἰς τοὺς Πέρσας ἐμπόρους τὰ κατασχθέντα ἐμπορεύματά των δούς αὐτοῖς τὴν ἄδειαν νὰ ἐμπορεύωνται ἐλευθέρως ἐντὸς τοῦ κράτους.

Εἰς μόνος, ὁ διοικητὴς τῆς Συρίας Δζεμπερλή Γκαζελή, ἀδελφὸς τὸ γένος, προτιθέμενος ἀντίστασιν κατέλαβε τὴν Δαμασκὸν καὶ ἄγων 15000 ἰππεῖς ἠτοιμάζετο νὰ διευθυνθῆ κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀφ' οὗ ἐκυρίευτε τὴν Βηρυτὸν καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Συρίας· ἀλλ' ὁ Βεζύρης Φιρχάτ πασσᾶς ἐκστρατεύσας κατενίκησεν αὐτὸν πλησίον τῆς Δαμασκῆ τῇ 27 Ἰανουαρίου 1521 καὶ συλλαβὼν αἰχμάλωτον κατεδίκασεν εἰς θάνατον.

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1521 ἐπανελήθησαν αἱ μετὰ τῆς Οὐγγαρίας ἐχθροπραξίαι. Ὁ πρεσβευτὴς τοῦ Σουλτάνου Βερχάμ παουσῆς ἀπελθὼν ἵνα ζητήσῃ παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας τὸν ἐτήσιον φόρον ἐξυβρίσθη καὶ ἐφρονέθη ἡ ἀδικία αὐτῆ καὶ ἱερόσυλος πρᾶξις ἐκίνησε τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν τοῦ Σουλτάνου ὅστις ἀπεφάσισεν αὐτοπροσώπως νὰ ἐκστρατεύσῃ. Καὶ πρῶτον μὲν οἱ στρατηγοὶ καὶ διοικηταὶ τῆς Σεμένθρας καὶ Βερτοβάνιας κατέλαβον τίσσαρα φρούρια καὶ ταυτοχρόνως ὁ Ἀχμέτ πασσᾶς Βεηλέρβης τῆς Ρούμελης ἐπροχώρησεν ὡσαύτως μετὰ 15000 πεζῶν καὶ 100 τηλεβόλων, ὁ δὲ Σουλτάνος ἀφ' οὗ διέταξε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ πατρικοῦ του τεμένους καὶ προσεκύνησε τοὺς τάφους τοῦ πατρὸς, τοῦ πάπου Βαγιαζίτ τοῦ Β' καὶ τοῦ προπάπου Μωάμεθ τοῦ πορθητοῦ ἀνεχώρησεν εἰς Σοφίαν ἄγων πολυάριθμον στρατὸν τρισχιλίας μόνον κάμηλοι ἔφερον τὰ πολεμφοῦδια· καὶ ὁ μὲν Μωάμεθ Μιχάλογλους ἀρχηγὸς τῶν ἰππέων διηυθύνθη εἰς Τρανσυλβανίαν, ὁ μέγας Βεζύρης Πιρὶ πασσᾶς εἰς Βελιγράδιον, ὁ δὲ Σουλτάνος εἰς Σαβίκ, ὅπερ φρούριον, ἐπὶ τοῦ Δουνάβειος κείμενον, ἐπολιόρκει ἤδη ὁ Ἀχμέτ πασσᾶς. Τῇ 8 Ἰουλίου 1521 τὸ φρούριον ἐκυριεύθη, ὁ δὲ Σουλτάνος εἰσελθὼν διέταξε τὴν ἀνέγεισιν ὀχυρωμάτων ἰσχυροτέρων καὶ ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας ἔμεινεν ἐκεῖ ὑπὸ τὴν σκηνὴν του ἵνα ἐπιβλέπῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων.

Γνωσθέντος ὅτι ὁ Πιρὶ πασσᾶς εἶχε κυριεύσει τὸ Σαμίλον, ὁ Σουλτάνος διηυθύνθη πρὸς τὴν Σερβίαν καὶ τῇ 27

ιουλίου ἐστρατοπέδευσεν ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Βελιγραδίου, ὅπερ μετὰ εἰκοσιν ἐρόθους ἐκυριεύθη τῇ 27 Αὐγούστου ὑπονομευθέντος τοῦ μεγαλύτερου πύργου τὸν ὅποιον οἱ μὲν Οὐγγροὶ ἀπεκάλουν μιλιοδοίκτην διότι εἶχε μῆκος μιλίου, οἱ δὲ Ὄθωμοι, πύργον ἄνευ φόβου (κορμαζ̄ κουλέ). ἡ φρουρὰ ἐσυνθηκολόγησε, μέρος δὲ τῶν κατοίκων μετακίσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰς τινα θέσιν παρὰ τὸν Βόσπορον ἧτις ἔκτοτε καὶ μέχρι σήμερον καλεῖται Βελιγραδίον. Σὺν τῷ Βελιγραδίῳ ὁ Σουλτάνος ἐκυριεύσε καὶ ἑπτὰ ἄλλα φρούρια παρακείμενα καὶ ἐν ἅπασιν τούτοις ἐγκατέστησε φρουρὰς ἐκ Γιαντισάων.

Μετὰ τὴν λαμπρὴν ταύτην νίκην ὁ Σουλτάνος ἐπανάκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου ὅμως μεγάλην ἠσθλὴν θλίψιν διότι ἅμα τῇ ἀρίζει τοῦ ἀπέθανον ἐξ εὐλογίας τρία τοῦ τέκνα, ὁ ἐννεκετῆς Μαχμούτ, ὁ διετῆς Μουράτ, καὶ μία θυγάτηρ· τὴν θλίψιν αὐτοῦ ἐμετρίσασαν αἱ θερμὴ καὶ ὑψηλὰ ὑποδοχαὶ καὶ ἀνευφημίαι ἐπὶ τῇ νίκῃ καὶ τὰ συγχαρητήρια ἅτινα ἐσπευδὸν νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τοὺς πόδας τοῦ θρόνου οἱ πρέσβεις τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων· καὶ εἰς μὲν τοὺς Ῥαγουζαίους ἐχορηγήθη πλήρης ἐλευθερία ἐμπορίου καὶ ἡ ἄδεια τοῦ νὰ ἀγοράζωσιν ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ τὸν ἀναγκαῖον σίτον, μετὰ δὲ τῶν Βενετῶν ἀνενεώθη συνθήκη περιέχουσα τριάκοντα ἄρθρα διὰ τῆς ὁποίας παρεχωροῦντο τοῖς Βενετοῖς πρεσβευταῖς καὶ ἐμπόροις διάφορα προνόμια, καὶ φόρος ὠρίζετο εἰς 10,500 δουκάτα κατ' ἔτος ἧτοι 10,000 διὰ τὴν κατοχὴν τῆς Κύπρου καὶ 500 διὰ τὴν τῆς Ζακύνθου.

Ὁ χειμὼν τοῦ 1521 διήλθεν ἐν προπαρασκευαίῃ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου διότι ὁ Σουλτάνος εἶχεν ἀποφασίσει τὴν ἄλωσιν τῆς νήσου Ρόδου, ἧτις ἀνήκουσα εἰς τοὺς ἱππῶτας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἔπραττε τὴν εἰς Αἴγυπτον ὁδὸν καὶ παρεκώλυε τὰς μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας συγκοινωνίας. Κατὰ ἰούλιον 1522 λοιπὸν ὁ μὲν στόλος ἐκ 300 πλοίων συγκείμενος ἀπέπλευσεν, ὁ δὲ

Σουλτάνος αὐτοπροσώπως ἄγων 100,000 στρατοῦ διέβη εἰς Ἀσίαν καὶ διηυθύνθη εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Ρόδου παραλίαν· πρὸ τούτων ὅμως ἐπεμψεν ἐπιστολὴν τῷ ταξίαρχῃ τῆς νήσου προσκαλῶν αὐτὸν εἰς παράδοσιν αὐτῆς καὶ ὑποσχόμενος ἀσφάλειαν καὶ ἐλευθερίαν ζωῆς καὶ περιουσίας.

Ἡ πολιορκία τῆς Ρόδου ἤρξατο περὶ τὰ τέλη ἰουλίου 1522· τῇ 28 ὁ Σουλτάνος ἀπέβη μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς τὴν νῆσον ἐκ τῆς ἀπέναντι κειμένης Μακμαρίδος καὶ παρέταξε τὸν στρατόν· τὸ πυροβολικὸν συνέκειτο ἐκ τηλεβόλων ἑκατὸν τῶν ὁποίων τρία ἦσαν μέγιστα ἐκπέμποντα μεγάλας λιθίνους σφαίρας· ἡ πολιορκία διήρκεσε μέχρι τῆς 21 δεκεμβρίου 1522 μετὰ πλείστας ἐφόδους καὶ ἀντίστασιν τῶν πολιορκουμένων· ἐπὶ τέλους ὁ μέγας ταξίαρχος μετὰ πολλὰς πρессείας ἐπέτυχεν τὴν συνθηκολόγησιν καὶ παρέδωκε τὸ φρούριον τῷ Σουλτάνῳ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἐξέλθωσιν ἐλεύθεροι καὶ ἀνεμόγλητοι ἅπαντες οἱ ἱππῶται ἐν τὸς δώδεκα ἡμερῶν· καίτοι θριαμβεύων ὁ Σουλτάνος ἐδείχθη γενναῖος καὶ μεγαλόψυχος, ὑποδεξάμενος τῇ 26 δεκεμβρίου τὸν Μέγαν Ταξίαρχον μετὰ τιμῶν καὶ φιλοφροσύνης, παρακωλύσας αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἡττῇ καὶ ὑποσχεθεὶς ἐκ νέου τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐξόδου. Βλέπων δὲ τοὺς ἱππῶτας ἀναχωροῦντας τῇ 1 ἰανουαρίου 1523 διὰ Μελίτην συνεκινήθη μέχρι δακρύων καὶ εἶπεν ὅτι ἐλυπεῖτο ὡς ἐκβαλὼν τοὺς γέροντας τούτους ἐκ τῶν ἀνακτόρων των.

Σὺν τῇ Ρόδῳ ἐκυριεύθησαν καὶ αἱ παρακείμεναι νῆσοι Λέρος, Κῶς, Κάλυμνος, Νίσυρος, Τῆλος, Χάλκη, Λειμονία καὶ Σύμη.

Κατὰ τὴν φρουρὰς ὁ Σουλτάνος καὶ δικτάζας τὴν ἐπισκευὴν τῶν, διαρκούτης τῆς πολιορκίας, κρημισθέντων ὀχυρωμάτων τῆς Ρόδου ἐπανάκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ φεβρουάριον 1523, ὅπου ἔλαθεν ἀπ' ἐνὸς μὲν τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ Ἀπουλλάχ, ἀπ' ἐτέρου δὲ καὶ τὴν γέννησιν ἐτέρου υἱοῦ ὀνομασθέντος Μαχμούτ.

Τῇ 27 ἰουνίου 1523 ὁ μέγας Βεζύρης Πιὲ πιασῆς ἐ-

τέθη υπό σύνταξιν 200,000 ἀσπρων κατ' ἔτος καὶ διάδοχος αὐτοῦ διορίσθη ὁ Ἰβραὴμ πασσάς, στενός καὶ λίαν ἀγαπητός φίλος τοῦ Σουλτάνου· ὁ Ἰβραὴμ πασσάς ἐκ Πάργης τῆς Ἡπείρου καταγόμενος εἶχε συλληφθῆ ὑπὸ πειρατῶν καὶ ἐπωλήθη ὑπ' αὐτῶν εἰς τινὰ ὀθωμαν.δὰ ἐν Μαγνησίᾳ, ἣτις βλέπουσα τὴν ὀξύνοϊαν καὶ λοιπὰ αὐτοῦ προτερήματα τὸν ἐξεπαίδευσεν. Ὁ Σουλτάνος, διοικητὴς ὢν τῆς Μαγνησίας ἐπὶ τοῦ πατρὸς του, συνήντησεν ἐκ τύχης τὸν Ἰβραὴμ καὶ τασούτον ἐγοητεύθη ἕνεκα τῶν προτερημάτων αὐτοῦ ὥστε τὸν προσέλαθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ἐκτιμῶν δὲ αὐτὸν καὶ βαθυτάτην καὶ ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην τρέφων εἰς τε τὸν εἰλικρινῆ χαρακτῆρα καὶ λοιπὰς ἀρετὰς του, τὸν ἀνηγόρευσε μέγαν Βεζύρην. Πράγματι δὲ ὁ Ἰβραὴμ πασσάς συνετέλεσεν εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς βασιλείας τοῦ κυρίου καὶ φίλου του.

Ἄλλ' ὁ διορισμὸς οὗτος δυσπρόστησε τὸν Βεζύρην Ἀχμέτ πασσάν, ὅστις κατὰ τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν ἐδικαιοῦτο νὰ ἀναδιευχθῆ μέγας Βεζύρης· ὑποκρύπτων δὲ τὴν δυσπρόστικτιαν ἤτήσαστο καὶ ἔλαβε τὴν διοίκησιν τῆς Αἰγύπτου, ἀλλ' ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκεῖ ἀφίξιν του κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1524 προδίδων τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ κυρίου του ἀνηγόρευσεν ἐσούτον Σουλτάνον τῆς Αἰγύπτου· δὲν διήρκεσεν ὅμως ἐπὶ πολὺ ἡ παράνομος βασιλεία του διότι νικηθεὶς κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ Σουλτάνου κατεδικάσθη καὶ δικαίως εἰς θάνατον· διοικητὴς δὲ τῆς Αἰγύπτου διορίσθη ὁ Γκιουζελτζέ Κασσίμ πασσάς τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου φέρει εἰσέτι τὸ παρά τὸν ναύσταθμον γνωστὸν πρόσκειον.

Τῆ 24 μαΐου 1524 ὁ Σουλτάνος ἐτέλεσε τοὺς γάμους τῆς ἀδελφῆς του μετὰ τοῦ πεφιλημένου του μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὴμ πασσά· πρωτοφανὴς ὑπῆρξεν ἡ πομπή καὶ αἰ ἐορταί κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην διαρκέσασαν 15 ἡμέρας· αὐτὸς ὁ Σουλτάνος αὐτοπροσώπως συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Βεζυρῶν, οὐλεμάδων, ποιητῶν καὶ ἄλλων εὐπαιδευτῶν παρέστη πολλάκις ἐν ταῖς τελεταῖς προκλιῶν φιλοσοφικὰς συ-

ζητήσεις καὶ συνευωχούμενος. Ἀπερίγραπτα ἦσαν τὰ δῶρα τὰ ὑποία ἔλαβον καὶ ἔδωκαν οἱ νεόνυμφοι· ἅπας ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει στρατὸς ἐφιλοξενήθη καὶ ἔλαβε δῶρα. Ἡ πλατεία τοῦ Ἱπποδρομίου (Ἄτ-μεϊδάν) ἐν ἣ ἐκείντο τὰ νέα ἀνάκτορα τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐβριθον παντοειδῶς κόσμου ὅστις ἐτύχναζεν εἰς διάφορα καὶ ποικίλα θεήματα χορευτῶν, ἵππων τρεχόντων, τοξοτῶν καὶ ἄλλων. Πλείστοι ποιηταὶ ἔγραψαν ἐπιθλαμῖους ἐν οἷς διεκρίθη καὶ ἐπηνέθη ὁ τοῦ Χικλί· τότε ἐγεννήθη καὶ υἱὸς τῷ Σουλτάνῳ ὀνομασθεὶς Σελίμ.

Ὁ μέγας Βεζύρης ἀπολαύων τασούτης ἐμπιστοσύνης ἦν δεύτερος μετὰ τὸν Σουλτάνον διατάκτων ὡς αὐτὸς καὶ ὑπὸ πάντων ὑπακουόμενος. Τῆ 30 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1524 ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου εἰς Αἴγυπτον διὰ θαλάσσης ἕνα ἐξετάση διαφωνίας τινὰς ὑφισταμένους μεταξὺ τοῦ διοικητοῦ Κασσίμ πασσά καὶ τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς χώρας Μωάμεθ βέη. Πλείστοι ἐπίσημοι ἄνδρες ἐτάχθησαν ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Σουλτάνος παρέχων μοναδικὸν παράδειγμα προσέπεμψε τὸν Ἰβραὴμ πασσάν μέχρι τῶν Πριγκιπωνήσων, ἐνθα τὸν ἀπεχειρήτισε συγκινηθεὶς μέχρι δακρῶν.

Ὁ φέρων τὸν Ἰβραὴμ πασσάν στολίσκος προσορμισθεὶς εἰς Χίον, ὅπου οἱ κύριοι αὐτῆς Γενουήνσιοι προσήνεγκον τῷ ἐπιστήμῳ ξένῳ πλείστας τιμὰς, καὶ εἰς Ρόδον, δὲν ἠδυνήθη ἕνεκα τρικυμιῶν νὰ προχωρήσῃ μέχρις Ἀλεξανδρείας, διὸ καὶ κατέφυγεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Μαρμαρίδος· ἐκείθεν ὁ μέγας Βεζύρης ἀπεφάσις νὰ διευθυνθῆ διὰ ξηρᾶς· ἀφικόμενος εἰς Λαοδίκειαν συνήντησε τὸν ἐπιμελητὴν τῆς Αἰγύπτου Μωάμεθ βέη, μεταβαίνοντα εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὸν ὁποῖον καὶ ἐπέμψεν αὐθις εἰς Κάϊρον. Ἐν Δαμασκῷ εὗρεν ἀναμένοντα καὶ τὸν διοικητὴν τῆς Αἰγύπτου Κασσίμ πασσάν· τὰς ἀποδιδόμενας αὐτῷ ἐνόχους πράξεις ἔκριεν ἐπιεικῶς ὁ μέγας Βεζύρης.

Ἡ εἰσοδος τοῦ Ἰβραὴμ πασσά εἰς Κάϊρον τῆ 14 μαρ-

τίου 1525 ὑπῆρξε μεγαλοπρεπεστάτη καὶ ἀνταξία Σουλτάνου. Πεντακισχίλιοι Γιανίτσαροι καὶ Μαμελούκοι πολυτελῶς ἐνδεδυμένοι πρόεπεμπον αὐτόν. Μόνον τὰ φάλαρα τοῦ ἵππου του, δῶρον τοῦ Σουλτάνου, ἦσαν ἀξίας 15,000 δουκάτων. Διέμεινε ἐν Καίρῳ τρεῖς μῆνας διευθετήσας τὰ πάντα δικαίως. Κήρυκε δημοσίῳ περιέτρεχε τὰς πόλεις τῆς Αἰγύπτου προσκαλοῦντες τοὺς ἔχοντας πράξονα κατὰ τῶν δ.ο. κητῶν νὰ τὰ ὑποβάλλωσι τῷ μεγάλῳ Βεζύρῳ· οἱ δὲ ἀπὸ χρέη πεφυλκισμένοι ἅπαντες ἀπηλευθερώθησαν, τὰ δὲ ὄρρα καὶ στεροῦμενα προστάτου ἐμελλον νὰ διατρέφονται δαπάναις τοῦ κράτους. Ἀφαιρουμένων δὲ τῶν διὰ τὴν χώραν ἀναγκαίων δαπανῶν εὐρέθησαν εἰς 80,000 δουκάτων τὰ εἰς Κωνσταντινούπολιν μέλλοντα πέμπεσθαι κατ' ἔτος.

Ὁ μέγας Βεζύρης, λαβὼν ἐπιστολὴν τοῦ Σουλτάνου προσκαλοῦντος αὐτόν ὡς τῆχιστα εἰς Κωνσταντινούπολιν, διώρισε διοικητὴν τῆς Αἰγύπτου τὸν Βεηλέρβεν Συρίας Σουλεϊμάν πασσάν· ἀνεχώρησε τῇ 14 ἰουνίου καὶ τῇ 7 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1525 ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν γενόμενος δεκτὸς εἰς τετράκωρον ἀπόστασιν ὑπὸ τῶν Βεζύρων οἵτινες τῷ προσήνεγον ἐκ μέρους τοῦ Σουλτάνου καὶ ἕτερον ἵππον τοῦ ὁποίου τὰ φάλαρα ἐτιμῶντο ἀντὶ 200,000 δουκάτων.

Ἐπτὰ δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφίξιν του ἐγεννήθη τῷ Σουλτάνῳ καὶ τέταρτος υἱός, καὶ τοῦτο ἐπηξήθη τὴν χαρὰν ἀπάντων.

Ἡ φιλία καὶ σχέσις τοῦ μεγάλου Βεζύρου μετὰ τοῦ Σουλτάνου ἐκραταιούτο ὅλον ἐν, τοσοῦτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ἐκ τῶν λοιπῶν τριῶν Βεζύρων, ὁ μὲν Φερχάτ θανατωθεὶς, ὡς εἶπομεν, δὲν εἶχεν ἀντικατασταθῆ, ὁ Μουσταφᾶ πασσάν ἦν ὑπέργηρος καὶ διετέλει σχεδὸν πάντοτε κληήρης, ὁ δὲ Ἀγιζ πασσάν, ἄλθανός τὸ γένος, ἦτο μόνον πολεμικός ἐνῶ τούναντι ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβραήμ πασσάν καὶ ἀνδρείαν μεγάλην ἐπέκρητο, καὶ παιδείαν καὶ ἄλλας ἀρετὰς· δὲν ὑπό-

χει πράδειγμα τοσαύτης φιλίας μετὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ μεγάλου Βεζύρου· ὅχι μόνον πολλάκις συνεδίπνου, ἀλλὰ καὶ κατεκλίνοντο ἐφ' ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ δωματίῳ. Σχεδὸν καθ' ἐκάστην πρωΐαν ὁ Σουλτάνος ἐπεμπεν αὐτῷ γράμματα, τὰς δὲ ἐσπέρας συνδιελέγετο μετ' αὐτοῦ ἐπιχωρίως καὶ οἰκειότατα πλείστα διδασκόμενος, διότι ὁ Ἰβραήμ πασσάν οὐ μόνον συνδιελέγετο μετὰ χάριτος, ἀλλὰ καὶ πολυμαθέστατος ὦν ὠμίλει καὶ ἔγραφεν εὐκολώτατα ἐκτὸς τῆς ὀθωμανικῆς, καὶ τὴν ἐλληνικὴν, περσικὴν καὶ ἰταλικὴν· ἀνεγίνωσκε πάντοτε τὴν ἱστορίαν ἀρεσκόμενος εἰς τὰς βιογραφίας τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Ἀννίβα καὶ ἀσχολούμενος ταυτοχρόνως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς παγκοσμίου γεωγραφίας.

Μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου ὁ Σουλτάνος ἀπῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν ἵνα διχαιμήσῃ, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ λαθρα εἰς Κωνσταντινούπολιν, διότι οἱ Γιανίτσαροι ἤρχοντο ἀτακτοῦντες· ζυμ ἀρπικόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ 25 μαΐου 1525 κατέλυσε εἰς τὸ περίπτερον τῶν γλυκίων ὁδῶν (Κεχτ-χανέ) καὶ τῇ ἐπιούσῃ εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπάταξε διὰ τῆς ἰδίας χειρὸς τρεῖς ἐκ τῶν ἀσθεστερῶν γιανιτσαρῶν· οἱ λοιποὶ πεσόντες ἀμέσως εἰς τοὺς πόδας του ἠτήσαντο συγγνώμην, ἧς καὶ ἔτυχον, ἐτιμωρήθησαν δὲ μόνον οἱ ἀρχηγοί.

Ἰάν δικαίως ὁ Σουλτάνος προσνήθη καὶ πρὸς τὸν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρόν του Φερχάτ πασσάν· οὗτος διοικητὴς ὦν τῆς Συρίας καὶ ἐναντίον τῶν διαταγῶν καὶ τῆς θελήσεως τοῦ κυρίου του πλείστας διαπράττων ἀδικίας καὶ καταπιέζων τὸν λαόν, ἐμελλε τιμωρηθῆναι· ἀλλὰ μετετέθη εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Σεμένδρας, τῇ μεσολαμβάνει τῆς συζύγου του, καὶ ἔλαθε μάλιστα καὶ μισθὸν ἐτήσιον 700,000 ἀσπρων· ὁ Σουλτάνος τοῦτο ποιήσας ἠλπίζεν ὅτι θὰ συνήξειτο· ἀλλ' εἰς μάτην, διότι καὶ ἐν τῇ νῆξ του διοικήσει τὰ αὐτὰ καὶ χεῖρω διαπραχόμενος, κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Τὸ αὐστηρὸν τοῦτο παράδειγμα ἐσφρόνισε καὶ ἄλλους πολλοὺς διοικητὰς.

Ὅτε Σουλτάνος καὶ ὁ μέγας Βεζύρης διανοούμενοι νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς ἐκστρατείαν ἵνα ἀπασχολήτωσι τὸν ἀπρακτοῦντα στρατὸν ὁπερῆσαιαν νὰ ἐκστρατεύωσι κατὰ τῆς Περσίας. Πρὸς τοῦτο ἐπέμψθη τῷ Σάχη τῆς Περσίας Ταμάσβ, υἱὸς τοῦ Σάχου Ἰσμαήλ ἀποθανόντος, ἐπιστολὴ σουλτανικὴ προσκαλοῦσα αὐτὸν εἰς ὑποταγὴν· οὗτος ὁμως οὐ μόνον δὲν ἀπήντησεν, ἀλλὰ μάλιστα ἐπεκαλέσθη τὴν συμμαχίαν τῶν Οὐγγρων καὶ Γερμανῶν. Τοῦτο παρεκίνησε τὸν Σουλτάνον νὰ ἐκστρατεύσῃ πρῶτον κατὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν τούτων προτροπόμενος μάλιστα καὶ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου, ὁ ὅποιος συνέδεεν ὀλονέν φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Πύλης. Οὕτω λοιπὸν ὁ χειμὼν τοῦ 1526 διήλθεν ἐν μεγάλας καὶ σπουδαίαις προπαρασκευαῖς, πλοῖα ἐναυπηγήθησαν, τηλεβόλα πλείστα προητοιμάσθησαν καὶ ἀπάνταχού τοῦ κράτους οἱ στρατοὶ προπαρασκευάζοντο.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κατὰ τῆς Οὐγγαρίας ἐκστρατείας συνέβησαν ἐπεισοδία τινὰ ἐν Βλαχίᾳ· ὁ Μωάμεθ βέης συλλαβῶν καὶ πέμψας εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν ἑπταετῆ υἱὸν τοῦ τελευταίου ἡγεμόνος, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν συγγενῶν, ἐκήρυξε τὴν Βλαχίαν ἐπαρχίαν ὀθωμανικὴν καὶ διωρίσθη διοικητὴς αὐτῆς. Ἄλλ' οἱ βογιάρου (οἱ εὐγενεῖς) ἀνκηρύξαντες ἡγεμόνα τῶν μοναχῶν τινὰ ὀνόματι Ραδοῦλ ἀντεταχθησαν μὲν κατὰ τοῦ ὀθωμανοῦ διοικητοῦ, κατετροπώθησαν ὁμως.

Τῇ βοηθείᾳ τοῦ πολωνοῦ κόμητος Ἰωάννου Ζαπολίου βογιάρη ἐξελέξαντο ἕτερον ἡγεμόνα, ὃν πρὸς στιγμὴν ἀνεγέννησε καὶ ἡ Πύλη· ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐφρονεῖτο μετ' ὀλίγον· ὁ Ζαπόλιος ἐκ νέου πέμψας ἐπικουρίαν ἐγκαθίδρυσε τρίτον ἡγεμόνα ὀνόματι ὠσκούως Ραδοῦλ, ἀλλὰ καὶ οὗτος νικηθεὶς ἐν πέντε μάχαις ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ βέη, ἔτυχε μὲν καὶ αὐτὸς τῆς βοηθείας τοῦ Ζαπολίου, προετράπη ὁμως ὑπ' αὐτοῦ νὰ συνδιαλλαγῇ μετὰ τῆς Πύλης ἐφ' ᾧ καὶ ὁ Ραδοῦλ ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν λάθρα.

Ὁ Μωάμεθ βέης ἀνηγόρευσε μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Ρα-

δοῦλ ἡγεμόνα ὀνόματι Βλάδον, ἀλλὰ καὶ οὗτος διαφορῆσας πρὸς τοὺς βογιάρους ἐδραπέτευσε· τότε ὁ Σουλτάνος ἀνηγόρευσε ἐκ νέου ἡγεμόνα τὸν Ραδοῦλ ὑποχρεωθέντα νὰ πληρώσῃ ἐτήσιον φόρον 14,000 δουκάτων· ὁ δὲ Βλάδος μεταβὰς καὶ οὗτος εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τοῦ υἱοῦ διέμεναν ἐκεῖ λαμβάνοντες ἡμερησίαν σύνταξιν ὁ μὲν πατήρ ἐκ πεντήκοντα ὁ δὲ υἱὸς ἐξ ἑκατὸν ἀσπρων.

Ἐπελθούσης οὕτω τῆς ἡσυχίας ἐν Βλαχίᾳ ὁ Σουλτάνος ἠθέλησε νὰ περιορίσῃ καὶ τὴν Πολωνίαν, ἵνα δυνηθῇ ἀνέτως καὶ ὀπιν νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας πόλεμον. Ἐνῷ δὲ ὁ στρατὸς ἠτοιμάζετο κατὰ τῆς Πολωνίας, πρεσβευτὴς τοῦ βασιλέως αὐτῆς Σιγισμούνδου μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐπέτυχε τὴν συνομολόγησιν ἐξαιτουῦς εἰρήνης.

Ταυτοχρόνως ἀνεπέωσαν μετὰ τῆς Πύλης τὰς συνθήκας τῶν καὶ οἱ Βενετοὶ ὡς καὶ οἱ Ράγουζοι.

Ἡ Γαλλία νικωμένη ὑπὸ τῶν γερμανικῶν ἐθνῶν, ἐπέζητει τὴν συμμαχίαν τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους ἵνα ἀποκαταστήσῃ τὴν διαταραχθεῖσαν εὐρωπαϊκὴν ἰσορροπίαν. Ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Φραγκίσκος ὁ Α΄, καίτοι αἰχμάλωτος Κηρόλου τοῦ Ε΄ ἐν Μεδρίτη, ἐπέμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρεσβευτὴν κομίζοντα αὐτόγραφον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Σουλτάνον· ὁ πρεσβευτὴς οὗτος ἔλαβε δῶρον παρὰ τοῦ ὀθωμανοῦ αὐτοκράτορος ἄσπρα 10,000 καὶ τιμητικὴν ἐσθῆτα· πρὸ πάντων δὲ ῥητάς ὑποσχέσεις αὐτοῦ ὅτι ἐνδίδων εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ Φραγκίσκου ὅλ' ἐξεστράτευε κατὰ τῆς Οὐγγαρίας· ἡ ὑπόσχεσις αὕτη ἐδόθη ἐγγράφως καὶ ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ὁ Σουλτάνος ἐξεπρόζετο φιλικῶτατα καὶ ὡς μεγαλοπρεπέστατος προστάτης. Αἱ δὲ δύο αὐταὶ ἀνταλλαγεῖσαι ἐπιστολαὶ ἀπαρτίζουσι τὴν πρῶτην ἐν τῇ ἱστορίᾳ μνημονευομένην συμμαχίαν μετὰ τῆς Πύλης καὶ εὐρωπαϊκῆς δυνάμεως· ὑπῆρξε δὲ τοῦτο γεγονός σπουδαῖον ἐν τῇ ἱστορίᾳ, διότι ἡ συμμαχία αὕτη ἐγένετο σκόπελος καθ' οὗ συνετρίβη ἡ δύναμις τῆς Αὐστρίας.

Πιστός τῇ ὑποσχέσει του ὁ Σουλτάνος ἐκήρυξε κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1526 τὸν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας πόλεμον. Ἀρῶ ἐνεπιστεύθη τὴν διοίκησιν τῆς πρωτεύουσας καὶ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν λοιπῶν χωρῶν εἰς τὸν Κασίμ πασᾶν καὶ εἰς τὸν σοφὸν Κεμαλπασσαζαδὲ ὡς σεχισλάμην, προσεκύνησε τῇ 23 Ἀπριλίου τοῦς τάφους τοῦ Ἐγιούπ, τοῦ πατρὸς, πάππου καὶ προπάππου καὶ ἄγων 100,000 στρατοῦ καὶ 300 τηλεβόλα, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὴμ πασᾶ ἀνεχώρησεν αἰσία δὲ ἐθεωρήθη καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἀνχωρήσεως ὅχι μόνον διότι ἦν δευτέρα τῆς ἐβδομάδος, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ 23ῃ Ἀπριλίου θεωρεῖται ἕρᾳ ὀνομαζομένη Χιδριλὲς ἤτοι ἑορτὴ τοῦ φύλακος τοῦ πρασινίζοντος τοῦς ἀγρούς· κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην οἱ Σουλτάνοι μειώκουν ἀπὸ τῶν χειμερινῶν ἀνακτόρων εἰς τὰ θερινά, αἱ δὲ ἵπποι αὐτῶν πανηγυρικῶς ὠδηγοῦντο εἰς τὰς νομάς.

Μεγίστη πενηταρχία ἐτηρεῖτο κατὰ τὴν ἐκστρατείαν, ἀπχωρεῖσθαι δὲ ἐπὶ ποινῇ θανάτου ἢ δικάσεις διὰ τῶν λειμώνων καὶ ἀγρῶν, ἢ νομῇ ἵππων ἐν αὐτοῖς ἢ ἡ ἀρπαγὴ τοιοῦτων παρὰ τῶν κατοίκων· βραχδαίαι βροχαὶ κατέστησαν δισχερῆ τὴν δικάσιν τοῦ Αἴμου· παρχγενομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐν Σοφίᾳ διετάχθη ὁ μέγας Βεζύρης νὰ προχωρήσῃ καὶ πολιορκήσῃ τὸ φρούριον Πετερβάρδειν· μετὰ δωδεκαήμερον πολιορκίαν ἐκυριεύθη ἐξ ἐρόδου τὸ φρούριον τοῦτο τῇ 15 ἰουλίου 1526.

Συνειωθέντων καὶ αὐθις τῶν στρατῶν τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου, ἐδόθη διαταγὴ πρὸς πολιορκίαν τοῦ φρουρίου Ἰλλόκ παρὰ τὸν Δούναβιν· ὅπερ μετὰ ἑπτὰ ἡμέρας παρεδόθη· οἱ δὲ ἐγκριτοὶ τῶν κατοίκων ἀντημείβεσθαι διὰ τιμητικῶν ἐσθήτων. Ἐκείθεν ἐδηλώθη ὅτι ὁ Σουλτάνος διενεοῖτο τὴν ἄλωσιν τῆς Βούδης· κατασκευασθεῖσης γεφύρας, διέβησαν οἱ Ὀθωμανοὶ τὸν Δούναβιν καὶ προχωρήσαντες συνήντησαν τῇ 28 αὐγούστου παρὰ τὴν κοιλάδα τοῦ Μοχάτς παρατεταγμένον τὸν Οὐγγρικὸν στρατόν· ἡ

μάχη ὑπῆρξε φονικωτάτη καὶ ἐξολοθρευτικὴ διὰ τοῦς Οὐγγρούς· ἔπεσαν ἐξ αὐτῶν 60,000 ἐν οἷς καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Λαδίσλαος· ἀγγελιαφόροι δὲ ἀπεστάλησαν μετὰ νικητηρίων ἐπιστολῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἀδριανούπολιν, Προῦσαν, Δαμασκόν, Κάϊρον, Δαρβεκίρ, Καρχαμανίαν, Μολδαβίαν καὶ Βλαχίαν· αὐτόγραφον δὲ ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ Σουλτάνος εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ, διατελοῦσαν εὐειδεστάτην καὶ ἐν τῷ γήρατι.

Τῇ 10 Σεπτεμβρίου ὁ Σουλτάνος εἰσῆλθεν ἀμαχητὶ εἰς Βούδαν ἀπχωρεῦσας αὐστηρῶς τὴν διαρκυγὴν καὶ λεηλασίαν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ὁ μέγας Βεζύρης ἔλαβε τρία ἀρχαῖα ἀγάλματα, τοῦ Ἡρακλέους, τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος τὰ ὁποῖα, κατὰ διαταγὴν του, ἐστήθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ πλατεῖᾳ τοῦ Ἰπποδρομίου ἀπέναντι τοῦ μεγάρου του.

Τῇ 17 Σεπτεμβρίου ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἀρίκετο πρὸ τῆς Πέστης· ἐκεῖ ἀνέμενον τὸν Σουλτάνον Οὐγγροὶ μεγίστηνες προσφέροντες τὴν ὑποταγὴν των· ὁ Σουλτάνος ὑπέσχετο αὐτοῖς ὡς βασιλέα Ἰωάννην τὸν Ζαπόλιον βοεβόδαν τῆς Τρανσυλθανίας, ὅστις καὶ ἐκηρύχθη ὑποτελής τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν καὶ ἄλλων πολλῶν φρουρίων, τὰ ὁποῖα ὀμως καρτερικώτατα ὑπερήσπισαν οἱ Οὐγγροὶ πλείστως προξενήσαντες ζημίαις, ὁ Σουλτάνος ἐπανέκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ 23 νοεμβρίου μετ' ἀπουσίαν ἑπτὰ μηνῶν.

Ἐνῶ ὁ Σουλτάνος ἐπολέμει ἐν Οὐγγαρίᾳ, ἐξεργάγησαν ταραχαὶ τινες ἐν Ἀσίᾳ· οἱ Τούρκομάνοι τῆς Κιλικίας καταπιεζόμενοι ὑπὸ τῶν διοικητῶν ἔλαβον τὰ ὅπλα, ἀλλ' ὑπετάγησαν ὑπὸ τοῦ Χοσρέφ πασᾶ, διοικητοῦ τοῦ Δαρβεκίρ· τῷ ἐπίαντι ἔτει 1527 ἐξεργάγη σπουδαιοτέρα ἀνταρσία τῶν δερβισῶν Ἀπδάλ ἢ Καλενδέρ ἐν Καρχαμανίᾳ πρὸς καταστολὴν τῆς ὁποίας ἐξετράτευσεν αὐτὸς ὁ μέγας Βεζύρης· οἱ ἀντάρται ἐτιμωρήθησαν αὐστηρῶς, ὡς καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν δερβίσης Καλενδέρ, καὶ ὑπετάγησαν ἐκ νέου.

Οἱ στρατηγοὶ τοῦ Σουλτάνου ἐπολέμουν ἐν τούτοις ἐν Βοσνίᾳ, Κροατίᾳ, καὶ Δαλματίᾳ, νικῶντες ἀκαταπαύστως καὶ κυριεύοντες τὰ φρούρια, ἕως οὗ τῷ 1528 συνεπληρώθη ἡ πλήρης κατὰκτησις καὶ ὑποταγὴ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Σουλτάνος ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐκ νέου κατὰ τῆς Οὐγγαρίας, διότι ὁ προστατευόμενος αὐτοῦ Ἰωάννης Ζαπόλιος νικηθεὶς ἐδίωχθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Αὐστρίας Φερδινάνδου· ὁ Ζαπόλιος ἔπεμψε πρεβεῖαν αἰτούμενος τὴν ἐπικουρίαν τῆς Πύλης· ὁ πρεσβευτὴς ἐγένετο δεκτὸς μετὰ τιμῶν καὶ ἔλαβε προρορικὴν ὑπόσχεσιν τοῦ τε Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου περὶ τῆς βοηθείας.

Μετ' ὀλίγον ἀφίκοντο καὶ πρέσβεις τοῦ Φερδινάνδου αἰτοῦντες τὴν ἀπόδοσιν τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν καὶ προτείνοντες ἀναχωρῆν· καὶ ὁ μὲν Ἰβραὴμ πασᾶς, μέγας Βεζύρης, ἠρώτησεν ἐμπικτικῶς αὐτοὺς πῶς ὁ Φερδινάνδος δὲν ἐζήτησε καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ Σουλτάνος ἀναγκασθεὶς δ' ἔταξε τὴν φύλακισιν αὐτῶν· μετὰ ἐννέα δὲ μῆνας τοὺς ἀπηλευθέρωσε δὴς ἐκάστῳ δῶρον πεντακοσίων δουράτων καὶ παρχαγγέλιας νὰ ἀναγγείλωσι τῷ Φερδινάνδῳ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐκπύττετο ὁ πόλεμος.

Πρὸς τοῦτο ἀνηγορεύθη ἀρχιστράτηγος ὁ μέγας Βεζύρης μετ' ἐπιγορηγήσεως ἐξήκοντα χιλιάδων δουράτων κατ' ἔτος· τὸ δὲ δίπλωμα τοῦ διορισμοῦ του γράφεν ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου ἀνεγνώριζε τὸν Ἰβραὴμ πασᾶν πληρεξούσιον ἀπόλυτον αὐτοῦ καὶ τῷ παρεῖχεν ἀπέραντον δικαιοδοσίαν καὶ ἀπεριόριστον ἰσχύον.

Τῇ 10 μαΐου 1529 ὁ Σουλτάνος ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἄγων 250,000 στρατοῦ καὶ τριακόσια τελεβόλα, μετὰ πολλὰς δὲ δυσχερεῖας κατὰ τὴν πορείαν, ἕνεκα τῶν διαρκῶν βράχδιων βροχῶν, ἀφίκοντο οἱ ὀθωμανοὶ παρὰ τὸ Μοχάτς τῇ 20 ἰουλίου ὅπου προὔπντησε τὸν Σουλτάνον ὁ Ἰωάννης Ζαπόλιος συνοδευόμενος ὑπὸ 6,000 ἰππέων· προυνασθεὶς δὲ ἐνώπιον αὐτοῦ ἠσπᾶσθη τὴν δεξιάν του καὶ ἐκάθησεν ἐκ δεξιῶν του, ἐδηλώθη δ' αὐτῷ ὑπ'

αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου ὅτι ἦν ἀνεγνωρισμένος πλέον βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας.

Μετ' ὀλίγον ἐστρατοπέδευσαν οἱ ὀθωμανοὶ πρὸ τῆς Βούδης, τὴν ὅποیان εἶχον καταλάβει ἐν τῷ μεταξῷ καὶ αὐθις οἱ στρατοὶ τοῦ Φερδινάνδου· εἰς τὴν πρώτην ἐφοδὸν ἐκυριεύθη ἡ πόλις, τῇ δὲ ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν ἄλωσιν ἐκηρύχθη ἐπίσημως βασιλεὺς ὁ Ζαπόλιος καὶ ἐγκαθιδρύθη ὑπὸ τοῦ Σεγμπάνπαση τοποτηρητοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Γιανισκάρων.

Καταλιπὼν ὁ Σουλτάνος φρουρὰν ἐν Βούδῃ διηυθύνθη κατὰ τῆς Βιέννης· ἡ πόλις αὕτη ἐπολιορκήθη ἐπὶ δέκα πέντε ἡμέρας καὶ θὰ ἐκυριεύετο ἐὰν δὲν παρεκώλυον τὸν Σουλτάνον τὸ ἄριμν ψῦχος ἀπ' ἐνὸς καὶ ἡ σπάνις τῶν ζωοτροφῶν ἀπ' ἐτέρου· οὕτω τῇ 14 ὀκτωβρίου διετάχθη ἡ ὑπισθοχώρησις καὶ τῇ 16 διενεμήθησαν τῷ στρατῷ πλούσια δῶρα δι' ἣν καρτερίαν καὶ ἀνδρείαν εἶχε δεῖξει κατὰ τὴν πολιορκίαν.

Ταυτοχρόνως καὶ ὁ Ζαπόλιος παρεστάθη ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου, συνεχάρη αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἐπιτυχείᾳ ἐκστρατεῖα καὶ ἀσπασθεὶς τὴν χεῖρά του ἔλαβε διάφορα δῶρα, καὶ πρὸ πάντων τὸ ἀρχαῖον στέμμα τῶν βασιλέων τῆς Οὐγγαρίας, τὸ ὅποιον οἱ ὀθωμανοὶ εἶχον λάβει ἐν Βούδῃ.

Μεσοῦντος τοῦ Δεκεμβρίου ἀφίκετο ὁ Σουλτάνος εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀμέσως ἐτέλεσε τὴν περιουσίαν τῶν υἱῶν του μετὰ μεγίστης πομπῆς καὶ πολυτελείας, προσκαλέσας πάντας τοὺς μεγιστᾶνας καὶ διοικητὰς τῆς αὐτοκρατορίας ὡς καὶ τὸν Δοῦκα τῆς Βενετίας ὅστις γέρων ὦν ἀπέστειλεν ἑκτακτον ἀντιπρόσωπον πρὸς τοῦτο.

Ἡ τελετὴ παρετάθη ἐπὶ δέκα καὶ ὀκτὼ ἡμέρας διαρκουσῶν τῶν ὁποίων παρετέθησαν γεύματα πολυτελέστατα ἐν τῇ πλατεῖᾳ τοῦ Ἱπποδρομίου εἰς ἄπαντας τοὺς μεγιστᾶνας, βεζύρας καὶ λοιποὺς λειτουργοὺς τοῦ κράτους, καὶ εἰς τοὺς στρατιώτας· ἐτρέφθησαν οἱ πτωχοὶ δωρεάν, νυχθημερὸν ἔπαιζον μουσικαί, ἐγένοντο διάφοροι παραστάσεις,

γυμνάσματα στρατιωτικά, πολιορκίαι και άλλωσεις τεχνητῶν φρουρῶν, ψευδομαχίαι, ἀγῶνες παλαιστικοί, σχοινοβασίαι και ταχυδακτυλοργίαι· τὰς νύκτας μέχρι πρωίας ἐκαίοντο λαμπρά πυροτεχνήματα. Ἀπερίγραπτα ἦσαν τὰ δῶρα διὰ τὴν πολυτέλειαν και τὸν πλοῦτον αὐτῶν τὰ ὅποια προσήνεγκον οἱ βεζύρκι και λοιποὶ εἰς τοὺς ἡγεμονόπαιδας· μόνον τὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἤξιζον 50,000 δουκάτα.

Τῆ 14 ἡμέρᾳ τῆς τελετῆς πάντες οἱ ἀγῶδες τῆς αὐλῆς και τοῦ στρατοῦ πορευθέντες εἰς τὰ παλαιὰ ἀνάκτορα (ἐσκι-σεράι) παρέλαβον τοὺς τρεῖς ἡγεμονόπαιδας Μουσταφᾶν, Μωάμεθ και Σελίμ και προέπεμψαν εἰς τὸν Ἰππόδρομον· τῆ δεκάτῃ πέμπτῃ ἐγένετο τὸ αυτοκρατορικὸν συμπόσιον ὅπου παρεκάθησεν αὐτὸς ὁ Σουλτάνος ἔχων ἐκ δεξιῶν μὲν τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ ὑπουργούς, τὸν μέγαν Βεζύρην και λοιπούς, ἐξ ἀριστερῶν δὲ τοὺς ἐν δικαιοσύμῳ.

Τῆ δεκάτῃ ἑκτῇ, τῆ ἀξιολογητῆ πασῶν, ἐγένοντο ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου σοφῆ συνδιαλέξεις και συζητήσεις· θέμα τοῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου ἀγῶνος ὄρισεν ὁ Σουλτάνος τὸ πρῶτον ἐδάφιον τοῦ Κορανίου εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν οὐλεμάδας και ἄλλους σοφοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· αἱ εὐστοχοὶ ἀπαντήσεις ἡμείβοντο διὰ πολλῶν ἐπαίνων, αἱ δὲ ἄστοχοὶ διὰ σιγῆς· εἰς μάλιστα τῶν παρισταμένων, ὁ διδάσκαλος Σουλεϊμάν Καλιφέ, μὴ δυνηθεὶς νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τινὰ ἐρώτησιν, και ἀβυμῆσας προσεβλήθη ὑπὸ ἀποπληξίας και ἀπέθανε.

Τῆ δεκάτῃ ὀγδόῃ ἐγένετο ἡ περιτομὴ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὴμ πασσᾶ· πάντες οἱ ἐν ἐνεργείᾳ λειτουργοὶ τοῦ κράτους ἠπάσταντο τὴν χεῖρα τοῦ Σουλτάνου, και ἔλαβον τιμητικὰς ἐσθῆτας.

Τοσαύτῃ μεγαλοπρέπειᾳ ἐπεδείχθη κατὰ τὰς ἐορτὰς ταύτας ὥστε μετὰ τὸ πέρασ αὐτῶν ὁ Σουλτάνος ἠρώτησε τὸν μέγαν Βεζύρην Ἰβραὴμ πασσᾶν·

— Ποία τελετὴ ὑπῆρξε λαμπροτέρᾳ, ὁ γάμος σου μετὰ τῆς ἀδελφῆς μου, ἢ ἡ περιτομὴ τῶν υἱῶν μου;

— Μεγαλειότατε και κύριε, ἀπήντησεν ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς, γάμος ὡς ὁ ἰδικός μου οὔτε ἐγένετο, οὔτε θὰ γένη ἐν ὅσῳ ὑπάρχει ὁ κόσμος.

— Πῶς τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Σουλτάνος μετ' ἀπορίας.

— Διότι ἡ Μεγαλειότης σου δὲν ἔχει νὰ δεῖξῃ ξένον τινὰ παρόντα ἐν τῇ τελετῇ ὡς ἐγώ, ἐνῶ ἐν τῇ τῶν γάμων μου παρίστατο ὁ μέγας μονάρχης τοῦ αἰῶνος, ὁ Σολομὼν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ἡ δικαία αὐτῆ φιλοφρόνησις εὐπρέστησε τὰ μέγιστα τῷ Σουλτάνῳ και ἤρξασε τὴν πρὸς τὸν Ἰβραὴμ πασσᾶν εὐνοϊάν του.

Τρεῖς μῆνας μετὰ τὰς ἐορτὰς τῆς περιτομῆς ἐπορεύθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρέσβεις τοῦ Φερδινάνδου τῆς Αὐστρίας ἵνα προτείνωσιν εἰρήνην και αἰτήσωσιν τὰς ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν κατακτηθῆναι χώρας. Ἀπρὸ δὲ ἔλαβον διαφόρους συνεντεύξεις μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου και ἤκουσταν ῥητῶς παρ' αὐτοῦ ὅτι ἦν ὄλωσ ἀδύνατος ἡ ἐκπλήρωσις τῆς αἰτήσεώς των, παρουσιάσθησαν μετὰ πομπῆς τῷ Σουλτάνῳ πρὸς οὐ προσεφώνησαν γερμανιστί, διερμηνευθέντων τῶν λόγων των πρῶτον λατινιστί και εἶτα ὀθωμανιστί, διότι ὁ διερμηνεὺς τῆς Πύλης ἤγνῳε τὴν γερμανικὴν· ὁ Σουλτάνος εἶπεν ὀλίγα τινὰ και μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀνεχώρησαν λαθόντις γραπτὴν ἀπάντησιν ἀρνητικὴν.

Ἐνῶ δὲ ταῦτα ἐγίνοντο ἐν Κωνσταντινουπόλει, οἱ στρατοὶ τοῦ Φερδινάνδου ἀπεπειροῦθησαν δις νὰ κητλάθωσι τὴν Βουδαν ἀλλ' ἀπέτυχον· τὸ δὲ κίνημα των τοῦτο ἐξήγειρε τοὺς διοικητὰς τῆς Σεμένδρας και Ἐρζεγοβίνης οἵτινες ἐπέδραμον πολλὰς χώρας οὐ μόνον τοῦ Φερδινάνδου ἀλλὰ και αὐτοῦ τοῦ Ζηπολίου.

Ἦδη διεννοεῖτο ὁ Σουλτάνος νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ Καρόλου τοῦ Ε΄, διότι αὐτὸς τε και ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς ἐφρόνουσιν ὅτι ὡς ἐν οὐρανῷ εἰς ὑπάρχει Θεός, οὕτω και ἐπὶ γῆς εἰς ἔπρεπε νὰ βασιλεύῃ αυτοκράτωρ τὸν βασιλεῖα Φερδινάνδου δὲν ἰθεώρουσιν ὡς τοιοῦτον, ἀλλ' ἀπλῶς ὡς χρο-

χοντα τῆς Βιέννης καὶ τοποτηρητὴν τοῦ Καρόλου· τοὺς δὲ λοιποὺς βασιλεῖς ὡς ἀπλοῦς ὑποτελεῖς ἡγεμόνας.

Τῇ 25 ἀπριλίου λοιπὸν τοῦ 1532 ὁ Σουλτάνος ἔχων 200,000 στρατοῦ καὶ τριακότια τηλεβόλα ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Γερμανίας· καθ' ἑδὼν παρουσιάσθησαν αὐτῷ πρέσβεις τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Αὐστρίας· καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ἐγένοντο δεκτοὶ μετ' εὐμενείας καὶ μεγάλων τιμῶν, οἱ δὲ ἄλλοι δὲν ἔλαβον εὐάρεστον ἀπάντησιν ζητήσαντες περὶ τῆς ἀνακωχῆς· ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς διαβὰς τοὺς ποταμοὺς Σαῦον καὶ Δραῦον καθυπέταξε πορευόμενος δέκα τέσσαρα φρούρια καὶ ἔφθασε τῇ 10 αὐγούστου πρὸ τοῦ Τούου, ἰσχυρυτάτου φρουρίου· ὁ διοικητὴς αὐτοῦ, Νικόλαος Ζουρισχίτζ, ἀντέστη καρτερικῶς ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας, ἀλλ' ἐπὶ τέλους παρεδόθη ὑπὸ ὄρους καὶ ἔλαθε συνέντευξιν μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐν ᾗ προσηνέχθη λίαν ἀμειπρωτῶς.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν ταύτην οἱ ἐν Βιέννῃ παρεσκευάσθησαν εἰς ἄμυναν νομίζοντες ὅτι ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἤθελε πολιορκήσει τὴν πόλιν ταύτην καὶ αὐθις. Ἄλλ' ὁ Σουλτάνος σκοπεύων νὰ συγκροτήσῃ μάχην μετὰ τοῦ Καρόλου μόνον καὶ ταυτοχρόνως στερούμενος βαρέος πυροβολικοῦ καὶ ζωστροφῶν διέταξε τὴν ἐπάνοδον τοῦ στρατοῦ ὅστις ἐπανακώμπτων ἐπέδραμε διασφόρους χώρας καὶ διαιρεθεὶς εἰς διάφορα σώματα ἄλλοτε μὲν ἐνίκα, ἄλλοτε δὲ ἐνικᾶτο. Εἰς τοὺς πανειλημμένους ἐλθόντας πρέσβεις τοῦ Φερδινάνδου ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς ἀπήντα ἀρνητικῶς περὶ εἰρήνης· σκώπτων καὶ ἐμπαίζων τὴν ἀρνησίαν τοῦ αυτοκράτορος Καρόλου μὴ τολμήσαντος νὰ παραταχῆ εἰς μάχην.

Ἄρσεν δὲ ὁ στρατὸς, ἐπανακώμπτων, ἐπέδραμε τὴν χώραν συνηνώθη πλησίον τοῦ Βελιγραδίου· τότε οἱ διάφοροι στρατηγοὶ ἔλαβον τιμητικὰς ἐσθῆτας, ἐπιστολαὶ δὲ ἐπέμφθησαν ἀγγέλλουσαι τὰς νίκας τῆς ἐκστρατείας εἰς τοὺς διοικητὰς τῶν ὀθωμανικῶν ἐπαρχιῶν καὶ εἰς τὸν δούκα τῆς Βενετίας. Ἐν Βελιγραδίῳ προσελθὼν τῷ Σουλτάνῳ

προσευτὴς τῆς Πολωνίας ἀνενέωσε συνθήκην εἰρήνης.

Τῇ 18 Νοεμβρίου μετὰ ἐπτάμηνον ἀπουσίαν ὁ Σουλτάνος ἐπανεκάμφεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἐφωταγωγῆθη σύμπασα ἡ πόλις, καὶ τὰ πρόσθεια τοῦ Ἐγιοῦπ, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τῆς Χρυσοπόλεως καὶ δημοτελῶς ἐγένοντο ἑορταὶ ἐπὶ τῇ νικηφόρῳ ἐκστρατείᾳ.

Καθ' ὃν χρόνον ἐγένοντο ταῦτα, ὁ στόλος Καρόλου τοῦ Β' ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ κυριάρχου Ἀνδρέου Δωρία, προσέβαλε τὰς ἀκτὰς τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐπολιόρησεν τὴν Κορώνην· τὸ φρούριον τοῦτο ἐάλω μετ' ὀλίγον, ὁ δὲ Δωρίας καταλιπὼν φρουρὰν ἐκ δισχιλίων Ἰσπανῶν διηυθύνθη πρὸς τὰς Πάτρας, ἐκυρίευσεν καὶ τὴν πόλιν ταύτην καὶ καταπλεύσας εἰς Ναύπακτον ἐξεπόρησεν καὶ αὐτὴν καὶ τὰ πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ στενοῦ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ τοῦ Β' ἀνεγερθέντα φρούρια· χερμῶνος δὲ προσεγγίσαντος ὁ Δωρίας ἐπανεκάμφεν εἰς Ἰταλίαν.

Ὁ Σουλτάνος δικοινοῦμενος ἤδη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Περσίας καὶ ἐπιθυμῶν τὴν ἡσυχίαν τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν συγκατένευσεν εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν πρέσβων τοῦ Φερδινάνδου ἀρκεσθεὶς μόνον νὰ παραχωρήσῃ ἀνακωχὴν προσωρινῶς ἕως οὗ ὁ Φερδινάνδος πέμψῃ τὰς κλεῖς τοῦ Στριγονίου καὶ μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν κλειδῶν τούτων θὰ ἔστεργε νὰ συνάψῃ πενταετῆ εἰρήνην καὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ ὡς βασιλεῖς τὸν τε Φερδινάνδον καὶ Κάρολον τὸν Β'. Καὶ ἡ μὲν ἀνακωχὴ συνωμολογήθη ἀμέσως, ἀνεμένετο δὲ ἡ ἀπάντησις τοῦ Φερδινάνδου διὰ τὴν παράδοσιν τῶν κλειδῶν τοῦ Στριγονίου.

Τότε ἀνηγορεύθη διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Σαρουχᾶν ἐπισήμως καὶ ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶς, εὐειδέστατος δεκαπενταετῆς νεανίας, καὶ ἠσπάσατο τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς του· ὁ μὲν μέγας Βεζύρης Ἰβραὴμ πασσᾶς ἐκράτει τὴν τιμητικὴν ἐσθῆτα, ὁ δὲ Ἁγιάς πασσᾶς, δεῦτερος Βεζύρης, τὸν ἀναβολέα τοῦ ἵππου.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1533 μετέβη εἰς Κωνσταντινούπο-

λιν ἐκ Βούλης ὁ παντοδύναμος, ἐν Οὐγγαρίᾳ Ἀλαίσιος Γρίττης, ὅστις κατὰ διαταγὴν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὴμ πασᾶ εἶχε συνάψει δικπραγματεῦσεις περὶ τῆς διακανονίσεως τοῦ Οὐγγρικοῦ στέμματος· κατὰ μάκρον ἔφθασαν ὡσαύτως καὶ οἱ πρεσβευταὶ τοῦ Φερδινάνδου Ἰερώνυμος καὶ Βεσικτιανὸς πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ὁ Κορνήλιος Σχέπερ κομίζοντες τὰς κλείδας τοῦ Στριγονίου καὶ ἐπιστολὴν τοῦ Φερδινάνδου· ταῦτα συνώδευσεν καὶ ἑτέρα ἐπιστολὴ Καρόλου τοῦ Ε' ἀξιοπρεπῶς γεγραμμένη δι' ἧς ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἐμεσίτευεν κητούμενος ὑπὲρ τοῦ Φερδινάνδου τὴν ἀπόδοσιν τῶν Οὐγγρικῶν χωρῶν καὶ ὑποσχόμενος ὅτι καὶ αὐτὸς θὰ ἀπέδιδε τὴν Κορῶνην.

Οἱ πρέσβεις, παρόντος καὶ τοῦ Γρίττη, ἔλαβον τρεῖς συνεντεύξεις μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὴμ πασᾶ· οὗτος μακρηγορῶν πάντοτε κατὰ τὴν συνθήκην του, ἀφοῦ περιέγραψε τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Σουλτάνου καὶ κυρίου του, καὶ ἐδήλωσε ῥητῶς ὅτι ἄνευ τῆς ἰδικῆς του θελήσεως καὶ ἐπιδοκιμασίας ὁ Σουλτάνος οὐδὲν ἐπραττε, τὴν μὲν ἐπιστολὴν τοῦ Καρόλου ἐχρακμήσειεν ὡς ἀλαζονικὴν καὶ ἀπρεπῆ, ἐκοινοποίησε δὲ τοῖς πρεσβευταῖς ὅτι μετὰ τοῦ Φερδινάνδου θὰ συνωμολογήητο μακρὰ καὶ διαρκὴς εἰρήνην ἔάν ᾗθελε καὶ ἐρ' ὅσον ἐπεθύμει· ἐπειδὴ δὲ ὁ Φερδινάνδος ἐν τῇ ἐπιστολῇ του τὸν μὲν Σουλτάνον ἀπεκλίει πατέρα τὸν δὲ μέγαν Βεζύρην ἀδελφόν, οἱ δύο τίτλοι οὗτοι ἐγένοντο δεκτοὶ ὡς ἐδήλωσεν ὁ μέγας Βεζύρης ἐκ συγκαταθέσεως καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἔθεωρεῖτο ὡς τοιοῦτος ὁ Φερδινάνδος· ἐδόθη ὡσαύτως ὑπόσχεσις τοῖς πρεσβευταῖς ὅτι θὰ ἀπεδίδοτο καὶ ἡ προῖξ τῆς βασιλείσεως Μαρίας ἦντινα εἶχον κατὰσχει ἐν Βούδῃ.

Οἱ πρεσβευταὶ κατόπιν τούτων παρέστησαν καὶ ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου ὅστις ἐπικυρώσας τοὺς λόγους τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐτίμησεν αὐτοὺς δούς εἰς ἀσπασμὸν τὴν δεξιάν καὶ τὸ κράσπεδον· οὕτω λοιπὸν συνωμολογήθη μετὰ τοῦ Φερδινάνδου ἡ πρώτη συνθήκη εἰρήνης· ἐγράφη δὲ ἐπιστολὴ

καὶ τῷ Καρόλῳ Ε' προσκαλοῦσα αὐτὸν νὰ πέμψῃ εἰδικὸν πρεσβευτὴν ἔάν ἐπεθύμει συνωμολογήσῃ εἰρήνης μετὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.

Κατ' ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπεφασίσθη καὶ ἡ κατὰ τῆς Περσίας ἐκστρατεία· καὶ πρῶτον μὲν ἐξεστράτευσεν ὁ μέγας Βεζύρης, διορισθεὶς καὶ πάλιν ἀρχιστράτηγος ἢ Σερασκέρης καὶ ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του ὡς τοποτηρητὴν καὶ τὸν τερτερδάρην Ἰσκενδὲρ Ἰσελεμπῆ ὅστις πλουσιώτατος ὢν ἐζηλοτύπει πρὸς τὸν μέγαν Βεζύρην· ὁ δὲ Σουλτάνος ἐπεφυλάττετο νὰ ἐκστρατεύῃ αὐτοπροσώπως κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ ἐπιόντος ἔτους.

Ὁ μέγας Βεζύρης διαχειμύσας ἐν Χαλεπίῳ καὶ καθυποτάξας πλείστα φρούρια γειτνιάζοντα μετὰ τῆς λίμνης τοῦ Βᾶν, ἐν οἷς καὶ τὸ ὁμώνυμον φρούριον τοῦ Βᾶν, τὸ ὁποῖον ἔθεωρεῖτο ὡς ἀπόρητον, διηυθύνθη πρὸς τὴν Ταυρίδα πρωτεύουσαν τοῦ Σάχου τῆς Περσίας καὶ κατέλαβεν αὐτὴν τῇ 13 ἰουλίου 1534 φεισθεὶς τῆς ζωῆς καὶ περιουσίας τῶν κατοίκων.

Ταυτοχρόνως ὁ Σουλτάνος ἀνχωρήσας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διεξεπεραιώθη εἰς Ἀσίαν καὶ ταχέως ὁδοιπορῶν ἔφθασεν εἰς Ἰκόνιον ὅπου προσεκύνησε τοὺς τάφους τῶν ἀρχαίων ἡγεμόνων Σουλτάνων· ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἔλαβεν τὰς κλείς τοῦ Βᾶν πεμψθεὶς αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Ἰβραὴμ πασᾶ καὶ ἐδόξασεν τὸν Θεὸν πέμψας τῷ μεγάλῳ του Βεζύρῃ βάρυτιμα δῶρα· τῇ 17 Σεπτεμβρίου εἰσήλθε καὶ οὗτος εἰς Ταυρίδα ἔνθα ὁ μέγας Βεζύρης τὸν προῦπήνησεν μεγαλοπρεπῶς· τῇ ἐπαύριον διενεμήθησαν τιμητικαὶ ἐσθήτες εἰς τοὺς μεγιστᾶνας καὶ χρηματικὰ δῶρα εἰς τὸν στρατὸν.

Ἐκ Ταυρίδος ὁ στρατὸς ἐχώρησεν εἰς Βαγδάτην, ἀλλ' ὑπέστη πλείστας ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ δυσχερείας διὰ τὸ δύσβατον τῆς ὁδοῦ· αἱ δυσχέρειαι αὗται ἀπεδόθησαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου τῷ τερτερδάρῃ Ἰσκενδὲρ Ἰσελεμπῆ ὅστις ὡς ἐπιμελητὴς τοῦ στρατοπέδου ὤφειλε νὰ μεριμνᾷ· ἔνεκα δὲ τούτων ἐπαύθη τῆς θέσεώς του καὶ ἡ περιουσία του ἐδημεύθη.

Ὁ μέγας Βεζύρης προπορευόμενος κατέλαβε τὴν Βαγδάτην, ἐκκενωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Πέρσου διοικητοῦ αὐτῆς, καὶ ἔκλεισε τὰς πύλας, ἵνα πρῶτος μετὰ τὴν ἀλωσιν εἰσέλθῃ ὁ Σουλτάνος ὅστις ἀφίκετο μετὰ μίαν ἡμέραν καὶ ἀπένειμεν αὐτῷ καὶ ἕτερα δῶρα· ἅπαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ καὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ ἔλαβον ἀμοιβὰς χρηματικὰς καὶ προεβασμούς διαφόρους.

Τέσσαρες μῆνας διήλθον οἱ ὀθωμανοὶ ἐν Βαγδάτῃ διαχειμάζοντες· κατὰ τὸ δέστημα τοῦτο ὁ Σουλτάνος καὶ ὁ μέγας Βεζύρης διηυθέτησαν τὴν διοίκησιν τῶν νέων κτήσεων καὶ ἐπισκέψαντο λεπτομερῶς τοὺς ἀρχαίους τάφους καὶ τὰ δώδεκα κτίρια.

Τότε ἀπέθανε προχρόνως καὶ ἴσως ἐκ λύπης ὁ τριτητάδης Ἰσκανδὲρ Ἰσελεμπίης καὶ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ Χουσεῖν Ἰσελεμπίης· ἐκτὸς τῶν πολλῶν θησαυρῶν καὶ κτημάτων τοῦ Ἰσκανδὲρ Ἰσελεμπίη ὑπῆρχον καὶ 7000 θεράποντες οἵτινες συνηνώθησαν μετὰ τῶν αὐτοκρατορικῶν θεραπόντων· αἴτιον δὲ τῆς διατηρήσεως τοσούτων ὑπηρετῶν εἶναι ὅτι ὁ Ἰσκανδὲρ Ἰσελεμπίης τοιοῦτοτρόπως προπαρασκευάζεν ἄνδρας δυναμένους διὰ τῆς ἀνατροφῆς τῶν νὰ κατὰ κράτος ἀξιώματα τοῦ κράτους· οὕτως ἐξ αὐτῶν ἐπτά ἀνεδείχθησαν μετὰ ταῦτα μεγάλοι καὶ δεῦτεροι Βεζύρηι ἐξ ὧν καὶ ὁ Μωάμεθ Σακάλης τελευταῖος μέγας Βεζύρης τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν ὡς θέλομεν ἰδεῖ.

Καταλιπὼν ἐν Βαγδάτῃ ἱππικὴν φρουρὰν ὁ Σουλτάνος διηυθύνθη καὶ πάλιν εἰς Ταυρίδα, κατ' ἄδὸν δὲ ἐδέξατο τρίτην ἤδη φορὰν πρεσβευτῆν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου συγχάροντα ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς Βαγδάτης, καὶ πρεσβευτῆν ὠκύτως τοῦ Σάχου τῆς Περσίας προτείνοντα εἰρήνην ἀλλὰ μὴ εἰσκουσθέντα· ἀρκεόμενος εἰς Ταυρίδα δίδενειμε καὶ πάλιν πλοῦσι δῶρα τῷ στρατῷ, καὶ κατέλυσε αὐτὸς μόνος μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Σάχου, ἐτέλεσε δημοτελέστατα τὴν προσηυχήν τῆς Παρσικουῆς ἐν τῷ νεμένει τοῦ ἀρχαίου Σουλτάνου

Χασάν· τότε δὲ πρῶτην φορὰν ἐτροποποίησε τὰς συνεδριάσεις τοῦ συμβουλίου (δ.β.χνίου) οὕτως ὥστε μόνον οἱ Βεζύρηι συνηδρίαζον καὶ ὁ Βηλέρβης τῆς Ρούμελης· ὁ τῆς Ἀνατολῆς εἰσῆρχετο τότε μόνον ὅταν εἶχέ τι πρὸς ἀνακοίνωσιν, οἱ δὲ λοιποὶ ἴσταντο καὶ ἀνέμενον ἐκτὸς τῆς αἰθούσης· μετὰ ταῦτα πέμψας ἐπιστολάς ἀγγελτηρίους περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Ταυρίδος καὶ διευθετήτας τὴν διοίκησιν καὶ τῶν περὶ αὐτὴν χωρῶν ἀνέλαβε τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου μετὰ ἐξέμνηνον πορείαν εἰσῆλθεν ἐν θραύματι καὶ ἀνεφνημίαις τῇ 8 ἰανουαρίου 1536.

Διαρκούσης τῆς κατὰ τῆς Περσίας ἐκστρατείας, οἱ στόλοι τοῦ Σουλτάνου ἐμάχοντο μετὰ τῶν τοῦ Καρόλου τοῦ Ε' καὶ τοῦ μὲν ὀθωμανικοῦ κυρίαρχος ἦν ὁ διάσημος Χαϊρεδδὶν Βαρθαρύσσης, τοῦ δὲ γερμανικοῦ, ὁ Ἀνδρέας Δωρικός, ἀμφοτέρω ἀνδρεῖσι καὶ πεπειραμένοι ναυτικοί.

Ὁ Χαϊρεδδὶν ἦτο υἱὸς τοῦ Σπαῆ Γιακούπ ὅστις μετὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Μιτυλήνης ὑπὸ τοῦ πορθητοῦ ἐγκατέστη ἐν τῇ νήσῳ μετὰ τῶν τεσσάρων υἱῶν τοῦ Ἰσάκ, Οὐρούτζ, Χαϊρεδδὶν καὶ Ἐλιζ, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος μετεργόμενος τὸν ἔμπορον διέτριβεν ἐν Μιτυλήνῃ, οἱ δὲ τρεῖς ἄλλοι ἐπέδιδοντο εἰς πειρατικὰς ἐκδρομὰς, εἰς τὰ παρχλία τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Ἀλγερίας, ἐν δὲ ταῖς ἐκδρομαῖς ταύταις τοσαύτας ἤσαντο ἐπιτυχίας κατὰ τῶν Ἰσπανῶν, ὥστε ὁ ἡγεμὼν τῆς Τύνιδος προσέλαβεν αὐτοὺς συμμάχους· ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἐκυρίευσαν πόλεις τινὰς παρχλίους τῆς Βαρθαρικῆς χώρας, τὴν Τέκσαν, τὸ Τελμεσάν καὶ τὸ Μισουτζί· κατὰ τὰς ἐκστρατείας ταύτας ἀπέθανον οἱ τρεῖς ἀδελφοί, ἔμεινε δὲ μόνον ὁ Χαϊρεδδὶν ὅστις γενόμενος κύριος τοῦ Ἀλγερίου καὶ κρίνων ἀναγκαῖον καὶ ὠφέλιμον νὰ προσκτήσῃται τὴν ὑποστήριξιν κραταίου προστάτου, ἐπεφόρτισε τὸν Χατζῆ Χουσεῖν νὰ προσφέρῃ τὴν ὑποταγήν καὶ ὑποτέλειάν του τῷ Σουλτάνῳ Σελίμ διατρέθοντι τότε ἐν Αἰγύπτῳ, ὅστις ἀσμένως παραδεχόμενος τὴν πρότασιν ἀνεγνώρισε τὸν Χαϊρεδδὶν ὡς ἀνεξάρτητον διοικητὴν τοῦ Ἀλγερίου, τὸν

ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του καὶ τῷ ἀπέστειλε τὰ τεκμήρια τῆς ἀναγνωρίσεως ταύτης, ἵππον, ζέφος καὶ τύμπανον.

Μετὰ ταῦτα ὁ Χαϊρεδδίν ἐξηκολούθησε τὰς ναυτικὰς ἐπιδρομὰς του καὶ ἐνέσπειρε τὸν τρόμον εἰς τὰ παράλια τῆς Ἰσπανίας, Ἰταλίας καὶ Γαλλίας μεταβιβαζὼν διὰ τῶν πλοίων του χιλιάδας Μαύρων καταπιεζομένων ἐν Ἰσπανίᾳ.

Σπουδαῖον ἀντίπαλον εὔρε τὸν Ἀνδρέαν Δωρίαν καὶ πολλὰκις ἐναυμάχησεν ἐπιτυχῶς μετ' αὐτοῦ· ἀφοῦ δὲ ὁ Δωρίας κατέλαβε τὴν Κορώνην, ὁ Σουλτάνος προσεκάλισεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν Χαϊρεδδίν ὅστις παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν του ἡγεμόνα τῆς Τύνιδος ἀπέπλευσε καθ' ὁδὸν συναντήσας πρὸ τῆς Μεσσηνίας δέκα ὀκτὼ ἐχθρικά πλοῖα αὐτὰ μὲν ἔκαστε τὸ δὲ πλήρωμα ἤχμαλώτισεν· ὁ Δωρίας πλέων ἐκ Πρεβέζης εἰς Βρεντησίον προσεβλήθη ὑπὸ τοῦ Χαϊρεδδίν συλλαβάντος δύο ἐκ τῶν πλοίων του· οὕτω δὲ ἔρθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ παρουσιασθεὶς τῷ Σουλτάνῳ ἠσπάζθη τὴν χειρὰ του καὶ ἐτιμήθη πρεπόντως· ἐπειδὴ δὲ ὁ μέγας Βεζίρης Ἰβραὴμ πασᾶς διέτριβε τότε ἐν Χαλεπίῳ καὶ ἔκρινεν ἀναγκαῖον αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ ἀναγορεύσῃ τὸν Χαϊρεδδίν Βεηλέρβην τοῦ Ἀλγερίου καὶ τῷ δώσει τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς, ὁ Χαϊρεδδίν δεικνύων ὅτι καὶ ἐν τῇ ξηρᾷ ἦν δραστήριος καὶ ἀκμάτος ὡς καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ ἀπῆλθεν ἐκ Κων/πόλεως εἰς Χαλεπίον ἔριππος, δις μόνον σταματήσας καθ' ὁδὸν ἐν Ἰκονίῳ καὶ Προύσῃ ἵνα προσκυνήσῃ τοὺς τόφους δύο ἀγίων Σεχῶν· παρουσιασθεὶς δὲ ἐνώπιον τοῦ Ἰβραὴμ πασᾶ, ἠσπάζσατο τὴν χειρὰ του, ἀναγορεύθη Βεηλέρβης τοῦ Ἀλγερίου, ἔλαβε τὰς ἀπαιτούμενας ὀδηγίας καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν δαπανήσας ἐν συνόλῳ 22 ἡμέρας· τοσοῦτον ταχέως ἐπορεύθη καὶ ἐπέστρεψε.

Δικροῦντος τοῦ χειμῶνος ὁ Σουλτάνος, ἐπιστατοῦντος τοῦ Χαϊρεδδίν, κατήρτισεν ἀξιόμαχον στόλον ἐξ ὀγδοήκοντα τεσσαρῶν πλοίων· ἐλθόντος δὲ τοῦ ἔκρος ἐκεῖνος μὲν διεξεπεραιώθη, ὡς γωρίζομεν, εἰς Ἀσίαν κατὰ τῆς Περ-

σίας, ὁ δὲ Χαϊρεδδίν παραλαβὼν τὸν στόλον διευθύνθη εἰς τὰ παράλια τῆς Ἰταλίας καὶ ἀποβάς περιήλθεν ἅπασαν τὴν Ἰταλικὴν παραλίαν καὶ τὰς πόλεις Ρέγγιον καὶ Φόνδη, ἐκεῖθεν δὲ διευθύνθη κατὰ τῆς Τύνιδος ἧς ἐβασιλευεν ὁ Σουλτάνος Μουλεῖ Χασσάν.

ὑπὸ τὸ πρόσχημα δὲ ὅτι ἐμελλε νὰ ἐνθρονίσῃ τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἡγεμόνος εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν κατέλαβεν αὐτὴν σχεδὸν ἀμαχητὶ, ἐκδιώξας τὸν ἡγεμόνα· διετήρησεν ὅμως τὴν Τύνιδα ἐπὶ μῆνας τινὰς μόνον διότι Κρόλος ὁ Ε΄ ἄγων στόλον ἐκ 500 πλοίων μεγάλων καὶ μικρῶν καὶ ναύαρχον ἔχων τὸν Ἀνδρέαν Δωρίαν διευθύνθη κατὰ τῆς Τύνιδος καὶ πολιορκήσας ἐπὶ ἓνα μῆνα ἐκυρίευσεν καίτοι κρατερῶς ἀντίστη ὁ Χαϊρεδδίν· καὶ οὗτος μὲν ἀπεχώρησεν, ἐνθρονίσθη δὲ ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ Κρόλου ὁ Μουλεῖ Χασσάν ὑπογράφας ταπεινωτικωτάτην συνθήκην.

Διαμένοντας εἰσέτι τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν ἐν Βαγδάτῃ, ὁ διοικητὴς τῆς Σεμένδρας διαταχθεὶς διευθύνθη εἰς Πελοπόννησον ἵνα ἀνακτήσῃ τὴν Κορώνην ὅπερ καὶ κατώρθωσεν ἀποκλείσας τὸ φρούριον καὶ ἀναγκάσας τὴν φρουρὰν εἰς παράδοσιν.

Μετὰ τὴν ἄφιξιν δὲ τοῦ Σουλτάνου ἐξ Ἀσίας εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ πρεσβευτὴς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λαρορέτ ἐπέτυχε τὴν συνολόγησιν ἐμπορικῆς συνθήκης ὑπὸ τὸν τίτλον «Σύμβασις», ἧτις εἶναι τὸ πρῶτον ἔγγραφον τοιοῦτου εἶδους. Διὰ τῆς συνθήκης ταύτης ἐχορηγοῦντο εἰς τοὺς ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορικῇ διαμένοντας γάλλους ὑπηκόους καὶ προστατευομένους διάφορα προνόμια καὶ ἐλευθερία ἐντελής ἐν τῷ ἐμπορίῳ καὶ τῇ εἰσόδῳ τῶν γαλλικῶν πλοίων εἰς τοὺς λιμένας τοῦ κράτους· διὰ τῆς αὐτῆς συνθήκης ἀνεγνωρίσθη καὶ ἡ δικαιοδοσία τῶν προξένων δυναμένων νὰ δικάζωσι τοὺς ἰδίους ὑπηκόους καὶ νὰ ἀποστέλλωσι εἰς τὴν Πύλην διερμηνεὰ ὅσῳκις ἐπρόκειτο περὶ ποινικῆς ὑποθέσεως ἢ πολιτικῆς ἀφορώσης εἰς διὰδικον γάλλον ἀφ' ἐνὸς καὶ ῥαγιζὼν ἀφ' ἑτέρου.

Ἡ σύμβασις αὕτη εἶναι τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβράημ πασᾶ ὅστις ἀπέβιασε τῇ 5 μαρτίου 1536 διάδοχος αὐτοῦ διορίσθη ὁ Ἄγιᾶς πασᾶς τῶς δεύτερος Βεζύρης.

Ἀπὸ τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν διήρκει ἡ εἰρήνη μετὰ τῶν Βενετῶν, ἀλλὰ μὴ ὄλην τὴν ἀγαθὴν διάθεσιν τοῦ νέου μεγάλου Βεζύρου εἰς τὸ νὰ διατηρήσῃ αὐτήν, ὁ Χαϊρεδδίν ἐλθὼν εἰς Κων/πολιν καὶ ἀναγορευθεὶς ἀρχιναύαρχος (καπετὰν πασᾶς) μυρίας προφάσεις ἀνεύρισκεν ἵνα κηρυχθῇ ὁ κατὰ τῶν Βενετῶν πόλεμος στηριζόμενος πρὸ πάντων εἰς ἀκούσιχά τινα καὶ τυχαῖα κινήματα μονομερῆ εἰς τὰ ὅποια προέβησαν Βενετοὶ τινες πλοίαρχοι κατ' ὀθωμανικῶν πλοίων· ἐπεδίωκε δὲ τοιουτοτρόπως ὁ Χαϊρεδδίν πολεμικὴν νυκτικὴν δόξαν.

Κατὰ μίον ὁ Σουλτάνος συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τῶν δύο υἱῶν του Μωῦμεθ καὶ Σελίμ καὶ ἠγούμενος τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Αὐλῶνα ἀντικρυ τῶν βορείων ἰταλικῶν πηραλίων· ὁ δὲ Χαϊρεδδίν ὠδήγησε τὸν στόλον εἰς τὸ αὐτὸ μέρος· ἀποβιβάσας δὲ 8,000 ἵππους καὶ περισσοτέρους πεζοὺς εἰς τὸν παρά τῶν Ὑδροῦντα (Ἵοτραντον) ὄρμον τοῦ Κάστρου ἐκυρίευσεν καὶ αὐτὸ καὶ ἄλλα ἰσχυρὰ φρούρια τῆς ἰταλικῆς ἐκείνης παραλίας. Ἐκείθεν ἐστράφη κατὰ τῆς νήσου Κερκυράς ἧτις ἀνῆκεν εἰς τοὺς Βενετούς. Ὁ μὲν στόλος ὑπὸ τὸν Χαϊρεδδίν πασᾶν ἀπέβιθασεν εἰς τὴν νήσον 25,000 ἀνδρῶν, ἐκ δὲ τῆς ἀλβανικῆς ἀκτῆς, ἔνθα ἐστρατοπέδευεν αὐτὸς ὁ Σουλτάνος, διεβιβάσθησαν διὰ τῶν πλοίων μετ' ὀλίγον 25.000 εἰσέτι μετὰ τριάκοντα τηλεβύλων· ἡ πολιορκία διαρκέσασα ἐπὶ τινα καιρὸν ἐλύθη ἕνεκα τῶν πολλῶν βροχῶν· οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἐπέδραμον μόνον τὰ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου χωρία· τῇ δὲ 1 νοεμβρίου 1537 ὁ Σουλτάνος ἐπανέκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν διατάξας τῷ Χαϊρεδδίν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς κατὰ τῶν λοιπῶν νήσων ἐπιδρομὰς, καὶ τοὺς κατὰ ξηρὰν στρατηγούς νὰ πολιορκήσουν τὰ ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Πελοποννήσου τοῖς Βενετοῖς ἀνήκοντα φρούρια.

Ὁ ἀρχιναύαρχος Χαϊρεδδίν ἐκυρίευσεν καὶ ὑπέταξεν ἀλληλοδιαδόχως ἀπᾶσας σχεδὸν τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους τὴν Σύρον, Σκύρον, Πάτμον, Ἴον, Ἀστυπάλαιαν, Αἰγίναν, Πήρον, Ἀντίπαρον, Γῆνον, Νάξον καὶ λοιπὰς.

Ὁ διοικητὴς τῆς Πελοποννήσου Κασίμ πασᾶς ἐπολιόρκησεν ἰσχυρῶς τὸ Ναύπλιον, ἀλλὰ τὸ φρούριον ἀντέστη καὶ ἡ πολιορκία ἐλύθη.

Τὸν Χαϊρεδδίν πασᾶν ἐπανεληθόντα μετὰ τὴν κατάκτησιν τῶν νήσων εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπέδεξατο φιλοφρονέστατα ὁ Σουλτάνος. Ὅτε κατὰ μίον τοῦ 1538 ἐγένετο καὶ τροποποιήσις ἐν τῇ τάξει τῶν Βεζυρῶν· μέγας Βεζύρης διετέλει ὁ Ἄγιᾶς πασᾶς, δεύτερος ὁ Λοντερὶ πασᾶς, καὶ τρίτος ὁ Μωῦμεθ πασᾶς.

Ἀπὸ εἰκοσιν ἤδη ἐτῶν ἡ Μολδαβία ἀνεγνώριζε τὴν κυριαρχίαν τῆς Πύλης καὶ ἐπλήρωνεν ἐτήσιον φόρον τετρακισχιλίων δοῦκάτων, τεσσαράκοντα ἵππων καὶ εἴκοσι τεσσάρων πώλων· ἐπειδὴ δὲ ὁ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡγεμὼν αὐτῆς Πέτρος Ράρες ἐφέρετο ἐχθρικῶς πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Πολωνίας φίλον τῆς Πύλης, καὶ συνεννοεῖτο μετὰ τοῦ Φερδινάνδου τῆς Αὐστρίας, ὁ Σουλτάνος ἐξοργισθεὶς ἐξέστράτευσεν αὐτοπροσώπως τῇ 9 ἰουλίου 1538, τυτοχρόνως δὲ ὁ Χαϊρεδδίν πασᾶς ἄγων στόλον 150 πλοίων κατέπλευσε καὶ αὖθις εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Ὁ Σουλτάνος προσκυνήσας τοὺς τάφους τῶν προγόνων του μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπου ἐδέξατο τὴν ὑποταγὴν τοῦ ἄραβος ἡγεμόνος τῆς Βασσόρας. Ἐκείθεν προχωρῶν καὶ διαβάς τὸν Δούναβιν ἀρίκετο εἰς Ἴκσιον πρωτεύουσιν τοῦ ἡγεμόνος Πέτρου, ὅστις εἶχε φύγει εἰς Τρανσυλβανίαν· ἀπαντες οἱ θησαυροὶ, διαφόρων εἰδῶν, πλουσιώτατοι περιῆλθον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Σουλτάνου ὅστις ἀναγορεύσας ἡγεμόνα τὸν ἀδελφὸν τοῦ φυγάδος ἡγεμόνος Στέφανον καὶ ἐπιβαλὼν αὐτῷ βαρυτάτους φόρους καὶ ἀποσπάσας μέρος τῆς χώρας ἀπῆλθε σταματήσας εἰς Ἰωαννούπολιν (Γιάμπολι) χθρὶν κυνηγεσίου. Ἐκεῖ ἔβησεν καὶ ὁ Χαϊρεδδίν

πασσῶν νικηφόρος καὶ ἥσπασατο τὴν χεῖρα τοῦ κυρίου του λαβῶν παρ' αὐτοῦ πλούσια δῶρα.

Γὰ νέα αὐτοῦ κατορθώματα κατὰ θάλασσαν εἰσὶ τὰ ἐξῆς,

Κατὰ πρῶτον ἐξεπόρθησε τὴν νῆσον Σκίαθον εἴτα τὴν Ἄνδρον καὶ Σέριφον καὶ κατόπιν κατεβίβασε τὸν στρατὸν εἰς Κρήτην καὶ ἐπέδραμε τὰς ἐπαρχίας Μυλοποτάμου καὶ Σιττίας εἰσελθὼν εἰς ὄγδοήκοντα χωρία καὶ πλείστα λαβῶν λάφυρα. Μετὰ τοῦτο κατέλαβε τὴν Κάρπαθον καὶ ἄλλας νήσους τὸ ὅλον εἴκοσι πέντε ἐξ ὧν δώδεκα μὲν ὑπετάγησαν, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐξεπορθήθησαν.

Μαθὼν μετὰ ταῦτα ὅτι οἱ χριστιανικοὶ στόλοι συνενωθέντες παρέπλεον πρὸ τοῦ κόλπου τῆς Πρεβέζης ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Δωρῆα διηυθύνθη πρὸς συνάντησιν αὐτῶν καὶ ναυμαχίας γενομένης τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1538 ἐνίκησεν ἐνδόξως ἀνατινάζας δύο βενετικὰ πλοῖα καὶ συλλαβῶν δύο ἰσπανικὰ, ἓν βενετικὸν καὶ ἓν τοῦ Πάππα· ἡ ἐπελοῦσα νύξ παρεκώλυσε μεγαλητέραν καταστροφὴν τοῦ χριστιανικοῦ στόλου ὅστις ἀπεμακρύνθη διακριθεὶς εἰς δύο μοίρας.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ διοικητὴς τῆς Αἰγύπτου Σουλεϊμάν πασσῶν ἐνκυπήγησε κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου ἐν τῷ λιμένι τοῦ Σουέξ ὄγδοήκοντα πλοῖα καὶ ἐξώρμησε τῇ 13 ἰουνίου 1538 εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν πρὸς τιμωρίαν ἀρχῶν τινῶν ἡγεμονίσκων οἵτινες συνεννοούμενοι μετὰ τῶν Πορτογάλων ἠνώχλουν τοὺς Ἰνδοὺς ἡγεμόνας τῶν ὁποίων πρεσβεύται μεταβάντες εἰς προσκύνησιν τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν ἐξήτήσαντο τὴν βοήθειαν του. Ὁ Σουλεϊμάν πασσῶν καίτοι ὄγδοηκοντούτης καὶ παχύστακος ὥστε ὑπεβαστάζετο ὑπὸ τεσσάρων ὑπηρετῶν, εἶχεν ὅμως ἀκμαῖον καὶ δραστήριον τὸν χαρακτήρα καὶ διζιῶς διευθύνας τὴν ἐκστρατείαν ἐκυρίευσεν τὸ Ἄδεν καὶ ἄλλα φρούρια τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης· μετὰ τὰς ἐπιτυχίας ταύτας μετέβη εἰς προσκύνησιν τοῦ τέφρου τοῦ προφήτου ἐν Μέκκῃ καὶ

ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τιμηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ὡς πορθητῆς τῆς Ἀραβίας καὶ παρκαθητάς κατ' ἐξάρσεις ἐν τῷ συμβουλίῳ τῶν Βεζυρῶν.

Τῷ 1539 ἐνέσκηψεν ὁ λοιμὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τῇ 4 ἰουλίου 1539 ἐξερράγη πυρκαϊὰ ἐν τῷ λιμένι πλείστας ἐπενεγκούσα ζημίας· τότε ἐτελεύτησε καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Ἅγιζ πασσῶς, ἀνὴρ φιλοδίκαιος, καταλιπὼν ἐκ διαφορῶν συζύγων ἑκατὸν εἴκοσι τέκνα· τοῦτον διεδέξατο ὁ Λοντερὶ πασσῶς, εὐπαίδευτος ἀλθανὸς γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου ἐπ' ἀδελφῇ. Δύω δὲ μόνον ἔτη χρηματίσας τοιοῦτος ἀπελύθη τοῦ ἀξιώματος, διεξεύχθη τὴν σύζυγόν του καὶ ἐξωρίσθη εἰς Διδυμότειχον, ὅπου συνέγραψε πολλὰ ἐν οἷς καὶ ὀθωμανικὴν ἱστορίαν.

Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1539 ὁ Σουλτάνος μετέβη εἰς Ἀσίαν χάριν κυνηγεσίου, ἐπειδὴ δὲ οἱ κάτοικοι τῆς Προύσης προὔπηντησαν αὐτῷ ἔριπποι κατήργησε τὸ ἔθιμον τοῦτο διατάξας ἵνα τοῦ λοιποῦ παρίστανται ἔριπποι μόνον οἱ τιμαριῦχοι. Ἐκ Προύσης διηυθύνθη εἰς Ἑλλάσποντον καὶ διέταξε τὴν ὀχύρωσιν τοῦ πορθητοῦ κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν σύστημα. Ἐκεῖθεν ἐπανέκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ 28 Σεπτεμβρίου καὶ ἐτέλεσε τὴν περιτομὴν τῶν δύο υἱῶν του Βαγιαζίτ καὶ Τζιχαγγίρ· αἱ ἐπὶ τούτῳ ἐορταί διήρκεσαν δέκα πέντε ἡμέρας καὶ διήλθον μετὰ τῆς αὐτῆς μεγαλοπρεπειᾶς μετ' ἧς καὶ αἱ προηγούμεναι τότε ἐτελεύτησαν καὶ οἱ γάμοι τοῦ Ρουστὲμ πασσῶ μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Σουλτάνου. Ἐν τούτοις ὁ μετὰ τῆς Βενετικῆς πόλεμος ἐξηκολούθει κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1538 ὁ Κάμιλλος Ὁρσίνης, Βενετὸς φρούραρχος τῆς Ζάκρας, ἐφορμήσας αἰφνης κατέλαβε τὰ ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν κατεχόμενα ἐν Δαλματίας φρούρια Ὁστροβιτζ, Ὁθροβατζ καὶ Σκαρδόναν, καὶ κατηδάρισεν αὐτὰ ἐκ θεμελίων ἵνα μὴ ἀποβάνωσι κέντρα τῶν ἐπιδρομῶν· οἱ ὀθωμανοὶ ὅμως ὑπὲρ τὸ δέον ἀπέζημιώθησαν πολιορκήσαντες καὶ κυριεύσαντες τὰ ἰσχυρότατα φρούρια

Ναχίν Δουβίκζα, Ίασένοβιζ και Σαβόα κείμενα ώσαύτως έν Δαλματία.

Οί συμμαχικοί στόλοι νικηθέντες και διασκορπισθέντες υπό του Χαϊρεδδίν πασᾶ κατέπλευσαν εις τόν κόλπον του δαλματικού Καττάρου πρὸς ἐκπολιόρκησιν του φρουρίου Καστελνουόβο κατεχομένου υπό τῶν ὀθωμανῶν· ὁ Χαϊρεδδίν πασᾶς καταληφθεὶς υπό σφοδρᾶς τρικυμίας και ἀπολέσας ἐβδομήκοντα πλοία δὲν ἠδυνήθη νὰ τοὺς παρακώλυση και οὕτω κατώρθωσαν τὴν ἄλωσιν του φρουρίου τούτου. Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἰανουάριον του 1539 οἱ ὀθωμανοὶ ἐπολιόρκησαν τὸ Καστελνουόβο διὰ ξηρᾶς και θαλάσσης και μετὰ εἰκόσιν ἡμερῶν πολιορκίαν καθ' ἣν ἐξέπεμψαν δέκα χιλιάδας σφαιρῶν κατὰ του φρουρίου, ἐκυρίευσαν και αὐθις αὐτὸ και ἐξεδίωξαν τὴν Ἰσπανικὴν φρουράν.

Τότε ἤρξαντο διαπραγματεύσεις ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ συνολογήσιν εἰρήνης προκληθεῖσαι υπό τῶν Βενετῶν· ἀφοῦ δὲ τρεῖς πρεσβευταὶ αὐτῶν πεμφθέντες ἐπὶ τούτῳ πρὸς τὸν Σουλτάνον ἀπέτυχον, ὁ τέταρτος Λουδοβίκος Βαδούρης και γερουσιαστὴς ὑποστηριζόμενος και υπό του πρέσβους τῆς Γαλλίας ἐπέτυχε τὴν εἰρήνην μετὰ τριμήνου διαπραγματεύσεις και πλείστας δυσχερείας, ἀλλ' εἰρήνην ἐξετελιστικὴν διὰ τοὺς Βενετούς διότι οὗτοι παρεχωροῦν τῷ Σουλτάνῳ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ ἰσχυρὰ φρούρια, Μονεμβασίαν και Ναύπλιον, τὴν Οὐράναν ἐν Δαλματία, ἀνεγνώριζον ἐπισήμως ὡς κτήματα του Σουλτάνου ὅσα φρούρια και νήσους εἶχον καταλάβει οἱ ὀθωμανοὶ, διχροῦντος του πολέμου, και ὑπεχρεώθησαν νὰ πληρώσωσι πολεμικὴν ἀποζημίωσιν 300,000 δουκάτων. Ἡ λίαν ἐνδοξὸς διὰ τὸν Σουλτάνον συνθήκη αὕτη μαρτυρεῖ τὴν ἰσχὺν εις τὴν ὁποίαν ἀφίκετο τότε ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία.

*Ἀρχεται ἡδη ἑπταετής πόλεμος κατὰ τῆς Οὐγγαρίας και Αὐστρίας του ὁποίου αἰτίαι εἰσὶν αἱ ἐξῆς :

Εἶχομεν ἰδεῖ ὅτι ὁ Ζαπόλιος ὑποστηριζόμενος υπό του Βενετοῦ Λουδοβίκου Τρίττη εἶχε καταλάβει τὸ στέμμα

τῆς Οὐγγαρίας παρὰ του Σουλτάνου· ἀχριστῶν ὅμως ἐδολοφόνησε τὸν Τρίττην και ἀπέδωκε τὸν φόνον τούτον εις τὰς ἐνεργείας του βασιλέως τῆς Αὐστρίας Φερδινάνδου· οὗτος δὲ πέμψας πρεσβευτὴν ἠτήσαστο παρὰ του Σουλτάνου τὴν ἐπέλεσιν τῶν ὄρων τῆς συνθήκης και τὴν ἀπόδοσιν τῶν προικῶν κτημάτων τῆς βασιλείσσης Μαρίας, ἀλλ' ὁ μέγας Βεζύρης Ἀγιᾶς πασᾶς, ζῶν ἀκόμη, εἶχεν ἀπαντήσῃ ὅτι ὁ θάνατος του Τρίττη δὲν ὑπεχρέου τὸν Σουλτάνον εις τήρησιν τῆς εἰρήνης.

Ὁ Φερδινάνδος ἐπέμψε και δεύτερον πρεσβευτὴν και ταυτοχρόνως συνολογήθη μετὰ του Ζαπολίου μυστικὴν συνθήκην συμμαχίας· ὁ δεύτερος πρεσβευτὴς οὗτος, ἐχθρὸς ἀμελικτος του Ζαπολίου, ἀρριζόμενος εις Κωνσταντινουπόλιν κατήγγειλε τὴν μυστικὴν ταύτην συνθήκην τῷ Σουλτάνῳ ὅστις σφόδρα ἀγανακτήσας εἶπε τῷ τότε μεγάλῳ Βεζύρῳ Λοντερί πασᾶ· «ἰήσον ἀτιμώτατοί εἰσιν οὗτοι οἱ δύο βασιλεῖς, ὁ Φερδινάνδος και ὁ Ζαπόλιος, ἀφ' ἐνός μὲν ἰκετεύουσι θερμῶς αἰτούμενοι εἰρήνην και προστασίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ μήτε τὸν Θεὸν σεβόμενοι μήτε τοὺς ἀνθρώπους αἰσχυρόμενοι, λύουσι τοὺς ὄρκους των και βουλεύονται κακὰ»· ταῦτα εἰπὼν ἀπέπεμψε τὸν πρεσβευτὴν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἀποθνήσκοντος του Ζαπολίου, ὁ Φερδινάνδος ἐπέμψε και τρίτην πρεσβείαν προσπαθῶν νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐαυτῷ τὸ στέμμα τῆς Οὐγγαρίας. Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος πέμψας ἀγγελικρόνον ἵνα ἐρευνήσῃ τὰ του θανάτου του Ζαπολίου και πεισθεὶς περὶ τούτου ἀνεγνώρισε τὸν νεογέννητον υἱὸν Ἰωάννην τῆς βασιλείσσης Ἰσαβέλλας σ. ζύγου του Ζαπολίου γεννηθέντα δέκα τέσσαρας ἡμέρας πρὸ του θανάτου του πατρὸς και ἀπέπεμψε ἐκ νεοῦ τοὺς πρέσβεις του Φερδινάνδου· οὗτος δὲ ἀποτυχὼν ἐξεστράτευσε και ἀφοῦ εις μάτην ἐπολιόρκησε τὴν βασιλίαν ἐν Βούδη, ἐκυρίευσε τὴν Πέστην, Βάξεν, Βίσεγραδ και Σουλδσεισενδούργ· τῆς βασιλείσσης αἰτησαμένης βοήθειαν του Σουλτάνου, οὗτος διέταξε μὲν ἀμέσως τὸν Βεηλέρβην τῆς Ρούμελης Χοσρέφ

πασσῶν καὶ τὸν τρίτον Βεζύρην Μωάμεθ πασσῶν νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ Φερδινάνδου, ἡτοιμάζετο δὲ νὰ ἐκκινήσῃ καὶ ὁ ἴδιος.

Κατὰ νοέμβριον τοῦ 1540 ὁ Φερδινάνδος ἔπεμψε καὶ τέταρτον πρεσβευτὴν τὸν Αἰζκοκιν, πολωνὸν τὸ γένος, ὅστις ὁμῶς ἤκουσε μομφὰς καὶ ἀνειδιτισμοῦ καὶ δικαίως περὶ τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν Βεζυρῶν διὰ τὰς εἰς Οὐγγαρίαν εἰσβολὰς τοῦ Φερδινάνδου.

Κηρυχθέντος τοῦ κατὰ τῆς Αὐστρίας πολέμου ὁ Σουλτάνος ἀνεχώρησε κατὰ ἰούνιον τοῦ 1541 μετὰ τοῦ στρατοῦ καταλιπὼν ἐν μὲν Κωνσταντινουπόλει τὸν δεύτερον Βεζύρην καὶ γαμβρὸν τοῦ Ρουστέμ πασσῶν, ἐν δὲ Ἀσίᾳ πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν περσικῶν ἔστιν ὅτε εἰσβολῶν, τὸν μέγαν Βεζύρην Σουλεϊμάν πασσῶν ἀντικαταστήσαντα τὸν Λοντερί πασσῶν.

Ταυτοχρόνως ὁ πόλεμος μεταξύ Καρόλου τοῦ Ε' καὶ τοῦ Φραγκίσκου τῆς Γαλλίας ἐξηκολούθει αἰματηρὸς καὶ φοβερῶς τοῦ Φραγκίσκου αἰτησαμένου τὴν ἐπικουρίαν τοῦ Σουλτάνου, διετέχθη ὁ ἀρχιἀρχιεπίσκοπος Χαϊρεδδίν πασσῶς νὰ πλεύσῃ μετὰ τοῦ στόλου πρὸς βοήθειαν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας.

Ὁ Σουλτάνος προχωρήσας μετὰ τοῦ στρατοῦ ἔφθασε μέχρι τῆς Βουδης, ἐνῶ οἱ στρατηγοὶ τοῦ ἐκρούεντο καὶ αὖθις τὴν Πέστην· ὁ υἱὸς τῆς βασιλίσσης Ἰσαβέλλας, νήπιον ἔτι μονοετής, προσήχθη τῷ Σουλτάνῳ, ὅστις ἕνεκα τῆς μικρῆς αὐτοῦ ἡλικίας καὶ ἐλλείπει πιστοῦ τινος ἐπιτρόπου κατέλαβε τὴν Βουδαν καὶ τὸ φρούριον, ἐγκαταστήσας τὴν ὀθωμανικὴν διαίτησιν καὶ χρησιμώσας πρηνόμει τινὰ τοῖς Οὐγγροῖς κατοικοῖς. Ἡ βασιλίσσα ἀπεχώρησε μετὰ τοῦ τέκνου τῆς, ἀπὸρ διεθεσθαιώσεν αὐτὴν ὁ Σουλτάνος ὅτι ἤθελεν ἀποδώσει τὸ στέμμα καὶ τὴν χώραν εὐθύς ἄμα ἐνηλικιωτο ὁ υἱὸς τῆς.

Τότε ἦλθον εἰς τὸ ὀθωμανικὸν στρατόπεδον καὶ ἄλλοι πρεσβευταὶ τοῦ Φερδινάνδου προτείνοντες εἰρήνην· καὶ ἐ-

γέγοντο μὲν εὐμενῶς δεκτοί, ἀλλ' αἱ διαπραγματεύσεις ἀπέτυχον. Ὁ δὲ Σουλτάνος ἐπανέκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ νοέμβριον τοῦ 1541.

Ταυτοχρόνως καὶ ὁ Χαϊρεδδίν πασσῶς ἐνίκα τὸν Κάρολον Ε' πρὸ τοῦ Ἀλγερίου διασκορπίσας τὸν στόλον τοῦ καὶ ἀναγκάσας αὐτὸν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἀλγερίου καὶ νὰ διεκπεριωθῇ εἰς Εὐρώπην. Μετὰ ταῦτα ὁ Χαϊρεδδίν πασσῶς ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Σουλτάνος ἀρκεθόμενος εἰς τὴν πρωτεύουσάν προέβη εἰς πολλὰς μεταθέσεις καὶ παύσεις τῶν ἐν Ἀσίᾳ διοικητῶν ὧν τινες κατεπέλιζον τὸν λαὸν καὶ διώρισε τοὺς υἱοὺς τοῦ διοικητῆς τὸν μὲν Μωάμεθ ἐν Σιρουχάν ἢ ἐν Μυνησιῶν, τὸν δὲ Σελίμ ἐν Ἰκονίῳ· ὁ πρωτότοκος Μουσταφῶς ἦτο ἤδη διοικητὴς τῆς Ἀμασειας. Συνάμα δὲ ἀπεστῆλθον στρατεύματά τινα εἰς Ταυρικὴν πρὸς καθυσχύασιν τῆς ὑποτελοῦς ταύτης χώρας ἧς οἱ χάναι ἤριζον καὶ διεπληκτιζόντο πρὸς ἀλλήλους.

Ὁ Τρανκουίλος Ἀνδρόνικος μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς πρεσβευτὴς τοῦ Φερδινάνδου αἰτούμενος τὴν ἀπόδοσιν τῆς Οὐγγαρίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀνειδισθεὶς ὑπὸ τῶν Βεζυρῶν ἀπεπέμφθη· τότε ὁ στρατὸς τοῦ Φερδινάνδου ἐξ ὀγδοήκοντα χιλιάδων ἀνδρῶν συγκείμενος, Οὐγγρων, Ἰσπανῶν, Ἰταλῶν καὶ λοιπῶν, ἐπολιόρκησε τὴν Πέστην ἀλλ' ἀπεκρούσθη.

Τῷ 1543 νέει ἐκστρατεία ἀπεφασίσθησαν διὰ ξηρᾶς κατὰ τοῦ Φερδινάνδου καὶ διὰ θαλάσσης κατὰ Καρόλου τοῦ Ε' καὶ πρὸς ἐπικουρίαν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας.

Ἡ κατὰ τοῦ Φερδινάνδου ἐκστρατεία, ἣν διηθῆνε καὶ αὖθις ὁ Σουλτάνος, ἐγένετο μετὰ μεγάλης πομπῆς, ἣ δὲ πειθαρχία καὶ διοργάνωσις τοῦ στρατοῦ τὴν φορὰν ταύτην ὑπερέβησαν τὰς ἄλλας· ὁ στρατὸς ἄμα ἀρκεθόμενος εἰς Οὐγγαρίαν διηρέθη εἰς διαφόρους μέρη καὶ πολιορκήσας ἐξέπρόρθησε πλείεστα φρούρια ἐν οἷς τὰ μᾶλλον ἔζηα λόγρον ἦσαν τὸ Βάλπον, Σικλός, Γαράν, Στούτ, Βεϊσέμβουρ,

Φούνφιρχιν καὶ πρὸ πάντων τὸ Στριγόκον τὸ ὅποιον ἐπολιόρκησε καὶ ἐκυρίευσεν αὐτὸς ὁ Σουλτάνος διαρκούσης τῆς ἐκστρατείας ταύτης στρατηγὸς τοῦ οὐγγρικοῦ στρατοῦ ἦν ὁ παλατίνος Ζρίνη, ἀνδρείος μὲν ἀνὴρ, ἀλλὰ μὴ κατορθώσας μεγάλᾳ ἔργα.

Ὁ Σουλτάνος ἀποστείλας τὸν στρατὸν εἰς τὰ χειμερινὰ στρατόπεδα κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1543, καὶ γεφυρώσας τὸν Δούναβιν ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ τοὺς θριάμβους αὐτοῦ κατεπίκρανεν ἡ εἰδησις, ληφθεῖσα καθ' ὁδὸν, τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ τοῦ Μωάμεθ διοικητοῦ Σαρουχάν, ὃν ὑπερηγάπα.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Χαϊρεδδὶν πασσαῶς ἀπέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου πρὸς ἐπικουρίαν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου θερμῶς ἐξαιτησαμένου τὴν βοήθειαν τοῦ Σουλτάνου κατὰ τοῦ Καρόλου τοῦ Ε'. Τὴν ἐπικουρίαν ταύτην ἐπέτυχεν ὁ ἑκτακτος τῆς Γαλλίας πρεσβευτῆς Παυλίνος τῇ συμπράξει καὶ τοῦ τακτικοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει γάλλου πρεσβευτοῦ Πελισσιέ καὶ ἔλαβεν ἐπιστολὴν τοῦ Σουλτάνου, καίτοι ἀντενεργούντος τοῦ μεγάλου Βεζύρου Σουλεϊμάν πασσαῶ, δι' ἧς εἶδιδετο ὑπόσχεσις ἀποστολῆς τῆς ναυτικῆς ὀθωμανικῆς δυνάμεως.

Ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Χαϊρεδδὶν πασσαῶ, παραλαβόντος μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν Παυλίνον, κατέπλευσεν εἰς Μεσσήνην καὶ ἐκυρίευσεν ἀμαχητὶ τὸ φρούριον τοῦτο καὶ ἀφοῦ παρέκκμησε τὰ παρχλία τῆς Σικελίας ἔφθασεν εἰς Μασσαλίαν ὅπου ὁ Χαϊρεδδὶν ἐγένετο δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν. Ἐκεῖ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἀποτελούμενος ἐξ ἑκατὸν πεντήκοντα πλοίων συνηνώθη μετὰ τοῦ γαλλικοῦ συγκεϊμένου ἐκ τεσσαράκοντα καὶ ἀμφοτέροι διηυθύνθησαν κατὰ τῆς Νικαίας τὴν ὅποιαν ὑπερήσπιζεν ὡς φρούραρχος ὁ ἱππότης Παῦλος Συμεών· ἡ πόλις παρεδόθη ἀμέσως ἀλλὰ τὸ φρούριον καίτοι πολιορκηθὲν ἀντέστη. Ὁργισθὴ δὲ τότε κατὰ τῶν γάλλων ὁ Χαϊρεδδὶν πασσαῶς καὶ μόλις κατεπραύνθη διότι οὔτοι οὐδὲ τὴν ἀναγ-

καίαν πυρίτιδα εἶχεν ἐν τοῖς πλοίοις των καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσι τοιαύτην παρὰ τῶν ὀθωμανῶν.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Νικαίας ὁ ὀθωμανὸς ἀρχιναύαρχος ἐπανεκκμησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου ἐφησυχάσας ἀπέθανε μετὰ δύο ἔτη τῷ 1546· ὁ τάφος αὐτοῦ κεῖται κατὰ τὴν παρχλίαν τοῦ Βοσπόρου ἐν Διπλοκονίῳ πλησίον τοῦ ἐκπαιδευτηρίου ὅπερ αὐτὸς εἶχεν ἀνεγείρει· σώζεται ἔτι σήμερον ὁ θύλος τοῦ τάφου κεκαλυμμένος ὑπὸ βρύων καὶ κισσοῦ. Διάδοχος τοῦ Χαϊρεδδὶν ἦν ὁ υἱὸς τοῦ Χασσάν βέης ἄξιος υἱὸς τοῦ πατρὸς του ὡς πρὸς τὴν ναυτικὴν ἱκανότητα.

Ἐν τούτοις οἱ ὀθωμανοὶ διοικηταὶ καὶ στρατηγοὶ ἐξηκολούθουν πολεμοῦντες ἐν Οὐγγαρίᾳ, Κροατίᾳ καὶ Σλαβωνίᾳ καὶ ἐκυρίευσαν πολλὰς πόλεις καὶ φρούρια. Τὰ κυριώτερα ἐξ αὐτῶν εἰσὶ τὸ Βίσεεγραδ, Νεογράδ καὶ ἄλλα.

Ὁ Σουλτάνος διατρίβων κατὰ τὸ δίκστημα τοῦτο ἐν Κωνσταντινουπόλει διώρισε διοικητὴν Μζγνησίας, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος υἱοῦ τοῦ Μωάμεθ, τὸν ὑστερότοκον Σελίμ, τὴν δὲ διοίκησιν τῆς Καρμανίας ἔδωκε τῷ υἱῷ Βαγιαζίτ· ταυτοχρόνως μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ Ρουστέμ πασσαῶς γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἀπολαύων τῆς ὑψηλῆς εὐνοίας αὐτοῦ.

Τέλος δὲ τῇ 10 νοεμβρίου 1545 συνωμολογήθη ἀνγκωχὴ ὅπλων διαρκείας ἐνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους μεταξὺ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Αὐστρίας Φερδινάνδου καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Καρόλου τοῦ Ε'. Ἐκαστος τῶν συμβαλλομένων ἐκράτησεν ὅσας χώρας κατεῖχεν, ἐξαιρετικῶς δὲ ὁ Φερδινάνδος ὑπεχρέωθη νὰ πληρῶνῃ τῇ Πύλῃ ἐτήσιον φόρον.

Τῇ 19 ἰουνίου 1547 ὑπεγράφη καὶ ἡ τελειωτικὴ εἰρήνη ἐν ἧ συμπεριελήφθησαν, ὁ Φερδινάνδος τῆς Αὐστρίας μετὰ φόρου πληρωτέου τῇ Πύλῃ κατ' ἔτος 30,000 δουκάτων, Κάρολος ὁ Ε', ὁ Πάππος τῆς Ῥώμης, ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας καὶ ἡ Βενετικὴ Δημοκρατία.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναφαίνονται δύο μεγάλοι ἄνδρες ὀθωμανοὶ ὁ Μεχμέτ πασᾶς Σοκόλης ὅστις κατόπιν ἐχρημάτισε μέγας Βεζύρης ἐπὶ 15 ἔτη καὶ ὁ Ἐμπουσονοῦτ διατηρηθεὶς ὡς Μουρτής ἐπὶ τριακονταετίαν ὁλόκληρον. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος βόσνιος τὴν πατρίδα γεννηθεὶς ἐν τῷ χωρίῳ Σοκόλ (φωλεὰ ἱερᾶκων) ἐξ οὗ καὶ τὸ πρῶτον μὲν του, ἀνατραφεὶς δ' ἐν τοῖς ἀνωκτόροις, ἐχρημάτισε θλακμηπόλος καὶ εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χαϊρεδδίν πασᾶ ἀνεδείχθη ἀρχικύριχος. Ὁ δὲ Ἐμπουσονοῦτ υἱὸς τοῦ Σέχη Μωάμεθ, ἀνὴρ ἐγγρατέστατος ὄχι μόνον τῶν νόμων ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν, ἐχρημάτισεν ἐπὶ ὀκτώ ἔτη στρατοδίκης Ρούμελης καὶ μετὰ ταῦτα διωρίσθη Μουρτής τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἢ Σεΐουχολάκης.

Τῷ 1547 ἀρίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν πρεσβεία τοῦ Σουλτάνου τῆς Ἰνδικῆς Ἀλαεδδίν αἰτουμένη βοήθειαν κατὰ τῶν Πορτογάλων, καὶ ὁ Πέρσης ἡγεμονόπαις Ἐληῆς Μιζρά, ἀδελφὸς τοῦ Σάχου Ταμάσπ, αἰτούμενος καὶ αὐτὸς τὴν ἐπικουρίαν τοῦ Σουλτάνου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ. Πλουσιώτατα δῶρα προσηνήχθησαν τῷ Πέρση ἡγεμονόπαιδι καὶ ἀποφασισθέντος τοῦ κατὰ τοῦ Σάχου πολέμου, ἐξεστράτευσεν αὐτοπροσώπως ὁ Σουλτάνος· ὁ πόλεμος διήρκεσε δύο ἔτη σχεδὸν τῷ 1548 καὶ 1549· οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ κατέλαβον τὸ Κουρδιστάν καὶ τὴν Γεωργίαν κυριεύσαντες τριάκοντα πόλεις, κατεδαφίσαντες δέκα τέσσαρας καὶ ὀχυρώσαντες εἴκοσιν ὀκτώ· ὁ ἡγεμονόπαις ὅμως καταδειχθεὶς ἐπιρκοκὸς πρὸς τὸν εὐεργέτην τοῦ Σουλτάνου ἀπεσπάσθη τῆς συμμάχιας καὶ προσεπάθησε μέγιστα καὶ ν' ἀντιπράξῃ κατὰ τῶν ὀθωμανῶν, ἀλλὰ συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Σάχου Ταμάσπ, καθείρθη ἰσοβίως ἐν τινι περσικῷ φρουρίῳ.

Ὁ Σουλτάνος τῇ 21 δεκεμβρίου 1549 ἐπανῆλθεν ἐν θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀνήγγειλε δι' εἰδικῶν πρεσβευτῶν τὰς προσφάτους ἐν Ἀσίᾳ νίκας εἰς τοὺς ἡγεμόνας καὶ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης.

Ἀρξαμένου τοῦ ἔτους 1550 ἤρξαντο ἐχθροπραξίαι ἐν Οὐγγαρίᾳ ἀπὸ μέρους τῶν ὀθωμανῶν διοικητῶν λαθόντων πλείστας ἀφορμὰς καὶ διαταχθέντων ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου νὰ προστατεύσωσι τὴν βασιλίτσαν Ἰσαβέλλαν κατὰ τῶν καταδιώξεων τοῦ Φερδινάνδου.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Σουλτάνος κατέθηκε τὰ θεμέλια τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου φερωνύμου τεμένους (Σουλεϊμανιέ) ὅπερ μέχρι σήμερον θεωρεῖται λαμπρότατον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς δειγμα.

Αἱ μετὰ τῆς Οὐγγαρίας ἐχθροπραξίαι διήρκεσαν ἐπὶ πολὺ ἤτοι μέχρι τοῦ 1553· πλείστα καρτερικώταται ἐγένοντο μάχαι, ἐκυριεύθησαν δὲ ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν τὰ ἰσχυρὰ φρούρια Σζεγεδίν, Τιμισόαρ, Λίσπα, Ζόλνοκ καὶ εἴκοσι πέντε ἄλλα. Μόνον τὸ Ἐρζού ἐπὶ πέντε μῆνας πολιορκηθὲν ἀντέστη, οἱ δὲ ὀθωμανοὶ ἔλυσαν ἐπὶ τέλους τὴν πολιορκίαν.

Ἐνθ' αὐτὰ ἐγένοντο ἐν Οὐγγαρίᾳ ὁ Σάχης τῆς Περσίας ἀποπειρώμενος ν' ἀνακτήσῃται τινὰς τῶν ἀρχαίων αὐτοῦ χωρῶν ἐπέδραμε μετὰ στρατοῦ καὶ διὰ τινος ἐνέδρας κατώρθωσε ν' ἀποκρούσῃ τὸν φρούραρχον τοῦ Ἐρζερούμ Ἰσκανδέρ πασᾶν, ἀνδρεῖον καὶ γενναῖον στρατηγόν.

Ὁ Σουλτάνος μαθὼν ταῦτα καὶ ἀποδίδων δικαίως τὴν ἀποτυχίαν εἰς τὸν πολυπληθῆ περσικὸν στρατόν, τὸν μὲν Ἰσκανδέρ πασᾶν καὶ δικαίως ἐτίμησε πέμψας αὐτῷ αὐτόγραφον ἐπαινετικὴν ἐπιστολήν, τιμητικὴν ἐσθῆτα, ξίφος καὶ ῥόπαλον, ἀπεφάσισε δὲ νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως καὶ αὐθὺς κατὰ τῆς Περσίας καίτοι ἦτο ἐξηκοντούτης σχεδὸν τὴν ἡλικίαν καὶ καταβεβλημένος ὑπὸ τῶν πολλῶν κόπων καὶ μόχθων.

Ὁ Σάχης τῆς Περσίας Ταμάσπ μαθὼν τὴν κατ' αὐτοῦ ἐκστρατείαν ἐπέμψε πρεσβεῖας τῷ Σουλτάνῳ αἰτούμενος τὴν εἰρήνην ἀλλ' ἀπέτυχε. Κατ' αὐγουστον δὲ τοῦ 1553 ὁ Σουλτάνος διορίσας τὸν ἡγεμονόπαιδα Βαγιαζίτ τοποτηρητὴν ἐν ἀπουσίᾳ του διεξεπεραιώθη εἰς Ἀσίαν.

Τῇ 21 Σεπτεμβρίου φθίσας μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς Μπου-

λαμπεδίν υπεδέξατο τὸν υἱὸν Σελίμ ἔλθοντα εἰς προσκύνησίν του καὶ τῷ ἐπέτρεψε νὰ συνεστρατεύσῃ. Ὅτε δὲ τῇ 5 ὀκτωβρίου ὁ στρατὸς κατεσκήνωσε πλησίον τοῦ Ἐρέγλι ('Αρχιλιδός) ἐφάνη καὶ ὁ ἡγεμονόπαις Μουσταφᾶς μετὰ μεγίστης πομπῆς ἐρχόμενος ἵνα ἀσπασθῇ τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς πλησίον τῆς σκηνῆς τοῦ ὁποῦ εἰσθήη καὶ ἡ ἰδική του. Τῇ ἐπιούσῃ 6 ὀκτωβρίου οἱ Βεζύρκι ἠσπάσθησαν τὴν χεῖρα τοῦ ἡγεμονόπαιδος καὶ ἔλαβον πολυτελῆ δῶρα· μετὰ ταῦτα δὲ οὗτος ἀναβὰς ἵππον πολυτελῶς κεκοσμημένον ἐπορεύθη πρὸς τὸν πατέρα, ἐπευφημούντων τῶν γιαντισάρων· μόλις ὁμῶς εἰσῆρχετο εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ πατρὸς ἀπέθανε καταβαίνων τοῦ ἵππου. Μεγίστη ἦν ἡ θλίψις τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῷ ἀπροσδοκῆτῳ θανάτῳ τοῦ ἡγεμονόπαιδος, ὁ νεκρὸς τοῦ ὁποῦ εἰστάλη εἰς Προῦσαν πρὸς ταφὴν. Ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ὁ μέγας Βεζύρης Ρουστέμ πασσᾶς ἐπέκθη τῆς ἀρχῆς καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ δευτέρου Βεζύρου Ἀχμέτ πασσᾶ. Ὀλίγον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μουσταφᾶ ἀπέθανε καὶ ὁ ὑπερχακῶν αὐτὸν ἀδελφὸς καὶ ἡγεμονόπαις Τζιχαγκῆρ ὅστις φύσει εὐθυμος περιέπεσεν ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ εἰς βιβυτάτην μελαγχολίαν. Ὁ Σουλτάνος ἐλυπήθη τὰ μέγιστα ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ καὶ διέταξε νὰ ταφῇ ἐν τῷ τεμένει τοῦ προαποθανόντος υἱοῦ Μωᾶμεθ· τὸ τέμενος τοῦτο ὀνομάζεται ἔτι καὶ νῦν Σεχζαδελέρ Τζαμισί ἧτοι τέμενος τῶν ἡγεμονοπαίδων. Εἰς μνήμην τοῦ Τζιχαγκῆρ ἀνηγέρθη καὶ ἴδιον τέμενος ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τῆς συνοικίας Τοπαχάνε ἀπέναντι τοῦ ὁποῦ ἐν Χρυσόπολει ἀνηγέρθη ὡσαύτως μετὰ τινα ἔτη καὶ τὸ τέμενος τῆς Σουλτάνας Μιρμαχ θυγατρὸς τοῦ Σουλτάνου καὶ τῆς Χουρρέμ καὶ συζύγου τοῦ Ρουστέμ πασσᾶ.

Ὁ Σουλτάνος διελθὼν τὸν χειμῶνα τοῦ 1553 ἐν Χαλεπίῳ ἠσχολήθη εἰς τὴν διαρρύθμισιν τῶν οικονομικῶν τοῦ κράτους καὶ κατήργησε πλείστους νεωτερισμοὺς παρ' ἀνόμους ἀφορῶντας εἰς τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων καὶ τῆς δεκάτης.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς ἀπριλίου 1554 ὁ στρατὸς ἐπροχώρησε, τῇ δὲ 15 μαΐου ὁ Σουλτάνος συγκαλέσας μέγιστον συμβούλιον συγκαίμενον ὄχι μόνον ὑπὸ τῶν Βεζυρῶν καὶ λοιπῶν μεγιστάνων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν κατωτέρων ἀξιωματικῶν, προσεφώνησε πάντας μετὰ φιλοφροσύνης καὶ ἠρώτησεν ἂν ἦσαν τῆς γνώμης τοῦ νὰ προσβῆλωσι τὴν Περσίαν. Πάντες ὁμοθυμαδὸν καὶ μιᾶ φωνῇ, γέροντες καὶ νέοι, δακρύνοντες ἀνέκραζον ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἀκολουθήσωσι τῷ Σουλτάνῳ μέχρι τῆς ἄκρας τῆς γῆς.

Προχωρήσας ὁ στρατὸς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν στρατηγῶν, τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀχμέτ πασσᾶ, τοῦ ἡγεμονόπαιδος Σελίμ, τοῦ Μωᾶμεθ Σοκόλη, καὶ ἄλλων ἔφθασεν εἰς Κᾶρς, μεθόριον φρούριον. Ἐκείθεν ὁ Σουλτάνος πέμψας προσκλητικὴν καὶ ὀνειδιστικὴν ἐπιστολὴν τῷ Σάχη Τυμάσπ, διέβη τὴν πέραν τοῦ Κᾶρς χώραν ἐκπορθῶν πόλεις καὶ κωμοπόλεις· ὁ Σάχης δὲν ἐτόλμησε νὰ προχωρήσῃ εἰς συνάντησιν τῶν ὀθωμανικῶν στρατῶν καὶ χρακαωθείς ἐπὶ τοῦ ὄρους Λὸρ ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σουλτάνου κομπορημονῶν ἀλλὰ συνάμα προτρέπων εἰς εἰρήνην. Οἱ ὀθωμανοὶ φοβούμενοι στέρησιν ζωοτροφῶν ἐν ἐχθρικῇ χώρᾳ καὶ βλέποντες τὴν δειλίαν τοῦ Σάχου ὠπισθοδρόμησαν. Τότε ἤρξατο ἀλληλογραφία μεταξὺ τοῦ Σάχου καὶ τῶν ὀθωμανῶν στρατηγῶν περὶ εἰρήνης, καὶ ἀφοῦ οἱ ὀθωμανοὶ ἐξεπόρθησαν καὶ πολλὰς πόλεις τοῦ Κουρδιστάν, μετέβη τῇ 26 Σεπτεμβρίου 1554 εἰς Ἐρζερούμ, ὅπου διέτριβεν ὁ Σουλτάνος, πρεσβευτὴς τις τοῦ Σάχου κομίζων ἀβρόφρονα ἐπιστολὴν περὶ εἰρήνης καὶ ἐπέτυχεν ἀνακαυχῆν ὄπλων. Ὁ Σουλτάνος μετὰ τοῦτο διαχείμασεν ἐν Ἀμασειᾷ, τῇ δὲ 10 μαΐου 1555 μετέβη ἐκεῖ πρεσβευτὴς δεύτερος τοῦ Σάχου κομίζων μᾶλλον ἀβρόφρονα ἐπιστολὴν περὶ εἰρήνης καὶ πολύτιμα δῶρα· ὁ Σουλτάνος ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην δι' ἑτέρας μεγαλοπρεποῦς, ἐπεχούσης τόπον συνθήκης εἰρήνης καὶ ὑποσχομένης τῷ Σάχη ἐλευθέραν διόδον τῶν Περσῶν προσκυνητῶν εἰς Μέκκαν καὶ

Μεδιανών και παύσιν πάσης έχθροπραξίας· ούτω δὲ ἐγένετο ἡ εἰρήνη μετὰ τῶν Περσῶν.

Ταυτοχρόνως εἶχε φθάσει εἰς Ἀμασείαν καὶ πρεσβεία τοῦ Φερδινάνδου τῆς Αὐστρίας πρὸς συνομολόγησιν εἰρήνης στερεωτέρας διότι μ' ὅλας τὰς προηγουμένας ἀνακωχὰς καὶ συνθήκας αἱ έχθροπραξίαι ἦσαν ἀνεξέλιπτοι· ἐν Οὐγγαρίᾳ προκαλοῦμεναι ὅτε μὲν ὑπὸ τῶν χριστιανῶν ὅτε δὲ ὑπὸ τῶν ὠθωμανῶν· οἱ εὐρωπαϊκοὶ πρέσβεις ἐπέτυχον μόνον ἐξέμνηνον ἀνακωχὴν καὶ ἀπῆλθον· ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀμασείας καὶ ὁ Σουλτάνος ἀποῦ προηγουμένως ἀντήμειψε πλουσιοπαρόχως δι' ἀξιομαμάτων καὶ τιμαρίων τοὺς στρατηγούς καὶ ἀξιοματικούς· μεταξύ αὐτῶν ἦν καὶ ὁ Μωάμεθ Σοκόλης ὅστις ἀπὸ Βελιέρβη τῆς Ρούμελης προήχθη εἰς τρίτον Βεζύρην. Τῇ 1 αὐγούστου 1555 ὁ Σουλτάνος ἐβασίλευσε εἰς Χρυσόπολιν κατοικήσας τὰ νεόδμητα ἀνάκτορα· ἐκεῖθεν δ' ἐπέμψεν τὸν Μωάμεθ Σοκόλην εἰς Μακεδονίαν ὅπου τυχοδιώκτης τις λαβὼν τὸ ὄνομα καὶ τὸν τίτλον τοῦ ἀποθανόντος ἡγεμόνος Μουσταφᾶ, διεξεδίκει τὴν ἀρχὴν καὶ κατώρθωσε νὰ προσελκύσῃ περὶ τοὺς 20,000 ὄπαδων. Ἡ στάσις αὕτη κατεβλήθη ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Βεζύρου Μωάμεθ Σοκόλη καὶ ὁ τυχοδιώκτης συλληφθεὶς κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Ἐν τούτοις ὁ ὠθωμανικὸς στόλος ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ναυάρχου Γοργουδᾶ ἔδρεπε πανταχοῦ τῆς Μεσογείου νίκας κατὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν στόλων· ἰδίᾳ ἐθριάμβευσαν οἱ ὠθωμανοὶ πρὸ τῆς Χίου καὶ τῆς Τριπόλεως τῆς Βαρβαρίας. Συνενωθεὶς δὲ ὁ ὠθωμανικὸς στόλος μετὰ τοῦ γαλλικοῦ ἐπέχειρσε τὴν κατὰκτησιν τῆς νήσου Κορσικῆς κατεχομένης ὑπὸ τῶν Γενουησιῶν συμμάχων ὄντων Καρόλου τοῦ Ε'. Οἱ σύμμαχοι ὠθωμανοὶ καὶ γάλλοι ἀποθάνοντες ἐκυρίευσαν πολλὰς πόλεις τῆς νήσου, ἀλλὰ διχονοήσαντες ἐγκατέλειψαν τὰς κατακτήσεις των ταύτας καὶ ἀπεχώρησαν.

Ἀποθανόντος ὅπως δὴ ποτε τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀχμέτ πασσᾶ διαβίβη καὶ αὐθις ὡς τοιοῦτος ὁ Ρουστέμ πασσᾶς κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1555.

Κατ' αὐγουστον τοῦ 1556 συνεπληρώθη καὶ τὸ Σουλτανικὸν τέμενος Σουλεϊμανιέ, διαρκείας τῆς οἰκοδομῆς ἐξ ὀλόκληρα ἔτη· ἑπτακόσιοι χιλιάδες δουκάτων ἐδαπανήθησαν διὰ τὴν οἰκοδομὴν ταύτην· ἐκτὸς δὲ τοῦ τεμένου τουτου, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν, ἀνηγέρθησαν ἐξ ἄλλα, τὸ τοῦ πατρὸς του Σελίμ τοῦ Α', δύο τῶν υἱῶν του Μωάμεθ καὶ Ἰσιχαγκήρ, τὸ τῆς ἀγαπητῆς του συζύγου Χουρρέμ Χασεκί, καὶ δύο τῆς θυγατρὸς του Μιρμάχ.

Ὁ Σάχης τῆς Περσίας, ὁ υἱὸς του καὶ ἡ σύζυγός του ἐπέμψαν φιλοφρονηστικὰς ἐπιστολάς πρὸς τὸν Σουλτάνον, τὸν μέγαν Βεζύρην Ρουστέμ πασσᾶν καὶ τὴν Σουλτάναν Χουρρέμ ἐπὶ τῇ ἀποπερατώσει τοῦ τεμένου Σουλεϊμανιέ καὶ ἔλαβον ἐπίσης εὐγενεστάτας ἀπαντήσεις. Αἱ ἀνταλλαγίσαι οὕτως ἐπιστολαὶ εἰσι πρότυπον τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ πομπώδους ἀσιατικοῦ ὕφους. Ὁ Σουλτάνος διώρισε τέσσαρες σοφοὺς καθηγητὰς ἐν ταῖς τέσσαρσιν ἀκαδημαῖαις αἵτινες ὑποδομήθησαν περὶ τοῦ τεμένου. Μικρὸν μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ἡ Σουλτάννα Χουρρέμ καὶ ἐτάφη ἐν ἰδίῳ Μαυσωλεῖῳ πλησίον τοῦ τεμένου Σουλεϊμανιέ.

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1556 ἀπέθανε καὶ ἡ βασίλισσα τῆς Οὐγγαρίας Ἰσαβέλλα καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ἰσπανίας Κάρολος ὁ Ε'.

Καίτοι ἐν Ἀμασείᾳ εἶχε συνομολογηθῆ, ὡς εἶπομεν, ἐξέμνηνος ἀνακωχῆ, οὐχ ἦττον αἱ έχθροπραξίαι ἐξηκολούθουν ἐν Οὐγγαρίᾳ· ὁ Φερδινάνδος τῆς Αὐστρίας εἰς μᾶτην ἐπέμπεν ἀλληλοδιαδόχως πρέσβεις προτείνων ὀκταετῆ εἰρήνην καὶ αἰτούμενος ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν Τρανσυλβανίαν· πάντα ταῦτα τὰ διαβήματά του εἶχον ἀποτύχει.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ἤρξατο καὶ ἡ διαφορὰ τῶν δύο υἱῶν τοῦ Σουλτάνου, τοῦ Σελίμ καὶ Βαγιαζίτ, διαρκείας τέσσαρα ἔτη· ἐπὶ τέλους κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1561 ἀπέθανεν ἐν Περσίᾳ ὁ Βαγιαζίτ καὶ κατόπιν καὶ οἱ τέσσαρες αὐτοῦ υἱοὶ· ἐτάφησαν δὲ ἅπαντες ἐν Σεβαστείᾳ ἔνθα σώζεται ἐτι ὁ τάφος αὐτῶν.

Ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Βαγιαζίτ ἀπέθανεν ἐξ ὕδρωπος καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Ρουστέμ πασσαῦς, καταλιπὼν ἀπερίγραπτα πλοῦτη ἦτο χαρακτήρος σκυθρωποῦ καὶ αὐστηροῦ, εἰς ἄκρον δὲ φιλοχρηματίας· μέγα μέρος τῆς περιουσίας του ἐδαπάνησεν εἰς οἰκοδομὰς δημοσίας καὶ εὐσεβεῖς ἀνεγείρας τεμένη, ἀκαδημίας καὶ πτωχοκομεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ρουστσοκίφ καὶ Ἐπιφανεία· καὶ ὅμως μετὰ θάνατον ἡ περιουσία του συνίστατο ἐκ 2,000,000 δουκάτων, 815 ἐπαύλειων (τσιφλίκια), 476 ὑδρομύλων, 800 Κορανίων λιθοκολλήτων καὶ πλείστων ἄλλων πλουσιῶν ἀντικειμένων.

Διχόδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ εὐνοῦχος Ἄλῃ πασσαῦς ἐναντίος ὅλως τὸν χαρακτήρα· διότι ἦτο πᾶντοτε φαιδρός, ἱλαρός, εὐπροσῆγορος καὶ ἐλευθεριώτατος.

Τῷ 1562 κατ' αὐγουστον ὑπεγράφη τέλος μεταξύ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ Φερδινάνδου τῆς Αὐστρίας ὀκταετῆς συνθήκη εἰρήνης τῆς ὁποίας τὴν τήρησιν διέταξεν αὐστηρῶς ὁ Σουλτάνος τοῖς διαφόροις διοικηταῖς. Κατὰ τὴν συνθήκην ταῦτην ὁ Φερδινάνδος ὑπεχρεώτο εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐτησίου φόρου, εἰς τὴν παραχώρησιν ἀπάσης τῆς Τρανσυλβανίας, καὶ εἰς τὴν συμφιλίωσιν μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς Ἰσαβέλλας καὶ συνεννόησιν μετ' αὐτοῦ διὰ τὰς ἐκτὸς τῆς Τρανσυλβανίας κειμένας χώρας.

Ταυτοχρόνως ἐτελέσθησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱ γάμοι τριῶν ἐγγόνων τοῦ Σουλτάνου, δύο θυγατέρων τοῦ Σελίμ καὶ μιᾶς τοῦ ἀποθανόντος Μουσταφᾶ· ἐξ αὐτῶν ἡ μὲν τοῦ Μουσταφᾶ ὑπανδρεύθη τὸν ἀγῶν τῶν Γιαντισάρων Ἀμπούλ-Κερίμ, ἐκ δὲ τῶν τοῦ Σελίμ ἡ μὲν πρώτη, τὸν δεύτερον Βεζύρην Μωάμεθ Σοκόλην, ἡ δὲ δευτέρα τὸν ἀρχιναύαρχον Πιαλί πασσαῦν.

Ἐν τούτοις ταρχαὶ ἐξερρήχησαν ἐν Μολδαβίᾳ· ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς ἐξεθρονίσθη συνεπέα στάσεως τοῦ λαοῦ, καὶ διὰδοχος αὐτοῦ ἀνεδείχθη Ἰωάννης ὁ Βασιλικὸς τὸ γένος Κρής, θετὸς υἱὸς τοῦ Ἰακώβου Ἡρακλείδου, δεσπότης ἐπὶ

φιλιῶ ὀνόματι τῆς Σάμου καὶ Πάρου καὶ προστατευόμενος Καρόλου τοῦ Ε' αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. Τοῦτον κατ' ἀρχὰς ὑπεστήριξεν ἡ Πύλη καὶ ἀνεγνώριζεν ὡς ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας, ἀλλ' οἱ βογιαῖροι μετ' ὀλίγον πτασίσαντες τὸν ἀπέπεμψαν καὶ ἀνέδειξαν ἐκ νέου τὸν πρῶτον ἡγεμόνα των Ἀλέξανδρον, ἀναγνωρισθέντα καὶ ὑπὸ τῆς Πύλης.

Τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1563 ἐγένετο ἡ μεγίστη πλημμύρα ἐν Κωνσταντινουπόλει οἷα δὲν ἀναφέρεται ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἱστορίᾳ· τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Σουλτάνος χάριν κινήσεως πλησίον τοῦ Ἁγίου Στεφάνου κατελήφθη ὑπὸ σφοδρᾶς λαίλαπος διαρκεσάσης εἴκοσι τέσσαρας ὥρας· κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἶχον πέσει 74 κερυνοί. Τὰ ὕδατα ἐξώρμησαν παντοχόθεν καὶ κατέκλυσαν τὰς παρὰ τὴν Προποντίδα κοιλάδας, τὸ πρόκστειον τοῦ Ἐγιῦπ καὶ τὰς ἀκτὰς τοῦ Βοσπόρου. Ὁ Σουλτάνος μόλις ἐσώθη καταφυγὼν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἰσκανδὲρ Τσελεπῆ ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ καὶ ὑπὸ ῥωμαλέου ἀνδρὸς βοηθούμενος ἀνήλθεν εἰς τὴν ὑψηλότεραν ὄροσφῆν.

Τὰ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως ὕδραγωγεῖα εἶχον καταστραφῆ, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐπεσκεύασεν ἀμέσως ταῦτα διαπανήσας 500,000 δουκάτων, διέταξε τὴν οἰκοδομὴν καὶ τῆς γεφύρας τοῦ Τσεκμετζέ ἣτις ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Σινὰν κατασκευασθεῖσα ἐγένετο στερεωτάτη καὶ διατηρεῖται μέχρι σήμερον.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀρχιναύαρχου Χαϊρεδδίν Βαρθαρόσση, ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία ἔσχε καὶ ἄλλους ἱκανοὺς ναυτικούς ἀνδρας· τοιοῦτοί εἰσιν ὁ Χασὰν υἱὸς τοῦ Χαϊρεδδίν, ὁ Σαλίχ Ρεῖζ, ὁ Γοργουδ, περὶ οὗ εἴπομεν ἤδη, ὁ Σινὰν πασσαῦς, ὁ Πιαλί, ὁ Πιρὶ Ρεῖζ, ὁ Μουράτ καὶ ὁ Σιδὶ Ἀλῃ· ἐξ αὐτῶν ἄλλοι μὲν περιέπλεον τὴν Μεσόγειον θριαμβεύοντες κατὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν στόλων, ἄλλοι δέ, ὡς ὁ Πιρὶ Ρεῖζ, ἐπροχώρησαν μέχρι τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ κατακτήσαντες πολλὰς περσικούς πόλεις τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης· ὁ Πιρὶ Ρεῖζ κατέστρωσε μέλι-

στα και ναυτικούς χάρτας αξιολόγους και λεπτομερείς και εξέπληξε σπουδαία συγγράμματα περί τῆς ναυτικῆς τέχνης.

Τὸ μᾶλλον ἀξιωμαθούμενον γεγονός κατά θάλασσαν ἦν ἡ πολιορκία καὶ ἄλωσις τῆς ἰσπανικῆς Γέρβης, νήσου ἀπέναντι τῆς Τριπόλεως, καὶ ἡ καταστροφή τοῦ ἰσπανικοῦ στόλου καὶ στρατοῦ οἵτινες ὑπερησπίσθησαν αὐτὴν· ναύαρχος ἦν ὁ Πιαλέ πασσᾶς βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Γοργουῦδ· ἡ πολιορκία διήρκεσεν ὀγδοήκοντα ἡμέρας· ὁ δὲ Πιαλέ πασσᾶς νικηφόρος καὶ ἐν θριχμῶν ἀπέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν φέρων πολλοὺς διασώτους ἰσπανοὺς αἰχμαλώτους καὶ ῥιμουλικῶν τὰ συλληφθέντα αὐτῶν πλοῖα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας ἀποζημιούμενος διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς Γέρβης προσέβαλε καὶ ἐκυρίευσεν ἐν τῇ ἀφρικανικῇ παραλίᾳ τὴν πόλιν Τομέρε, ὁ Σουλτάνος ἀπεράσισε τὴν πολιορκίαν τῆς Μελίτης καὶ πρὸς τοῦτο ἐξέπλευσεν ὁ Πιαλέ κατὰ μάχιον 1565 μετὰ στόλου ἐκ 200 πλοίων, ὧν ἐπέβησαν 25,000 στρατοῦ διαφόρου ὕψους.

Ἡ πολιορκία διήρκεσε τρεῖς περίπου μῆνας. Ὁ ναύαρχος Γοργουῦδ πληγείς ὑπὸ λιθίνης σφαίρας κατὰ τὴν πρώτην ἔφοδον ἐφρονεῖθη· οἱ εὐρωπαῖοι καρτερικῶς ἀνθίσταντο καὶ μετὰ πολλὰς ἐκατέρωθεν ζημίας, οἱ ὀθωμανοὶ ναύαρχοι κυριεύσαντες μόνον τὸ φρούριον τοῦ ἁγίου Ἐλμου, ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπῆλθον.

Ἐν τούτοις ἀποθανόντος τοῦ Φερδινάνδου τῆς Αὐστρίας, ὁ διάδοχος αὐτοῦ Μαξιμιλιανὸς δὲν ἤθελε νὰ ἀποστείλῃ τοὺς ὀφειλομένους τῇ Πύλῃ φόρους ἐὰν δὲν ἐλάμβανεν ὑπὸ τὴν κατοχὴν του τὸ φρούριον Ζαθμάρ. Μετὰ πολλὰς διαπραγματεύσεις ἐπληρώθησαν μὲν οἱ φόροι καὶ ἔμελλε νὰ ἐπικυρωθῇ ἡ εἰρήνη ὅτε ἀπέθανεν ὁ φιλειρηνικὸς μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασσᾶς καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Μωᾶμεθ Σοκόλη, ὅστις γενόμενος ἀπαιτητικώτερος καὶ ἀποκρούσας πάσας τὰς προτάσεις τοῦ Μαξιμιλιανοῦ ἐπέφερε τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Οὐγγαρίας κατὰ ἰανουάριον τοῦ

1566. Τῇ 1 Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐξεστράτευσεν αὐτοπροσώπως ὁ Σουλτάνος ἄγων πολυάριθμον στρατόν· ἐπειδὴ δὲ ἦτο πλέον γέρον καὶ ἔπασχε τοὺς πόδας ἐπορεύετο ἐφ' ἀρκύνης καὶ οὐχὶ ἔριππος.

Προχγενόμενος εἰς Σεμλίνον ἐτέλεσε τὰς ἐορτὰς τοῦ Βαϊραμίου καὶ ἐδέξατο τὸν ἐνηλικιωθέντα ἡδὴ υἱὸν τοῦ Ζαπολίου Σιγισμόνδον εἰς ὃν νήπιον πρὸ εἴκοσι πέντε ἐτῶν εἶχεν ὑποσχεθῆ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πατρικοῦ στέμματος. Ὁ οὐγγρος ἡγεμὼν ἠσπᾶσθη ὡς υἱὸς του τὴν χεῖρα τοῦ Σουλτάνου ὅστις ὡς πατὴρ δις τὸν ἐνηγαλίσθη καὶ ἔδωκεν αὐτῷ πλοῦσι δῶρα καὶ πλείστας ὑποσχέσεις· ὁ μέγας Βεζύρης ὁμως Μωᾶμεθ Σοκόλης δυσηρεστήθη κατὰ τοῦ Σιγισμόνδου.

Ὁ Σουλτάνος ἐπροχώρει ὀλονέν σκοπῶν τὴν φορὰν ταύτην νὰ πολιορκήσῃ καὶ κυριεύσῃ τὰ Ἑρλάου ὅπερ εἶχεν ἀντιστῆ εἰς τὴν προτέραν πολιορκίαν· ἀλλὰ μαθὼν ὅτι ὁ παλατίνος Νικόλαος Ζρίνης ἐφορηήσας ἐνίκησεν ὀθωμανικόν τι στρατιωτικὸν σῶμα, διηυθύνθη κατὰ τοῦ φρουρίου Ζιγῆθ πρωτεύουσος τοῦ Ζρίνη καὶ ἤρξατο τῆς πολιορκίας αὐτοῦ.

Δέκα τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς πολιορκίας ἐκυριεύθησαν ἅπαντα τὰ ἐξωτερικὰ ὀχυρώματα· ἀνθίστατο δὲ καρτερικῶς ἡ ἀκρόπολις· ὁ Ζρίνης προσεκλήθη εἰς παράδοσιν μετὰ τῆς ὑποσχέσεως νὰ τῷ δοθῇ ἡ Κροατία ἀλλ' ἠρνήθη.

Τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1566 οἱ γικνίτσαροι ποιήσαντες ἔφοδον ἐνέπρησαν τὸν μέγα προμαχώνα ὅστις ἐξέπεμψε λαμπρόν φῶς τῆς νεκρικῆς πράγματι λαμπάδος τοῦ Σουλτάνου· διότι οὗτος τὴν αὐτὴν νύκτα ἐξεμέτρησε τὸν ἐνδοξον αὐτοῦ βίον ἐξ ἐσχάτου γήρατος καὶ δυσεντερίας. Ὁ μέγας Βεζύρης ἀπέκρυψε τὸν θάνατον δημοσιεύσας διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου πρὸς τὸν στρατὸν γραφείας ὑπὸ τοῦ Τζαφέρ ἁγᾶ ἀρχηγοῦ τῶν σωματοφυλάκων καὶ τοῦ Φερίδου γραμματέως ἐξ ἀπορρήτων πιστῶς τηρησάντων τὸ ἀπόκρυφον τῆς τελευτῆς.

Τῇ 8 Σεπτεμβρίου ὁ Ζρίνης προπαρασκευασθεὶς εἰκότως

ἔποιήσατο ἀπελπιστικὴν ἐξοδὸν ἀλλὰ βληθεὶς ὑπὸ δύο σφαιρῶν ἐφονεύθη. Ἀλαλῆζοντες οἱ στρατιῶται εἰσῆλθασαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῆς ὁποίας ἀνετινάχθη ἡ πυριτιδαποθήκη καὶ πλείστους ἐφόνευσεν.

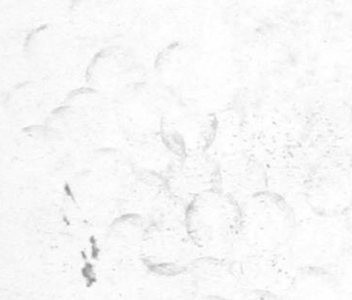
Ἐπὶ τρεῖς ἔτι ἑβδομάδας ἐτηρήθη μυστικὸς ὁ θάνατος τοῦ Σουλτάνου ἕως οὗ ὁ εἰδοποιηθεὶς διάδοχος Σελὶμ ἀφικόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκ Κοτυαίου ἀνηγορεύθη Σουλτάνος. Οὕτως ἀπεβίωσεν ὁ Σουλτάνος Σουλεῖμάν μέγας πράγματι στρατηγὸς καὶ νομοθέτης, διότι ἐκτὸς τῶν πλείστων αὐτοῦ κατακτήσεων συνέγραψε τοὺς νόμους τοῦ κράτους συμπληρώσας αὐτοὺς διὰ νέων, ἰδίᾳ τῆς ποινικῆς δικονομίας καὶ τῶν δημοσίων ἠθῶν καὶ ἐθίμων.

Ἄξιον σημειώσεως ὅτι ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σουλεῖμάν εἰσῆχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ χρῆσις τοῦ καφέ καὶ συνεστήθησαν τὰ πρῶτα καφενεῖα.

καφενεῖα

سید احمد

۳۶

